

ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΓΕΝΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΔΙΚΑΙΟΥ

Π.Μ.Σ. «ΔΙΚΑΙΟ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΟΠΟΙΗΣΗ»
ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ «ΠΟΙΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ ΚΑΙ ΘΕΩΡΙΑ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ»

Τριμελής Επιτροπή Κρίσης :

- Όλγα Τσόλκα, Λέκτωρ, επιβλέπον μέλος Δ.Ε.Π.
- Αγάπιος Παπανεοφύτου, επίκουρος Καθηγητής
- Ευγενία Κριτσέλη, Λέκτωρ

Δ Ι Π Λ Ω Μ Α Τ Ι Κ Η Ε Ρ Γ Α Σ Ι Α

με θέμα :

**«ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΕΚΖΗΤΟΥΜΕΝΟΥ ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΘΕΣΜΟ
ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΕΝΤΑΛΜΑΤΟΣ ΣΥΛΛΗΨΗΣ»**

Εισηγητής :

ΔΟΜΙΝΙΚΟΣ Δ. ΑΡΒΑΝΙΤΗΣ

(Α.Μ.: 0906 Μ 016)

Αθήνα, εαρινό εξάμηνο 2008

Π Ρ Ο Λ Ο Γ Ο Σ

Στις μέρες μας, οι εξελίξεις στο «ενωσιακό» ποινικό δίκαιο είναι ραγδαίες. Στόχος της ΕΕ είναι, μ.ά., «η από κοινού δράση για τη δικαστική συνεργασία σε ποινικές υποθέσεις [η οποία] περιλαμβάνει [...] διευκόλυνση της έκδοσης μεταξύ των κρατών μελών» (ά. 31περ.β' ΣΕΕ).

Σε ευρωπαϊκό επίπεδο έχουν από καιρό τεθεί σε ισχύ διάφορες σχετικές συμβάσεις¹. Το Συμβούλιο, αξιοποιώντας το νομικό εργαλείο που του παρέχει το ά. 34§2περ.β' ΣΕΕ –δηλαδή τις αποφάσεις-πλαίσιο–, προέβη στην έκδοση της υπ' αρ. 2002/584/ΔΕΥ α-π της 13^{ης} Ιουνίου 2002 «για το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης και τις διαδικασίες παράδοσης μεταξύ των κρατών μελών», με την οποία εναρμονίστηκε η ελληνική νομοθεσία με το ν. 3251/2004.

Ο νόμος αυτός, όπως και κάθε άλλωστε νόμος, περιέχει ρυθμίσεις που χρήζουν ερμηνείας. Το χαρακτηριστικό, όμως, που τον διαφοροποιεί ιδιαίτερα και δη ποιοτικά, είναι ότι δεν πρόκειται για ένα κοινό κρατικής προέλευσης νόμο αλλά για ένα ενωσιακό «γέννημα», που απλουστεύει σε μεγάλο βαθμό την έκδοση προσώπων μεταξύ των κ-μ και καθιστά την όλη διαδικασία ιδιαίτερα ταχεία. Στα πλαίσια της ισχύος του νόμου αυτού, ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζουν τα δικαιώματα του συλλαμβανομένου και προς παράδοση προσώπου, θέμα το οποίο πραγματεύεται η παρούσα διπλωματική εργασία.

¹ Πρόκειται –σε εθνικό επίπεδο– για : i) το ν. 4165/1961 («Περί κυρώσεως της Ευρωπαϊκής Συμβάσεως Εκδόσεως του 1957»), ii) το ν. 1789/1988 (Ευρωπαϊκή Σύμβαση της 27.01.1977 για την καταστολή της τρομοκρατίας, του Συμβουλίου της Ευρώπης), iii) το ν. 2514/1997 (Τίτλος ΙΙΙ Κεφάλαιο 4 της Συμφωνίας του Σένγκεν), iv) το ν. 2718/1999 (κύρωση της από 27.09.1996 σύμβασης για την απλουστευμένη διαδικασία έκδοσης μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ) και v) το ν. 2787/2000 (κύρωση της από 10.03.1995 σύμβασης για την απλουστευμένη διαδικασία έκδοσης μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ [:ΣΕΕ]). Οι δύο πρώτοι νόμοι από αυτούς αφορούν στην διαδικασία της έκδοσης σε επίπεδο Συμβουλίου της Ευρώπης, ενώ οι τρεις επόμενοι σε κοινοτικό-ενωσιακό. Προκειμένου για «παράδοση καταζητουμένου» (:εκζητουμένου) από κ-μ σε άλλο κ-μ της ΕΕ, οι ανωτέρω νόμοι, που συνιστούσαν ένα πολύπλοκο και δαιδαλώδες σύστημα έκδοσης, αντικαταστάθηκαν με το ν. 3251/2004 (βλ. ά. 38 αυτού)· ενώ, προκειμένου για έκδοση (αλλοδαπού) εγκληματία από κ-μ σε κράτος μη μέλος της ΕΕ αλλά δεσμευόμενο από τις ανωτέρω συμβάσεις, οι υπ' αρ. i),ii) νόμοι συνεχίζουν να ισχύουν κανονικά. Δεν αποκλείεται δε μεταξύ αυτών των κρατών η ισχύς και ειδικότερων (διμερών συνήθως) συμβάσεων σχετικά με την έκδοση.

ΚΥΡΙΟΤΕΡΕΣ ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

α-π	απόφαση-πλαίσιο
άρ.	άρθρο
αρ.	αριθμός
ΑΠ	Άρειος Πάγος
βλ.	βλέπε
ΔΕΚ	Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων
ΔΣΑ	Δικηγορικός Σύλλογος Αθηνών
ΔΣΑΠΔ	Διεθνές Σύμφωνο για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα (ν. 2462/1997)
ΔτΑ	Δικαιώματα του Ανθρώπου (περιοδικό)
εδ.	εδάφιο
ΕυρΔΔΑ	Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου
ΕΕ	Ευρωπαϊκή Ένωση
ΕΕΣ	ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης
ΕΣΕ	Ευρωπαϊκή Σύμβαση Έκδοσης (ν. 4165/1961)
EJCCLCJ	European Journal of Crime, Criminal Law and Criminal Justice (περιοδικό)
ενδεικτ.	ενδεικτικά
επ.	επόμενα-ες
ΕΣΔΑ	Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών (ν.δ. 53/1974)
κεφ.	κεφάλαιο
κ-μ	κράτος-μέλος
ΚΠοινΔ	Κώδικας Ποινικής Δικονομίας
μ.ά.	μεταξύ άλλων
ν.	νόμος
ό.π.	όπως παραπάνω
περ.	περίπτωση
ΠοινΔικ	Ποινική Δικαιοσύνη (περιοδικό)
ΠοινΛ	Ποινικός Λόγος (περιοδικό)
ΠοινΧρ	Ποινικά Χρονικά (περιοδικό)
πρβλ.	πράβαλε
π.χ.	παραδείγματος χάριν
σ.	σελίδα
Σ	Σύνταγμα
ΣΕΕ	Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση
ΣΕΚ	Συνθήκη περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας
σημ.	σημείο
SIS	Σύστημα Πληροφοριών Σένγκεν
σκ.	σκέψη
ΣυμβΑΠ	Συμβούλιο Αρείου Πάγου
ΣυμβΕφ	Συμβούλιο Εφετών
σχετ.	σχετικά
υπόθ.	υπόθεση
Χάρτα ΕΕ	Χάρτα των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

	σελ.
Περίληψη στην γαλλική γλώσσα (Résumé en langue française)	viii
Εισαγωγή : Επί της νομικής θέσης του εκζητουμένου στο θεσμό του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης	1
1. Τα δικαιώματα του εκζητουμένου στη σύνολη διαδικασία εκτέλεσης του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης	14
1.1. Το δικαίωμα ακρόασης	14
1.1.1. Θεμελίωση στο Σύνταγμα και την ΕΣΔΑ	14
1.1.2. Στο ν. 3251/2004	15
1.1.2.1. Κατά τα στάδια σύλληψης και κράτησης	15
1.1.2.2. Κατά το στάδιο έκδοσης της απόφασης για την εκτέλεση	16
1.1.3. Κανονιστικό περιεχόμενο και κριτικές παρατηρήσεις	16
1.2. Το δικαίωμα σε νομικό παραστάτη	23
1.2.1. Θεμελίωση στο Σύνταγμα, την ΕΣΔΑ και το ΔΣΑΠΔ	23
1.2.2. Στο ν. 3251/2004	24
1.2.2.1. Κατά τα στάδια σύλληψης και κράτησης	24
1.2.2.2. Κατά το στάδιο έκδοσης της απόφασης για την εκτέλεση	25
1.2.3. Κανονιστικό περιεχόμενο και κριτικές παρατηρήσεις	25
1.3. Το δικαίωμα σε διερμηνέα	29
1.3.1. Θεμελίωση στο Σύνταγμα, την ΕΣΔΑ και το ΔΣΑΠΔ	29
1.3.2. Στο ν. 3251/2004	30
1.3.3. Κανονιστικό περιεχόμενο και κριτικές παρατηρήσεις	31
1.4. Η πρόταση απόφασης-πλαίσιο για την κατοχύρωση ορισμένων δικονομικών δικαιωμάτων στις ποινικές διαδικασίες στα κράτη-μέλη της ΕΕ	32

2. Η ειδικότερη νομική θέση του εκζητουμένου κατά τα στάδια της σύλληψης και της κράτησης	35
2.1. Το δικαίωμα πληροφόρησης	35
2.1.1. Θεμελίωση στο Σύνταγμα, την ΕΣΔΑ και το ΔΣΑΠΔ	35
2.1.2. Στο ν. 3251/2004	37
2.1.3. Κανονιστικό περιεχόμενο και κριτικές παρατηρήσεις	38
2.2. Η δυνατότητα συγκατάθεσης στην προσαγωγή και η δυνατότητα παραίτησης από τον κανόνα της ειδικότητας	43
2.2.1. Η συγκατάθεση στην προσαγωγή	43
2.2.2. Η παραίτηση από τον κανόνα της ειδικότητας	45
2.3. Το δικαίωμα προσφυγής για την αμφισβήτηση της ταυτότητας	45
2.3.1. Θεμελίωση στο Σύνταγμα, την ΕΣΔΑ και το ΔΣΑΠΔ	45
2.3.2. Στο ν. 3251/2004	46
2.3.3. Κανονιστικό περιεχόμενο και κριτικές παρατηρήσεις	46
2.4. Η στέρηση της ελευθερίας του εκζητουμένου και το δικαίωμα προσφυγής κατά της κράτησης	47
2.4.1. Θεμελίωση στο Σύνταγμα, την ΕΣΔΑ και το ΔΣΑΠΔ	47
2.4.2. Στο ν. 3251/2004	49
2.4.3. Κανονιστικό περιεχόμενο και κριτικές παρατηρήσεις	49
2.5. Το ζήτημα της μερικής άρσης του όρου του διττού αξιολογίου	54
3. Η ειδικότερη νομική θέση του εκζητουμένου κατά το στάδιο της έκδοσης της απόφασης για την εκτέλεση ή μη του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης	58
3.1. Το δικαίωμα άσκησης ενδίκου μέσου	58
3.1.1. Θεμελίωση στο Σύνταγμα, την ΕΣΔΑ και το ΔΣΑΠΔ	58
3.1.2. Στο ν. 3251/2004	58
3.1.3. Κανονιστικό περιεχόμενο και κριτικές παρατηρήσεις	59

3.2. Το δικαίωμα παράστασης στην διαδικασία προσαγωγής στην Ελλάδα, μετά την προσωρινή και άνευ ακροάσεως μεταγωγή στο εκζητούν κράτος-μέλος	66
3.2.1. Στο ν. 3251/2004	66
3.2.2. Κανονιστικό περιεχόμενο και κριτικές παρατηρήσεις	66
3.3. Η τήρηση ορισμένων προθεσμιών για την έκδοση απόφασης επί της εκτέλεσης ή μη του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης	68
3.3.1. Στο ν. 3251/2004	69
3.3.2. Κανονιστικό περιεχόμενο και κριτικές παρατηρήσεις	69
3.4. Η ειδική αιτιολογία της απόφασης για το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης	72
3.4.1. Θεμελίωση	72
3.4.2. Κανονιστικό περιεχόμενο και κριτικές παρατηρήσεις	73
4. Η ειδικότερη νομική θέση του εκζητουμένου μετά την (τελεσίδικη) απόφαση για την εκτέλεση του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης	75
4.1. Η υποχρέωση της δικαστικής αρχής προς διαγραφή του εκζητουμένου από το SIS	75
4.1.1. Ο ν. 3251/2004	75
4.1.2. Κανονιστικό περιεχόμενο και κριτικές παρατηρήσεις	75
4.2. Το δικαίωμα απόδοσης των κατεσχημένων αντικειμένων	78
4.3. Η υποχρέωση της δικαστικής αρχής στην προσαγωγή του εκζητουμένου στο κράτος-μέλος εντός της νόμιμης προθεσμίας	79
4.3.1. Στο ν. 3251/2004	79
4.3.2. Κανονιστικό περιεχόμενο και κριτικές παρατηρήσεις	80
4.4. Η δυνατότητα συγκατάθεσης στην προσαγωγή σε κράτος μέλος διαφορετικό από αυτό της αρχικής έκδοσης	83
4.4.1. Στο ν. 3251/2004	83
4.4.2. Κανονιστικό περιεχόμενο και κριτικές παρατηρήσεις	84
4.5. Η δυνατότητα παραίτησης από το ευεργέτημα του κανόνα της ειδικότητας	86

4.6. Το δικαίωμα αφαίρεσης από τον χρόνο της επιβληθείσας ποινής του χρόνου κράτησης στο κράτος-μέλος εκτέλεσης του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης	89
4.6.1. Στο ν. 3251/2004	89
4.6.2. Κανονιστικό περιεχόμενο και κριτικές παρατηρήσεις	89
5. Οι εγγυήσεις για την εκτέλεση του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης	91
5.1. Η ερμηνодικία του εκζητουμένου	91
5.2. Η επιβολή ισόβιας κάθειρξης στον εκζητούμενο	93
5.3. Η παράδοση προσώπου που κατοικεί στην Ελλάδα	94
Τελικές Παρατηρήσεις	96
Βιβλιογραφία - Αρθρογραφία	101
Παράρτημα : ν. 3251/2004 (Α' μέρος)	107

R é s u m é e n l a n g u e f r a n ç a i s e

[: περίληψη στην γαλλική γλώσσα]

L'objectif dans le travail présent est "*les droits de la personne recherchée à l'institution du mandat d'arrêt européen*". L'objectif touche au coeur du "*droit pénal de l'Union Européenne*", qui se forme graduellement, vu la décision-cadre № 2002/584/JAI. D'ailleurs, au travail présent on étudie cet objectif concernant surtout au cadre de la loi 3251/2004, c'est-à dire relativement à la loi qui a harmonisé la législation grecque avec cette décision-cadre.

La raison pour laquelle ce sujet a été choisi est la particularité de la situation de la personne recherchée contre laquelle s'émit un mandat d'arrêt européen (MAE). Et ceci, car la procédure contre lui prend lieu particulièrement vite – beaucoup plus vite qu'à l'extradition "*traditionnelle*". Encore un point important de la nouvelle institution est que la décision pour la remise est une compétence qui appartient seulement au tribunal et non plus au ministre de la Justice comme à l'extradition.

On se penche sur ce travail parce que c' est un fait que la personne recherchée a certains droits, dont la détermination n' est pas encore claire. Sous ce rapport on essaie de relever ces droits. Bien sûr, on prend en considération, parmi autres, la Convention de sauvegarde des Droits de l'Homme et des Libertés fondamentales et la jurisprudence de la Cour Européenne des Droits de l'Homme, lesquelles jouent un rôle influent, en développant constamment le statut légal de la personne recherchée.

La systématisation des droits de la personne recherchée a eu lieu avec la distinction des catégories de la procédure comme elle est conçue : a) entièrement; b) à la catégorie de l'arrêt et de la détention; c) à la catégorie de la prise de décision pour l'exécution du MAE; et d) après la décision (irrévocable) pour l'exécution du MAE. On approfondit aussi les garanties pour l'exécution (article 5 de la décision-cadre № 2002/584/JAI), aussi bien qu'à la proposition de décision-cadre № COM(2004)328final pour la protection de certains droits pénaux aux états-membres de l'EU, lesquels il y a grande possibilité qu'ils entrent en vigueur et dans ce cas ils vont affecter le cadre légal de la personne recherchée.

En conclusion, on dirait que l'institution du MAE est particulièrement novatrice pour la collaboration entre les états-membres au domaine de la justice pénale. D'ailleurs, ceci ne doit pas avoir des effets négatifs au statut légal de la personne recherchée, vu l'obligation des états-membres de l'EU à la sauvegarde de ses droits qui dérivent surtout de la Convention européenne des droits de l'homme et de leurs Constitutions.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ :

ΕΠΙ ΤΗΣ ΝΟΜΙΚΗΣ ΘΕΣΗΣ ΤΟΥ ΕΚΖΗΤΟΥΜΕΝΟΥ ΣΤΟ ΘΕΣΜΟ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΕΝΤΑΛΜΑΤΟΣ ΣΥΛΛΗΨΗΣ

Με το ν. 3251/2004 (α' μέρος του) εναρμονίστηκε η ελληνική νομοθεσία με την υπ' αρ. 2002/584/ΔΕΥ απόφαση-πλαίσιο [εφ'εξής : α-π] της 13^{ης} Ιουνίου 2002 «για το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης και τις διαδικασίες παράδοσης μεταξύ των κρατών μελών». Πρόκειται για μια νέα σελίδα στον εν γένει τομέα της δικαστικής συνδρομής και δη της έκδοσης.

Η έκδοση αλλοδαπών εγκληματιών κατά τον ΚΠοινΔ αλλά και η έκδοση σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Σύμβαση Έκδοσης και άλλες ειδικότερες σχετικές συμβάσεις αναδείχτηκε ως θεσμός δικαστικής συνδρομής μεταξύ των κρατών, στο πλαίσιο της διεθνούς συνεργασίας μεταξύ τους. Η έκδοση έχει ως αντικείμενο την παράδοση του προσώπου [: εκζητούμενου], το οποίο συνιστά το κεντρικό πρόσωπο του θεσμού, από το εκζητούμενο κράτος [: το κράτος από το οποίο ζητείται η έκδοση του εκζητουμένου] στο εκζητούν κράτος [: το κράτος το οποίο αιτείται την έκδοση του εκζητουμένου]. Και τούτο συμβαίνει, ούτως ώστε είτε να δικασθεί ο εκζητούμενος εκεί για το έγκλημα για το οποίο υπάρχουν υπόνοιες ότι έχει τελέσει (υπό τον όρο να υπάρχει δικαιοδοσία του εν λόγω κράτους) είτε να εκτίσει εκεί ποινή για έγκλημα επί του οποίου έχει ήδη κριθεί ένοχος από αρμόδιο δικαστήριο. Ο θεσμός αυτός διαμορφώθηκε –σταδιακά–², διότι κρίθηκε αναγκαίος για την ικανοποίηση της ποινικής εξουσίας του κάθε κράτους, στο οποίο τελείται έγκλημα ή υπάρχει ποινική δικαιοδοσία για την εκδίκασή του, όταν ο κατηγορούμενος –ή ο ήδη καταδικασθείς– βρίσκεται σε άλλο κράτος, χωρίς να έχει δικασθεί ή και να έχει εκτίσει την επιβληθείσα σε αυτόν ποινή.

Με το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης [: ΕΕΣ] αλλάζουν πολλά. Το ΕΕΣ συνιστά κρατική πράξη –όπως και η αίτηση έκδοσης– και συγκεκριμένα δικαστική απόφαση³. Η συνολική διαδικασία του ΕΕΣ, όπως ορίζεται στο ν. 3251/2004 [στο εξής, όσα άρθρα αναφέρονται χωρίς άλλο ειδικότερο προσδιορισμό θα είναι του νόμου αυτού, ο οποίος παρατίθεται στο *Παράρτημα*], σκοπεί στην αποτελεσματική

² Για την ιστορική επισκόπηση του θεσμού της έκδοσης, βλ. *Μανωλοπούλου-Βαρβιτσιώτη*, Οι διεθνείς συμφωνίες εκδόσεως εγκληματιών από τις οποίες δεσμεύεται η Ελλάδα, [δ.δ.], Αθήνα-Κομοτηνή 1983, σ. 31 επ.· *Χρυσικό*, Η έκδοση ως θεσμός του ποινικού δικαίου (ανάλυση και ερμηνεία υπό το πρίσμα της προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου), [δ.δ.], Αθήνα 2003, σ. 9 επ.

³ Βλ. *Τσόλκα*, Ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης – Ένα «φιλόδοξο» μέσο για την προώθηση της δικαστικής συνεργασίας στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ΠοινΧρ ΝΒ/2002, σ. 104.

«παράδοση» του προσώπου στις δικαστικές αρχές άλλου κ-μ της ΕΕ, στο πλαίσιο της αρχής της αμοιβαίας αναγνώρισης, η οποία συνιστά τον «ακρογωνιαίο λίθο» της δικαστικής συνεργασίας, κατά το Συμβούλιο⁴. Η συνολική διαδικασία του ΕΕΣ είναι ιδιαίτερα ταχεία^{5,6}. Κι αυτό οφείλεται, σε μεγάλο βαθμό, στο γεγονός ότι πρόκειται για αποκλειστικά δικαστική διαδικασία (αποφασιστικής αρμοδιότητας), σε αντίθεση με τη διαδικασία του θεσμού της έκδοσης, η οποία σήμερα πλέον ακολουθείται μόνο μεταξύ κρατών μη μελών της ΕΕ. Στο θεσμό της έκδοσης προβλέπεται η μεσολάβηση δικαστών (υπό τον τύπο συμβουλίου) προς γνωμοδότησή τους μόνο, ενώ τον τελικό λόγο έχει η εκτελεστική εξουσία και συγκεκριμένα ο υπουργός δικαιοσύνης (με απόφαση όχι κατ' ανάγκη απαλλαγμένη από πολιτικές κ.ά. σκοπιμότητες). Πρόκειται για αρμοδιότητα, που θεωρείται ως κυβερνητική πράξη και είναι ανέλεγκτη⁷. Στο σημείο αυτό υπογραμμίζεται ότι η έκδοση, κατ' αυθεντική ερμηνεία, «δεν αποτελεί άσκηση ποινικής εξουσίας εκ μέρους του εκδίδοντος κράτους, αλλά πράξιν διεθνούς δικαστικής αρωγής»⁸.

Πλέον όμως, στο πλαίσιο του ΕΕΣ, αφού η κρίση για την παράδοση (ή την μη) του εκζητουμένου ανατίθεται βάσει του ν. 3251/04 (και της α-π) μόνο στο αρμόδιο δικαστικό συμβούλιο, που έχει ως εκ τούτου αποφασιστική αρμοδιότητα, η όλη διαδικασία μπορεί να θεωρηθεί ως αμιγώς ποινική. Πρόκειται για ένα καινούργιο

⁴ Βλ. προοίμιο α-π 2002/584/ΔΕΥ, σημ. 6. Την (πρόταση) α-π βλ. σε ΠοινΧρ ΝΒ'/2002, σ. 185 επ.

⁵ Βλ. ενδεικτ. τις προθεσμίες του ά. 21.

⁶ Κατά τον ενωσιακό νομοθέτη, οι νέες ρυθμίσεις επιτρέπουν «να αρθούν η πολυπλοκότητα και το ενδεχόμενο καθυστερήσεων που είναι εγγενή στις ισχύουσες διαδικασίες έκδοσης» (προοίμιο α-π 2002/584/ΔΕΥ, σημ. 5 εδ. β'). Κατά την Καϊάφα-Γκμπάντι, Ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης : Οι ρυθμίσεις του Ν 3251/2004 και η μετάβαση από την έκδοση στην «παράδοση», ΠοινΔικ 11/2004, σ. 1295, «η συντομία και αποτελεσματικότητα της διαδικασίας είναι εξασφαλισμένες με τη “μαγική” [...] εφεύρεση της αρχής της αμοιβαίας αναγνώρισης των δικαστικών αποφάσεων των κρατών-μελών» [η υπογράμμιση είναι της συγγραφέως]. Ο Plachta, European Arrest Warrant : Revolution in Extradition?, EJCCLCJ 2/2003, σ. 184, θεωρεί ότι με την εφαρμογή της αρχής της αμοιβαίας αναγνώρισης θα έπρεπε κάθε εθνική δικαστική αρχή να αναγνωρίζει άμεσα αιτήσεις παράδοσης εκζητουμένων από άλλα κ-μ, με μια ελαχιστοποίηση της γραφειοκρατίας (-των τυπικοτήτων της όλης διαδικασίας).

⁷ Βλ. σχετ. Τσάτσο, Συνταγματικό δίκαιο, τ. β' (οργάνωση και λειτουργία της πολιτείας), Αθήνα-Κομοτηνή 1993², σ. 299 επ., ιδίως 303, όπου αναφορά στο ζήτημα των (κυβερνητικών) πράξεων (μ.ά., και) μεμονωμένων υπουργών, που δεν υπόκεινται σε δικαστικό έλεγχο, επειδή ανάγονται στη διαχείριση της πολιτικής εξουσίας εκ μέρους της κυβέρνησης και δεν είναι διοικητικές. Συνήθως, αφορούν στις διεθνείς ή διπλωματικές σχέσεις του κράτους. Σχετικά βλ. και ά. 82§1, 83§1εδ.α' Σ. Εν προκειμένω όμως βλ. και αντίθετη άποψη Χρυσικού, ό.π., σ. 365 επ., ο οποίος θεωρεί την εν λόγω απόφαση του υπουργού ως εκτελεστή διοικητική πράξη, η οποία υπόκειται σε δικαστικό έλεγχο υπέρ των ευρισκόμενων στην ελληνική επικράτεια προσώπων, και παραπέμπει σχετικά στην ΣτΕ 2190/01 [ΠοινΛ 2001, σ. 1499].

⁸ Πρακτικά β' 72, κατ' αναφορά Βαβαρέτου, Κώδιξ Ποινικής Δικονομίας, έκδ. στ' (αναθεωρ. υπό Κονταξή), Αθήνα 1982, σ. 1056. Ο Σιφναίος, Πανδέκτης της ισχύουσας ποινικής δικονομίας, (επιμ. Τούση), τ. β', Αθήνα 1957, σ. 1312, αναφέρει ότι, κατά τον Schultz, [Das schweizerische Auslieferungsrecht, 1953, σ. 7], «η έκδοσις είναι θεσμός του δημοσίου δικαίου και συνεπώς η θεμελιώσις του ερείδεται επί του δημοσίου διεθνούς δικαίου», ενώ ότι, κατά τον Μπαλτατζή, [ΠοινΧρ Γ', σ. 115-6], «η έκδοσις αποτελεί πράξιν διεθνούς βοηθείας προς θεραπείαν του δικαίου και ουχί πράξιν θεραπείας τούτου».

θεσμό, ο οποίος, εν τούτοις, όσο και αν διαφέρει από τον «παραδοσιακό» τύπο της έκδοσης, δεν παύει να συνιστά μια ειδικότερη μορφή της⁹.

Όπως διαφάνηκε από τα παραπάνω, το εκζητούμενο κράτος δεν ικανοποιεί ιδία ποινική αξίωση με τις ενέργειές του για την εκτέλεση του ΕΕΣ, αλλά τη διευκόλυνση της άσκησης αλλοδαπής [ποινικής] δικαιοδοτικής εξουσίας. Το γεγονός αυτό, όμως, δεν επιτρέπεται να επηρεάζει τη νομική θέση του εκζητουμένου¹⁰. Ο τελευταίος μάλιστα δεν μπορεί να θεωρηθεί ως κατηγορούμενος¹¹, αφού κατά τη σχετική διαδικασία δεν κρίνεται η «κατηγορία» σε βάρος του, αλλ' ούτε είναι ανεκτό να μη προστατεύεται σχετικά. Ο θεσμός του ΕΕΣ είναι ιδιαίτερας φύσεως (*suí generis*), καθότι έχει αμιγώς «δικαστικό» χαρακτήρα. Ο εκζητούμενος βάσει ΕΕΣ πρέπει να έχει ξεκάθαρη αυτοτελή νομική θέση στο πλαίσιο αυτού του θεσμού. Έχοντας ως δεδομένο ότι το ΕΕΣ συνιστά μορφή δικαστικής συνδρομής αντίστοιχη με εκείνη της έκδοσης, νομίζω ότι πρέπει ν' ανατρέχουμε στον ΚΠοινΔ (και δη στα ά. 437-456, κατά

⁹ Σύμφωνα με τον Μυλωνόπουλο, Έκθεση επιστημονικού συμβουλίου της Βουλής, ΠοινΔ 2/2004, σ. 967), «χαρακτηριστικό του ε.ε.σ. είναι ότι αυτό δεν συνιστά έκδοση», αφού «εγκαταλείπει πλήρως τη φιλοσοφία και τις βασικές γραμμές του δικαίου της έκδοσης, γι' αυτό άλλωστε η σχετική απόφαση πλαίσιο δεν χρησιμοποιεί την αντίστοιχη νομική ορολογία». Βέβαια, ο στόχος της ΕΕ «να αποτελέσει ένα χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης, συνεπάγεται την κατάργηση της έκδοσης και την αντικατάστασή της από σύστημα παράδοσης μεταξύ των δικαστικών αρχών» (προοίμιο α-π 2002/584/ΔΕΥ, σημ. 5). Ο Γενικός Εισαγγελέας Colomer, στις προτάσεις του για την υπόθεση του ΔΕΚ C-303/05 [: *Advocaten Voor de Wereld VZW c. Leden van de Ministerraad*, διαθέσιμη σε ιστοσελίδα : <http://curia.europa.eu/>, και σε Καϊάφα-Γκμπάντι, Γιαννακούλα, Ποινική νομοθεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης και ελληνική νομοθεσία ενσωμάτωσης, Αθήνα 2008, σ. 895 επ.], σκ. 38 επ., υποστηρίζει ότι η έκδοση και το ΕΕΣ συμπίπτουν ως προς τον επιδιωκόμενο σκοπό, στο σημείο αυτό όμως αυτό τελειώνουν οι ομοιότητες, ενώ η μετάβαση από την έκδοση στο ΕΕΣ συνιστά «κοπερνίκεια επανάσταση». Σε αντίθεση με τις ανωτέρω απόψεις θεωρώ ότι ο θεσμός του ΕΕΣ διαφοροποιείται μεν από την («παραδοσιακή») έκδοση του διεθνούς ποινικού δικαίου, επιτελεί όμως τον αυτό σκοπό και άγει στο αυτό αποτέλεσμα –έστω πιο αποτελεσματικά–, ενώ παράλληλη ύπαρξη των δύο διαδικασιών μεταξύ των αυτών κ-μ δεν μπορεί να υπάρξει : αφού ο ένας θεσμός δεν ισχύει, θα ισχύσει ο άλλος που τον αντικατέστησε (δείγμα κι αυτό της κοινότητας, παραπληρωματικότητας και συνάφειάς τους). Η Τσόλκα, ό.π., σ. 104, μάλιστα, θεωρεί ότι «σε ενωσιακό επίπεδο θεσμοθετείται μια ιδιότυπη “δικαστική απόφαση”, η οποία φέρει εν μέρει τα χαρακτηριστικά του εντάλματος σύλληψης του άρθρου 277 του εθνΚΠΔ, με την έννοια της άμεσης εκτελεστότητας, αφετέρου δε εκείνα της παραδοσιακής αίτησης έκδοσης»· επίσης, (ό.π.), ότι «ο βασικός στόχος [...] της απόφασης-πλαίσιο είναι ταυτόσημος μ' εκείνον του θεσμού της έκδοσης : η διασφάλιση της διακρατικής συνεργασίας στο χώρο του ποινικού δικαίου». Η Καϊάφα-Γκμπάντι, ό.π., σ. 1296, εξετάζει το εν λόγω ζήτημα για να καταλήξει στο ότι «δεν πρόκειται παρά για μια έκδοση κατ' ουσία». Στην ίδια κατεύθυνση βλ. και Keijzer, Extradition and Human Rights: A dutch perspective, σε Handbook on the European Arrest Warrant, T.M.C. Asser Press, The Hague 2004, [εφ'εξής : Handbook], σ. 192· Plachta, ό.π., σ. 193· αλλά και πολωνικό Συνταγματικό Δικαστήριο, απόφαση P-1/05 της 27.04.2005 περί το ΕΕΣ, διαθέσιμη σε ιστοσελίδα : http://www.eurowarrant.net/documents/cms_eaw_74_1_EAWrelease_270405.pdf. Ο δε Βασιλάκης, Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και έκδοση, ΠοινΔικ 2/2004, σ. 203, παρατηρεί ότι «με την απόφαση-πλαίσιο δεν προβλέπεται κατ' ακριβολογία ένα νέο ρυθμιστικό πλαίσιο για την έκδοση», και ότι πάντως «η μεταβολή στην ορολογία μόνο τυχαία δεν είναι : ο όρος “παράδοση” σηματοδοτεί την άμβλυνση των εγγυήσεων που μέχρι τώρα παρέχονταν στα διωκόμενα πρόσωπα, με αντίστοιχη προώθηση της διακρατικής συνεργασίας στον χώρο της ποινικής καταστολής».

¹⁰ Τσόλκα, ό.π., σ. 107-108.

¹¹ Contra ο Μυλωνόπουλος, Καταχρηστική αίτηση έκδοσης και *ne bis in idem*, ΠοινΧρ ΝΔ'2004, σ. 482, κατά τον οποίον ο εκζητούμενος «απολαύει όλων των δικαιωμάτων του κατηγορουμένου και υπό το κράτος της ΕυρΣΔΑ γίνεται αναμφισβήτητα δεκτό ότι η έννομη τάξη δέον να τον μεταχειρίζεται ως κατηγορούμενο».

παραπομπή του ά. 436§2¹²), όταν προβλέπονται εκεί προστατευτικές διατάξεις για τον εκζητούμενο σε σχέση με ζητήματα που δεν έχει συμπεριλάβει ο ν. 3251/04. Σε ορισμένες μάλιστα περιπτώσεις, όταν παρατηρείται ακόμη και τότε έλλειμμα ειδικών ρυθμίσεων και προστασίας του εκζητουμένου, θα πρέπει να εφαρμόζονται και άλλες διατάξεις του ΚΠοινΔ^{13,14}, με κριτήριο την εν γένει λειτουργικότητα και αποτελεσματικότητα του θεσμού και τη διαφύλαξη θεμελιωδών δικαιωμάτων του.

Στον εν λόγω νόμο (ά. 13) προβλέπονται διάφορες εγγυήσεις υπέρ του εκζητουμένου¹⁵ προσώπου : για την περίπτωση της ερημοδικίας, της ισόβιας κάθειρξης και της έκτισης της ποινής στην ημεδαπή από εκζητούμενο, ο οποίος τυγχάνει κάτοικος Ελλάδος – αν και αμβλύνονται κάποιες άλλες (δεδομένες κατ’ απόλυτο τρόπο, έως την έναρξη της ισχύος του ν. 3251¹⁶) και συγκεκριμένα η προϋπόθεση του διττού αξιοποιούν, η απαγόρευση της έκδοσης ημεδαπών, η αρχή της ειδικότητας.

Προβλέπονται, περαιτέρω, και διάφορα δικαιώματα και δυνατότητες για την εξασφάλιση του εκζητουμένου –δεδομένου του «προ-ποινικού» status του– και δη :

¹² Κατά το ά. 436§2 ΚΠοινΔ, «οι διατάξεις αυτές [περί έκδοσης] εφαρμόζονται, ακόμη και αν υπάρχει σύμβαση, αν δεν έρχονται σε αντίθεση με αυτή, καθώς και στα σημεία που δεν προβλέπει η σύμβαση». Η α-π [νομικό εργαλείο που δεν υπήρχε το έτος 1951, κατά το οποίο τέθηκε σε ισχύ ο ΚΠοινΔ] πρέπει, εν προκειμένω, να θεωρηθεί σαν σύμβαση.

¹³ Όπως, για παράδειγμα, η αίτηση εξαίρεσης μέλους του δικαστικού συμβουλίου των ά. 15 επ. ΚΠοινΔ ή η παραίτηση από την έφεση κατά ΕΕΣ, κατ’ αναλογία του ά. 475.

¹⁴ Αξίζει να υπογραμμισθεί ότι, κατά τον Engisch, Εισαγωγή στη νομική σκέψη, (μετάφρ. Σπινέλλη), ΜΙΕΤ, Αθήνα 1981, σ. 83, «ο φιλόσοφος του δικαίου Stammer αναφέρει την εξής φράση : “Μόλις κάποιος εφαρμόσει ένα άρθρο ενός κώδικα νόμων, εφαρμόζει ολόκληρο τον κώδικα”. Αυτή η θέση είναι ίσως υπερβολική. Εκφράζει όμως την αρχή της ενότητας της έννομης τάξης, η οποία στο θέμα μας συνεπάγεται ότι οι μείζονες προτάσεις πρέπει να κατασκευάζονται από ολόκληρο το νόμο, ακόμη μάλιστα και με τη βοήθεια άλλων νόμων». [Η παράθεση της φράσης αυτής γίνεται ιδίως φιλολογικά. Δεν στερείται όμως αυτή, νομίζω, κάποιου έστω ενδιαφέροντος].

¹⁵ Σημειωτέον ότι στην ελληνική απόδοση της α-π ο εκζητούμενος απαντά ως «καταζητούμενος». Ο Μυλωνόπουλος, ό.π., σ. 967, υποστήριξε ότι αφού το ΕΕΣ δεν συνιστά έκδοση, είναι έτσι λανθασμένη η χρήση της παραδεδομένης ορολογίας («εκζητούμενος», κ.ά.) εν προκειμένω, καθώς αυτό «δημιουργεί το συνειρμό ότι το καταζητούμενο πρόσωπο έχει δικαιώματα και προστασία όπως και στην έκδοση, ενώ αυτό δεν συμβαίνει». Το αν αυτό ισχύει ή όχι –κατά τη γνώμη μου–, συνάγεται από την κατωτέρω αντιπαραβολή των διατάξεων του ν. 3251/04 με τις αντίστοιχες του ΚΠοινΔ (ιδίως). Στην παρούσα εργασία, χάριν ευκολίας (αλλά και έχοντας κατά νου την ορολογία του ΚΠοινΔ) το «κράτος μέλος έκδοσης του ΕΕΣ» αναφέρεται ενίοτε και ως «εκζητούν» ή «εκδόν κ-μ», το «καταζητούμενο» ή «συλληφθέν και προς παράδοση/προσαγωγή πρόσωπο» και ως «εκζητούμενος» (ορολογία του νομοθέτη τόσο στον ΚΠοινΔ ή άλλες επικυρωθείσες σχετικές συμβάσεις όσο και στο ν. 3251/04) και το «κράτος μέλος εκτέλεσης του ΕΕΣ» και ως «εκζητούμενο κ-μ». Το δε «βούλευμα» του αρμοδίου δικαστικού συμβουλίου (ή η «διάταξη» του προέδρου εφετών) απαντά και ως «απόφαση» (στο μέτρο που και στο ν. 3251 χρησιμοποιείται κατ’ επανάληψη η φράση «η δικαστική αρχή που αποφασίζει...»). Ο Μακρής, Η έκδοση ως θεσμός του διεθνούς ποινικού δικαίου, [δ.δ.], τ. Β’, Θεσσαλονίκη 1986, σ. 364-365, θεωρεί ότι πρόκειται κατ’ ουσία, λόγω της κατ’ αρχήν δημοσιότητας των συνεδριάσεων, για δικαστήριο κι όχι για δικαστικό συμβούλιο, οπότε και ορθός ο όρος «απόφαση». Πρβλ. όμως το ά. 148§1 in fine ΚΠοινΔ : «η απόφαση του δικαστικού συμβουλίου ονομάζεται βούλευμα».

¹⁶ Βέβαια, η ΣΕΕ περιείχε διάφορες συναφείς ρυθμίσεις, όπως η έκδοση ημεδαπών (ά. 7), η παραίτηση του εκζητουμένου από το ευεργέτημα της ειδικότητας (ά. 10) κ.ά., για τις οποίες, όμως, το ελληνικό κράτος είχε επιφυλαχθεί σχετικώς, κι έτσι δεν ίσχυσαν.

- Καθ' όλη τη διαδικασία¹⁷ εκτέλεσης του ΕΕΣ :
 - i) το δικαίωμα ακρόασης (ά. 23§§1^α, 2, 3, 18§2)·
 - ii) το δικαίωμα παράστασης (προκύπτει έμμεσα από το ανωτέρω, του οποίου προϋποτίθεται)·
 - iii) το δικαίωμα σε νομικό παραστάτη (ά. 15§1εδ.β', 18§2)·
 - iv) το δικαίωμα σε διερμηνέα (ά. 15§1εδ.β', 18§2).
- Κατά τα στάδια της σύλληψης και της κράτησής του :
 - v) το δικαίωμα πληροφόρησης (ά. 15§§1εδ.β'-γ', 2)·
 - vi) η δυνατότητα συγκατάθεσης ή μη στην προσαγωγή (ά. 15§1, 17, 18)·
 - vii) το δικαίωμα προσφυγής για την αμφισβήτηση της ταυτότητας που του αποδίδεται (ά. 15§4)·
 - viii) το δικαίωμα προσφυγής κατά της κράτησης που ενδεχομένως του επιβάλλεται (ά. 16§2)·
 - ix) η υποχρέωση της δικαστικής αρχής σε μη κράτηση του εκζητουμένου περαιτέρω των νόμιμων προθεσμιών (15 ή –το maximum– 30 ημέρες) μετά την καταχώριση στο Σύστημα Πληροφοριών Σένγκεν (SIS) (ά. 15§3).
- Κατά το στάδιο της έκδοσης της απόφασης για την εκτέλεση ή μη του ΕΕΣ τα εξής :
 - x) το δικαίωμα άσκησης ενδίκου μέσου κατά της απόφασης εκτέλεσης του ΕΕΣ (ά. 22)·
 - xi) το δικαίωμα επιστροφής στην Ελλάδα, προκειμένου να παρίσταται στην διαδικασία προσαγωγής που τον αφορά, σε περίπτωση προσωρινής μεταγωγής του στο κ-μ έκδοσης άνευ ακρόασής του (ά. 23§5)·
 - xii) η υποχρέωση τήρησης από την αρμόδια δικαστική αρχή ορισμένων προθεσμιών για την απόφαση επί της εκτελέσεως ή μη του ΕΕΣ (ά. 21)·
 - xiii) η εγγύηση της ειδικής αιτιολογίας της απόφασης για την εκτέλεση ή μη του ΕΕΣ (ά. 19§3).
- Ακόμη, μετά την τελεσίδικη απόφαση για την εκτέλεση ή μη του ΕΕΣ, τα κάτωθι :
 - xiv) η προσαγωγή του εκζητουμένου στο κ-μ έκδοσης εντός ορισμένης προθεσμίας (ά. 27)·

¹⁷ Τα δικαιώματα υπ' αρ. i)-iv) έχουν πρακτικό ενδιαφέρον ιδίως στα στάδια της σύλληψης και κράτησης του εκζητουμένου, καθώς και της έκδοσης της απόφασης για την εκτέλεση ή μη του ΕΕΣ.

- xv) η δυνατότητα αναστολής της προσαγωγής του στο κ-μ έκδοσης για σοβαρούς ανθρωπιστικούς λόγους (ά. 27§3)·
- xvi) η δυνατότητα συγκατάθεσης στην προσαγωγή του σε κ-μ διαφορετικό από το κ-μ εκτέλεσης (και αρχικής έκδοσης), χωρίς τη συγκατάθεση του κ-μ (αρχικής) έκδοσης (ά. 35§1)·
- xvii) το δικαίωμα παραίτησης από το ευεργέτημα του κανόνα της ειδικότητας (ά. 17, 34) ή άλλως, εάν δεν παραιτήθηκε, ή αξίωση τήρησής του·
- xviii) το δικαίωμα αφαίρεσης από την επιβληθείσα στο εκδόν το ΕΕΣ κ-μ ποινή τού χρόνου κράτησης στο κ-μ εκτέλεσης (ά. 33).
- xix) Η υποχρέωση της αρμόδιας δικαστικής αρχής προς διαγραφή του από το SIS (Σύστημα Πληροφοριών Σένγκεν)· και
- xx) το δικαίωμα απόδοσης των αντικειμένων του που κατασχέθηκαν (ως πειστήρια ή προϊόντα του εγκλήματος, για το οποίο ζητείται η παράδοσή του).

Όλα αυτά (σχεδόν) διασφαλίζονται ρητά, στο πλαίσιο της μη προσβολής των θεμελιωδών δικαιωμάτων και αρχών, που διατυπώνονται στο Σύνταγμα και στο ά. 6 ΣΕΕ (ά. 1§2εδ.α’).

Πολλά (θεμελιώδη) δικαιώματα του εκζητουμένου περιλαμβάνονται και σε αυξημένης ισχύος νόμους, όπως το Σύνταγμα¹⁸ και διάφορες διεθνείς συμβάσεις (οι οποίες έχουν υπερνομοθετική ισχύ, κατ’ άρθρο 28§1εδ.α’ Σ). Τέτοια ιδίως είναι τα εξής : το δικαίωμα στην *προσωπική ελευθερία*¹⁹ (ά. 5§3 Σ, 5§1 ΕΣΔΑ), το δικαίωμα στην *τήρηση της προσήκουσας διαδικασίας* (ήτοι του Νόμου) στο εκζητούμενο κράτος [αλλά και στο εκζητούν, όταν π.χ. όρος της προσαγωγής του είναι η επιστροφή του στο εκζητούν κ-μ μετά το πέρας κάποιας –συμφωνημένης– διαδικασίας]²⁰, το δικαίωμα στη *μη καταστράτηγηση της διαδικασίας* εκδόσεως (π.χ. με απαγωγή ή

¹⁸ Σύμφωνα με τον Σπινέλλη, Αυξημένη προστασία των δικαιωμάτων του κατηγορουμένου κατά το Σύνταγμα και τις Διεθνείς Συμβάσεις, σε : Πρακτικά του Γ’ Πανελληνίου Συνεδρίου της Ελληνικής Εταιρείας Ποινικού Δικαίου (για τα δικαιώματα του κατηγορουμένου στην ποινική διαδικασία γενικά), Αθήνα 1991 [στο εξής : Πρακτικά Συνεδρίου], σ. 87, «ο συντακτικός νομοθέτης θέλησε να εξασφαλίσει κάθε φορά ένα *minimum* εγγυήσεων θεμελιωδών δικαιωμάτων του κατηγορουμένου, που έκρινε ότι η προστασία τους είναι απολύτως απαραίτητη για την πραγμάτωση του κράτους δικαίου και την προστασία της ανθρώπινης αξίας στη σχέση του πολίτη με το σύστημα ποινικής δικαιοσύνης».

¹⁹ Ο περιορισμός της προσωπικής ελευθερίας είναι η προέχουσα συνέπεια της εφαρμογής του ΕΕΣ ως «διακρατικής ποινικής διαδικασίας» κατά τον Ζημιανίτη, Η εφαρμογή του Ευρωπαϊκού Εντάλματος Σύλληψης υπό το πρίσμα της προστασίας των ατομικών δικαιωμάτων, ΔτΑ 24/2004, σ. 1199.

²⁰ Σημειωτέον ότι η δικαιοσύνη των επιμέρους (ποινικών) διαδικασιών [π.χ., η σύλληψη, η κράτηση, η εν στενή εννοία «δίκη», η προσαγωγή κ.ά.] πρέπει να εκτιμάται με την αντιμετώπισή τους ως ένα όλον· βλ. ενδεικτ. *ΕυρΔΔΑ*, από 19.12.1990 απόφαση επί της υπόθεσης *Delta v. France*, σκ. 35, και από 25.03.1999 απόφ. επί της υπόθ. *Pélissier and Sassi v. France*, σκ. 46, (σε : <http://www.echr.coe.int/echr> στο εξής, όλες οι αποφάσεις του ΕυρΔΔΑ που αναφέρω απαντούν στην εν λόγω ιστοσελίδα).

«συγκεκριαλυμένη» έκδοση²¹), το δικαίωμα στην προστασία από βασανιστήρια και απάνθρωπη μεταχείριση (ά. 7§2 Σ, 3 ΕΣΔΑ, 7 ΔΣΑΠΔ, 3§1 Σύμβασης Ηνωμένων Εθνών κατά των Βασανιστηρίων, σημ. 13 προοιμίου α-π, ά. 1§2εδ.β' ν. 3251/04)²², το δικαίωμα στη ζωή (διά της –υπερνομοθετικής– κατάργησης της θανατικής ποινής: ά. 1 Έκτου Πρωτοκόλλου ΕΣΔΑ). Επίσης, ρητά προβλέπεται το δικαίωμα στη μη έκδοση για «δράση υπέρ της ελευθερίας» (ά. 5§2εδ.γ' Σ, 11^ε) ν. 3251/04) και σε μη δίωξη ή τιμωρία του προσώπου λόγω του φύλου, της φυλής, της θρησκείας, της εθνοτικής καταγωγής, της ιθαγένειας, της γλώσσας, των πολιτικών φρονημάτων²³ ή του γενετήσιου προσανατολισμού του (ά. 5§2, 2§1 Σ, 11^{περ.ε}) ν. 3251). Εξέχουσα θέση έχει το δικαίωμα σε δίκαιη δίκη στο εκζητούν κ-μ^{24,25} –αλλά και κατά τη διαδικασία του ΕΕΣ στο εκζητούμενο κράτος, σύμφωνα με το ά. 6 της ΕΣΔΑ (η οποία αποτελεί εσωτερικό δικαίο για όλα τα κ-μ, καθώς και τμήμα της εθνικής αλλά και της ευρωπαϊκής δημόσιας τάξης²⁶), όπως αυτό ερμηνεύεται από το ΕυρΔΔΑ. Τα δικαιώματα που αναφέρουμε σε αυτή την παράγραφο δεν θα μας απασχολήσουν κατ'ιδίαν έκαστο, παρά μόνο παρεμπιπτόντως, στο μέτρο που σχετίζονται με τα δικαιώματα της ακριβώς παραπάνω παραγράφου. Και τούτο, διότι ρυθμίζουν κρίσιμα ζητήματα, τα οποία έχουν απασχολήσει έντονα τη θεωρία, σε αντίθεση με τα άλλα, που στο πλαίσιο του ν. 3251 διαφέρουν (πολύ ή λίγο) και παρουσιάζουν γι' αυτό καινούργιο ιδιαίτερο ενδιαφέρον.

Σύμφωνα με τον *Keijzer*²⁷, υπάρχουν τρία είδη νόμων που ενσωμάτωσαν την α-π : α) νόμοι (όπως ο αγγλικός), στους οποίους παρατηρείται απεριόριστη επιφύλαξη υπέρ των ανθρωπίνων δικαιωμάτων· β) νόμοι (όπως η προϊσχύουσα μεταξύ των κ-μ Ευρωπαϊκή Σύμβαση Έκδοσης), στους οποίους δεν απαντά επιφύλαξη υπέρ των

²¹ Γι' αυτές, βλ. *Χρυσικό*, ό.π., σ. 177-178. Τέτοιες περιπτώσεις είναι παράνομες ως αντικείμενες στα ά. 5§1(γ) και 6 ΕΣΔΑ· βλ. ό.π., σ. 173.

²² Το δικαίωμα στην προστασία από βασανιστήρια ή απάνθρωπη μεταχείριση έχει νόημα στο πεδίο του ΕΕΣ με την έννοια ότι δεν θα πρέπει, εάν υπάρχει πιθανότητα καταπάτησής του στο εκδόν κ-μ, να εκτελείται το ΕΕΣ. Βέβαια, ο *Vitorino (A.)*, σε απάντησή του εκ μέρους της Επιτροπής σε ερώτηση της ευρω-βουλευτίδος *Buitenweg* [σε : Official Journal of the EU της 17.04.2003, C 92E/45-46], διαπιστώνει ότι «σε δημοκρατικά κράτη, όλα υποκείμενα στο ΕυρΔΔΑ, μπορεί να υποτεθεί ότι τα θεμελιώδη δικαιώματα θα είναι σεβαστά και ότι η εμπιστοσύνη είναι ο κανόνας της σήμερον ημέρας» [δική μου η μετάφραση, εκ του αγγλικού πρωτοτύπου].

²³ Βλ. σχετικά *Χρυσικό*, ό.π., σ. 380 επ.

²⁴ Βλ., π.χ., την εγγύηση κατά ερήμην καταδίκης, που υπάρχει στο ν. 3251/04 (ά. 13§1) ως δυνητικός (κατ' ουσία) λόγος μη εκτέλεσης του ΕΕΣ και συνιστά έκφανση της αρχής της δίκαιης δίκης. Πρβλ. από 12.02.1985 απόφ. *ΕυρΔΔΑ* επί της υπόθ. *Colozza v. Italia*, σκ. 27 επ.

²⁵ Λέγοντας δίκαιη δίκη κατ' ά. 6§1 ΕΣΔΑ δεν αναφερόμαστε στην ορθότητα της απόφασης αλλά στην άμεμπτη-ανεπίληπτη, υπό διαδικαστικές εγγυήσεις, διεξαγωγή τής δίκης, ώστε να παρέχονται στον εκζητούμενο όλα τα εχέγγυα που δικαιούται.

²⁶ Βλ. *Βασιλακάκη*, ΕΣΔΑ και έκδοση, ό.π., σ. 207, ο οποίος θεωρεί ότι στο πλαίσιο αυτό μπορεί να γίνει επίκληση στην ΕΣΔΑ χάριν της διασφάλισης των δικαιωμάτων του εκζητουμένου, όταν τα σχετικά κανονιστικά κείμενα [π.χ., ο ν. 3251 ή ο ΚΠοινΔ] δεν παρέχουν επαρκή προστασία.

²⁷ *Keijzer*, *The European Arrest Warrant and Human Rights*, (2005), σε διαδικτυακό ιστότοπο : www.eurowarrant.net.

ανθρωπίνων δικαιωμάτων (οπότε η παράδοση αποκλείεται, όταν η παραβίασή τους φέρει –μετά από στάθμιση του αρμόδιου δικαστικού οργάνου– μεγαλύτερο βάρος)· και γ) νόμοι, στους οποίους διαπιστώνεται περιορισμένη επιφύλαξη υπέρ των ανθρωπίνων δικαιωμάτων (οπότε η απόρριψη του ΕΕΣ αποκλείεται μεν για μη κατάφωρες παραβιάσεις τους, είναι όμως δυνατό να μπορούν αυτές να θεραπευτούν). Ο ίδιος προκρίνει το πρώτο είδος νόμων, καίτοι πιο αυστηρό, διότι είναι σαφές, ενώ το δεύτερο σιωπά και το τρίτο μόνο κατά το ήμισυ εγγυάται τη διαφύλαξη των δικαιωμάτων του εκζητούμενου. Ενόψει της ρύθμισης του ά. 1§2²⁸, βάσιμα μπορεί να υποστηριχθεί ότι ο ν. 3251 εντάσσεται στην α) κατηγορία· και ορθώς, αφού έτσι παρέχεται στο αρμόδιο δικαστικό όργανο η δυνατότητα ν' απορρίψει το ΕΕΣ, διασφαλίζοντας συνακόλουθα τον εκζητούμενο (όπως οφείλει άλλωστε, αν διαπιστώσει ότι συντρέχει τέτοια περίπτωση).

Ιδιαίτερη σημασία ως προς το θέμα που μας απασχολεί έχει και η νομολογία του ΔΕΚ, το οποίο έχει σύμφωνα με το ά. 35§1 ΣΕΕ την αρμοδιότητα «να αποφαινείται με προδικαστικές αποφάσεις επί του κύρους και της ερμηνείας των αποφάσεων-πλαίσιο» του ά. 34§2^{β)} ΣΕΕ. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με την απόφαση της 16.06.2005 επί της υπόθεσης C-105/2003 (Maria Pupino)²⁹ : «η απόφαση-πλαίσιο πρέπει (...) να ερμηνεύεται κατά τρόπο ώστε να γίνονται σεβαστά τα θεμελιώδη δικαιώματα, μεταξύ των οποίων πρέπει να τονιστεί ιδιαίτερα το δικαίωμα για δίκαιη δίκη (...)»³⁰, ενώ «το εθνικό δικαστήριο οφείλει να λαμβάνει υπόψη το σύνολο των κανόνων του εθνικού δικαίου και να τους ερμηνεύει, κατά το μέτρο του δυνατού, υπό το πρίσμα του κειμένου και του σκοπού της απόφασης-πλαίσιο»³¹. Τούτο σημαίνει ότι, αν και οι α-π δεν παράγουν άμεσο αποτέλεσμα (ά. 34§2^{β)} ΣΕΕ), πρέπει να γίνεται σύμφωνη με αυτές [ακόμη κι αν δεν έχουν ενσωματωθεί στο όποιο κ-μ] εφαρμογή του εθνικού δικαίου, αρκεί αυτή να μην άγει σε *contra legem* ερμηνεία τούτου³².

²⁸ Το ά. 1§2 έχει ως εξής : «Η εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος δεν μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα την προσβολή των θεμελιωδών δικαιωμάτων και αρχών, που διατυπώνονται στο ισχύον Σύνταγμα και στο άρθρο 6 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση. Σε κάθε περίπτωση, ο εκζητούμενος δεν απομακρύνεται, ούτε απελαύνεται, ούτε εκδίδεται σε κράτος όπου διατρέχει σοβαρό κίνδυνο να του επιβληθεί η ποινή του θανάτου ή να υποβληθεί σε βασανιστήρια ή άλλη απάνθρωπη ή εξευτελιστική ποινή ή μεταχείριση». Το άρθρο αυτό δεν εγκαθιδρύει κάποιον πρόσθετο σ' αυτούς του ά. 11 υποχρεωτικό λόγο άρνησης εκτέλεσης του ΕΕΣ, παρά επιβάλλει στο δικαστή τη σύμφωνη με αυτό διερμηνεία της νομιμότητάς του· βλ. ΣυμβΕφ Αθηνών 25/2007, σε : Τράπεζα Νομικών Πληροφοριών ΔΣΑ (<http://www.dsnet.gr>).

²⁹ Την απόφαση αυτή βλ., μ.ά., σε ΠοινΔικ 1/2006, σ. 52-59 (με Παρατηρήσεις Ζημιανίτη).

³⁰ Σκ. 59 της απόφασης Pupino.

³¹ Σκ. 61(in fine) της απόφασης Pupino.

³² Βλ. σκ. 47 της απόφασης Pupino.

Στην παρακάτω ανάλυση κάθε δικαιώματος αναφέρεται και η εκάστοτε σχετική διάταξη της α-π, αφού τούτη, πέραν του συγκριτικού ενδιαφέροντός της για τον τρόπο που ο έλληνας νομοθέτης εναρμόνισε τη νομοθεσία μας με αυτή, μπορεί ενδεχομένως –κατά τ’ ανωτέρω– να εφαρμοσθεί σε περίπτωση κατά την οποία θα κριθεί ότι η εθνική τυποποίησή της είναι ανεπαρκής (επειδή κάποια ρύθμισή της είτε παραλείφθηκε είτε καταργήθηκε είτε επειδή υστερεί γενικά ως προς το –προστατευτικό– περιεχόμενό της).

Για τον εκζητούμενο βάσει ΕΕΣ, όμως, δεν ενεργοποιείται, τουλάχιστον εν μέρει, το πλέγμα του ΚΠοινΔ για την προστασία του εκζητουμένου, στις περιπτώσεις που οι διατάξεις του διαφέρουν ρητά από αυτές του ν. 3251/04. Σ’ αυτή την περίπτωση λοιπόν ο ν. 3251/04 υστερεί, και δη ως προς τη μη εφαρμογή των εξής άρθρων: i) ά. 449§1 (οκταήμερη –το maximum– αναβολή, όχι κατ’ ανάγκη για σοβαρό λόγο)· ii) ά. 450§2 (έλεγχος βασιμότητας της κατηγορίας)· και iii) ά. 452§3 (αναίρεση κατά βουλεύματος σχετικού με την κράτηση του εκζητουμένου). Κι αυτό, αφού υπάρχουν ειδικότερες διατάξεις, που αποκλείουν την εφαρμογή τους. Άλλα νομοθετήματα σχετικά με την έκδοση (όπως π.χ. η ΕΣΕ) δεν μπορούν να εφαρμοστούν εν προκειμένω, αφού δεν υπάρχει ειδική σχετική διάταξη [αντιθέτως μάλιστα : το ά. 38 ν. 3251 προβλέπει την αντικατάστασή τους], εξυπηρετούν άλλο σκοπό και, σε μεγάλο βαθμό, δεν περιλαμβάνουν δικαιώματα του εκζητουμένου.

Δεν αποκλείεται ο εκζητούμενος, μετά την τυχόν παραβίαση δικαιωμάτων του, να προσαχθεί στο εκζητούν κ-μ, θεωρούμενος πλέον ως υπαγόμενος στη (δικαστική) δικαιοδοσία του και να μην ενδιαφέρει πια καθόλου ο τρόπος (νόμιμος ή μη) με τον οποίο κατέληξε στο εν λόγω κράτος και το αν υπήρξε στη συνέχεια διαδικασία σύμφωνη με την αρχή της δίκαιης δίκης. Αρκεί τότε το ότι τα δύο κ-μ συνεργάστηκαν και η κυριαρχία του καθενός (εκφραζόμενη, εν προκειμένω, μέσω των δικαστικών οργάνων καθενός) δεν υποβαθμίστηκε ή δεν παραμερίσθηκε. Αυτή, όμως, η δυνατότητα δεν θα έπρεπε να υπάρχει, αφού έτσι το έλλειμμα προστασίας ή την παράνομη πρακτική του ενός κ-μ τη νομιμοποιεί το άλλο κ-μ. Στο πλαίσιο της ΕΕ θα μπορούσε –και θα έπρεπε– να υπάρχει ειδική ρύθμιση για την εξασφάλιση του εκζητουμένου σε κάθε περίπτωση, όπως και για την άμεση επανάληψη της προβληματικής (μερικά ή ολικά) διαδικασίας που έλαβε χώρα. Πάντως, διαπιστώνεται στο σημείο αυτό ότι προς το παρόν τον μόνο καθολικό εγγυητή για τον «κακώς»

παραδοθέντα (και ενδεχομένως καταδικασθέντα) εκζητούμενο συνιστά το ΕυρΔΔΑ^{33,34}.

Το πλέγμα των διατάξεων της ΕΣΔΑ και του ΔΣΑΠΔ αποτελεί υπερνομοθετικής ισχύος (ά. 28§1 Σ) εσωτερικό δίκαιο, ενώ συμπληρώνει σε μεγάλο βαθμό τον γενικό προστατευτικό πυρήνα του ελληνικού Συντάγματος. Ειδικά η ΕΣΔΑ λογίζεται «ως ερμηνευτικός οδηγός των εθνικών δικονομικών διατάξεων»³⁵. Περιέχει ουσιαστικά –υπό το πρίσμα και της νομολογίας του ΕυρΔΔΑ– διατάξεις ποινικού δικονομικού δικαίου³⁶. Ακόμη και στις περιπτώσεις στις οποίες απαντούν σχετικές

³³ Βλ. και Ανδρουλάκη (Ν.), Θεμελιώδεις έννοιες της ποινικής δίκης, Αθήνα 2007³, σ. 37, κατά τον οποίο, εάν τα μέσα για την αντιμετώπιση των προσβολών των δικαιωμάτων του (εν γένει) καθ'ού «αποδειχθούν τελικά απρόσφορα να προστατεύσουν αποτελεσματικά τον συγκεκριμένο βλαβέντα από την κρατική δύναμη (ιδίως τον κατηγορούμενο), ο τελευταίος έχει ως έσχατο καταφύγιο την υποβολή ατομικής προσφυγής σύμφωνα με το άρθρο 34 (πρώην 25) της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, επιδιώκοντας την καταδίκη του οικείου κράτους σε αποζημίωση με απόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων». Όμως η δυνατότητα αυτή, κατά τον Βασιλακάκη, Το Αλλοδαπό Δίκαιο στην Ποινική Δίκη, Θεσ/νίκη 1999, σ. 353, δεν κρίνεται ως ιδιαίτερα δραστική λύση. Και εύλογα, ίσως, καθόσον ο εκζητούμενος παραδόθηκε στο εκζητούν κ-μ και καταδικάσθηκε, το δε κ-μ που εκτέλεσε εσφαλμένα το ΕΕΣ πιθανώς δεν έχει πλέον τη δυνατότητα επανεξέτασης της υπόθεσης, πέραν της υποχρέωσης στην καταβολή χρηματικού ποσού ως ηθικής βλάβης [βλ. νομολογία ΕυρΔΔΑ, για τη εφαρμογή (και) στις περιπτώσεις αυτές του ά. 41 ΕΣΔΑ περί «δίκαιης ικανοποίησης»]. Ο εκζητούμενος, πάντως, μπορεί να προσφύγει στο ΕυρΔΔΑ αμέσως μετά την λήξη της διαδικασίας έκδοσης (ως αυτοτελούς διαδικασίας) και δεν χρειάζεται να αναμένει τελεσίδικη και αμετάκλητη [εσωτερική] απόφαση του ποινικού δικαστηρίου του εκζητούντος κ-μ κατ' άρθρο 35§1 ΕΣΔΑ, η οποία μπορεί να καθυστερήσει πολύ. Δεδομένου και του κατά πολύ, πλέον, επιβαρυνμένου φόρτου εργασίας του ΕυρΔΔΑ, είναι εύστοχο ότι προβλέπεται η αίτηση παροχής προσωρινής προστασίας [: οιονεί ασφαλιστικό μέτρο] σύμφωνα με τον Εσωτερικό Κανονισμό του ΕυρΔΔΑ, η οποία θα γίνει δεκτή εάν κριθεί ότι υπάρχει επείγουσα (εξαιρετική) περίπτωση. Εάν δε στο κ-μ ισχύει στο εσωτερικό του δίκαιο διάταξη αντίστοιχη με αυτή του ά. 525^{περ.5} ΚΠοινΔ [: επανάληψη της διαδικασίας, αν με απόφαση του ΕυρΔΔΑ διαπιστώνεται παραβίαση δικαιώματος που αφορά στο δίκαιο χαρακτήρα της διαδικασίας που τηρήθηκε (ήτοι και της έκδοσης και της παράδοσης βάσει ΕΕΣ)] –πράγμα πολύ πιθανό–, θα μπορεί ενδεχομένως ο παρανόμως εκδοθείς να ζητήσει την επανάληψη της όλης διαδικασίας απ' την αρχή. Και τούτο, δυνάμει απόφασης ενδεδυμένης υποχρεωτική ισχύ για όλα τα κ-μ (ως υψηλά συμβαλλόμενα μέρη της ΕΣΔΑ), σύμφωνα με το ά. 46§1 ΕΣΔΑ, εφόσον αυτά τα κ-μ είναι διάδικα μέρη. Αλλά, κι αν ακόμη τα κ-μ αυτά δεν είναι διάδικα μέρη στη συγκεκριμένη περίπτωση, πάλι θα έχει η απόφαση αυτή σημασία, αφού θα συνιστά δεδικασμένο και θα ληφθεί υπόψη σε τυχόν νέα προσφυγή του εκζητουμένου, κατά του εκζητούντος κ-μ πλέον. Το πιο πιθανό και συνεπές είναι να ληφθεί υπόψη και να επαναληφθεί το σκεπτικό και το διατακτικό της κατ' ουσία. Βέβαια, έχει μεγάλη σημασία το στάδιο, στο οποίο βρίσκεται η υπόθεση στο εκζητούν κ-μ, όταν εκδοθεί η απόφαση του ΕυρΔΔΑ : εάν υπάρχει διάταξη αντίστοιχη της ελληνικής [γιατί αυτό δεν είναι αυτονόητο· π.χ., στη γερμανική νομοθεσία θεωρείται ως ελαφρυντική περίπτωση], θα πρέπει, αφού ένα μέρος της διαδικασίας είναι παράνομο, να επαναληφθεί η «δίκη» για την εκτέλεση του ΕΕΣ στο εκζητούμενο κ-μ. Εάν πάλι έχει εκδοθεί απόφαση, θα μπορούσε προκειμένου για την Ελλάδα να επαναληφθεί η ποινική δίκη.

³⁴ Αναφερόμαστε παρακάτω και στα σχετικά άρθρα του ΔΣΑΠΔ. Σημειωτέον ότι σε περίπτωση παράβασης αυτού δικαιούται ο καθ'ού (εκζητούμενος εν προκειμένω) να προσφύγει στην Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, η οποία είναι ένα οιονεί διεθνές δικαιοδοτικό (όχι δικαστικό) όργανο, που δεν εκδίδει, όμως, δικαστικές αποφάσεις αλλά (μη δεσμευτικές) «διαπιστώσεις». Οπότε, αφού δεν μπορεί να εξασφαλίσει ουσιαστικά τον καθ'ού, δεν θα αποτελέσουν οι σχετικές διατάξεις αντικείμενο ενασχόλησης της παρούσας εργασίας.

³⁵ Βλ. Παραρά, Σύνταγμα και ΕΣΔΑ, Αθήνα-Κομοτηνή 2001², σ. 416, όπου παραπομπή σε ΣτΕ 2842/2000.

³⁶ Πρβλ. τον Ανδρουλάκη (Ν.), ό.π., σ. 36, σύμφωνα με τον οποίο «η ποινική δίκη είναι το πεδίο στο οποίο κρίνεται η αποτελεσματικότητα της προστασίας σειράς ολόκληρης θεμελιωδών δικαιωμάτων που κατοχυρώνονται ρητά από το Σύνταγμα και από διεθνείς συμβάσεις με αυξημένη τυπική ισχύ σύμφωνα με

ειδικές (σύμφωνες με τις συμβάσεις αυτές ή πηγάζουσες απ' αυτές) διατάξεις στο ν. 3251/04, τα δικαιώματα που τυποποιούνται σε γενικότερης ισχύος κείμενα δεν στερούνται σημασίας. Και τούτο, διότι ισχύουν και σε περίπτωση κατάργησης αυτών του (κοινού) νόμου ή σύγκρουσής τους με άλλες διατάξεις της αυτής [: μη υπερνομοθετικής] θέσης στην ιεραρχία των κανόνων δικαίου. Οι διατάξεις της ΕΣΔΑ είναι λοιπόν σε κάθε περίπτωση δεσμευτικές, ενώ συνεχώς εξελίσσονται ερμηνευτικά χάρη στη νομολογία του ΕυρΔΔΑ.

Εν προκειμένω, πάντως, θεωρούμε τον εκζητούμενο ως έχοντα *αυτοτελή νομική θέση*, διαφέρουσα εν πολλοίς στην πράξη από αυτή του κατηγορουμένου (αλλά και ομοιάζουσα σε ορισμένες περιπτώσεις, αφού κι αυτός συλλαμβάνεται και κρατείται). Και η θεώρηση αυτή έχει ένα περαιτέρω αποτέλεσμα : την εφαρμογή και του ά. 6 ΕΣΔΑ³⁷ επ' αυτού γενικά (χάριν της προστασίας του κατ' ολοκληρωμένο τρόπο, λόγω του κατασταλτικού μηχανισμού που ενεργοποιείται εναντίον του), κι όχι αποκλειστικά του ά. 5 ΕΣΔΑ, το οποίο γίνεται παραδοσιακά δεκτό ως ισχύον-εμπίπτον στην περίπτωση της έκδοσης (και άρα και του ΕΕΣ), πλην όμως δεν τον καλύπτει παρά μόνο εν μέρει (π.χ., το ά. 5§2 στην πληροφόρησή του). Το ά. 6 ΕΣΔΑ παρέχει εγγυήσεις νευραλγικής σημασίας για το καθ'ού πρόσωπο, η εφαρμογή των οποίων νομίζω ότι μπορεί και πρέπει στις μέρες μας πλέον να γίνεται δεκτή –αυτοτελώς– για τον εκζητούμενο στο πλαίσιο του ΕΕΣ³⁸. Η παραπάνω άποψη υποστηρίζεται ιδίως λόγω του κατά τα παραπάνω εκτεθέντα ποινικού χαρακτήρα του θεσμού του ΕΕΣ –όπως και της παραδοσιακής έκδοσης– για την πληρέστερη προστασία του προσώπου που εκζητείται υπό τους όρους της, καίτοι δεν θεωρείται ως ποινική διαδικασία). Η έννοια του *κατηγορουμένου* εκλαμβάνεται από το ΕυρΔΔΑ ευρύτερα –ή άλλως αυτόνομα– σε σχέση με αυτή των εθνικών νομοθεσιών, με αποτέλεσμα οι εγγυήσεις

το άρθρο 28§1 του Συντάγματος. Γι' αυτό το ποινικό δικονομικό δίκαιο χαρακτηρίζεται κάποτε εύλογα ως "εφαρμοσμένο συνταγματικό δίκαιο"».

³⁷ Η εφαρμογή του ά. 6 δεν γίνεται κατ'αρχάς δεκτή στη διαδικασία της έκδοσης. Το γεγονός αυτό προκύπτει από πληθώρα αποφάσεων του ΕυρΔΔΑ περί την έκδοση. Βλ. ενδεικτ. από 04.02.2005 απόφαση ΕυρΔΔΑ επί της υπόθεσης *Mamatkulov and Askarov v. Turkey*, σκ. 81-83. Από την θεωρία, βλ. *Τσόλκα*, ό.π., σ. 108· *Ζημιανίτη*, Η εφαρμογή του ε.ε.σ..., ό.π., σ. 1200 και εκεί υποσημ. (όπου παραπέμπει στην υπόθ. *H v. Spain*, με την οποία κρίθηκε ότι η διαδικασία της έκδοσης δεν αφορά σε κρίση επί του βασίμου της κατηγορίας, ούτως ώστε να εφαρμόζεται το ά. 6 ΕΣΔΑ). Σχετικά με το όλο ζήτημα βλ. και παρακάτω, *Τελικές Παρατηρήσεις*.

³⁸ Βλ. *Χρυσικό*, ό.π., ο οποίος θεωρεί ότι «όπως και αν προσδιορισθεί η φύση του θεσμού της εκδόσεως, δεν πάύει αυτή να συνιστά μέσο υποβοηθήσεως και συνδρομής στην ενεργοποίηση των κατασταλτικών μηχανισμών του εκζητούντος κράτους» (σ. 122), και τονίζει ότι «η επίκληση του άρθρου 6 παραμένει (...) η μόνη ενδεδειγμένη για τη σφαιρική διερεύνηση του κατά πόσο τηρήθηκε η νομιμότητα στη διαδικασία προς έκδοση» (σ. 123).

του ά. 6 ΕΣΔΑ να καλύπτουν πολύ ευρύτερο κύκλο προσώπων³⁹. Κατηγορούμενος –με την ευρύτερη αυτή έννοια– θεωρείται πλέον καθένας, ο οποίος τελεί υπό κατηγορία ή υπάρχουν υπόνοιες κατ’ αυτού για την τέλεση αξιόποινης πράξης. Στο πλαίσιο αυτής της ερμηνείας πρέπει να θεωρηθεί συναφώς –αν και με κάποια αυτοτέλεια–, ότι υπόκειται στην προστασία αυτού του άρθρου και ο εκζητούμενος.

Σημειωτέον ότι η ίδια η α-π, της οποίας το περιεχόμενο τα κ-μ ανέλαβαν την υποχρέωση να ενσωματώσουν στο εσωτερικό τους δίκαιο, ορίζει στο προοίμιό της (σημ. 12εδ.α΄) ότι *«σέβεται τα θεμελιώδη δικαιώματα και τηρεί τις αρχές που αναγνωρίζονται από το άρθρο 6 της συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση [...]»* (βλ. και ά. 1§3 α-π)⁴⁰ όπως και το ότι κανείς δεν παραδίδεται σε κ-μ όπου υπέχει σοβαρό κίνδυνο να του επιβληθεί θανατική ποινή ή άλλη εξευτελιστική ή βασανιστική μεταχείριση (σημ. 13)⁴¹. Σε επίπεδο πρωτογενούς ενωσιακού δικαίου, το ά. 6§2 ΣΕΕ ορίζει ότι η Ένωση σέβεται τα θεμελιώδη δικαιώματα, όπως αυτά κατοχυρώνονται, μ.ά., στην ΕΣΔΑ (*«ως γενικές αρχές του κοινοτικού δικαίου»*). Αν και η ΕΕ δεν έχει προσχωρήσει στην ΕΣΔΑ [ενώ και το ΔΕΚ γνωμοδότησε αρνητικά⁴² σε σχέση με την προσχώρηση της Κοινότητας στην ΕΣΔΑ χωρίς τη συνδρομή κάποιων όρων (και δη της τροποποίησης της ΣΕΚ)], η ρύθμιση δεν είναι *«ευχολογιακής»* απλά φύσης. Η διάταξη του ά. 6 ΣΕΕ θέτει ορισμένα όρια στην άσκηση των αρμοδιοτήτων των οργάνων τής ΕΕ. Το δε ΔΕΚ (πρέπει να) αποφαινεται και υπό το πρίσμα της ΕΣΔΑ δυνάμει της ως άνω διάταξης, που του παρέχει τρόπον τινά ad hoc αρμοδιότητα, όταν συντρέχει περίπτωση^{43,44}.

³⁹ Ας σημειωθεί ότι, σύμφωνα με τον Μυλωνόπουλο, Καταχρηστική αίτηση έκδοσης..., ό.π., σ. 482, *«κατά πάγια νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, η έννοια του κατηγορούμενου είναι πολύ ευρύτερη από εκείνη των εθνικών νομοθεσιών, με αποτέλεσμα οι εκ των άρθρ. 5 και 6 ΕυρΣΔΑ εγγυήσεις και προστασία να ανήκουν σε ευρύτερο κύκλο προσώπων»*. Βλ. σχετ. Χρυσικό, ό.π., σ. 123-124.

⁴⁰ Πρβλ. σχετικά το –πανηγυρικό– Πρόγραμμα της Χάγης, του Συμβουλίου, (σε : από 03.03.2005 Επίσημη Εφημερίδα ΕΕ C 53/1-2), I, II²), όπου διακηρύσσεται η βούληση για το σεβασμό και την προώθηση των θεμελιωδών δικαιωμάτων.

⁴¹ Η πρόβλεψη αυτή εύλογα τέθηκε, δεδομένου ότι η ΕΣΔΑ εν προκειμένω δεν καλύπτει απόλυτα : βλ. ά. 2§2 αυτής.

⁴² Στην από 28.03.1996 υπ’ αρ. 2/94 Γνωμοδότησή του.

⁴³ Το ΔΕΚ όμως δεν αποφαινεται κυριαρχικά επί της ερμηνείας της ΕΣΔΑ, παρά μόνο επί της ερμηνείας του κοινοτικού/ενωσιακού δικαίου υπό το πρίσμα της. Αρκετά χρόνια τώρα ο κοινοτικός δικαστής άλλοτε απλά αναγράφει στις αποφάσεις του ότι *«εμπνέεται»* ή *«καθοδηγείται»* από τις διατάξεις της ΕΣΔΑ, την οποία αντιμετωπίζει έτσι *εργαλειακά*, κι άλλοτε την ιδιοποιείται, δηλαδή την εφαρμόζει με συνέπεια, αν και δεν είναι νομικά υποχρεωμένος προς τούτο· βλ. σχετικά Στάγκο, Η δικαστική προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων στην κοινοτική έννομη τάξη, Αθήνα-Θεσ/νίκη 2004, σ. 35 επ. Το ΕυρΔΔΑ, πάντως, είναι το μόνο αρμόδιο να κρίνει *«εφ’ όλων των θεμάτων που αφορούν την ερμηνεία και την εφαρμογή της»* (ά. 32§1 ΕΣΔΑ).

⁴⁴ Βλ. σχετικά την από 03.05.2007 απόφαση επί της υπόθεσης C-303/05 (*Advocaten...*), ό.π., σκ. 45, όπου αναφέρεται ότι *«τα κοινοτικά όργανα υπόκεινται σε έλεγχο όσον αφορά το συμβατό των πράξεών τους με τις Συνθήκες [: όπου και το ά. 6§2 για τον σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, όπως τα*

Λόγω του πρόσφατου (από 12.06.2008) αρνητικού δημοψηφίσματος που έλαβε χώρα στην Ιρλανδία, η *Συνθήκη της Λισσαβώνας* (για την τροποποίηση της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση και της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας) δεν πρόκειται να τεθεί σε ισχύ την 01.01.2009, αφού έπρεπε να ενσωματωθεί από όλα τα κ-μ. Στην ανωτέρω Συνθήκη [: «*Μεταρρυθμιστική*»] υπήρχε η πρόβλεψη στο ά. 6§§1,2 ότι η ΕΕ θα προσχωρούσε πλέον στην ΕΣΔΑ (της οποίας υψηλά συμβαλλόμενα μέρη είναι, μ.ά., και όλα τα κ-μ), ενώ θα αποκτούσε νομικό κύρος ίδιο με αυτό των ΣΕΚ/ΣΕΕ (=υπερνομοθετικό) η *Χάρτα των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης* (όπως προσαρμόστηκε την 12.12.2007)⁴⁵ [στο εξής : Χάρτα ΕΕ]. Η Χάρτα ΕΕ –υπό την προηγούμενή της μορφή⁴⁶– προβλέπεται και στο σημ. 12 προοιμίου α-π. Στην παρούσα εργασία γίνεται αναφορά σε άρθρα της Χάρτας ΕΕ οπουδήποτε απαντά ρύθμιση του ν. 3251/04 επί της οποίας θα μπορούσε να εφαρμοσθεί. Κι αυτό, καθόσον : i) συνιστά ένα κεκτημένο, το οποίο δεν αποκλείεται στο –όχι πολύ απώτερο– μέλλον ν’ αποκτήσει δεσμευτική ισχύ· ii) ήδη το ΔΕΚ επικαλείται συχνά στις αποφάσεις του τις διατάξεις της Χάρτας ΕΕ· και iii) παρουσιάζει ενδιαφέρον, αφού με βάση τη Χάρτα ΕΕ μπορούμε να διαπιστώσουμε σε ποια δικαιώματα θα ήθελε να δώσει η ΕΕ, ρητά και ειδικά, το προβάδισμα. Για τον ίδιο λόγο θ’ αναφερθούμε και στην υπ’ αρ. COM(2004)328final πρόταση α-π επί ορισμένων δικονομικών δικαιωμάτων στις ποινικές διαδικασίες στην ΕΕ, η εφαρμογή της οποίας θα δέσμευε τα κ-μ και έναντι του εκζητουμένου βάσει ΕΕΣ.

κατοχυρώνει η ΕΣΔΑ] και τις γενικές αρχές του δικαίου, όπως και τα κράτη μέλη όταν εφαρμόζουν το δίκαιο της Ενώσεως». Σύμφωνα με την *Hinarejos*, Recent Human Rights Developments in the EU Courts : The Charter of Fundamental Rights, the European Arrest Warrant and Terror Lists, σε : Human Rights Law Review, vol. 7, No. 4, 2007, (και σε ιστοσελίδα : <http://hrlr.oxfordjournals.org>), το ΔΕΚ πρέπει να πείσει τα εθνικά συνταγματικά δικαστήρια ότι τα θεμελιώδη δικαιώματα προστατεύονται επαρκώς εντός του τρίτου (: ενωσιακού) πυλώνα για να εξασφαλίσει την πλήρη συνεργασία τους, κι αυτό πράττει εν προκειμένω.

⁴⁵ Κριτικά ιδωμένη η Χάρτα ΕΕ υστερεί γενικά της ΕΣΔΑ [την οποία άλλωστε και «*παρακολουθεί*»: βλ. ά. 52§1 Χάρτας ΕΕ (σε : Official Journal of the European Union της 14.12.2007, C 303/13, και σε ιστοσελίδα : <http://eur-lex.europa.eu/JOHtml.do?uri=OJ:C:2007:303:SOM:EN:HTML>)]. Εντούτοις, η ύπαρξή της δεν είναι άμοιρη σημασίας, τόσο σε πρακτικό επίπεδο [βλ. ά. 51 για το πεδίο εφαρμογής της : στα εν γένει θεσμικά όργανα της ΕΕ, καθώς και στα κ-μ, όταν εφαρμόζουν ενωσιακό δίκαιο] όσο και σε πολιτικό, αφού η ΕΕ έχει σφόδρα επικριθεί κατά καιρούς για την ουδέτερη στάση της ως προς τα θεμελιώδη δικαιώματα. Η ουδέτερη αυτή στάση είχε ως αποτέλεσμα ένα κενό δικαίου, το οποίο σε μεγάλο βαθμό συμπλήρωσε το ΔΕΚ με τη νομολογία του· βλ. *Στάγκο, Σαχπεκίδου*, Δίκαιο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Αθήνα-Θεσ/νίκη 2000, σ. 69 επ· *Κανελλόπουλο*, Το δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Αθήνα-Κομοτηνή 2003⁴, σ. 300 επ. Κατωτέρω γίνεται αναφορά στις (λίγες) σχετικές με το θέμα που πραγματεύεται η παρούσα εργασία διατάξεις της Χάρτας ΕΕ.

⁴⁶ Βλ. ΕΕ C 364 της 18.12.2000.

1. ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΕΚΖΗΤΟΥΜΕΝΟΥ ΣΤΗ ΣΥΝΟΛΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΕΚΤΕΛΕΣΗΣ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΕΝΤΑΛΜΑΤΟΣ ΣΥΛΛΗΨΗΣ

1.1. Το δικαίωμα ακρόασης

1.1.1. Θεμελίωση στο Σύνταγμα και την ΕΣΔΑ

Με το ά. 20§1 Σ (στην β' πρότασή του) κατοχυρώνεται ρητά η «αρχή του μηδένος δικάζειν ανήκουστον» (ή «αρχή της δικαστικής ακρόασεως»)⁴⁷. ορίζεται, δηλαδή, ότι «καθένας έχει δικαίωμα στην παροχή έννομης προστασίας από τα δικαστήρια και μπορεί να αναπτύξει σ' αυτά τις απόψεις του για τα δικαιώματα ή συμφέροντά του, όπως νόμος ορίζει». Η δικαστική ακρόαση συνιστά, υπό μια έποψη, τόσο δικαίωμα (ελεύθερα επιδεκτό παραίτησης / μη άσκησης) όσο και αρχή (από την οποία πηγάζουν μερικότερα δικαιώματα)⁴⁸. Κατά τον Χρυσόγονο⁴⁹, γίνεται στην θεωρία διάκριση μεταξύ του εν στενή εννοία δικαιώματος δικαστικής προστασίας και του δικαιώματος ακρόασης ενώπιον των δικαστηρίων (το οποίο εμπεριέχει την ανάπτυξη απόψεων επί πραγματικών ή νομικών ζητημάτων και τη γνώση των αντίστοιχων απόψεων του αντιδίκου), τα δε δικαιώματα αυτά είναι «απολύτως αλληλένδετα». Πρόκειται για δύο θεμελιώδη ατομικά δικονομικά δικαιώματα, από τα οποία στην παρούσα εργασία μάς απασχολεί τόσο το πρώτο [στα γενικότερα πλαίσια των δυνατοτήτων του εκζητουμένου για τη μη σύλληψη και προσαγωγή του, ή έστω την εκ των υστέρων δικαίωσή του (στο ΕυρΔΔΑ)] όσο και το δεύτερο [στο παρόν κεφάλαιο].

Το δικαίωμα ακρόασης δεν ορίζεται ρητά στην ΕΣΔΑ (γεγονός που ισχύει και σε άλλα διεθνή κείμενα), προκύπτει όμως από το δικαίωμα σε δίκαιη δίκη του ά. 6§1

⁴⁷ Βλ. Παράρ., ό.π., σ. 122. Κατ' αυτόν, το δικαίωμα του διαδίκου ν' ακουσθεί από το δικαστήριο πριν από την έκδοση της απόφασης θα συναγόταν και από το πρώτο εδάφιο του ά. 20§1 Σ ή από τη γενικότερη αρχή του κράτους δικαίου, που κατοχυρώνεται στο ά. 25§1 Σ. Νομίζω, όμως, ότι ορθώς υπάρχει αυτή η ειδικότερη διάταξη, αφού πολλά μπορεί να υποστηριχθούν με βάση διατάξεις (τελείως) γενικές, χωρίς να έχουν πάντα δικαιολογημένο έρεισμα ή να περιλαμβάνονται στην (δεδηλωμένη, έστω) βούληση του συντακτικού νομοθέτη.

⁴⁸ Η αρχή συνάγεται από το κράτος δικαίου και είναι συστατικό στοιχείο του κράτους. Το δικαίωμα συνάγεται είτε από αρχές είτε από άλλα δικαιώματα, και προσδιορίζει τη θέση του ατόμου, πολίτη ή κοινωνού (κατά την κλασική διάκριση των δικαιωμάτων σε ατομικά, πολιτικά ή κοινωνικά). Η αρχή έχει το νόημα ότι ο άνθρωπος δεν αντιμετωπίζεται ως αντικείμενο. Το ίδιο νόημα έχει και το δικαίωμα. Τέλος, η αρχή δεν επιδέχεται, κατ' αρχάς, περιορισμούς, ενώ το κράτος υποχρεούται στη λήψη κατάλληλων μέτρων για την εξασφάλισή της.

⁴⁹ Χρυσόγονος, Ατομικά και κοινωνικά δικαιώματα, Αθήνα 2006³, σ. 426.

ΕΣΔΑ⁵⁰ ως ειδικότερη –και ουσιώδης, ως *conditio sine qua non*– έκφασή του. Έχει μάλιστα νομολογηθεί από το *ΕυρΔΔΑ*⁵¹ –ως προς το ά. 5§4 ΕΣΔΑ–, ότι το ενδιαφερόμενο πρόσωπο πρέπει να έχει πρόσβαση σε δικαστήριο και την δυνατότητα ν’ ακουσθεί. Η ακρόαση αυτή είναι είτε προσωπική είτε, όταν είναι αναγκαίο, λαμβάνει χώρα από το δικαστικό όργανο μέσω κάποιου τρόπου εκπροσώπησης, χωρίς την οποία δεν θα του έχουν παρασχεθεί οι θεμελιώδεις εγγυήσεις διαδικασίας σε περίπτωση περιορισμού της ελευθερίας του.

Στη δε Χάρτα ΕΕ, ορίζεται ότι «κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα να δικασθεί η υπόθεσή του δίκαια, δημόσια και εντός εύλογης προθεσμίας, από ανεξάρτητο και αμερόληπτο⁵² δικαστήριο, που έχει προηγουμένως συσταθεί νομίμως»⁵³ (ά. 47§2εδ.α’). Γίνεται εν προκειμένω ρητή αναφορά στο δικαίωμα σε δίκαιη δίκη⁵⁴.

1.1.2. Στο ν. 3251/2004

1.1.2.1. Κατά τα στάδια σύλληψης και κράτησης

Σε πρώτη φάση, ρητή κατοχύρωση του δικαιώματος ακρόασης του εκζητουμένου, αφού πρώτα αυτός συλληφθεί, απαντά στο ά. 15§4 (ακρόαση του συλληφθέντος μετά από προσφυγή του ενώπιον του Συμβουλίου Εφετών [: ΣυμβΕφ] για την αμφισβήτηση της ταυτότητας που του αποδίδεται)⁵⁵.

Στη συνέχεια, στο ά. 16§2 προβλέπεται η προηγούμενη ακρόαση του εκζητουμένου μετά από προσφυγή του κατά της κράτησής του ή της επιβολής σε βάρος του περιοριστικών όρων και πριν τη λήψη απόφασης από το ΣυμβΕφ.

⁵⁰ Και από το ά. 6§3περ.γ) ΕΣΔΑ, αφού η υπεράσπιση προϋποθέτει την ακρόαση του διωκόμενου. Πρβλ. το ά. 171§1περ.δ) ΚΠοινΔ, για την *απόλυτη* ακυρότητα πράξης εάν δεν τηρηθεί ο όρος της υπερασπίσεως του κατηγορουμένου.

⁵¹ Βλ. από 12.03.2003 απόφαση επί υπόθεσης *Öcalan v. Turkey*, σκ. 69 και εκεί παραπομπή.

⁵² Από την αρχή αυτή πηγάζει και το δικαίωμα του εκζητουμένου να ζητήσει (αναλογικά) την κατ’ άρθρα 14 επ. ΚΠοινΔ εξαίρεση του δικαστικού οργάνου για το οποίο έχει δυσπιστία ως προς την αμεροληψία του.

⁵³ Σημειωτέον ότι ο όρος του πρωτότυπου (αγγλικού) κειμένου «*hearing*», που έχει αποδοθεί στην επίσημη ελληνική μετάφραση ως «*δίκη*» [«να δικασθεί», επί λέξει] θα μπορούσε να αποδοθεί, κατ’ ακριβή μετάφραση, ως «*ακρόαση*». Η «*ακρόαση*» συνιστά ουσιώδη όρο της δίκαιης δίκης και γι’ αυτό ταυτίζεται τρόπον τινά η εν προκειμένω ορολογία.

⁵⁴ Βλ. και την «*εξήγηση επί του άρθρου 47*», σε Official Journal of the EU, C 303/30.

⁵⁵ Σύμφωνα με το ά. 15§4 : «Ο συλληφθείς κατά τις προηγούμενες παραγράφους δικαιούται, αμφισβητώντας την ταυτότητα του, να προσφύγει στο συμβούλιο εφετών, μέσα σε είκοσι τέσσερις ώρες από την προσαγωγή του στον εισαγγελέα εφετών. Το συμβούλιο εφετών ορίζει δικάσιμο εντός δέκα ημερών από την άσκηση της προσφυγής και αποφασίζει αμετάκλητα εντός πέντε ημερών αφότου λήξει η διαδικασία και αφού ακούσει τον συλληφθέντα και τον συνήγορο του. Η προσφυγή μπορεί να γίνει και προφορικά στον εισαγγελέα εφετών, οπότε συντάσσεται σχετική έκθεση». Βλ. κατωτέρω, υπό 2.3.

Στο ά. 17§3 κατοχυρώνεται το δικαίωμα ακρόασης του εκζητουμένου ενώπιον του προέδρου εφετών, μετά τη σύμφωνα με το ά. 17 συγκατάθεσή του στην προσαγωγή του στο εκζητούν κ-μ.

1.1.2.2. Κατά το στάδιο έκδοσης της απόφασης για την εκτέλεση

Ερχόμαστε πλέον στον πυρήνα του δικαιώματος : στην ακρόαση του εκζητουμένου από το Συμβούλιο Εφετών προκειμένου αυτό να αποφασίσει, εάν θα εκτελεστεί ή όχι το ΕΕΣ. Σύμφωνα με το ά. 18, εάν ο εκζητούμενος δεν συγκατατεθεί στην προσαγωγή του (§1), δικαιούται (δημόσιας κατ'αρχήν⁵⁶) αυτοπρόσωπης εμφάνισης και ακρόασης ενώπιον του ΣυμβΕφ (§2)⁵⁷.

Το ά. 23§§1-3 προσδιορίζει τον τρόπο τήρησης του δικαιώματος ακρόασης του εκζητουμένου στην περίπτωση εκείνη κατά την οποία το ΕΕΣ έχει εκδοθεί *προς το σκοπό της δίωξης* του, εφόσον κριθεί ότι η περίπτωση αυτή είναι στην in concreto υπόθεση πιο σκόπιμη γενικά από τη δυνατότητα των §§1,4,5 να μεταχθεί προσωρινά στο κ-μ έκδοσης και να επιστρέψει αργότερα προκειμένου να παρασταθεί (: να γίνει ακρόασή του) κατά τη διαδικασία προσαγωγής που αφορά στο πρόσωπό του⁵⁸.

Στο ά. 17§3 ορίζεται το δικαίωμα ακρόασης του εκζητουμένου από τον πρόεδρο εφετών, μετά τη σύμφωνα με το ά. 17 συγκατάθεσή του στην προσαγωγή του στο εκζητούν κ-μ. Η περίπτωση αυτή δεν εμπίπτει στο στάδιο αυτό, όπου έχουν αρμοδιότητα τα συμβούλια, αφού ο εκζητούμενος με τη συγκατάθεσή του τα παρέκαμψε. Τίθεται όμως συστηματικά εδώ, γιατί είναι η αντίστοιχη του σταδίου αυτού εναλλακτική δυνατότητα ακρόασης του εκζητουμένου. Η ακρόαση του εκζητουμένου είναι αναγκαία και στην περίπτωση αυτή της συγκατάθεσης, προς αποφυγή παρεξηγήσεων και καταχρήσεων, που δεν αποκλείεται –έστω και σπάνια– να τύχουν.

1.1.3. Κανονιστικό περιεχόμενο και κριτικές παρατηρήσεις

Είναι αδιαμφισβήτητος ο θεμελιώδης χαρακτήρας του δικαιώματος ακρόασης κι αυτό προκύπτει, μ.ά., και από την τυποποίησή του στο Σύνταγμα. Ο νομοθέτης το

⁵⁶ Κατ' ανάλογη εφαρμογή του ά. 448§2 ΚΠοινΔ (σε συνδυασμό με το ά. 436§2). Η συνεδρίαση μπορεί κατ' εξαίρεση να γίνει «κεκλεισμένων των θυρών», εάν το ζητήσει ο εκζητούμενος ή δεν παραστεί καθόλου στο συμβούλιο ή το διατάξει αυτεπαγγέλτως το συμβούλιο.

⁵⁷ Σύμφωνα με το ά. 14 α-π «(...) έχει δικαίωμα ακρόασης από τη δικαστική αρχή του κράτους μέλους εκτέλεσης, σύμφωνα με το δίκαιο αυτού του κράτους μέλους εκτέλεσης». Σχετικοποιείται, δηλαδή, η εδώ καθολικότητα και πανηγυρικότητα της εφαρμογής της αρχής, αποκτώντας όμως συνάμα, με την παραπομπή στα εθνικά δίκαια των κ-μ, πρακτικό περιεχόμενο.

⁵⁸ Περίπτωση για την οποία βλ. υπό 3.2.

έλαβε υπόψη του σε αρκετά άρθρα του ν. 3251/04. Ratio legis εν προκειμένω είναι νομίζω ο «συμβιβασμός» έτσι του (ειδικού) ποινικού δικονομικού –και, από τη φύση του, κατασταλτικού– αυτού νόμου με τα κριτήρια της δίκαιης δίκης. Διότι ο εκζητούμενος πρέπει, όπως κι ο κατηγορούμενος άλλωστε, να μπορεί να διατυπώσει τις απόψεις του για κάθε πραγματικό ή νομικό ζήτημα που τον αφορά και μπορεί να επηρεάσει την κρίση του αρμόδιου δικαστικού οργάνου. Είναι δε συνυφασμένο με το προαπαιτούμενο δικαίωμα παραστάσεώς του στη σύνολη διαδικασία που αφορά στο πρόσωπό του⁵⁹. Σύμφωνα μάλιστα με τον *Μαργαρίτη*⁶⁰, «ο εφαρμοστής του δικαίου οφείλει από τη μια να μην εφαρμόζει τις διατάξεις του ΚΠΔ [με μια ευρύτερη ποινικοδικονομική έννοια : και του ν. 3251/04], όταν τούτες αγνοούν τη συνταγματική εγγύηση της ακροάσεως και από την άλλη να αίρει τις αμφισβητήσεις ή να πληρώνει τα κενά έτσι ώστε να μετουσιώνεται κατά τον αποτελεσματικότερο τρόπο η συνταγματική επιταγή σε δικονομική πραγματικότητα».

Γίνεται δεκτό ότι στην ποινική δίκη τα μερικότερα δικαιώματα του υποκειμένου του δικαιώματος ακροάσεως είναι : α'. τα προπαρασκευαστικά και δη i) το δικαίωμα παράστασης σε οποιαδήποτε διαδικαστική πράξη (ώστε να μπορεί να διατυπώνει τις απόψεις του σχετικά με αυτή), ii) το δικαίωμα διορισμού συνηγόρου, iii) το δικαίωμα πληροφόρησης και iv) το δικαίωμα παροχής επαρκούς προθεσμίας προετοιμασίας· β'. τα βασικά και δη i) το δικαίωμα διατύπωσης των απόψεων του υποκειμένου του δικαιώματος, ii) το δικαίωμα απόδειξης (των ισχυρισμών του με την προσαγωγή κάθε πρόσφορου αποδεικτικού μέσου) και iii) το δικαίωμα υποβολής ερωτήσεων^{61,62}. Η δίκη για το ΕΕΣ δεν ταυτίζεται με την ποινική δίκη, κάποια

⁵⁹ Γι' αυτό, το δικαίωμα παραστάσεως του εκζητούμενου, ως αυτονόητο, δεν αναλύεται διεξοδικότερα εν προκειμένω. Πάντως, κατοχυρώνεται ρητά στο ά. 14§2εδ.δ' ΔΣΑΠΔ. Είναι δε αναγκαίο προαπαιτούμενο για μια δίκαιη δίκη, στο πλαίσιο του ά. 6 ΕΣΔΑ· βλ. και από 12.02.1985 απόφ. επί της υπόθ. *Colozza v. Italy*, σκ. 26 επ.

⁶⁰ Βλ. *Μαργαρίτη (Α.)*, Τα δικαιώματα του κατηγορουμένου στην προανάκριση και κύρια ανάκριση, Πρακτικά Συνεδρίου, σ. 29 και εκεί παραπομπές.

⁶¹ Βλ. *Καρρά*, Η αρχή της δικαστικής ακροάσεως στην ποινική δίκη, [σειρά Ποινικά, Νο 29], Αθήνα-Κομοτηνή 1989, σ. 62 επ., για επίμερους ανάλυση του καθενός.

⁶² Απ' αυτά τα δικαιώματα, ως προς τα προπαρασκευαστικά, το υπ' αρ. α'.i) δικαίωμα δεν μας απασχολεί ειδικά στην παρούσα εργασία, αφού στο πλαίσιο της διαδικασίας του ΕΕΣ οι διαδικαστικές πράξεις είναι λίγες (στα στάδια της σύλληψης, της κράτησης, της εισαγωγής της υπόθεσης στο αρμόδιο δικαστικό όργανο και της εκτέλεση της απόφασης για την προσαγωγή ή μη), ενώ όσες δυνατότητες έχει ο εκζητούμενος αναλύονται στα διάφορα άλλα συναφή δικαιώματα. Πάντως κατοχυρώνεται ρητά στις επιμέρους ρυθμίσεις του νόμου. Τα υπ' αρ. α'.ii) και iii) δικαιώματα αναλύονται υπό 1.2. το πρώτο και υπό 2.1. το δεύτερο. Το υπ' αρ. α'.iv) δικαίωμα δεν έχει εν προκειμένω ιδιαίτερη πρακτική σημασία και δεν κατοχυρώνεται, χάριν της ρηθείσας σκοπούμενης ταχύτητας της συνολικής διαδικασίας του ΕΕΣ [μπορεί να λεχθεί ότι έμμεσα το ά. 21, που ορίζει τις προθεσμίες για την εκτέλεση του ΕΕΣ, αφήνει περιθώρια να δοθεί στον εκζητούμενο εύλογος χρόνος προετοιμασίας· αφού όμως δεν ορίζονται ελάχιστα, παρά μόνο μέγιστα όρια, αυτό δεν είναι ακριβές και κατά τούτο ο εκζητούμενος δεν διασφαλίζεται ως προς αυτό γενικά]. Δεν αμφισβητείται πάντως ότι το (κάθε) υποκείμενο του

αναλογία όμως με αυτή υπάρχει⁶³ και δεν πρέπει να παροραθεί· πόσο μάλλον ως προς τα δικαιώματα του κατηγορουμένου, τα οποία έχουν συστηματικά διερευνηθεί πολύ περισσότερο απ' ό,τι αυτά του εκζητούμενου προσώπου (λόγω της κατά πολύ συνηθέστερης εφαρμογής της ποινικής διαδικασίας) και είναι δυνατό ν' αξιοποιηθούν ως σχετικά δεδομένα.

Σημασία έχει, ως προς την εφαρμογή του ά. 18§2, να γνωρίζει / να έχει πληροφορηθεί ο εκζητούμενος το δικαίωμά του αυτό⁶⁴. ως προς την δε εφαρμογή του ά. 23§§1,2,3,5 να επικουρείται (έστω κι αν ο νόμος δεν το προβλέπει ρητά εκεί) από συνήγορο ή και διερμηνέα⁶⁵, ενόσω η ακρόασή του γίνεται από τον αρμόδιο πρόεδρο εφετών (με την επικουρία προσώπου οριζόμενου από το εκζητούν κ-μ⁶⁶).

Κρίσιμο εν προκειμένω είναι, όπως αναφέρεται στην Έκθεση του Επιστημονικού Συμβουλίου της Βουλής⁶⁷ αλλά και η *Συμεωνίδου-Καστανίδου* παρατηρεί⁶⁸, το ότι δεν προσδιορίζονται στο νόμο συνέπειες (π.χ. ένδικο μέσο, κυρώσεις) για τυχόν παραμέληση της αξίωσης της κατ' άρθρα 17§3 και 18§2 ακρόασης. Εν τούτοις, η εν λόγω παράλειψη θα πρέπει, νομίζω, δεδομένου του ότι το δικαίωμα αυτό πηγάζει από την (γενικότερη) αρχή της ακρόασης, να επιφέρει *απόλυτη ακυρότητα* της διαδικασίας (ά. 171 ΚΠοινΔ⁶⁹) και δυνατότητα επανάληψής της, χωρίς να απαιτείται η ρητή πρόβλεψή της στο νόμο.

Αν ο εκζητούμενος ή ο συνήγορός του περιέλθει κατά τη διάρκεια διαδικαστικής πράξης σε *κατάσταση*, λόγω της οποίας αδυνατεί να ασκήσει (ορθά) το δικαίωμά του σε ακρόαση, θα πρέπει να θεωρηθεί ότι αυτή η τελευταία δεν έλαβε χώρα. Έτσι, θα πρέπει να επαναληφθεί, όταν δεν υφίσταται το σχετικό κώλυμα, άλλως

δικαιώματος ακρόασεως πρέπει να έχει επαρκή προθεσμία για την αποτελεσματική προετοιμασία της υπεράσπισής του, πράγμα που εξαρτάται «από τις συγκεκριμένες συνθήκες κάθε υποθέσεως και δεν μπορεί να ορίζεται γενικά» (Καρράς, ό.π., σ. 70). Ως προς τα βασικά, το υπ' αρ. β' i) αποτελεί τον πυρήνα του δικαιώματος ακρόασεως, οπότε και αναλύεται στο παρόν κεφάλαιο· ενώ τα υπ' αρ. ii)&iii) δεν εμφανίζουν ιδιαίτερη αυτοτελή σημασία, καθότι ο νόμος δεν τα προβλέπει καν, ενώ στο πλαίσιο της διαδικασίας του ΕΕΣ δεν έχουν το –ουσιαστικότατο– περιεχόμενο που αντίστοιχα έχουν στην ποινική δίκη. Οπότε, στο μέτρο που θα μας απασχολήσουν, τα σχετικά με αυτά αναφέρονται στο παρόν κεφάλαιο.

⁶³ Αυτή συνίσταται στο γεγονός ότι ο εκζητούμενος κατηγορείται ή επαπειλείται κατ' αυτού ποινή, ενώ αρμόδια δικαστικά όργανα για την απόφαση εκτέλεσης ή μη του ΕΕΣ είναι τα δικαστικά συμβούλια, τα οποία παίζουν σημαντικό ρόλο στην ποινική δίκη.

⁶⁴ Βλ. *Blekxtoon*, Commentary on an article by article basis, Handbook, σ. 251.

⁶⁵ *Blekxtoon*, ό.π., σ. 255.

⁶⁶ Για την αοριστία και τα ερωτήματα-προβλήματα που γεννά η διάταξη –και στο κείμενο της α-π–, βλ. ό.π., σ. 256.

⁶⁷ Βλ. *Μυλωνόπουλο*, ΠοινΔ 2/2004, σ. 969.

⁶⁸ *Συμεωνίδου-Καστανίδου*, Ο νόμος για το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης και την αντιμετώπιση της τρομοκρατίας. Βασικά χαρακτηριστικά και πρώτη ερμηνευτική προσέγγιση, ΠοινΔικ 7/2004, σ. 780.

⁶⁹ Το ά. 171 ΚΠοινΔ, όμως, δεν εφαρμόζεται αυτονόητα εν προκειμένω. Θα έπρεπε να προβλεφθεί ειδικό και σαφές πλαίσιο για τον εκζητούμενο, που να περιλαμβάνει και συναφή ρύθμιση.

θα έχει ανεπίτρεπτα στερηθεί το δικαίωμά του ο εκζητούμενος. Επίσης, ο εκζητούμενος στερείται του ανωτέρω δικαιώματός του, στην περίπτωση που ο διευθύνων τη συζήτηση διακόψει αυτόν ή τον συνήγορό του αδικαιολόγητα και δεν του ξαναδώσει το λόγο για να μιλήσει σχετικά⁷⁰. Θα μπορούσε, περαιτέρω, να υποστηριχθεί ότι ο εκζητούμενος δικαιούται –όπως και ο κατηγορούμενος– να έχει τελευταίος το λόγο, για ν' απαντήσει στη συμπερασματική επιχειρηματολογία τού εισαγγελέα, χάριν της ισότητας των δικονομικών όπλων (η οποία περιλαμβάνεται στην έννοια της δίκαιης δίκης τού ά. 6§1 ΕΣΔΑ). Ο ν. 3251 δεν προβλέπει ρητά αυτή τη δυνατότητα.

Εκ του νόμου (ά. 23§1^{β)}) παρέχεται στην δικαστική αρχή η δυνατότητα να κρίνει, κατά διακριτική ευχέρεια, εάν θα δεχθεί σε ακρόαση τον εκζητούμενο ή αν θα δεχθεί *«την προσωρινή μεταγωγή του εκζητουμένου στο κράτος έκδοσης του εντάλματος»* χωρίς ακρόασή του⁷¹, δυνατότητα που αν υλοποιηθεί εγείρει πρόδηλα, νομίζω, ζήτημα αντισυνταγματικότητας [contra ά. 20§1 Σ].

Ενδιαφέρον παρουσιάζει η περίπτωση κατά την οποία έλαβε χώρα *ερήμην* καταδίκη του εκζητουμένου στο κ-μ έκδοσης του ΕΕΣ. Έτσι, ενδεχομένως να παραβιάσθηκε το δικαίωμά του στην ακρόασή του κατά τη διαδικασία που προηγήθηκε στο ανωτέρω κράτος. Υπό το προϊσχύον του ν. 3251/04 καθεστώς της έκδοσης μεταξύ των κ-μ το εκζητούμενο κ-μ –και συγκεκριμένα η Ελλάδα– μπορούσε ν' αντιταχθεί στην έκδοση αλλοδαπού⁷², εάν στοιχειοθετείτο αντίθεση στην (ελληνική) *δημόσια τάξη*⁷³, η οποία και έπρεπε *«να εκφέρεται με βάση τα συγκεκριμένα περιστατικά της υπό κρίση περιπτώσεως και με κύριο γνώμονα το άρθρο 6 ΕυρΣΔΑ»*⁷⁴. Εάν, π.χ.,

⁷⁰ Γι' αυτές τις περιπτώσεις (προκειμένου για κατηγορούμενο), βλ. *Καρρά*, ό.π., σ. 74.

⁷¹ Περίπτωση για την οποία βλ. παρακάτω, sub 3.2.

⁷² Η έκδοση ημεδαπού αποκλειόταν ούτως ή άλλως ρητά· πρβλ. και ά. 438^{περ.α)} ΚΠοινΔ. Κατά την άποψη μιας μεγάλης μερίδας της θεωρίας, από το ά. 5§2εδ.γ' Σ συνάγεται ότι η έκδοση ημεδαπού είναι αντισυνταγματική. Αυτό όμως δεν προκύπτει από το γράμμα του Συντάγματος, ενώ καμμία (τόσο έμμεση) ερμηνεία δεν μπορεί να θεωρηθεί απόλυτη, πόσο μάλλον όταν ο ίδιος ο νομοθέτης ρητά πλέον δεν αποκλείει την παράδοση ημεδαπού στο πλαίσιο του θεσμού του ΕΕΣ.

⁷³ Δηλαδή, σε θεμελιώδεις αντιλήψεις που διαπερνούν την έννομη τάξη του forum –κυρίως σε θεμελιώδη δικαιώματα–, κατ' ανάλογη εφαρμογή τού ά. 33 Αστικού Κώδικα· βλ. *Βασιλακάκη*, Το Αλλοδαπό Δίκαιο..., σ. 209, 356. Κραυγαλέο παράδειγμα συνιστά η υπόθεση που αντιμετώπισε η ΑΠ 1540/1996 (μ.ά. σε : ΠοινΧρ ΜΖ'/1997, σ. 859, κατά παραπομπή *Χρυσικού*, ό.π., σ. 346) και αφορούσε στην έκδοση εκζητουμένης, για την οποία επαπειλείτο ποινή καταναγκαστικής εργασίας, η οποία απαγορεύεται ρητά από το Σύνταγμά μας, οπότε και δεν έγινε δεκτή η αίτηση. Κατά τον *Βασιλακάκη*, ό.π., σ. 337, *«στην έκδοση η δημόσια τάξη επιτελεί ειδική λειτουργία : παρεμποδίζει την εκπλήρωση από το εκζητούμενο κράτος της υποχρεώσεως δικαστικής συνδρομής που επιβάλλει η δικαστική συνεργασία και η οποία απορρέει από διεθνείς συμβάσεις, ή, με άλλους όρους, παρακωλύει τη διεξαγωγή τής δίκης στην αλλοδαπή (και συγκεκριμένα στο έδαφος του εκζητούντος κράτους)»* και όταν, π.χ., (ό.π., σ. 335), δεν πληρούνται ο όρος τού διττού αξιοποιήσιμου. Η διασφάλιση αυτή των δικαιωμάτων τού εκζητουμένου αναπόφευκτο είναι να πρέπει να γίνει πριν από την έκδοση (ό.π., σ. 353).

⁷⁴ *Βασιλακάκης*, ό.π., σ. 356 και εκεί παραπομπές.

ζητείτο η έκδοση ερήμην καταδικασθέντος αλλοδαπού στην Ελλάδα και δεν εξασφαλιζόταν η ακρόασή του στο πλαίσιο διαδικασίας επανάληψης της δίκης μετά την έκδοσή του, θα μπορούσε ενδεχομένως να κριθεί ότι επήλθε παραβίαση του δικαιώματος ακρόασής του και, συνακόλουθα, του δικαιώματος σε δίκαιη δίκη⁷⁵. Η Τσόλκα δέχεται αυτή τη δυνατότητα και υπό το εν λόγω καθεστώς⁷⁶. Με το θεσμό του ΕΕΣ, το κ-μ πρακτικά παραιτείται από κυριαρχικά δικαιώματά του, όπως μ.ά. η κατάργηση της απαγόρευση εκδόσεως ημεδαπού σε άλλο κ-μ και του δικαιώματος του υπουργού δικαιοσύνης να δέχεται ή ν' αρνείται την έκδοση προσώπου σε άλλο κ-μ με βάση πολιτικές αλλά και άλλες σκοπιμότητες. Για το λόγο αυτό πρέπει να λαμβάνεται τουλάχιστον υπόψη η επιφύλαξη της δημόσιας τάξης, ακόμη και αν θεωρηθεί ως αορίστου περιεχομένου, ούτως ώστε να μη καταστρατηγούνται οι διατάξεις του Συντάγματος –από το οποίο πηγάζει η υπόσταση του κάθε κ-μ– στις περιπτώσεις που ανάγονται ευθέως στο πεδίο εφαρμογής του. Η προοπτική αυτή μας δίνει λύση σε διάφορα δύσκολα ζητήματα, όπου άλλως η παράδοση δεν μπορεί να αποκλεισθεί. Σε κάθε δε περίπτωση, η επιφύλαξη της δημόσιας τάξης θα πρέπει να νοείται τόσο υπό την εθνική της όψη, όσο και υπό την ευρωπαϊκή. Στο σημείο αυτό ιδιαίτερα σημαντική είναι η εφαρμογή της ΕΣΔΑ, η οποία έχει νομική ισχύ τόσο σε εθνικό όσο και σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Εν προκειμένω πάντως, ο ν. 3251 παρέχει (ά. 13§1) τη δυνατότητα στο αρμόδιο δικαστικό συμβούλιο να μην εκτελέσει το ΕΕΣ, αν δεν εξασφαλισθεί η επανάληψη της δίκης στο εκζητούν κ-μ⁷⁷.

⁷⁵ Ως προς το πεδίο εφαρμογής του ΕΕΣ, το ά. 13 περιλαμβάνει, πάντως, δυνητικές εγγυήσεις για τις περιπτώσεις ερημοδικίας, ισόβιας κάθειρξης και διώξεως κατοίκου Ελλάδος, όπου εξυπακούεται διαδικαστικά η ακρόαση του εκζητουμένου. Βλ. σχετικά παρακάτω, υπό 5. Πρέπει να σημειωθεί ότι η εφαρμογή του ν. 3251/04 «δεν μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα την προσβολή των θεμελιωδών δικαιωμάτων και αρχών, που διατυπώνονται στο ισχύον Σύνταγμα [μεταξύ των οποίων και το δικαίωμα ακρόασης] και στο άρθρο 6 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση» (ά. 1§2εδ.α'). Βλ. Ζημιανίτη, Παρατηρήσεις επί ΣυμβΑΠ 591/2005, ΠοινΔικ 7/2005, σ. 837-8, κατά τον οποίο το σημείο 13 του προοιμίου της α-π τέθηκε στο νόμο, χάριν της αυξημένης προστασίας των θεμελιωδών δικαιωμάτων. Εάν, π.χ., υπάρχει μείζων κίνδυνος να μη «ακουσθεί» εάν ο εκζητούμενος στο εκζητούν κ-μ, δυνάμει της νομοθεσίας του, ή πιθανόν είναι να του επιβληθεί καταναγκαστική εργασία [βλ. ενδεικτ. ΑΠ 1540/1996, ό.π.], θα πρέπει το αρμόδιο δικαστήριο ν' απορρίψει την εκτέλεση του ΕΕΣ, έστω και με την επιφύλαξη της δημόσιας τάξης. Πρακτικά, παρά την συνεργασία των κ-μ, τον σχετικό κοινό νομικό πολιτισμό τους και την πορεία, πλέον, προς την εναρμόνιση των (ποινικών, μ.ά.) νομοθεσιών τους, δεν φαίνεται να είναι δύσκολο να προκύψει τέτοιο ζήτημα : υπάρχουν ακόμη σοβαρές διαφορές ως προς το ζήτημα της ερήμην καταδίκης στις νομοθεσίες των κ-μ. Ας αναφερθεί στο σημείο αυτό ότι, κατά τον Ζημιανίτη [σε : *Καμπανάρη, Ζημιανίτη* (επιμ.: *Νάσκου-Περράκη*), Δικαστική συνεργασία σε αστικές και ποινικές υποθέσεις στην Ευρωπαϊκή Ένωση : κεκτημένο-προβλήματα-προοπτικές, Αθήνα-Κομοτηνή 2006, σ. 110], βάσει εκθέσεως της *Commission* [COM(2005)63final], «τα 2/3 των κ/μ ανήγαγαν την παραβίαση των θεμελιωδών δικαιωμάτων [...] σε ρητό λόγο άρνησης εκτέλεσης του εντάλματος», η δε Ελλάδα, μ.ά. κ-μ, υπερέβη το πνεύμα της α-π.

⁷⁶ Ως αντιστάθμισμα της κατάργησης του όρου του διττού αξιοποιούν –στις περιπτώσεις στις οποίες αυτό έγινε–, και σε άλλες περιπτώσεις: βλ. Τσόλκα, ό.π., σ. 109-110.

⁷⁷ Βλ. κατωτέρω, sub 5.1.

Ένα άλλο σημείο, το οποίο πρέπει ν' αναφερθεί, είναι το εξής : στο ά. 22 προβλέπεται το δικαίωμα σε άσκηση ενδίκου μέσου κατά της απόφασης του ΣυμβΕφ ενώπιον του ΣυμβΑΠ, χωρίς όμως να ορίζεται ρητά η ακρόαση του εκκαλούντος εκζητουμένου από αυτό. Το ά. 18§2εδ.α' είναι σαφές : *«ο εκζητούμενος έχει δικαίωμα αυτοπρόσωπης εμφάνισης και ακρόασης ενώπιον του συμβουλίου εφετών»*, ενώ δεν προβλέπεται τέτοια δυνατότητα και ενώπιον του ΣυμβΑΠ. Μια τέτοια πρακτική, όμως, θα ήταν *άδικη* (ως αντίθετη στο εν γένει περιεχόμενο του ά. 6 ΕΣΔΑ) και αντίθετη προς την φύση και το γενεσιουργό λόγο του θεσμού του ενδίκου μέσου (ήτοι την επανεξέταση της υπόθεσης, μετά από προβολή παραπόνου του καθ'ού, ο οποίος και έχει δικαίωμα να επανακριθεί αυτή επί ίσοις όροις και από δικαστικό όργανο παρέχον περισσότερα εχέγγυα από το πρωτόδικο, για μια ορθότερη ενδεχομένως δικαιοδοτική κρίση). Έτσι, πρέπει να θεωρήσουμε –συνεπώς και με τα υπό 1.1.– ότι ο εκζητούμενος (δεν μπορεί να μη) έχει το δικαίωμα ν' ακροασθεί και ενώπιον του ΣυμβΑΠ⁷⁸. Γι' αυτό άλλωστε κι ο νομοθέτης ορίζει ότι προβλέπεται εν προκειμένω κλήτευσή του προ είκοσι τεσσάρων ωρών.

Υπό άλλη τώρα σκοπιά, στο ά. 17§3 ορίζεται το δικαίωμα ακρόασης του εκζητουμένου από τον πρόεδρο εφετών, μετά τη –σύμφωνα με το ά. 17– συγκατάθεσή του στην προσαγωγή του στο εκζητούν κ-μ. Νομίζω ότι μπορεί να υποστηριχθεί ότι πρόκειται για δικαίωμα, η παραβίαση του οποίου –εάν δηλαδή δεν τηρηθεί και δεν προταθεί εγκαίρως (ενώπιον του Συμβουλίου Εφετών)– επάγεται απόλυτη ακυρότητα [κατ' άρθρο 171§1^{περ.δ)} ΚΠοινΔ (μη τήρηση διατάξεων σχετικών με *«την υπεράσπιση του κατηγορουμένου και την άσκηση των δικαιωμάτων που του παρέχονται»*)], καίτοι ο εκζητούμενος έχει συγκατατεθεί, αφού δεν αποκλείεται κατ' ουσία η υπεράσπισή του και εν προκειμένω. Η διάταξη, πάντως, λειτουργεί εγγυητικά και για την περίπτωση που ο εισαγγελέας εφετών καταχράστηκε την εξουσία του και, χωρίς σχετικό αίτημα ή δήλωση του εκζητουμένου, διαβιβάστηκε υπηρεσιακά συγκατάθεση του τελευταίου στην προσαγωγή του στο εκζητούν κ-μ. Αν και δεν μπορεί να γίνει λόγος εδώ για *«διαδικασία στο ακροατήριο»*, υπό τους όρους του ΚΠοινΔ, θα πρέπει να θεωρηθεί ότι η σχετική αυτή ακυρότητα δεν αφορά σε πράξη της προδικασίας. Συνεπώς, δεν μπορεί να υποστηριχθεί ότι έχει καλυφθεί (κατ' ά. 173§2 ΚΠοινΔ), για τον λόγο αυτό τουλάχιστον. Η κατά τα παραπάνω έλλειψη της ακρόασης του μη επιθυμούντος να συγκατατεθεί εκζητουμένου (και) κατά κατάχρηση του αρμοδίου εισαγγελέως θα

⁷⁸ Σύμφωνα μάλιστα με τον Καρρά, ό.π., σ. 75, *«εφόσον επιτρέπεται [στον κατηγορούμενο] η άσκηση ενδίκου μέσου, είναι ευνόητο ότι πρέπει αντίστοιχα να παρέχεται και το δικαίωμα ακρόασης (...)»*.

πρέπει ενδεχομένως να θεωρηθεί ως λόγος επανάκρισης της υπόθεσής του, ενώπιον του προέδρου εφετών πλέον, ώστε να τύχει αποτελεσματικής προστασίας⁷⁹. Σχετική νομολογία δεν απαντά μέχρι σήμερα.

Σύμφωνα με την ΣυμβΑΠ 924/2005⁸⁰ «δεν απαιτείται να διαταχθεί από το παρόν Συμβούλιο ακρόαση των εκζητουμένων κατά το άρθρο 23 παρ.1,2 του εν λόγω νόμου, αφού ο σκοπός της ακρόασης έχει εκπληρωθεί με την εμφάνισή τους ενώπιον του πρωτοβαθμίου και του παρόντος Συμβουλίου». Σύμφωνα με το νόμο, όταν το ΕΕΣ έχει εκδοθεί προς το σκοπό της δίωξης, ακολουθείται η διαδικασία του ά. 23 §§2,3 ή §§4,5. Εν προκειμένω, αν και το ΕΕΣ εκδόθηκε προς το σκοπό της δίωξης, δεν τηρήθηκαν οι ρυθμίσεις του εν λόγω άρθρου. Και τούτο, καθώς χώρησε ακρόαση κατά την πρωτοβάθμια και τη δευτεροβάθμια «δίκη», σαν να επρόκειτο για ακρόαση επί δίκης για εκτέλεση ΕΕΣ εκδοθέντος προς τον σκοπό έκτισης ποινής και όχι δίωξης. Οπότε ο εκζητούμενος στερήθηκε –κατ’ αμετάκλητη κρίση– μια ακόμη, ρητή στο ν. 3251, επιταγή ακρόασής του. Συναφώς, με την ΑΠ 1255/2005⁸¹ κρίθηκε ότι η παράλειψη της κατ’ άρθρο 23 ακρόασης του εκζητουμένου, αν και κατ’ αρχάς προκαλεί ακυρότητα, στη συγκεκριμένη περίπτωση καλύφθηκε ως σχετική (!), αφού ο εκκαλών δεν την είχε προτείνει στο ακροατήριο (ά. 170§2, 173§1 ΚΠοινΔ). Εν τούτοις, έχω τη γνώμη ότι η ίδια η αρμόδια δικαστική αρχή έχει αυτεπαγγέλτως την υποχρέωση να ενημερώσει τον εκζητούμενο για το δικαίωμά του αυτό.

Τέλος, σκόπιμη κρίνω την αναφορά στην κατ’ άρθρο 29 ρύθμιση για την κατάσχεση και παράδοση αντικειμένων του εκζητουμένου⁸², η οποία γίνεται άνευ ρητής κατοχύρωσης της ακρόασής του, χωρίς δηλαδή να μπορεί αυτός ρητά να εκφράσει την άποψή του και να προσκομίσει αποδεικτικά στοιχεία κ.λπ. για αντικείμενα της ιδιοκτησίας του, η οποία –τουλάχιστον κατ’ αρχήν– προστατεύεται συνταγματικά (ά. 17 Σ, 1 Πρώτου Προσθέτου Πρωτοκόλλου ΕΣΔΑ). Σύμφωνα πάντως με το ά. 29§5, «τα δικαιώματα, τα οποία οι ελληνικές αρχές ή τρίτα μέρη τυχόν έχουν επί των κατασχεθέντων αντικειμένων, διατηρούνται». Σ’ αυτά τα «τρίτα μέρη» πρέπει να συμπεριλάβουμε και τους καθ’ όν η κατάσχεση εκζητουμένου. Καθόσον το ά. 29§1 α-π ορίζει ότι «η δικαστική αρχή εκτέλεσης, προβαίνει σε κατάσχεση και παράδοση,

⁷⁹ Σύμφωνα με το *ΕυρΔΔΑ*, σημασία έχει να είναι το αποτέλεσμα σύμφωνο με την ΕΣΔΑ και όχι απλά να υπάρχει (έστω τυπικά) σχετικό μέσο· βλ. ενδεικτικά την από 11.01.2007 απόφ. επί της υπόθ. *Russian Conservative Party of Entrepreneurs and others v. Russia*, σκ. 85. Αυτό είναι άλλωστε και το νόημα του ά. 13 ΕΣΔΑ.

⁸⁰ ΠοινΛ 3/2005, σ. 857.

⁸¹ ΠοινΧρ ΝΕ’/2005, σ. 846.

⁸² Βλ. σχετ. και υπό 4.2.

σύμφωνα με το εθνικό της δίκαιο, των αντικειμένων» και ελλείπει άλλων ειδικότερων (για το ΕΕΣ) εθνικών διατάξεων, θεωρώ ότι πρέπει να τυγχάνουν εφαρμογής οι οικείες διατάξεις του ΚΠοινΔ, ήτοι τα ά. 373 (: απόδοση των πραγμάτων στον ιδιοκτήτη) και 310§2 (: πάλι για την απόδοση των πραγμάτων στον ιδιοκτήτη· *in fine* : «κατά της διάταξης του βουλεύματος για την απόδοση ή τη δήμευση επιτρέπεται έφεση [και άρα ακρόαση] στους διαδίκους και στον τρίτο, του οποίου τις αξιώσεις έκρινε το δικαστικό συμβούλιο»). Το αρμόδιο δικαστικό συμβούλιο αποφαινεται για την κατάσχεση και παράδοση των αντικειμένων κατά τη διαδικασία για την εκτέλεση ή μη του ΕΕΣ, μη προβλεπόμενης άλλωστε διαφορετικής ειδικής ρύθμισης.

1.2. Το δικαίωμα σε νομικό παραστάτη

1.2.1. Θεμελίωση στο Σύνταγμα, την ΕΣΔΑ και το ΔΣΑΠΔ

Στο ελληνικό Σύνταγμα δεν προβλέπεται ρητά το δικαίωμα του εκζητουμένου σε νομικό παραστάτη, όπως δεν προβλέπεται και για τον κατηγορούμενο, ο οποίος βρίσκεται σε δυσχερέστερη θέση και απαντά πολύ πιο συχνά στην πράξη. Σύμφωνα με το ά. 20§1 Σ, «καθένας έχει δικαίωμα στην παροχή έννομης προστασίας από τα δικαστήρια και μπορεί να αναπτύξει σ' αυτά τις απόψεις του για τα δικαιώματα ή συμφέροντά του, όπως νόμος ορίζει». Γίνεται δεκτό στην θεωρία ότι η προσφυγή στις υπηρεσίες δικηγόρου είναι «αναγκαία για να καταστεί πραγματική και αποτελεσματική η άσκηση του δικαιώματος του άρθρου 20 παρ. 1 Συντ»⁸³. Ο εκζητούμενος, λοιπόν, πρέπει να μπορεί να αναπτύσσει τις απόψεις του ενώπιον των αρμόδιων δικαστικών οργάνων και μάλιστα με συνήγορο που ο ίδιος επιλέγει⁸⁴. Στην περίπτωση δε που είναι άπορος, πρέπει να δικαιούται δωρεάν παροχής συνηγόρου, για την πραγματική και αποτελεσματική υπεράσπισή του⁸⁵.

Στην ΕΣΔΑ, ως ειδικότερη απόρροια του δικαιώματος δίκαιης δίκης, ορίζεται ότι «πας κατηγορούμενος έχει δικαίωμα [...] όπως υπερασπίση ο ίδιος εαυτόν ή αναθέσει την υπεράσπισίν του εις συνήγορον της εκλογής του, εν η δε περιπτώσει δεν διαθέτει τα

⁸³ Χρυσόγονος, ό.π., σ. 436.

⁸⁴ Χρυσόγονος, ό.π., σ. 436· επίσης βλ. Παραρά, Σύνταγμα και ΕΣΔΑ, Αθήνα-Κομοτηνή 2001², σ. 124· Δαγτόγλου, Ατομικά δικαιώματα, τ. β', Αθήνα-Κομοτηνή 2005², σ. 1414.

⁸⁵ Βλ. Χρυσόγονο, ό.π., σ. 436-437. Εν προκειμένω ισχύει το ά. 18§2εδ.β' ν. 3251/04, για το οποίο γίνεται λόγος κατωτέρω. Εάν η περίπτωση αυτή δεν είχε προβλεφθεί στο νόμο (πράγμα που ισχύει επί της α-π), θα χωρούσε, νομίζω, αναλογική εφαρμογή της σχετικής ρύθμισης του ΚΠοινΔ (ά. 448§1εδ.β', αντίστοιχο του ά. 340), χάριν ουσιαστικά σύμφωνης με το Σύνταγμα ερμηνείας.

μέσα να πληρώση συνήγορον να τω παρασχεθή τοιούτος δωρεάν, όταν τούτο ενδείκνυται υπό του συμφέροντος της δικαιοσύνης» (ά. 6§3περ.γ)⁸⁶.

Σύμφωνα με το ΔΣΑΠΔ, «κάθε πρόσωπο που κατηγορείται για ποινικό αδίκημα απολαύει [...] τις ακόλουθες τουλάχιστον εγγυήσεις : [...] δ) να παρίσταται στη δίκη και να υπερασπισθεί τον εαυτό του αυτοπροσώπως ή με τη βοήθεια του συνηγόρου της επιλογής του. Εάν δεν έχει συνήγορο, να ενημερωθεί για το δικαίωμά του αυτό και να διορισθεί συνήγορος αυτεπαγγέλτως σε κάθε περίπτωση που αυτό απαιτείται για το συμφέρον της δικαιοσύνης, χωρίς ο κατηγορούμενος να βαρύνεται με την αμοιβή του, εάν δεν έχει την οικονομική δυνατότητα να τον πληρώσει» (ά. 14§3). Στο σημείο αυτό υπογραμμίζεται ότι ο αυτεπάγγελτος διορισμός συνηγόρου δεν σημαίνει κατ' ανάγκη ότι απαιτείται να είναι αυτός της επιλογής του.

Τέλος, στο ά. 47§2εδ.β' Χάρτας ΕΕ αναφέρεται ότι «κάθε πρόσωπο έχει τη δυνατότητα να συμβουλευέται δικηγόρο και να του αναθέτει την υπεράσπιση και εκπροσώπησή του». Το ά. 47§3 αναφέρει ότι «σε όσους δεν διαθέτουν επαρκείς πόρους, παρέχεται δικαστική αρωγή, εφόσον η αρωγή αυτή είναι αναγκαία για να εξασφαλισθεί η αποτελεσματική πρόσβαση στη δικαιοσύνη».

Κατά τη γνώμη μου, τα ανωτέρω ισχύουν *mutatis mutandis* και υπέρ του εκζητουμένου, του οποίου η παράδοση ζητείται είτε για να ασκηθεί εναντίον του ποινική δίωξη στο κ-μ έκδοσης του ΕΕΣ είτε για να εκτελεστεί εναντίον του στερητική της ελευθερίας ποινή ή μέτρο ασφαλείας. Ο εκζητούμενος θα πρέπει να έχει πραγματικά και αποτελεσματικά τη δυνατότητα ν' αποφύγει την κράτηση και την πιθανή επικείμενη προσαγωγή του με τα διάφορα νομικά μέσα που δικαιούται και ο συνήγορός του γνωρίζει. Με άλλα λόγια, ο συνήγορός του μπορεί να τον συνδράμει αποφασιστικά.

1.2.2. Στο ν. 3251/2004

1.2.2.1. Κατά τα στάδια σύλληψης και κράτησης

Κατ' άρθρο 15§1εδ.β', «ο εισαγγελέας εφετών (...) ενημερώνει [τον εκζητούμενο] (...) για το δικαίωμά του να προσφύγει στις υπηρεσίες νομικού παραστάτη», αφού πρώτα συλληφθεί και βεβαιωθεί η ταυτότητά του.

⁸⁶ Εάν γίνει εν προκειμένω δεκτή η ισχύς μόνο του ά. 5 ΕΣΔΑ, τότε δεν κατοχυρώνεται στον εκζητούμενο το δικαίωμα σε συνήγορο. Αυτό όμως έχει ως αποτέλεσμα η «δίκη» του να μην είναι δίκαιη. Οπότε, πρέπει να εφαρμόζεται και το ά. 6, τουλάχιστον επικουρικά.

Σύμφωνα με το ά. 18§2εδ.β', που έχει πρακτική εφαρμογή ιδίως κατά το στάδιο της έκδοσης της απόφασης για το ΕΕΣ, ο εκζητούμενος που δεν συγκατατίθεται στην προσαγωγή του «δικαιούται να παραστεί με συνήγορο της επιλογής του [...] ή, αν δεν έχει, να ζητήσει να διοριστεί συνήγορος από τον πρόεδρο εφετών».

Τα άρθρα αυτά αναφέρονται στο δικαίωμα σε συνήγορο θεωρώντας το ως δεδομένο, πράγμα λογικό, καθόσον συνιστά αναπόσπαστο μέρος του νομικού μας πολιτισμού εδώ και χρόνια τώρα.

Σύμφωνα, τέλος, με το ά. 11§2 α-π, «ο καταζητούμενος που συλλαμβάνεται προς το σκοπό της εκτέλεσης ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης έχει το δικαίωμα να προσφύγει στις υπηρεσίες νομικού παραστάτη (...), σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο του κράτους μέλους εκτέλεσης»⁸⁷.

1.2.2.2. Κατά το στάδιο έκδοσης της απόφασης για την εκτέλεση

Η διάταξη που μας αφορά εν προκειμένω είναι αυτή του ά. 18§2εδ.β', δυνάμει του οποίου ο εκζητούμενος που δεν συγκατατίθεται στην προσαγωγή του «δικαιούται να παραστεί με συνήγορο της επιλογής του [...] ή, αν δεν έχει, να ζητήσει να διοριστεί συνήγορος από τον πρόεδρο εφετών».

1.2.3. Κανονιστικό περιεχόμενο και κριτικές παρατηρήσεις

Η παράσταση του εκζητουμένου μετά συνηγόρου⁸⁸, ούτως ώστε ν' ασκήσει το δικαίωμα ακρόασής του αποτελεσματικά και να μην απεμπολήσει (και μάλιστα αμετάκλητα, στην περίπτωση του ά. 17§1) άλλα ουσιαστικά και σημαντικά δικαιώματά του, είναι μείζονος σημασίας. Εάν, π.χ., δεν του επιτραπεί να παραστεί με συνήγορο κατά την εμφάνιση και ακρόασή του ενώπιον του ΣυμβΕφ, στην περίπτωση της μη συγκατάθεσής του στην προσαγωγή του (ά. 18), προσβάλλεται νόμιμο υπερασπιστικό του δικαίωμα (προσβολή η οποία επιφέρει απόλυτη ακυρότητα κατ' αναλογία τού ά. 171 ΚΠοινΔ).

Η επαχθής θέση του εκζητουμένου δικαιολογεί τη ρύθμιση για την προσφυγή στις υπηρεσίες συνηγόρου, ανεξαρτήτως του εάν είναι ημεδαπός ή αλλοδαπός. Η όλη διαδικασία του ν. 3251/2004 είναι ιδιαίτερα ταχεία και κρίσιμη για τη νομική θέση του εκζητουμένου προσώπου, τόσο κατά την παρούσα διαδικασία όσο και στο άμεσο

⁸⁷ Σε αντίθεση, κατά την *Morgan*, *The European Arrest Warrant and defendants' rights : An Overview*, σε : *Handbook*, σ. 204-205, με την προηγούμενη εκδοχή του άρθρου στο σχέδιο της α-π, στην οποία δεν υπήρχε ο περιορισμός «σύμφωνα με το δίκαιο του κράτους μέλους εκτέλεσης». Η εκδοχή αυτή ήταν πολύ πιο γενική, διασφαλιστική και πανηγυρική, αλλά και πρακτικά ατελής.

⁸⁸ Η συνδρομή συνηγόρου αποτελεί το «θεμέλιο όλων των άλλων δικαιωμάτων» κατά την *Commission*, όπως αναφέρει ο *Ζημιανίτης*, Η εφαρμογή του ε.ε.σ..., σ. 1202.

μέλλον του. Ειδικότερα, θα πρέπει να του παρέχεται η δυνατότητα να μπορεί να υπερασπίσει τον εαυτό του αποτελεσματικά στα διάφορα στάδιά της : στη σύλληψή του, στην (ενδεχόμενη) κράτησή του, στην εισαγωγή της υπόθεσής του στο αρμόδιο δικαστικό όργανο και στην εκτέλεση της απόφασης για την προσαγωγή του στο κ-μ έκδοσης του ΕΕΣ. Θεωρώ ότι ο νομικός παραστάτης είναι απαραίτητος : στην λήψη αντιγράφων (όλων) των εγγράφων του ΕΕΣ (ά. 15§2)· στην περίπτωση υπέρβασης της προθεσμίας κράτησης του εκζητούμενου σύμφωνα με το ά. 15§3 (ήτοι δυνάμει καταχώρισης στο SIS)· στην εντός 24 ωρών από της συλλήψεώς του προσφυγή ενώπιον του ΣυμβΕφ για την αμφισβήτηση της ταυτότητάς του (ά. 15§4)· στην προσφυγή του ενώπιον τού ΣυμβΕφ για την κατ' άρθρο 16§2 κράτησή του· στη συγκατάθεσή του επί της προσαγωγής του ή στην παραίτηση από τον κανόνα της ειδικότητας (α. 17§1)· στην ακρόασή του σε περίπτωση που δεν συγκατατέθηκε στην προσαγωγή του (ά. 18§2) ή στην περίπτωση που συγκατατέθηκε (ά. 17§3εδ.β')· στην άσκηση έφεσης κατά της απόφασης του ΣυμβΕφ (ά. 22)· και τέλος, στην ακρόασή του σύμφωνα με το ά. 23. Σε αντίθεση με τη ρύθμιση του ά. 448§2 ΚΠοινΔ, στο ν. 3251 δεν προβλέπεται ρητά η δυνατότητα να τεθούν στον εκζητούμενο περιοριστικοί όροι και τελικά αυτός να μην παρασταθεί στη «δίκη» του. Αυτό το ενδεχόμενο όμως δεν αποκλείεται ρητά στην πράξη, αφού δυνατότητα αναβολής της «δίκης» δεν προβλέπεται κατ' αρχήν, ενώ η συνολική διαδικασία επείγει. Σε τέτοια περίπτωση λοιπόν, θα πρέπει να μπορεί ο εκζητούμενος να εκπροσωπηθεί από συνήγορο (της αρεσκείας του)⁸⁹. Σχετικές με τα ανωτέρω ενέργειες (ή μη) του εκζητούμενου μπορεί να καταστούν καίριας σημασίας για την έκβαση της υπόθεσής του. Για το λόγο αυτό, κρίνεται de facto αναγκαία η παράσταση πληρεξουσίου δικηγόρου του.

Με την υπ' αρ. 1325/2005 απόφαση του *Αρείου Πάγου*⁹⁰ απορρίφθηκε ως απαράδεκτη έφεση κατ' αποφάσεως του ΣυμβΕφ για την εκτέλεση ΕΕΣ –μη εφαρμοσθέντος του ά. 474§1 ΚΠοινΔ, ως πιο ειδικής της ρύθμισης του ν. 3251/04–. Η αιτία της απόρριψης ήταν η άσκησή της ενώπιον του διευθυντή των φυλακών όπου κρατείτο ο εκζητούμενος, αντίθετα με τους όρους του ά. 22 ν. 3251/04. Ο εν λόγω εκζητούμενος ήταν αλλοδαπός, ισχυρίσθηκε δε ότι αγνοούσε τις νόμιμες διατυπώσεις της άσκησης έφεσης. Επίσης, ισχυρίσθηκε ότι δεν ενημερώθηκε από τον διευθυντή του σωφρονιστικού καταστήματος ότι η έφεση θα ήταν απαράδεκτη, εάν την ασκούσε σε αυτόν (σε αντίθεση με το καθεστώς του ΚΠοινΔ για τον κατηγορούμενο, σύμφωνα με

⁸⁹ Πρβλ. *ΕυρΔΔΑ*, από 23.11.1993 απόφ. επί υπόθ. *Poitrimol v. France*, σκ. 34 επ.

⁹⁰ Βλ. ΠοινΧρ 2005, σ. 847.

το ά. 474§1εδ.β'). Ο ισχυρισμός αυτός απορρίφθηκε ως αβάσιμος λόγω δικού του πταίσματος διότι, κατά το ΣυμβΑΠ, μπορούσε να είχε ενημερωθεί σχετικώς από δικηγόρο. Δηλαδή, με την κρίση του αυτή το δικαστικό συμβούλιο θεώρησε στην απόφασή του τον συνήγορο ως θεμελιώδη παράγοντα για την ενάσκηση των δικαιωμάτων του εκζητουμένου.

Έχει μεγάλη σημασία, λοιπόν, η πληροφόρηση του εκζητουμένου για το δικαίωμά του σε νομικό παραστάτη, σύμφωνα με τους όρους του ά. 15§1εδ.β', ώστε να μπορέσει να το ασκήσει. Ο συνήγορος του εκζητουμένου είναι αυτός που θα κάνει παρατηρήσεις και θα (του) απευθύνει ερωτήσεις, για μια καλή έκβαση της υπόθεσής του. Ενόψει των ειδικών του γνώσεων, θα έχει τη δυνατότητα να εξετάσει αποτελεσματικότερα ολόκληρο το φάκελο της υπόθεσης. Ο εκζητούμενος δικαιούται να έχει συνήγορο της επιλογής (ή έστω της αρεσκείας του) και να μπορεί να τον αντικαταστήσει ελεύθερα. Δεδομένου του ότι ο συνήγορος είναι το «δικονομικό *alter ego*» του, η ελεύθερη επιλογή του είναι αναγκαία, ώστε να συντρέχει στο πρόσωπό του η απαραίτητη σχέση εμπιστοσύνης^{91,92}. Εάν πάλι δεν διαθέτει τα μέσα να αναθέσει την υπόθεσή του σε δικηγόρο, δικαιούται να του παρασχεθεί τέτοιος *δωρεάν*, δυνατότητα που εξασφαλίζει ο νομοθέτης στο ά. 18§2εδ.β' [: «το πρόσωπο δικαιούται να παραστεί με συνήγορο της επιλογής του (...) ή, αν δεν έχει, να ζητήσει να διοριστεί συνήγορος από τον πρόεδρο εφετών»]^{93,94}. Στην περίπτωση αυτή, δεν απαιτείται να είναι αυτός της επιλογής του. Ο εκζητούμενος πρέπει να μπορεί να έχει τη συνδρομή συνηγόρου, είτε είναι άπορος είτε όχι, ευθύς αμέσως συλληφθεί, ενώ, αν δεν κάνει τέτοια χρήση του

⁹¹ Βλ. *Καρρά*, ό.π., σ. 64-65.

⁹² Οπότε και σε περίπτωση μη παράστασής του λόγω ανωτέρας βίας, π.χ. λόγω ασθενείας, θα πρέπει να έχει το δικαίωμα να ζητήσει *αναβολή* της δίκης, προκειμένου να εκπροσωπηθεί από τον συνήγορο της επιλογής του.

⁹³ Βλ. ενδεικτ. την από 09.06.1998 απόφ. *ΕυρΔΔΑ* επί της υπόθ. *Twalib v. Greece*, σκ. 46, 51 επ., για την παροχή δωρεάν συνηγόρου σε περίπτωση απορίας του κατηγορουμένου και ενώπιον του Αρείου Πάγου. Επιπλέον, δεν χρειάζεται ν' αποδείξει ο εκζητούμενος «*πέραν πάσης αμφιβολίας*» ότι στερείται των μέσων για την υπεράσπισή του· βλ. από 25.04.1983 απόφ. *ΕυρΔΔΑ* επί υπόθ. *Pakelli*, σκ. 34. Εάν δεν ζητήσει δωρεάν συνήγορο, αν και θα ήθελε την συνδρομή του, λόγω πλημμελούς π.χ. σχετικής πληροφόρησης του, θα μπορούσε ίσως κατ' αναλογία των ρυθμίσεων του ΚΠοινΔ να γίνει λόγος για απόλυτη ακυρότητα, εάν ζητείται η παράδοσή του για κακούργημα (όπου η παράσταση συνηγόρου είναι υποχρεωτική, κατ' ά. 340§1εδ.β'), και για σχετική, εάν ζητείται η παράδοσή του για πλημμέλημα (όπου η παράσταση συνηγόρου δεν είναι υποχρεωτική).

⁹⁴ Πρβλ. το ά. 448§1εδ.β' ΚΠοινΔ. Σημειωτέον ότι στη διάταξη αυτή γίνεται λόγος, σε περίπτωση απορίας, για διορισμό (περισσότερων από ένα) «*συνηγόρων*». Κατά το περιεχόμενο αντιφάσκει όμως, αφού ορίζεται ότι ο (έχων τα μέσα προς τούτο) εκζητούμενος δικαιούται να παραστεί με (ένα) «*συνήγορο*». Θα πρέπει να θεωρήσουμε ότι η αντίφαση αυτή οφείλεται σε αβλεψία του νομοθέτη. Ο άπορος εκζητούμενος θα πρέπει να παρίσταται με έναν –διορισμένο από το δικαστήριο– συνήγορο, ενώ ο έχων την (οικονομική) δυνατότητα με έναν έως τρεις. Εάν η υπόθεση είναι ιδιαίτερα σοβαρή-δυσχερής κ.λπ. θα πρέπει να μπορεί ο εκζητούμενος (άπορος ή μη), εφόσον το θέλει, να εκπροσωπείται και από περισσότερους του ενός συνηγόρους [πρβλ. ά. 96§1 ΚΠοινΔ, κατά το οποίο ο κατηγορούμενος δικαιούται να παρίσταται μετά ή διά δύο το πολύ συνηγόρων στην προδικασία (εν προκειμένω : στη σύλληψη και κράτησή του) και τριών στο ακροατήριο].

δικαιώματός του αυτού αρχικά, μπορεί στη συνέχεια να έχει συνήγορο οποιεδήποτε το θελήσει⁹⁵. Η *ελεύθερη επικοινωνία* κατηγορουμένου-συνηγόρου εξασφαλίζεται κατά τρόπο απόλυτο στο ά. 100§4 ΚΠοινΔ⁹⁶. Πρέπει, αναλογικά και χάριν μιας δίκαιης δίκης, η ελεύθερη αυτή επικοινωνία να ισχύει και για το κάθε εκζητούμενο πρόσωπο. Δεν υπάρχει άλλωστε λόγος που να συνηγορεί για το αντίθετο, δεδομένης και της ενδεχομένως δεινής θέσης⁹⁷ του εκζητουμένου. Το ίδιο, νομίζω, πρέπει να γίνει δεκτό και για το χρονικά απεριόριστο (στο μέτρο του εύλογου) των συναντήσεων μεταξύ εκζητουμένου και συνηγόρου, οι οποίες πρέπει να είναι μια τουλάχιστον πριν από κάθε ακρόασή του. Ακόμη, η *οποιαδήποτε μορφή* επικοινωνίας εκζητουμένου-συνηγόρου (επικοινωνία τηλεφωνική, μέσω γραπτών μηνυμάτων κινητού τηλεφώνου ή ηλεκτρονικού ταχυδρομείου κ.ο.κ) πρέπει να είναι *απαραβίαστη*^{98,99}, όπως και η μεταξύ τους σχέση εμπιστοσύνης. Έτσι, για παράδειγμα, η απαγόρευση διενέργειας έρευνας σε δικηγορικό γραφείο κατ' άρθρο 49§3 ν.δ. 3026/1954 (Κώδικας περί Δικηγόρων) ισχύει αναλογικά κι εδώ. Βέβαια, έχει σημασία να μπορεί να *πληροφορηθεί* πλήρως ως προς την υπόθεση ο συνήγορος (όπως και ο εντολέας του), για να μπορέσει να συμβάλλει αποτελεσματικά στην άσκηση των δικαιωμάτων υπεράσπισης.

Τέλος, στον ΚΠοινΔ (ά. 448§1εδ.β') ορίζεται ότι «(...) [*ο εκζητούμενος*] δικαιούται να παραστεί με συνήγορο (...) της εκλογής του ή, αν δεν έχει, να ζητήσει να διοριστούν συνήγοροι από τον πρόεδρο εφετών». Εδώ κατοχυρώνεται ρητά το δικαίωμα και δεν θεωρείται ως κατ' ανάγκη δεδομένο (όπως στο ΕΕΣ). Στο πεδίο της έκδοσης ή του ΕΕΣ υφίσταται νομίζω *δικαίωμα* του εκζητουμένου σε συνήγορο, για το οποίο πληροφορείται και το οποίο ασκεί και ελεύθερα, κι όχι *υποχρέωση* (όπως στον κατηγορούμενο για κακούργημα, βάσει του ά. 340§1εδ.β' ΚΠοινΔ) τού αρμοδίου δικαστικού οργάνου προς διορισμό του. Αντίθετα, κατά την *Συμεωνίδου-Καστανίδου*¹⁰⁰, από τη σχετική ρύθμιση του νόμου μπορεί να συναχθεί ότι «ο νομοθέτης αφήνει στον εισαγγελέα την ευχέρεια να διαπιστώσει τη δυνατότητα του

⁹⁵ Πρβλ. ά. 2§1 πρότασης α-π COM(2004)328 final - 2004/0113(CNS) [για την οποία γίνεται λόγος παρακάτω, υπό 1.4.], όπου κατοχυρώνεται το δικαίωμα αυτό στον κατηγορούμενο.

⁹⁶ Σύμφωνα με το ά. 100§4 ΚΠοινΔ : «σε καμιά περίπτωση δεν μπορεί να απαγορευθεί η επικοινωνία του κατηγορουμένου με τον συνήγόρό του».

⁹⁷ Η θέση του εκζητουμένου είναι ενδεχομένως «δεινή», αφού εφαρμόζεται επ' αυτού ο –κατασταλτικός– ειδικός ποινικοδικονομικός ν. 3251/04 και το πιθανότερο είναι να κρατείται.

⁹⁸ Κατ' αναλογία των όσων (πρέπει να) ισχύουν επί σχέσεως κατηγορουμένου-συνηγόρου, για τις οποίες βλ. σχετ. *Μαργαρίτη*, Τα δικαιώματα του κατηγορουμένου..., Πρακτικά Συνεδρίου, σ. 34· *Καρρά*, ό.π., σ. 67-68.

⁹⁹ Αυτό έχει πρακτική σημασία κυρίως επί προσωρινώς κρατουμένου-εκζητουμένου.

¹⁰⁰ *Συμεωνίδου-Καστανίδου*, ό.π., σ. 780.

ατόμου να αντιλαμβάνεται το περιεχόμενο της ενημέρωσης και τη σημασία των δηλώσεών του και να διορίζει αυτεπαγγέλτως συνήγορο και διερμηνέα σε όλες τις περιπτώσεις που κρίνει αναγκαίο»¹⁰¹. Στην περίπτωση πάντως, που η άμυνα του διωκομένου τείνει να είναι ολότελα επιφανειακή και ανεπαρκής, εξαιτίας της απειρίας του ως προς τα νομικά ή τεχνικά ζητήματα της υπόθεσης, ο δικαστής θα πρέπει ν' απαιτήσει τη συμπαράσταση συνηγόρου¹⁰².

1.3. Το δικαίωμα σε διερμηνέα

1.3.1. Θεμελίωση στο Σύνταγμα, την ΕΣΔΑ και το ΔΣΑΠΔ

Στο ελληνικό Σύνταγμα δεν προβλέπεται ρητά το δικαίωμα του εκζητούμενου σε διερμηνέα. Σύμφωνα με το ά. 20§1 Σ, «καθένας έχει δικαίωμα στην παροχή έννομης προστασίας από τα δικαστήρια και μπορεί να αναπτύξει σ' αυτά τις απόψεις του για τα δικαιώματα ή συμφέροντά του, όπως νόμος ορίζει». Το Σύνταγμα αναφέρεται σε «καθένα», δηλαδή το δικαίωμα παροχής έννομης προστασίας και το συμπληρωματικό του δικαίωμα σε δικαστική ακρόαση δεν εξασφαλίζονται μόνο σε έλληνες πολίτες. Για να μπορέσει δε ο αλλοδαπός εκζητούμενος, ο οποίος κατά τεκμήριο, έστω, δεν θα γνωρίζει την ελληνική γλώσσα (και για τον οποίο έχει ιδιαίτερη πρακτική σημασία αυτό το δικαίωμα), να υπερασπιστεί τον εαυτό του, θα πρέπει –πέραν συνηγόρου– να έχει διερμηνέα σε όλες τις περιπτώσεις που δεν αντιλαμβάνεται επαρκώς την ελληνική γλώσσα. Έτσι, πρέπει να θεωρήσουμε ότι το δικαίωμα σε διερμηνέα, αν και δεν ορίζεται ρητά στο Σύνταγμα, πηγάζει τουλάχιστον έμμεσα από την αρχή της δικαστικής ακρόασης, ώστε να έχει αυτή νόημα και να γίνεται σεβαστή σε τέτοιες περιπτώσεις.

Το ά. 5 ΕΣΔΑ (δικαίωμα στην προσωπική ελευθερία και ασφάλεια), το οποίο γίνεται παραδοσιακά δεκτό ότι ισχύει για τη διαδικασία της έκδοσης, δεν περιέχει σχετική εξασφαλιστική διάταξη για τον εκζητούμενο. Ενόψει τούτου, πρέπει να εφαρμοσθεί το ά. 6, όπου ως ειδικότερη απόρροια του δικαιώματος δίκαιης δίκης ορίζεται ότι «πας κατηγορούμενος έχει δικαίωμα [...] να τύχη δωρεάν παραστάσεως διερμηνέως, εάν δεν εννοεί ή δεν ομιλεί την χρησιμοποιουμένην εις το δικαστήριον

¹⁰¹ Βλ. και Μυλωνόπουλο, Έκθεση..., σ. 957, ο οποίος θεωρεί ότι στην περίπτωση μη συγκατάθεσης στην προσαγωγή «είναι υποχρεωτικός ο διορισμός συνηγόρου από τον πρόεδρο εφετών» (άρθρο 18 παρ. 2).

¹⁰² Κατ' αναλογία στα όσα διατύπωσε το ΕυρΔΔΑ στην από 25.04.1983 απόφ. επί της υπόθ. *Pakelli c. Allemagne*, σκ. 38.

γλώσσαν» (§3περ.ε), καθώς και να πληροφορηθεί «εις γλώσσαν την οποίαν εννοεί [...] την φύσιν και τον λόγον τής εναντίον του κατηγορίας» (§3περ.α).

Κατά το ΔΣΑΠΔ, «κάθε πρόσωπο που κατηγορείται για ποινικό αδίκημα απολαύει [...] τις ακόλουθες τουλάχιστον εγγυήσεις : [...] στ) να έχει την ελεύθερη συνδρομή μεταφραστή, εάν δεν μιλάει ή δεν καταλαβαίνει τη γλώσσα που χρησιμοποιείται στο ακροατήριο» (ά. 14§3).

Σύμφωνα με το ά. 47§2εδ.α' Χάρτας ΕΕ, παρέχεται σε καθένα το δικαίωμα σε δίκαιη ακρόαση. Πρέπει να σημειωθεί εδώ ότι δεν μπορεί να υπάρχει δίκαιη ακρόαση, αν στον μη γνωρίζοντα τη γλώσσα διαδικασίας (: την ελληνική) δεν παρέχεται διερμηνέας.

Συναφώς με όσα λέχθηκαν ανωτέρω, πρέπει να θεωρηθεί ότι το δικαίωμα σε διερμηνέα ισχύει και επί εκζητουμένου προσώπου. Διότι, ως καθ'ού η διαδικασία του ΕΕΣ, πρέπει να «εννοεί» και να γνωρίζει τους λόγους της σύλληψης και της πιθανής επικείμενης προσαγωγής του, ώστε να έχει τη δυνατότητα –στο πλαίσιο και της αρχής της ισότητας των όπλων ανάμεσα σ' αυτόν και τον εκπρόσωπο της κατηγορούσας αρχής¹⁰³– να προσφύγει στα διάφορα νομικά μέσα που του επιφυλάσσει ο νόμος.

1.3.2. Στο ν. 3251/2004

Στο ά. 15§1εδ.β' ορίζεται ότι ο «εισαγγελέας εφετών [μετά τη σύλληψη του εκζητουμένου] τον ενημερώνει για το δικαίωμά του να προσφύγει στις υπηρεσίες (...) διερμηνέα». Το δικαίωμα σε διερμηνέα εκλαμβάνεται εν προκειμένω ως αυτονόητο, γι' αυτό και δεν ορίζεται ότι παρέχεται στον εκζητούμενο το δικαίωμα αυτό, αλλά ότι ενημερώνεται για τη δυνατότητα άσκησής του¹⁰⁴. Στο ά. 18§2εδ.β' ορίζεται ότι «δικαιούται να παραστεί με (...) διερμηνέα» ενώπιον του Συμβουλίου Εφετών, χωρίς όμως να αναφέρεται ρητά εάν θα είναι αυτός της επιλογής του ή αν θα του χορηγηθεί δωρεάν.

Στην α-π, βάσει της οποίας τέθηκαν οι εν λόγω ρυθμίσεις, ορίζεται γενικά ότι «ο καταζητούμενος που συλλαμβάνεται προς το σκοπό της εκτέλεσης ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης έχει το δικαίωμα να προσφύγει στις υπηρεσίες (...) διερμηνέα, σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο του κράτους μέλους εκτέλεσης» (ά. 11§2 α-π).

¹⁰³ «Γιατί η θεσμοποιημένη νομική υπεροπλία του ενός από τους δύο αντιδίκους μόνο σε παρωδία δίκης θα ήταν νοητή», κατά τον Ανδρουλάκη (Ν.), ό.π., σ. 70.

¹⁰⁴ Σε αντίθεση με το ά. 448§1εδ.β' ΚΠοινΔ, όπου ορίζεται ότι «(...) [ο εκζητούμενος] δικαιούται να παραστεί με (...) διερμηνέα της εκλογής του». [Η έμφαση δική μου : το γράμμα του νόμου εν προκειμένω περιλαμβάνει και την δυνατότητα επιλογής του διερμηνέως].

1.3.3. Κανονιστικό περιεχόμενο και κριτικές παρατηρήσεις

Είναι ουσιώδης η παράσταση του εκζητουμένου προσώπου μετά διερμηνέως, όταν αυτό χρειάζεται. Άλλως θίγεται το δικαίωμά του σε ακρόαση (κατ' απόλυτη ακυρότητα της διαδικασίας κατ' ά. 171 ΚΠοινΔ). Δεν αναφέρεται όμως ρητά (στο ά. 18§2εδ.β') όπως θα έπρεπε, εάν θα είναι αυτός της επιλογής του ή αν θα του χορηγηθεί δωρεάν. Η δωρεάν παροχή διερμηνέα στον εκζητούμενο, που δεν γνωρίζει τη γλώσσα, είναι όρος αναγκαίος για μια δίκαιη δίκη και επιβάλλεται από την ΕΣΔΑ. Κατά τούτο, θα πρέπει ο όρος αυτός να τηρείται πάντοτε. Άλλως, εάν δηλαδή παραβιασθεί, ο εκζητούμενος μπορεί να δικαιωθεί εν τέλει ως προς αυτό από το ΕυρΔΔΑ¹⁰⁵. Στο νόμο πάντως δεν γίνεται μνεία σε παροχή διερμηνέα της επιλογής του εκζητουμένου, οπότε και δεν μπορεί να γίνει λόγος για τέτοιο δικαίωμά του, μολονότι στην πράξη μπορεί να παρασταθεί με διερμηνέα της επιλογής του κατά την ακρόασή του ενώπιον του ΣυμβΕφ ή και του ΣυμβΑΠ.

Σχετικά με την ενημέρωση του εκζητουμένου από τον εισαγγελέα εφετών για το δικαίωμά του αυτό, «*συντάσσεται έκθεση σύμφωνα με τους όρους των άρθρων 148 έως 153 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας*» (ά. 15§1εδ.γ'). Το δικαίωμα αυτό συνδέεται στενά με το δικαίωμα του εκζητουμένου στην *πληροφόρησή* του σχετικά με την ύπαρξη και το περιεχόμενο του εντάλματος, όπως και σχετικά με το δικαίωμά του να προσφύγει στις υπηρεσίες συνηγόρου και να συγκατατεθεί στην προσαγωγή του στο κ-μ έκδοσης. Και τα δύο δικαιώματα εγγυώνται την τήρηση μιας δίκαιης δίκης, στο πλαίσιο τήρησης της αρχής της ακρόασης, ενώ η στενή τους σχέση είναι πρόδηλη.

Οι διάφορες διαδικαστικές πράξεις, στις οποίες η παρουσία διερμηνέα είναι ιδιαίτερα χρήσιμη και κρίσιμη, είναι : **α)** στα στάδια της σύλληψης και της κράτησης: η συγκατάθεση στην προσαγωγή και η παραίτηση από τον κανόνα της ειδικότητας (ά. 17)· η ακρόαση μετά τη συγκατάθεση (ά. 17§3) ή τη μη (ά. 18§2)· η συζήτηση της προσφυγής για την αμφισβήτηση της ταυτότητας (ά. 15§4)· η συζήτηση της προσφυγής κατά της επιβληθείσας κράτησης (κατ' άρθρο 16§2)· και **β)** στο δε στάδιο της απόφασης για την εκτέλεση ή μη του ΕΕΣ : η ακρόαση του εκζητουμένου κατά του οποίου έχει εκδοθεί ΕΕΣ προς τον σκοπό της δίωξης (ά. 23§§1-3)· η ακρόαση του εκζητουμένου, όταν επιστρέψει μετά την προσωρινή προσαγωγή του στο κ-μ έκδοσης, προκειμένου να παρίσταται στην διαδικασία προσαγωγής που τον αφορά (ά. 23§5)· η κατ' έφεση διαδικασία ενώπιον του Αρείου Πάγου (ά. 22§2).

¹⁰⁵ Βλ. ενδεικτικά την από 10.11.2004 απόφ. επί της υπόθ. *Sejdovic v. Italy*, σκ. 29.

Κατά τον *Blextoon*¹⁰⁶, τέλος, θα είναι μεγάλη η δυσκολία να βρεθούν κατάλληλοι διερμηνείς για σπανιότερες γλώσσες και θα απαιτείται πολύς χρόνος και χρήμα για να λυθεί ένα τέτοιο πρόβλημα διερμηνείας που τυχόν ανακύψει, ενώ δεν αποκλείεται και η πιθανότητα παράβασης του ά. 6§3^{α),ε)} ΕΣΔΑ. Το ενδεχόμενο αυτό υπάρχει σε κάθε περίπτωση, που δεν θα γίνει σωστή διερμηνεία¹⁰⁷.

1.4. Η πρόταση απόφασης-πλαίσιο για την κατοχύρωση ορισμένων δικονομικών δικαιωμάτων στις ποινικές διαδικασίες στα κράτη-μέλη της ΕΕ

Στο σημείο αυτό θα γίνει μια σύντομη επισκόπηση της από 28.04.2004 υπ' αρ. COM(2004)328 final [2004/0113(CNS)] πρότασης α-π για την κατοχύρωση ορισμένων δικονομικών δικαιωμάτων στις ποινικές διαδικασίες ενώπιον των δικαστικών αρχών των κ-μ της ΕΕ¹⁰⁸. Στην πρόταση αυτή γίνεται μια προσπάθεια να τεθούν ελάχιστα

¹⁰⁶ Βλ. *Blextoon*, Commentary..., Handbook, σ. 249.

¹⁰⁷ Το *ΕυρΔΔΑ* έχει αναπτύξει τα τελευταία χρόνια σχετική νομολογία. Βλ. ενδεικτ. υπόθεση *Kamasinski κατά Αυστρίας* (απόφαση της 19.12.1989) : Στην υπόθεση αυτή ο προσφεύγων επικαλέσθηκε σωρεία λόγων για τους οποίους θεωρούσε ότι παραβιάσθηκαν θεμελιώδη ποινικοδικονομικά δικαιώματά του. Μεταξύ άλλων, επικαλέσθηκε την παραβίαση του δικαιώματος *πληροφόρησής* του –το οποίο είναι φύσει αλληλένδετο με το δικαίωμα σε *διερμηνεία*, για τον αλλόγλωσσο–. Η Επιτροπή έκρινε (με 11 ψήφους έναντι 6) επί τούτου, ότι το δικαίωμα αυτό δεν παραβιάσθηκε. Ο Σύμβουλος της Κυβέρνησης ζήτησε από το Δικαστήριο ν' αποφανθεί ότι δεν παραβιάσθηκε, εν γένει, η ΕΣΔΑ. Ο δε συνήγορος του προσφεύγοντος ζήτησε από το ΕυρΔΔΑ ν' αποφανθεί ότι, μ.ά., ο εντολέας του στερήθηκε του δικαιώματός του να πληροφορηθεί τους λόγους και τις λεπτομέρειες των εναντίον του κατηγοριών. Τελικά, το Δικαστήριο απεφάνθη ότι : οι εγγυήσεις των παραγράφων 2 και 3 του άρθρου 6 ΕΣΔΑ συνιστούν μόνιμα στοιχεία για τη γενική θεώρηση μιας δίκης ως δίκαιης. Ο –μη γερμανόφωνος– προσφεύγων βρέθηκε σε μειονεκτική θέση, καθόσον η ποινική δίκη στην Αυστρία λαμβάνει χώρα στη γερμανική γλώσσα, και πρόβαλε ότι οι περί διερμηνείας εθνικές διατάξεις είναι αόριστες και δεν τον κάλυψαν. Εξέφευγε, όμως, της δικαιοδοσίας του Δικαστηρίου ν' αποφανθεί επί του εσωτερικού δικαίου. Θεώρησε, πάντως, ότι είναι ουσιώδες να πληροφορηθεί ο κατηγορούμενος τα στοιχεία της κατηγορίας, σε γλώσσα που κατανοεί, *όχι όμως κατ' ανάγκη και όλων των στοιχείων* που προσκομίζονται στη δίκη *μεταφρασμένων*. Ο προσφεύγων τόνισε ότι επί της εναντίον του κατηγορίας *μόνο οι τίτλοι* των εγκλημάτων για τα οποία κατηγορείτο του γνωστοποιήθηκαν [στην αγγλική]. Η Κυβέρνηση αντέτεινε ότι όλα τα ουσιώδη στοιχεία τού γνωστοποιήθηκαν και ότι για τα λοιπά, αυτά ήταν τόσο απλά [ευκόλως εννοούμενα] που δεν χρειάζονταν καν προφορική ανάπτυξη· και περαιτέρω, ότι ούτε ο προσφεύγων ούτε ο συνήγορός του ζήτησαν γραπτή μετάφραση τούτων. Κατά το ΕυρΔΔΑ, το άρθρο 6§3περ.α) ΕΣΔΑ *δεν συγκεκριμενοποιεί το εάν η πρόβουσα πληροφόρηση του κατηγορουμένου είναι προφορική ή σε γραπτή μετάφραση* για τον αλλόγλωσσο διάδικο, δεδομένου όμως του κρίσιμου ρόλου που παίζει το κατηγορητήριο [για την παρούσα εργασία το ΕΕΣ] ορθόν είναι (ώστε να μη βρεθεί ο κατηγορούμενος σε μειονεκτική θέση) να του δοθεί γραπτώς. Το εν λόγω κατηγορητήριο κατά του *Kamasinski* ήταν σχετικά απλά γραμμένο, ενώ έλαβε γνώση τούτου χωρίς ουδέποτε στο ανακριτικό στάδιο να διαμαρτυρηθεί για το περιεχόμενό του. Κατόπιν τούτων, το Δικαστήριο έκρινε ότι ο προσφεύγων πληροφορήθηκε επαρκώς και ότι δεν συνέτρεχαν οι όροι παραβάσεως του ανωτέρω άρθρου. Ο *Ανδρουλάκης (Ι.)*, Κριτήρια της δίκαιης Ποινικής Δίκης, Αθήνα 2000, σ. 40 [υποσημ. 113], τονίζει –περιεκτικά– ότι το ΕυρΔΔΑ δέχθηκε εν προκειμένω ότι «είναι πιθανόν η μη παροχή (...) [στον κατηγορούμενο] γραπτής μετάφρασης της κατηγορίας εναντίον του να έχει δυσμενείς συνέπειες για την υπεράσπισή του».

¹⁰⁸ Επισταμένη έρευνα σχετική με την εν λόγω πρόταση α-π έχει γίνει από τους *Spronken, Attinger*, *Procedural Rights in Criminal Proceedings : Existing Level of Safeguards in the European Union*,

κοινά δεδομένα («*common minimum standards*») στα εξής πεδία : α) στην πρόσβαση σε νομικό παραστάτη, τόσο πριν όσο και κατά την δίκη· β) στην πρόσβαση σε δωρεάν διερμηνέα (και μεταφραστή, για τα έγγραφα)· γ) στη διασφάλιση ότι πρόσωπα, που δεν έχουν την ικανότητα να καταλάβουν ή να παρακολουθήσουν τις διαδικασίες, θα τύχουν της δέουσας προσοχής και φροντίδας· δ) στο δικαίωμα επικοινωνίας· και ε) στην πληροφόρηση των υπόπτων για τα δικαιώματά τους (με την επίδοση σε αυτούς «*επιστολής δικαιωμάτων*»).

Όπως διαπιστώνουμε, οι υπό α), β) και ε) περιπτώσεις σχετίζονται ευθέως με ορισμένα από τα δικαιώματα του εκζητούμενου και δη με το δικαίωμα σε συνήγορο, με το δικαίωμα σε διερμηνέα και με το –παρακάτω αναφερόμενο υπό 2.1.– δικαίωμά του στην πληροφόρησή του.

Η εν λόγω πρόταση α-π είναι ιδιαίτερα σημαντική, διότι διακρίνονται ασφαλώς τα δικαιώματα, στα οποία δίνει προτεραιότητα η ΕΕ. Εν μέρει δε είναι και πρωτοποριακή, αφού ορισμένες ρυθμίσεις της δεν απαντούν θετικά σε άλλα νομοθετικά κείμενα. Η ίδια η *Επιτροπή* θεωρεί¹⁰⁹ ότι η προτεινόμενη α-π συμμορφώνεται προς το ά. 6 ΕΣΔΑ χωρίς να επιβαρύνονται τα κ-μ με περαιτέρω υποχρεώσεις από όσες ορίζει η ΕΣΔΑ.

Η εν λόγω πρόταση α-π εφαρμόζεται και στον εκζητούμενο βάσει ΕΕΣ. Κι αυτό, καθόσον i) αφορά σε πρόσωπα *ύποπτα* για τέλεση εγκλήματος (ά. 1§1 πρότασης α-π), δηλαδή και σε εκζητούμενο, του οποίου η παράδοση ζητείται για να δικασθεί ή για την προδικασία (*όχι όμως και για την έκτιση ποινής*)· ii) τα δικαιώματα εφαρμόζονται από τη στιγμή που ο καθ'ού πληροφορείται ότι θεωρείται ως *ύποπτος* (: πράγμα που γίνεται και για τον εκζητούμενο), έως ότου δικασθεί αμετάκλητα (ά. 1§2 πρότασης α-π).

Ειδικότερα, αναφέρονται τα εξής :

- Το ύποπτο πρόσωπο δικαιούται παροχής *συνηγόρου* το συντομότερο δυνατό. Αυτό ισχύει και προκειμένου για εκζητούμενο βάσει ΕΕΣ (ά. 3). Ενίοτε, είναι μάλιστα *απαραίτητο* να του παρασχεθεί συνήγορος (ά. 3). Ο συνήγορος πρέπει να είναι δικηγόρος και να πληροί όλα τα σχετικά εχέγγυα, όπως και να παρέχει επαρκή νομική υποστήριξη (ά. 4). Στις περιπτώσεις του ά. 3 (: μ.ά., και στο ΕΕΣ, κατά ρητή αναφορά), εάν ο ύποπτος δεν έχει επαρκείς πόρους για να έχει έχει συνήγορο, το κ-μ καλύπτει (ολικά ή μερικά) τη σχετική δαπάνη (ά. 5).

European Commission (Directorate General Justice, Freedom and Security), 2005, [το εν λόγω σύγγραμμα διαθέσιμο και στον ιστότοπο : www.eurowarrant.net].

¹⁰⁹ Προοίμιο πρότασης α-π, σημ. 12.

- Το ύποπτο πρόσωπο, εάν δεν κατανοεί τη γλώσσα διαδικασίας, δικαιούται συνδρομής διερμηνέα και μάλιστα δωρεάν, όταν πρέπει (ά. 6). Δικαιούται μάλιστα να του παρασχεθούν όλα τα σχετικά έγγραφα μεταφρασμένα, χάριν της δικαιοσύνης της όλης διαδικασίας (ά. 7§1). Ο συνήγορός του δικαιούται να ζητήσει τη μετάφραση και άλλων εγγράφων (ά. 7§2). Εάν η διερμηνεία ή η μετάφραση δεν είναι η κατάλληλη, εξασφαλίζεται μηχανισμός αλλαγής διερμηνέως ή μεταφραστή (ά. 8). Οι διαδικασίες, στις οποίες συμμετέχει ο διερμηνέας, ηχογραφούνται για την εξασφάλιση της ορθότητας της διερμηνείας (ά. 9).
- Εάν ο ύποπτος δεν μπορεί να κατανοήσει το περιεχόμενο της διαδικασίας εξαιτίας είτε της ηλικίας είτε της σωματικής ή ψυχικής ή συναισθηματικής κατάστασής του, τυγχάνει ειδικής αντιμετώπισης (ά. 10§1). Όταν συντρέχει τέτοια περίπτωση, αυτό επισημαίνεται/πιστοποιείται εγγράφως (ά. 10§2), ενώ η συνολική διαδικασία αποτυπώνεται εγγράφως (ά. 10§3)· αλλά και με ηχογράφιση ή βιντεοσκόπηση – το προϊόν των οποίων μπορεί να δοθεί σε κάθε διάδικο μέρος (ά. 11§1). Όταν χρειάζεται, παρέχεται ιατρική βοήθεια (ά. 11§2), αλλά και το δικαίωμα συμπαράστασης και με τρίτο (πλην του συνηγόρου), κατά την άσκηση των δικαιωμάτων παράστασης-ακρόασης (ά. 11§3).
- Ως προς τον ύποπτο που κρατείται, δικαιούται να λάβει η οικογένειά του (και τα εξομοιούμενα με συγγενείς του άτομα) ή και ο εργοδότης του το συντομότερο δυνατό γνώση της κράτησής του (ά. 12§1). Επίσης, εάν είναι αλλοδαπός και το επιθυμεί, έχει το δικαίωμα να πληροφορηθούν οι προξενικές αρχές το συντομότερο δυνατό την κράτησή του (ά. 13§1) ή, εναλλακτικά, να πληροφορήσει διεθνή αναγνωρισμένη ανθρωπιστική οργάνωση και να τύχει βοήθειας απ' αυτή (ά. 13§2).
- Τέλος, ο ύποπτος δικαιούται να λάβει εγγράφως γνώση των δικαιωμάτων του, μέσω σχετικής «επιστολής» που έχει συνταχθεί σε γλώσσα κ-μ που καταλαβαίνει. Κάθε κ-μ έχει σχετικώς διάφορα πρότυπα διατυπωμένα στις γλώσσες όλων των κ-μ (ά. 14).

Όλα τ' ανωτέρω, στην περίπτωση που κάποτε θα ισχύσει η ως άνω πρόταση α-π, θα ευνοήσουν πολύ τη νομική θέση του εκζητουμένου. Πρωτίστως, επειδή με την «επιστολή δικαιωμάτων» θα πληροφορείται κι έτσι θα είναι σε θέση, κατά τεκμήριο, να κινηθεί όπως δικαιούται.

2. Η ΕΙΔΙΚΟΤΕΡΗ ΝΟΜΙΚΗ ΘΕΣΗ ΤΟΥ ΕΚΖΗΤΟΥΜΕΝΟΥ ΚΑΤΑ ΤΑ ΣΤΑΔΙΑ ΤΗΣ ΣΥΛΛΗΨΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΚΡΑΤΗΣΗΣ

2.1. Το δικαίωμα πληροφόρησης

2.1.1. Θεμελίωση στο Σύνταγμα, την ΕΣΔΑ και το ΔΣΑΠΔ

Σύμφωνα με το Σύνταγμα, «*κανείς δεν συλλαμβάνεται ούτε φυλακίζεται χωρίς αιτιολογημένο δικαστικό ένταλμα, που πρέπει να επιδοθεί τη στιγμή που γίνεται η σύλληψη ή η προφυλάκιση*» (ά. 6§1 Σ). Με την προβλεπόμενη έτσι επίδοση του εντάλματος σύλληψης, ο συλλαμβανόμενος πληροφορείται (αιτιολογημένα) τους λόγους της σύλληψής του.

Η διάταξη αυτή του Συντάγματος είναι γενική, το δε δικαστικό ένταλμα σύλληψης στο οποίο αφορά είναι αυτό του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας (ά. 275 επ.). Περαιτέρω όμως, η διάταξη αυτή εφαρμόζεται αναλογικά και στο «ευρωπαϊκό» ένταλμα του ν. 3251/04 : η σύλληψη εν προκειμένω βασίζεται στο ΕΕΣ, το οποίο εκδίδεται από δικαστική αρχή και είναι αιτιολογημένο. Και τούτο, καθότι το Σύνταγμα δεν επιφυλάσσει αυτή την πρακτική μόνο στον κατηγορούμενο αλλά και σε κάθε συλλαμβανόμενο. Έτσι, και αν ακόμη ο ν. 3251 σιωπούσε ως προς το συγκεκριμένο ζήτημα –πράγμα που δεν ισχύει, όπως αναλύεται κατωτέρω–, η διάταξη του Συντάγματος θα είχε άμεση εφαρμογή.

Στην ΕΣΔΑ προβλέπεται κατά τρόπο γενικό και προστατευτικό για τον κατηγορούμενο, στο πλαίσιο του δικαιώματος δίκαιης δίκης, το δικαίωμά του «*όπως πληροφορηθεί, εν τη βραχυτέρα προθεσμία εις γλώσσαν την οποίαν εννοεί και εν λεπτομερεία την φύσιν και τον λόγον της εναντίον του κατηγορίας*» (ά. 6§3^{περ.α)}). Στο πεδίο της έκδοσης, όμως, προκρίνεται^{110,111} η εφαρμογή του ά. 5§2, σύμφωνα με το οποίο «*παν συλληφθέν πρόσωπον δέον να πληροφορηθεί κατά το δυνατόν συντομώτερον και εις γλώσσαν την οποίαν εννοεί, τους λόγους της συλλήψεώς του ως και πάσαν διατυπωμένην εναντίον του κατηγορίαν*». Όπως σημειώθηκε και παραπάνω, η έννοια του κατηγορουμένου εκλαμβάνεται από το ΕυρΔΔΑ ευρύτερα σε σχέση με εκείνη των

¹¹⁰ Το ά. 5§2 ΕΣΔΑ, πάντως, είναι συναφές του ά. 6§3^{περ.α)} και συνιστά έκφραση του δικαιώματος προσωπικής ελευθερίας και ασφάλειας. Βλ. *Ζημιανίτη*, Η εφαρμογή του ε.ε.σ..., σ. 1200 και εκεί παραπομπές.

¹¹¹ Όμως, το ότι προκρίνεται το ά. 5 ΕΣΔΑ δεν σημαίνει ότι δεν μπορεί να έχει, σε περίπτωση που δεν συντρέχουν οι όροι του, τουλάχιστον επικουρική εφαρμογή το ά. 6, όταν πληρούνται οι σχετικοί όροι. Βλ. ενδεικτ. *ΕυρΔΔΑ*, από 12.04.2005 απόφαση επί της υπόθεσης *Shamayev and Others v. Georgia and Russia*, σκ. 429, όπου δεν εξετάστηκε ουσιαστικά εάν έπρεπε να εφαρμοσθεί το ά. 6§3, διότι δεν υπήρχε λόγος προς τούτο από τη στιγμή που κρίθηκε ότι συντρέχαν οι όροι για την εφαρμογή του ά. 5§2 ΕΣΔΑ.

εθνικών νομοθεσιών, με αποτέλεσμα οι εγγυήσεις του ά. 6 ΕΣΔΑ να καλύπτουν πολύ ευρύτερο κύκλο προσώπων. Κατηγορούμενος με την έννοια αυτή θεωρείται πλέον καθένας, ο οποίος τελεί υπό κατηγορία ή υπάρχουν υπόνοιες κατ' αυτού για την τέλεση αξιόποινης πράξης. Στο πλαίσιο αυτής της ερμηνείας πρέπει να θεωρηθεί συναφώς –αν και με κάποια αυτοτέλεια–, ότι υπόκειται στην προστασία αυτού του άρθρου και ο εκζητούμενος.

Συγκριτικά τώρα παρατηρώντας το ά. 6§3^{περ.α)} με το ά. 5§2, διαπιστώνουμε ότι το πρώτο άρθρο αφορά σε κατηγορούμενο και το δεύτερο σε συλληφθέντα· ενώ, περαιτέρω, το πρώτο αξιώνει την παροχή λεπτομερούς πληροφόρησης, αλλά το δεύτερο όχι¹¹². Παραλλάσσουν δε οι –ουσιαστικά ταυτόσημοι– όροι «εν τη βραχυτέρα προθεσμία» και «το δυνατόν συντομότερον»¹¹³. Πάντως, η «βραχυτέρα προθεσμία» λαμβάνεται υπόψη διαφορετικά για κάθε *in concreto* υπόθεση και τα πραγματικά περιστατικά της και «δεν πρέπει να απέχει σημαντικά κατά χρόνο από την ενέργεια σε βάρος του [κατηγορουμένου] δυσμενών διαδικαστικών πράξεων»¹¹⁴. Σε αντίθεση με το ά. 5§2, στην περίπτωση του ά. 6§3^{α)} επιβάλλεται η λεπτομερής πληροφόρηση επί της φύσης και του λόγου της κατηγορίας, την οποία όμως το εκζητούμενο κράτος εκ των πραγμάτων ίσως δεν είναι σε θέση να γνωρίζει απόλυτα (έστω κι αν θεωρηθεί ότι εμπίπτει στα στοιχεία που πρέπει να περιέχει το ΕΕΣ, κατ' ά. 2§1).

Κατά τ' ανωτέρω πάντως, όταν ο εκζητούμενος συλλαμβάνεται¹¹⁵ βάσει ΕΕΣ, δηλαδή προς τον σκοπό όπως διωχθεί ποινικά ή εκτελεστεί κατ' αυτού ποινή σε άλλο κ-μ, πρέπει βάσει της διάταξης του ά. 5§2 ΕΣΔΑ να πληροφορηθεί τους λόγους της σύλληψής του και τις εναντίον του κατηγορίες. Η πληροφόρηση αυτή πρέπει να λαμβάνει χώρα ταχέως και σε γλώσσα την οποία καταλαβαίνει ο εκζητούμενος, ενώ τούτη νοείται ως απλή γνωστοποίηση κι όχι κατ' ανάγκη λεπτομερής πληροφόρηση ως προς τις εναντίον του κατηγορίες. Η σχετική πληροφόρηση πρέπει, εν τέλει, να πληροί

¹¹² Βλ. και από 11.07.2006 απόφαση επί της υπόθεσης *Saadi v. the UK*, σκ. 52. σύμφωνα με αυτή δεν απαιτείται η πληροφόρηση να δοθεί υπό συγκεκριμένο τύπο, ή να δοθεί πλήρης κατάλογος κατηγοριών : μπορεί η πληροφόρηση να είναι και λιγότερο πλήρης. Βλ. και από 05.07.1984 απόφαση *Επιτροπής, Κ. v. Belgium*.

¹¹³ Ο όρος που χρησιμοποιείται στο ά. 5§2 σημαίνει «μέσα στις ώρες» που ακολουθούν την σύλληψη, ενώ για το ά. 6§3^{περ.α)} μπορεί να γίνει δεκτή μια προθεσμία λίγων ημερών· βλ. *Gomien/Harris/Zwaak*, Η Ευρωπαϊκή Σύμβαση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και ο Ευρωπαϊκός Κοινωνικός Χάρτης: Δίκαιο και Πρακτική, (πρόλ.-επιμ. Αμίση), Αθήνα 2001, σ. 307.

¹¹⁴ Βλ. και *Ανδρουλάκη (Ι.)*, ό.π., σ. 39-40.

¹¹⁵ Σύμφωνα με το ά. 5§1περ.στ) ΕΣΔΑ (αφού πρόκειται για νόμιμη σύλληψη ή κράτηση προσώπου «εναντίον του οποίου εκκρεμεί διαδικασία [...] εκδόσεως»).

τρεις όρους¹¹⁶ : να κατανοηθεί από τον διωκόμενο, να είναι διατυπωμένη σε απλή για κάθε άτομο γλώσσα και να είναι επαρκώς λεπτομερής¹¹⁷.

Στο ΔΣΑΠΔ ορίζεται ουσιαστικά ταυτόσημα ότι «οποιοσδήποτε συλλαμβάνεται, πληροφορείται, τη στιγμή της σύλληψής του, τους λόγους της σύλληψης και ενημερώνεται αμέσως για οιοσδήποτε κατηγορίες εναντίον του» (ά. 9§2)¹¹⁸.

Στη Χάρτα ΕΕ δεν υπάρχει σχετική ρύθμιση.

2.1.2. Στο ν. 3251/2004

Κατ' αρχάς, σύμφωνα με το ά. 15§1εδ.α', «όταν ο εκζητούμενος συλλαμβάνεται βάσει του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης, οδηγείται χωρίς αναβολή στον εισαγγελέα εφετών». Με τη σύλληψη του εκζητουμένου ενεργοποιούνται αμέσως τα δικαιώματα που του παρέχονται, αρχής γενομένης από την (προσωπική) πληροφόρησή του από τον εισαγγελέα εφετών, στον οποίο πρέπει να οδηγηθεί ταχέως¹¹⁹.

Σύμφωνα με το ά. 15§1εδ.β', «ο εισαγγελέας εφετών, αφού βεβαιώσει την ταυτότητα [του εκζητουμένου], τον ενημερώνει για την ύπαρξη και το περιεχόμενο του εντάλματος, για το δικαίωμά του να προσφύγει στις υπηρεσίες νομικού παραστάτη και διερμηνέα, καθώς και για τη δυνατότητα που του παρέχεται να συγκατατεθεί στην προσαγωγή του στο κράτος μέλος έκδοσης του εντάλματος», συντάσσοντας σχετικά με αυτή την πληροφόρηση έκθεση κατ' ά. 148 επ. ΚΠοινΔ. Ο νόμος, δηλαδή, προβλέπει την ειδική ενημέρωση του εκζητουμένου σχετικά με το λόγο για τον οποίο διώκεται. Ο νόμος περαιτέρω αξιώνει την ενημέρωση του εκζητουμένου για τα δικαιώματά του σε υπεράσπιση με δικηγόρο (για την, κατά τεκμήριο, ευχερέστερη προστασία του), σε παράσταση με διερμηνέα (για την περίπτωση που δεν γνωρίζει/καταλαβαίνει την ελληνική γλώσσα) και στη συγκατάθεσή του στην προσαγωγή του στο εκζητούν κ-μ, για τη διαδικαστική διευκόλυνσή του.

¹¹⁶ Βλ. *Renucci*, Droit Européen des Droits de l'Homme, 2002³, σ. 198 και εκεί παραπομπές.

¹¹⁷ Η πληροφόρηση πρέπει να είναι επαρκώς λεπτομερής ως προς τους λόγους της σύλληψης κι όχι κατ' ανάγκη ως προς τις κατηγορίες, όπως προλέχθηκε.

¹¹⁸ Πρβλ. και ά. 14§3^{a)} ΔΣΑΠΔ. Τα ά. 9 και 14 ΔΣΑΠΔ είναι αντίστοιχα των ά. 5 και 6 ΕΣΔΑ.

¹¹⁹ Βλ. ά. 5§3 ΕΣΔΑ και σχετική απόφαση *ΕυρΔΔΑ*, από 08.04.2004 επί υπόθ. *Belchev v. Bulgaria*, σκ. 62 επ. (όπου έγινε δεκτό ότι παραβιάσθηκε το ά. 5§3 ΕΣΔΑ για κράτηση χωρίς παραπομπή –κατ' ουσία– ενώπιον δικαστικού λειτουργού για χρονικό διάστημα 4½ μηνών). Οι *Picard* και *Titun*, Article 5§3, σε *Pettiti/Decaux/Imbert* (επιμ. συλλογ. έργου), *Convention Européenne des Droits de l'Homme* (Commentaire article par article), Paris 1999², σ. 214, αναφέρουν ότι, μετά επισκόπηση της νομολογίας του ΕυρΔΔΑ, η μέγιστη κράτηση του διωκόμενου χωρίς έλεγχο αυτής από δικαστικό λειτουργό κρίθηκε (in concreto) ότι είναι της τάξης των τεσσάρων ημερών και έξι ωρών. Ο ν. 3251 φαίνεται κατ' αρχάς συμβατός με τις ανωτέρω απαιτήσεις.

Η §2 του ά. 15 ορίζει ότι «ο συλληφθείς δικαιούται ο ίδιος ή μέσω του συνηγόρου του να ζητήσει και να λάβει αντίγραφα όλων των εγγράφων με δική του δαπάνη»¹²⁰.

Περαιτέρω, κατ' άρθρο 17§1, «ο εισαγγελέας εφετών ενημερώνει με σαφήνεια τον εκζητούμενο για τις συνέπειες της συγκατάθεσης προσαγωγής, της παραίτησης από τον κανόνα της ειδικότητας [...] και για το δικαίωμά του να παρίσταται με συνήγορο όπως και με διερμηνέα [...]».

Το δε ά. 11§1 της α-π ορίζει ότι, «όταν ένας καταζητούμενος συλλαμβάνεται, η αρμόδια δικαστική αρχή εκτέλεσης τον ενημερώνει, σύμφωνα με το εθνικό της δίκαιο, για την ύπαρξη και το περιεχόμενο του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης καθώς και για τη δυνατότητα που του παρέχεται να συγκατατεθεί στην παράδοσή του στη δικαστική αρχή έκδοσης του εντάλματος». Η διάταξη είναι σαφώς πιο λακωνική από την αντίστοιχη του ν. 3251/04.

2.1.3. Κανονιστικό περιεχόμενο και κριτικές παρατηρήσεις

Η πληροφόρηση του εκζητουμένου κατά τ' ανωτέρω έχει δύο όψεις : την πληροφόρησή του για την ύπαρξη και το περιεχόμενο του ΕΕΣ¹²¹, καθώς και την πληροφόρησή του σχετικά με τα βασικά δικαιώματά του. Όλα αυτά, στο πλαίσιο μιας δίκης που πρέπει να είναι δίκαιη σε κάθε κ-μ¹²². Το ειδικότερο αυτό δικαίωμα αποτελεί την προϋπόθεση για την ουσιαστική άσκηση της κατ' ά. 20§1 Σ ακρόασης [και εν γένει υπερασπιστικών δικαιωμάτων, προσβολή των οποίων έχει ως αποτέλεσμα υπό το καθεστώς του ΚΠοινΔ απόλυτη ακυρότητα κατ' άρθρο 171§1^δ], η οποία θεμελιώνει λόγο αναίρεσης]. Πρέπει λοιπόν να δεχθούμε ότι έχει συνταγματική κάλυψη και δεν μπορεί να καταργηθεί με νόμο· καθώς και ότι αν καταργηθεί η σχετική διάταξη, θα ισχύει κατ' άμεση εφαρμογή αυτή του Συντάγματος. Πόσο μάλλον όταν αυτή συνιστά αναγκαίο όρο για την τήρηση της αρχής της ισότητας των όπλων μεταξύ του εκζητουμένου και του εισαγγελέως, αλλά και ουσιώδη προϋπόθεση της «ευρωπαϊκής δημοκρατικής δημόσιας τάξης»¹²³.

¹²⁰ Όσον αφορά στον ΚΠοινΔ, το σχετικό ά. 447 δεν διαφέρει καθόλου [: «εκείνος που έχει συλληφθεί δικαιούται να λάβει γνώση είτε ο ίδιος είτε μέσω του συνηγόρου του όλων των εγγράφων και να ζητάει αντίγραφα τους με δική του δαπάνη»]. Δεν απαντά όμως εκεί εκτός απ' αυτή άλλη διάταξη σχετική με το δικαίωμα πληροφόρησης του εκζητουμένου.

¹²¹ Πρβλ. το ά. 6§3^α) ΕΣΔΑ : «όπως πληροφορηθή [...] την φύσιν και τον λόγον της εναντίον του κατηγορίας».

¹²² Πρωτίστως λόγω της ΕΣΔΑ. Πρβλ. και ά. 47§2 Χάρτας ΕΕ [στο πρωτότυπο : «everyone is entitled to a fair and public hearing (...)»], για την οποία βλ. ανωτέρω, Εισαγωγή.

¹²³ Βλ. de Gouttes, Article 5§2, σε Pettiti/Decaux/Imbert, ό.π., σ. 203.

Η ratio των συγκεκριμένων ως άνω ρυθμίσεων μπορεί ν' αναχθεί στην αναγκαιότητα για ένα minimum προστασίας όλων των εκζητούμενων προσώπων, ως δικαιουμένων να γνωρίζουν τους λόγους για τους οποίους διώκονται και όλα τα επιμέρους στοιχεία, αλλά και τις δυνατές ενέργειές τους¹²⁴, που μπορεί ν' αποβούν εν τέλει ουσιώδεις. Έτσι, είναι σύμφωνες κατ'αρχάς οι ρυθμίσεις αυτές με το ά. 5§2 ΕΣΔΑ. Ιδιαίτερης δε προστασίας θα έπρεπε (ρητώς) να χρήζουν πρόσωπα που βρίσκονται σε πιο ευπαθή θέση από τον μέσο πολίτη, λόγω της ηλικιακής, ψυχικής ή συναισθηματικής κατάστασής τους, ως προς την παρακολούθηση και κατανόηση της διαδικασίας που κινείται εναντίον τους¹²⁵.

Ουσιώδης όρος του ΕΕΣ –και κάθε δικαστικού εντάλματος– είναι το να ενημερώνεται ο καθ'ού κατά την σύλληψή του για την ύπαρξη και το περιεχόμενο τούτου^{126,127}, χωρίς να επιβάλλεται κάποιος τύπος (π.χ. γραπτά)¹²⁸ –πλην της συντάξεως σχετικής έκθεσης από τον εισαγγελέα εφετών–, πράγμα που εξασφαλίζεται με τον εν λόγω θεσμό¹²⁹. Το ά. 2§1 ορίζει το περιεχόμενο του ΕΕΣ, δηλαδή τα επιμέρους στοιχεία του, τα οποία πρέπει ν' αναγράφονται κατά τρόπο σαφή και συγκεκριμένο, ώστε να μπορούν οι αρμόδιες δικαστικές αρχές να εκτιμήσουν την ύπαρξη ή μη των προϋποθέσεων που απαιτούνται για την έκδοσή του. Μεταξύ των στοιχείων αυτών είναι και η περιγραφή των περιστάσεων τέλεσης του εγκλήματος (περ. ε). Στην έννοια των «περιστάσεων» εντάσσεται και ο χωρόχρονος, ο τρόπος τέλεσης της πράξης¹³⁰ κ.ά., ώστε να μπορεί ο εκζητούμενος να πληροφορηθεί επαρκώς

¹²⁴ Ο εισαγγελέας εφετών που έχει επιληφθεί της υποθέσεως πρέπει, μεταξύ των δυνατοτήτων που έχει ο εκζητούμενος, να του τονίσει και ότι δικαιούται να μην κάνει τίποτε απ' όλα αυτά (αν και πρακτικά ίσως δεν χρειάζεται – είναι μάλλον αυτονόητο, αν όχι κι επικίνδυνο, αν δεν γίνει σωστά) : να μη προσλάβει δικηγόρο, να μη λάβει αντίγραφα (όλων) των σχετικών εγγράφων κ.λπ., αν και το δικαιούται. Ο εκζητούμενος, δηλαδή, μπορεί να μην ασκήσει δικαιώματά του, όπως και να σιωπήσει. Εν πάση περιπτώσει, χρειάζεται μεγάλη προσοχή, για να μη γίνει κατάχρηση - κακή πληροφόρησή του από τον εισαγγελέα : εάν ο εκζητούμενος δεν είναι πλήρως και σωστά ενημερωμένος για τα δικαιώματά του αυτά, θα αχθεί σε μια δίκη μη δίκαιη (από την ευρύτερη προδικασία της σύνολης δίκης).

¹²⁵ Για την πρόταση α-π της Επιτροπής περί συγκεκριμένων διαδικαστικών δικαιωμάτων επί ποινικών υποθέσεων της ΕΕ, όπου προβλέπονται ρυθμίσεις και για ευάλωτα πρόσωπα, βλ. ανωτέρω, υπό 1.4., καθώς και *Spronken, Attinger*, ό.π., σ. 11 επ. · *Morgan*, ό.π., σ. 201.

¹²⁶ Βλ. ά. 6§1 Σ.

¹²⁷ Στο περιεχόμενο αυτό που γνωστοποιείται στον εκζητούμενο (πρέπει να) συγκαταλέγονται, έστω κι αν αυτό δεν ορίζεται ρητά στο νόμο, τα απαραίτητα συμπληρωματικά στοιχεία που προσκομίζονται κατεπειγόντως βάσει του ά. 19§2.

¹²⁸ Προωθείται, πάντως, η υποχρέωση εγχείρισης «εγγράφων/επιστολής δικαιωμάτων» σε κάθε εν γένει κρατούμενο· βλ. *Ζημιανίτη*, Η εφαρμογή του ε.ε.σ..., σ. 1202-1203, όπου παραπομπή σε COM(2003)75final, σ. 44· και ανωτέρω, sub 1.4.

¹²⁹ *Τσόλκα*, ό.π., σ. 108.

¹³⁰ Βλ. *Χαραλαμπίκη, Τσιακουμάκη*, Προβλήματα αναφορικά με την ορθή ερμηνεία και εκτέλεση του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης, ΠοινΑ 2/2005, σ. 770-771. Αναφέρεται εκεί ενδεικτ. η ΑΠ 2149/2005, η οποία δέχθηκε την εκτέλεση ΕΕΣ χωρίς να συντρέχουν οι ανωτέρω όροι. Η νομολογία πάντως κυμαίνεται : βλ. αντίθετη ΣυμβΑΠ 1735/2005, ΠοινΔικ 2/2006, σ. 162 επ., ιδίως 164. Η διάταξη του ά. 15§1 (σύλληψη και δικαιώματα του εκζητούμενου) έχει ως εξής : «όταν ο εκζητούμενος

τα στοιχεία της αλλά και να προβάλλει και προσβάλει τυχόν απουσία τους. Στα στοιχεία αυτά του ΕΕΣ περιλαμβάνεται και «μνεία της εκτελεστής δικαστικής απόφασης, του εντάλματος σύλληψης ή της συναφούς διάταξης δικαστικής αρχής» (περ. γ). Στο ΕΕΣ θα πρέπει, επίσης, ν' αναφέρονται η φύση και ο νομικός χαρακτηρισμός του εγκλήματος (περ. δ), ο οποίος όμως, ακόμη και αν διαφέρει του αντίστοιχου ελληνικού, δεν θεμελιώνει δικαίωμα προσβολής του ΕΕΣ από τον εκζητούμενο^{131,132}.

Είναι αρκετά εν προκειμένω τα ζητήματα που γεννώνται. Ένα απ' αυτά συνδέεται με την προϋπόθεση να συνιστά το ΕΕΣ «δικαστική» πράξη. Κι αυτό, καθόσον κάποια κ-μ, παρά το ρητό ορισμό του ΕΕΣ (ά. 1§1 α-π) ως δικαστικού, όρισαν ως αρμόδιο για την έκδοσή του όργανο όχι δικαστικό αλλά εκτελεστικό, όπως π.χ. η Δανία το Υπουργείο Δικαιοσύνης. Την πρακτική αυτή ο ΑΠ τη νομιμοποίησε εξαρχής¹³³. Αμφισβητείται δε αν τα ΕΕΣ που εκδίδονται σε κάποια κ-μ είναι πρωτότυπα δικαστικά παράγωγα ή απλές επικυρώσεις αστυνομικών ουσιαστικά προϊόντων¹³⁴. Σ' αυτή την περίπτωση δεν φαίνεται να λαμβάνει χώρα επαρκής δικαστικός έλεγχος για την έκδοση του ΕΕΣ· κι αυτό συνεπάγεται μειωμένες κατά πολύ εγγυήσεις για τον εκζητούμενο, για τον οποίο εύλογα πια μπορεί να πιθανολογηθεί ότι κακώς εκδίδεται ΕΕΣ, κατά καταστρατήγηση της α-π (και, το πιθανότερο, του νόμου που την ενσωμάτωσε). Ένα ακόμη ζήτημα, που ανακύπτει, συνέχεια με το εάν / σε τί βαθμό πρέπει να έχει αποδοθεί στον εκζητούμενο κατηγορία και να έχει προχωρήσει η συνολική διαδικασία¹³⁵. Και τούτο, στο μέτρο που ο εκζητούμενος μπορεί να μην έχει ακόμη καταδικασθεί στο κ-μ έκδοσης του ΕΕΣ, όπως μπορεί και να μην έχει ακόμη απαγγελθεί κατηγορία εναντίον του και να μην έχει ασκηθεί ποινική δίωξη κατ' αυτού, αν και υπάρχει (δικαστική) «απόφαση» να δικασθεί εκεί. Τέτοια προβλήματα είναι πιθανό να ανακύψουν, αφού κάθε κ-μ έχει διαφορετικό

συλλαμβάνεται βάσει του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης (...)). Προς αποφυγή παρερμηνειών και αυθαιρεσιών θεωρούμε ότι η διάταξη αυτή θα έπρεπε, στο σημείο αυτό τουλάχιστον, να είχε ως εξής : «όταν ο εκζητούμενος συλλαμβάνεται βάσει του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης με το νόμιμο τύπο (...)» [ως έχει το ά. 14§1 (παραλαβή του ΕΕΣ)].

¹³¹ Argumentum ex ά. 10§1 περ.α).

¹³² Υπό το προηγούμενο καθεστώς, η προϋπόθεση του διττού αξιοποιήσιμου ήταν *conditio sine qua non* [ενώ τώρα όχι : βλ. ά. 10§2· παρακάτω υπό 2.5.] και στο πλαίσιο αυτής γινόταν *in abstracto* και *in concreto* έλεγχός του. Βλ. όμως Βασιλακάκη, Το Αλλοδαπό Δίκαιο..., σ. 294, που ανέφερε ήδη το 1999 ότι «δεν [...] απαιτείται και κατά τα δύο δίκαια ο ίδιος ακριβώς νομικός χαρακτηρισμός για την πράξη, για την οποία ζητείται η έκδοση».

¹³³ Βλ. ενδεικτ. ΑΠ 1735/2005, ΠοινΔικ 2005, σ. 392. Για το όλο ζήτημα βλ. ενδεικτ. Καλφάκη, Το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης, ΠοινΔικ 2/2006, σ. 202· Χαραλαμπίκη, Τσιακουμάκη, ό.π., σ. 760 επ.

¹³⁴ Βλ. Φυτράκη, Το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης σε εφαρμογή : Νέες εξελίξεις, νέες ανησυχίες, ΠοινΔικ 2/2006, σ. 213.

¹³⁵ Βλ. ενδεικτ. για την περίπτωση της Ιρλανδίας, Conway, Judicial Interpretation and the Third Pillar, EJCCLCJ 13/2, 2005, σ. 255 επ., ιδίως 261.

ποινικό δικονομικό σύστημα και άλλους θεσμούς στο πλαίσιο τούτου. Κάθε αρμόδια δικαστική αρχή πρέπει να ενεργεί κατά τρόπο που να τηρείται η α-π και ο σκοπός της, δηλαδή η απλούστευση της έκδοσης μεταξύ των κ-μ ανεξαρτήτως των νομικών συστημάτων τους. Μόνο εάν η παράδοση εκζητούμενου δεν παρίσταται ως σύμφωνη με το Σύνταγμα του κ-μ εκτέλεσης θα πρέπει –κατ’ επιφύλαξη της δημόσιας τάξης του– να μην εκτελεστεί το ΕΕΣ.

Ως προς το ά. 17§1 τώρα, «η απλή αυτή ενημέρωση δεν συνιστά εγγύηση», κατά τον Μυλωνόπουλο¹³⁶, «καθόσον είναι κάλλιστα δυνατό ο καταζητούμενος στον οποίο ο εισαγγελέας εφετών ενημερώνει με σαφήνεια το δικαίωμά του να παρίσταται με διερμηνέα (πόση σαφήνεια χωρεί σε κάποιον που δεν έχει διερμηνέα;) να μην αντιληφθεί τη σημασία των τεκταινομένων και να μην έχει τη δυνατότητα να ασκήσει τα δικαιώματά του είτε από άγνοια είτε από φόβο. Γι’ αυτό, η εγγύηση θα πρέπει να είναι πραγματική και ουσιαστική, πχ. παρουσία δικηγόρου, βεβαίωση του οικείου Δικηγορικού Συλλόγου κλπ.»¹³⁷. Πρέπει, λοιπόν, ο εκζητούμενος να έχει τη δυνατότητα γνώσης όλου του διαδικαστικού υλικού κατά τρόπο κατανοητό, με τη συνδρομή διερμηνέα, όταν ο τελευταίος χρειάζεται. Εάν δεν του έχει γνωστοποιηθεί όλο το υλικό, θα πρέπει νομίζω να δοθεί αναβολή στη δίκη –αν και η δυνατότητα αυτή δεν προβλέπεται ρητά στο ν. 3251/04– κατ’ αναλογία του ά. 449§1 ΚΠοινΔ, έως ότου καλυφθεί πλήρως αυτός ο όρος. Η αναβολή πρέπει βέβαια να σέβεται τα χρονικά πλαίσια που ορίζονται στο ά. 21§§2,3 : εάν γίνει υπέρβασή τους, θα πρέπει να αφεθεί ελεύθερος ο εκζητούμενος.

Η ρύθμιση του ά. 15§2 [: «ο συλληφθείς δικαιούται (...) να λάβει αντίγραφα όλων των εγγράφων με δική του δαπάνη»] είναι ιδιαίτερα σημαντική. Τίθεται προφανώς για να πληροφορηθεί ο εκζητούμενος επαρκώς το περιεχόμενό τους αλλά και για να μπορέσει στην πράξη να προσβάλει την εκτέλεση του κατ’ αυτού εκδοθέντος ΕΕΣ. Ιδιαίτερα σημαντικό είναι ότι ο εκζητούμενος δικαιούται να λάβει γνώση όλων των εγγράφων¹³⁸, έστω και μέσω του συνηγόρου του και όχι προσωπικά¹³⁹. Το άρθρο αυτό σίγουρα εξασφαλίζει –σε ικανό, κατ’ αρχάς, βαθμό– τον εκζητούμενο, εξειδικεύοντας την αντίστοιχη ρύθμιση-επιταγή της ΕΣΔΑ για προσωπική ελευθερία και ασφάλεια (ή

¹³⁶ Μυλωνόπουλος, Έκθεση..., ό.π., σ. 969.

¹³⁷ Έτσι περίπου και η Συμεωνίδου-Καστανίδου, ό.π., σ. 780, που θεωρεί ότι η ενημέρωση θα προσέφερε τις απαραίτητες εγγυήσεις, «εάν γινόταν υποχρεωτικά με παρουσία συνηγόρου και διερμηνέα, ανεξάρτητα από την υποβολή σχετικού αιτήματος».

¹³⁸ Και μάλιστα τόσο πριν την πρωτοβάθμια κρίση της υπόθεσής του όσο και μετά απ’ αυτή, και πριν (αλλά και μετά) τη διαδικασία στο στάδιο του ΣυμβΑΠ, για κάθε νέο έγγραφο που καταρτίζεται, όπως π.χ. την εκδοθείσα απόφαση του ΣυμβΑΠ.

¹³⁹ Χωρίς να θεωρείται ότι παραβιάστηκε το ά. 6§3περ.β’ ΕΣΔΑ· βλ. από 19.12.1989 απόφ. ΕυρΔΔΑ επί υπόθ. *Kamasinski c. Autriche*, σκ. 87.

για δίκαιη δίκη, ανάλογα με τη θεώρηση που προκρίνει κανείς, αφού ούτως ή άλλως το αποτέλεσμα τελικά είναι εδώ μάλλον το ίδιο), μεταφέροντάς τη ρητά και στο πεδίο του εν λόγω νόμου. Γίνεται μάλιστα δεκτό ότι «το δικαίωμα λήψεως αντιγράφων αποτελεί απαραίτητη επέκταση του δικαιώματος πληροφόρησης, ώστε ουσιαστικά να πρόκειται για ένα ενιαίο δικαίωμα, το δικαίωμα πληροφόρησης»¹⁴⁰. Όμως, ο περιορισμός της διάταξης αυτής «με δική του δαπάνη»¹⁴¹ άγει, κατά τη γνώμη μου, σε καταστρατήγηση της επιταγής του ά. 6§3περ.α) ΕΣΔΑ : όποιος εκζητούμενος δεν έχει την οικονομική δυνατότητα προς τούτο θα είναι κατ' ουσία, τουλάχιστον σε ορισμένες περιπτώσεις, σαφώς *μη καλά πληροφορημένος* [όπως και υπό το καθεστώς του ΚΠοινΔ (ά. 447)¹⁴²]. Ως εκ τούτου, ο εκζητούμενος αυτός θα έχει συμφέρον να προσφύγει στο ΕυρΔΔΑ, καθόσον θίγεται εν προκειμένω το δικαίωμα πληροφόρησής του στο πλαίσιο του δικαιώματος στην προσωπική ελευθερία και ασφάλειά του (ά. 5§2 ΕΣΔΑ).

Στο πλαίσιο της γενικότερης πληροφόρησης του εκζητουμένου επισημαίνεται ότι θα πρέπει αυτός να ενημερώνεται –όπως π.χ. ορίζει το ά. 407§1 ΚΠοινΔ– σε κάθε περίπτωση και για την προθεσμία και τις διατυπώσεις ασκήσεως *έφεσης*¹⁴³. Αξίζει ν' αναφερθεί περαιτέρω ότι, σύμφωνα με τον Κανονισμό Εσωτερικής Υπηρεσίας Ολομελείας Εισαγγελίας Εφετών Αθηνών της 01.03.2007¹⁴⁴, στην αρμοδιότητα του Τμήματος Δικαστικής Συνδρομής και Εκδόσεων υπάγεται, μ.ά., ιδίως : «η κατάρτιση εκθέσεων [...] περί της ενημέρωσης αυτών [των εκζητουμένων] για τα δικαιώματά τους» (ά. 19 περ. 4 του εν λόγω Κανονισμού). Δηλαδή, η Πολιτεία έχει τουλάχιστον τυπικά, και σε εσωτερικό επίπεδο, εναρμονιστεί με αυτή την απαίτηση.

Τέλος, είναι ιδιαίτερα σημαντικό να πληροφορείται ο εκζητούμενος κατά τ' ανωτέρω, (και) αφού αναιρετικό στάδιο δεν προβλέπεται.

¹⁴⁰ Βλ. *Καρρά*, ό.π., σ. 69.

¹⁴¹ Αντίθετη ρύθμιση προτάθηκε στην από 14.11.2001 Έκθεση (κατά τη διαδικασία της διαβούλευσης) του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου επί του [υπ' αρ. (COM(2001)522)-C5-0453/2001-2001/0215(CNS)] προγενέστερου σχεδίου πρότασης α-π επί του ΕΕΣ. Βλ. τροπολογία υπ' αρ. 52 (επί του ά. 11§1 σχεδίου πρότασης α-π), σύμφωνα με την οποία : «μόλις ο εκζητούμενος συλληφθεί [...], η αρμόδια αρχή του κράτους τον πληροφορεί, [...] για το ένταλμα που τον αφορά και για το περιεχόμενό του, παρέχοντάς του και αντίγραφο του εντάλματος σε γλώσσα που γνωρίζει ο εκζητούμενος [...]».

¹⁴² Βλ. συναφώς *Καρρά*, ό.π., σ. 148, κατά τον οποίο ο κατηγορούμενος έχει το δικαίωμα, κατ' ανάλογη εφαρμογή της σχετικής (ευρείας) ρύθμισης του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας [ά. 199§1 : «όποιος έλαβε το ευεργέτημα της πενίας απαλλάσσεται προσωρινά από την υποχρέωση να καταβάλει τα έξοδα της δίκης και γενικά της διαδικασίας (...))», να πάρει ατελώς αντίγραφα, εάν αποδεδειγμένα βρίσκεται σε αδυναμία καταβολής της σχετικής δαπάνης.

¹⁴³ Βλ. *Βασιλακάκη*, 9+1 σκέψεις για το ευρωπαϊκό ένταλμα συλλήψεως, ΠοινΔικ 2/2006, σ. 208, όπου κριτική της ΑΠ 1325/2005 (για την οποία βλ. ΠοινΧρ 2005, σ. 847).

¹⁴⁴ Υπουργ. Απόφ. 20320/2007 (ΦΕΚ : Β-329/2007/03-12), διαθέσιμη στην Τράπεζα Νομικών Πληροφοριών του ΔΣΑ (ιστοσελίδα : <http://www.dsnet.gr>).

2.2. Η δυνατότητα συγκατάθεσης ή μη στην προσαγωγή και παραίτησης από τον κανόνα της ειδικότητας

2.2.1. Η συγκατάθεση στην προσαγωγή

Από το ν. 3251/04 προκύπτει η αναγνώριση της δυνατότητας του εκζητουμένου να συγκατατεθεί στην προσαγωγή του στο εκζητούν κ-μ (ά. 15§1, 17¹⁴⁵) ή όχι (ά. 18). Το δικαίωμά του αυτό δεν είναι θεμελιώδες, με την έννοια που έχουν τα συνταγματικά δικαιώματα ή τα δικαιώματα που κατοχυρώνει η ΕΣΔΑ και άλλα διεθνή κείμενα. Συνιστά ένα ειδικό –διαδικαστικού χαρακτήρα– αντικείμενο ρύθμισης του εν λόγω νόμου¹⁴⁶, που συνέχεται με μια νόμιμη (και μάλλον εύλογη, στο πλαίσιο κοινωνικά φιλελεύθερου δημοκρατικού πολιτεύματος) δυνατότητα αυτοδιάθεσης του εκζητουμένου¹⁴⁷. Πράγματι, δεν είναι θεωρητικό και ασύνηθες στην πράξη¹⁴⁸ κάποιος εκζητούμενος να συγκατατεθεί στην εκτέλεση (κατ' ευθείαν) ΕΕΣ κατ' αυτού για διάφορους λόγους που αφορούν στο πρόσωπό του (π.χ. προτίμησή του να διωχθεί ή/και να εκτίσει την ποινή του στη χώρα του, όπου κατά τεκμήριο το περιβάλλον θα του είναι πιο οικείο· επίσης, σε άλλη χώρα –ή και στη δική του–, καθόσον το πλαίσιο της ποινής που επαπειλείται στο εκδόν κ-μ είναι μικρότερο από αυτό του εκζητουμένου κράτους –στο οποίο και μπορεί στη συνέχεια ν' ασκηθεί ποινική δίωξη κατά τούτου– ή απ' ότι άλλου-τρίτου κ-μ που κινεί κι αυτό τη διαδικασία έκδοσης ΕΕΣ κατά τούτου).

Δεδομένων όμως των συνεπειών που επάγονται από την επιλογή του αυτή¹⁴⁹, δηλαδή του αμετάκλητου της δήλωσης και της ακρόασής του (μόνον) από τον αρμόδιο πρόεδρο εφετών, πρέπει ο εκζητούμενος να έχει πλήρη επίγνωση αυτών. Σημαντικό

¹⁴⁵ Η διάταξη αυτή είναι «*ιδιαίτερα σημαντική για τη διασφάλιση της προστασίας των δικαιωμάτων του εκζητουμένου*», κατά την *Εισηγητική Έκθεση* του ν. 3251/2004, σε : ΠοινΔ 2/2004, σ. 957.

¹⁴⁶ Η συγκεκριμένη ρύθμιση δεν συνιστά κάτι το τελείως καινούργιο στην εθνική μας έννομη τάξη : βλ. τα ά. 5 επ. ν. 2787/2000 (ΣΑΔΕΕΕ)· πρβλ. το ά. 437περ.γ) ΚΠοινΔ [: «*η έκδοση αλλοδαπού επιτρέπεται (...) και όταν αυτός συναινεί ρητά να παραδοθεί στο κράτος που ζητεί την έκδοσή του*»], το οποίο όμως είναι ιδιαίτερα λακωνικό και δεν ορίζει καμμία εγγύηση υπέρ του εκζητουμένου.

¹⁴⁷ Εν προκειμένω ο εκζητούμενος διαφοροποιείται τελείως από τον κατηγορούμενο, για τον οποίο αντίστοιχη δυνατότητα δεν [μπορεί να] προβλέπεται. Ακόμη κι όταν ο κατηγορούμενος ομολογεί (και «*συγκατατίθεται*» έτσι, τρόπον τινά, στην καταδίκη του), η ομολογία του αυτή συνιστά απλό αποδεικτικό μέσο (ά. 178 ΚΠοινΔ), υποκείμενο στην ελεύθερη –όχι όμως και αναιτιολόγητη (ά. 139 ΚΠοινΔ)– εκτίμηση του δικαστηρίου σύμφωνα με την αρχή της ηθικής απόδειξης (ά. 177§1 ΚΠοινΔ).

¹⁴⁸ Σύμφωνα μάλιστα με την από 11.07.2007 [COM(2007)407] Έκθεση της *Επιτροπής* για την εφαρμογή του ΕΕΣ το 2005, 2.1.1. (σε : <http://europa.eu>), «*οι μισοί [καταζητούμενοι] παραδόθηκαν με τη συγκατάθεσή τους (ένα τρίτο το 2004)*».

¹⁴⁹ Για τις οποίες συνέπειες, καθώς αυτές είναι ουσιαστικής σημασίας, θα πρέπει ο εκζητούμενος να πληροφορείται πλήρως και λεπτομερώς, και κατά τρόπο μάλιστα που ν' *αποτυπώνεται με τα ίδια του τα λόγια* το πώς αντιλαμβάνεται την συγκατάθεσή του αυτή στην προσαγωγή και την παραίτησή του απ' τον «*κανόνα της ειδικότητας*», προς αποφυγήν μεταγενέστερων παρεξηγήσεων· βλ. σχετ. *Blekxtoon*, *Commentary...*, *Handbook*, σ. 250. Η τακτική αυτή δεν φαίνεται ν' ακολουθείται στην Ελλάδα –τουλάχιστον δεν προβλέπεται ρητά στο ν. 3251/04.

είναι να τον συνδράμει συνήγορος, εφόσον το θέλει, για να κινηθεί όπως ο ίδιος πράγματι επιθυμεί¹⁵⁰. Πρωτίστως βέβαια εξασφαλιστικός είναι ο ρόλος τού εισαγγελέως εφετών, ο οποίος «*ενημερώνει με σαφήνεια τον εκζητούμενο για τις συνέπειες*» και για το δικαίωμά του σε παράσταση συνηγόρου και συντάσσει έκθεση (κατ' άρθρα 148-153 ΚΠοινΔ). Ratio legis, κι εδώ, είναι η στο μέτρο του δυνατού απλοποίηση κι επίσπευση της διαδικασίας εκτέλεσης του κάθε ΕΕΣ.

Σε αντίθεση με την α-π, σύμφωνα με την οποία εναρμονίστηκε η ελληνική νομοθεσία –και στην οποία δεν ορίζεται κάτι σχετικό–, στο ά. 17 ν. 3251 προβλέπεται η ακρόαση του συγκατατιθέμενου προσώπου από τον αρμόδιο πρόεδρο εφετών, ο οποίος πάντως δεν φαίνεται κατ' αρχήν να έχει τη δυνατότητα να εκδώσει απορριπτική του ΕΕΣ διάταξη (παρά μόνο εάν, π.χ., ο εκζητούμενος δεν είχε πληροφορηθεί σωστά και κατά την ακρόασή του αυτό προέκυψε εμφανώς, ή εάν το ΕΕΣ έχει ελλείψεις ή είναι άκυρο κ.λπ.). Στην α-π ορίζεται ότι : *«Η συγκατάθεση είναι κατ' αρχήν αμετάκλητη. Κάθε κράτος μέλος μπορεί να προβλέψει ότι η συγκατάθεση και, ενδεχομένως, η παραίτηση είναι δυνατόν να ανακαλούνται, σύμφωνα με τους κανόνες που ισχύουν στο εσωτερικό δίκαιο. (...)»* (ά. 13§4εδ.α,β α-π). Ο έλληνας νομοθέτης επικρίθηκε από την ελληνική θεωρία για τη μη αξιοποίηση αυτής της δυνατότητας που είχε¹⁵¹, αφού δεν δέχθηκε την δυνατότητα διαφοροποίησης κάποιων περιπτώσεων ως προς τη συνέπεια του αμετάκλητου της δήλωσης συγκατάθεσης. Το γεγονός αυτό καταλήγει σε εκ του νόμου (αναμφισβήτητη - μη προσβλητή) απόλυτη ασφάλεια (για την έκδοση και την «οικονομία» της), που μπορεί να οδηγήσει σε άδικα αποτελέσματα για ορισμένους εκζητούμενους (που δεν κατάλαβαν, π.χ., τη σημασία της δήλωσής τους, παρά την κατ' άρθρο 17§1 ενημέρωση του εισαγγελέα εφετών). Γι' αυτό και στην α-π (ά. 13§2) ορίζεται ότι *«κάθε κράτος μέλος λαμβάνει τα απαραίτητα μέτρα ούτως ώστε οι συνθήκες υπό τις οποίες δίνονται η συγκατάθεση και, ενδεχομένως, η παραίτηση που αναφέρονται στην παράγραφο 1 να δείχνουν ότι το πρόσωπο το πράττει εκουσίως και έχοντας πλήρη επίγνωση των σχετικών συνεπειών. Προς τούτο, ο καταζητούμενος έχει το δικαίωμα να επικουρείται από νομικό παραστάτη»*.

¹⁵⁰ Βλ. σχετ. sub 1.1, 1.2 και 1.3 για τα περαιτέρω δικαιώματα σε λεπτομερή πληροφόρησή του και σε συμπαραστάσή του με συνήγορο ή και διερμηνέα.

¹⁵¹ Τη δυνατότητα αυτή αξιοποίησαν η Δανία, το Βέλγιο, η Σουηδία, η Φινλανδία κ.ά. κ-μ, τα οποία δέχθηκαν ότι η δήλωση συγκατάθεσης είναι δυνατόν να ανακληθεί οποτεδήποτε μέχρις ότου γίνει η παράδοση· βλ. Συμμεωνίδου-Καστανίδου, ό.π., σ. 773.

2.2.2. Η παραίτηση από τον κανόνα της ειδικότητας

Δήλωση ανάλογη με αυτή της συγκατάθεσης στην προσαγωγή δίδεται από τον εκζητούμενο και για την –αμετάκλητη– παραίτησή του από τον κανόνα της ειδικότητας¹⁵², σύμφωνα με το ά. 17§1. Το δικαίωμα αυτό σχετίζεται και με το δικαίωμα του εκζητουμένου στην σχετική ενημέρωσή του από τον εισαγγελέα εφετών, όπως και με την παράστασή του με συνήγορο ή διερμηνέα. Ο κανόνας της ειδικότητας ορίζεται στο ά. 34¹⁵³. Ο εκζητούμενος μπορεί να συγκατατεθεί μόνο στην προσαγωγή του, ή παράλληλα να παραιτηθεί και από τον κανόνα της ειδικότητας, είτε να προβεί στην παραίτηση από τον κανόνα (χωρίς να συγκατατεθεί στην προσαγωγή του)¹⁵⁴. Στην περίπτωση αυτή, τη σχετική απόφαση επί της εκτέλεσης ή μη του ΕΕΣ εκδίδει το ΣυμβΕφ. Ο νόμος πάντως (όπως και η α-π¹⁵⁵) αντιμετωπίζει σχεδόν κατά παρόμοιο τρόπο (στις ίδιες διατάξεις γενικά) τα δύο αυτά είδη –αμετάκλητων– δηλώσεων.

2.3. Το δικαίωμα προσφυγής για την αμφισβήτηση της ταυτότητας

2.3.1. Θεμελίωση στο Σύνταγμα, την ΕΣΔΑ και το ΔΣΑΠΔ

Η ευθύνη του προσώπου είναι υποκειμενική και αυτό ευθύνεται ατομικά για ό,τι προκάλεσε. Εάν μια πράξη αποδίδεται σε κάποιο πρόσωπο, του οποίου η ταυτότητα είναι εσφαλμένη, είναι αυτονόητο ότι πρέπει να μπορεί αυτό να προβάλει

¹⁵² Κατά τον Βασιλακάκη, ΕΣΔΑ..., σ. 204, η πρόβλεψη παραίτησης από το εν λόγω ευεργέτημα «εντάσσεται στην κατεύθυνση του περιορισμού της προστασίας, οποιεσδήποτε και αν είναι οι παρεχόμενες εγγυήσεις». Πράγματι, μόνο υπέρ του εκζητουμένου δεν φαίνεται να λειτουργεί η εν λόγω ρύθμιση. Πρβλ. Καϊάφα-Γκμπάντι, Ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης..., σ. 1306, κατά την οποία, «η αρχή της ειδικότητας [...] ορθά γίνεται αντιληπτή ως ασφαλιστική δικλείδα και για την προστασία των δικαιωμάτων του εκζητουμένου προσώπου».

¹⁵³ Σύμφωνα με το ά. 34§1, «ο εκζητούμενος (...) δεν διώκεται, ούτε καταδικάζεται, ούτε στερείται με άλλον τρόπο της ελευθερίας του για αξιόποινη πράξη, η οποία τελέστηκε πριν από την προσαγωγή του και είναι διαφορετική από εκείνη για την οποία είχε εκδοθεί το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης» [η έμφαση δική μου]. Βλ. παραγράφους 2-4 για τις εξαιρέσεις στον κανόνα και περαιτέρω ρυθμίσεις. Για το –συναφές– καθεστώς του ΚΠοινΔ πρβλ. ά. 438περ.ε), 440, 456, στα οποία όμως δεν γίνεται λόγος για παραίτηση του εκζητουμένου από τον κανόνα της ειδικότητας, δηλαδή δεν υπάρχει καν αυτή η δυνατότητα [μόνο εκ των υστέρων, 30 ημέρες (ενώ προκειμένου περί ΕΕΣ είναι 45 οι ημέρες) αφού έχει αφαιρεθεί ελεύθερος στο εκζητούν κράτος μπορεί de facto να παραιτηθεί, με την παραμονή του (ηθελήμενα και εν γνώσει των ενδεχόμενων συνεπειών της επιλογής του αυτής) στην επικράτεια τούτου].

¹⁵⁴ Κατά τον Μυλωνόπουλο, Έκθεση..., σ. 957, «με την εν λόγω διαφοροποίηση [των ά. 9, 17 και 18, ως προς την αντιμετώπιση της συγκατάθεσης και της παραίτησης απ' τον κανόνα της ειδικότητας] λαμβάνεται υπόψη το διαφορετικό περιεχόμενο των δύο δηλώσεων του εκζητουμένου και διασφαλίζονται πληρέστερα τα δικαιώματά του».

¹⁵⁵ Βλ. ά. 13 α-π, για το κατ'αρχήν αμετάκλητο των δηλώσεων και άλλες ρυθμίσεις. Το ά. 27 α-π περιέχει τον κανόνα της ειδικότητας και διάφορες σχετικές του πτυχές, ενώ αποτελεί τη βάση για το ά. 34 ν. 3251 (βλ. ανωτέρω υποσημ. 152).

σχετική αντίρρηση, ώστε ν' αποφύγει τη συνολική ταλαιπωρία που έπεται και την καταπάτηση δικαιωμάτων του, αλλά και χάριν της οικονομίας της όλης δίκης.

Στο Σύνταγμα δεν προβλέπεται γενικό «δικαίωμα προσφυγής». Από το ά. 20§1 Σ (δικαίωμα στην παροχή έννομης προστασίας και στη δικαστική ακρόαση) μπορεί βέβαια να συναχθεί αυτή η δυνατότητα, ώστε να μην καθίσταται ο θιγόμενος απλός θεατής των εις βάρος του εξελίξεων.

Στη δε ΕΣΔΑ προβλέπεται ρητά η δυνατότητα προσφυγής του καθ'ού [στο ά. 5§4, (στο ά. 5§5, έμμεσα), στο ά. 13 (όπου γίνεται ενώπιον «εθνικής αρχής», έστω και δικαστικής)], η οποία όμως σχετίζεται ιδίως με το δικαίωμα στην προσωπική ελευθερία, οπότε αναλύεται για συστηματικούς λόγους παρακάτω (υπό 2.4.), στο δικαίωμα προσφυγής του εκζητουμένου κατά της κράτησης που του επιβλήθηκε.

Τέλος, στο ΔΣΑΠΔ κατοχυρώνεται το δικαίωμα «πρόσφορης» προσφυγής, κατ' ά. 2§3.

2.3.2. Στο ν. 3251/2004

Σύμφωνα με το ά. 15§4, «ο συλληφθείς κατά τις προηγούμενες παραγράφους δικαιούται, αμφισβητώντας την ταυτότητά του, να προσφύγει στο συμβούλιο εφετών, μέσα σε είκοσι τέσσερις ώρες από την προσαγωγή του στον εισαγγελέα εφετών. Το συμβούλιο εφετών ορίζει δικάσιμο εντός δέκα ημερών από την άσκηση της προσφυγής και αποφασίζει αμετάκλητα εντός πέντε ημερών αφότου λήξει η διαδικασία και αφού ακούσει τον συλληφθέντα και τον συνήγορό του. Η προσφυγή μπορεί να γίνει και προφορικά στον εισαγγελέα εφετών, οπότε συντάσσεται σχετική έκθεση».

2.3.3. Κανονιστικό περιεχόμενο και κριτικές παρατηρήσεις

Στο κείμενο της α-π δεν γίνεται αναφορά σε δικαίωμα προσφυγής του εκζητουμένου κατά της ταυτότητας που του αποδίδεται γενικά. Συνεπώς, μπορεί κανείς εύλογα να ισχυρισθεί ότι εν προκειμένω ο εθνικός νομοθέτης έδρασε εξασφαλιστικά για τον εκζητούμενο, χωρίς να οφείλεται αυτό σε υποχρέωσή του προς συμμόρφωση με την α-π. Η εν λόγω ρύθμιση είναι ουσιαστικά η ίδια με αυτή του ΚΠοινΔ¹⁵⁶, η οποία και αποτελεί εμφανώς το πρότυπό της¹⁵⁷.

¹⁵⁶ Σύμφωνα με το ά. 445§5 ΚΠοινΔ, «εκείνος που έχει συλληφθεί προσωρινά μπορεί, αμφισβητώντας την ταυτότητά του, να προσφύγει στο συμβούλιο εφετών, μέσα σε είκοσι τέσσερις (24) ώρες από την προσαγωγή του στον εισαγγελέα των εφετών· το συμβούλιο αποφασίζει αμετάκλητα, αφού ακούσει εκείνον που ασκεί την προσφυγή και το συνήγορό του. Η προσφυγή μπορεί να γίνει και προφορικά στον εισαγγελέα εφετών».

Σημειώνεται όμως ότι δεν αναφέρεται ρητά στο νόμο τυχόν υποχρέωση πληροφόρησης του εκζητουμένου από τον αρμόδιο εισαγγελέα εφετών (που διέταξε τη σύλληψή του ή επέβαλε την κράτησή του) ή από άλλο πρόσωπο για το δικαίωμά του αυτό. Συνεπώς, παρίσταται πλέον ως απολύτως απαραίτητη η πρόσληψη συνηγόρου από τον εκζητούμενο, ώστε να μην απεμπολήσει εν αγνοία του το δικαίωμά του αυτό. Η αξίωση αυτή είναι κρίσιμη για τον εκζητούμενο, αν ληφθεί υπόψη ότι η προθεσμία άσκησης της προσφυγής είναι πολύ βραχύχρονη [: 24 ώρες σύμφωνα με το ά. 15§4]. Στο σημείο τούτο πρέπει βέβαια να γίνει δεκτό ότι, εάν προκύψει ακόμη και μεταγενέστερα (ενώπιον του ΣυμβΕφ ή και του ΣυμβΑΠ) το εσφαλμένο της ταυτότητας του συλληφθέντος σε σχέση με τον πραγματικά καταζητούμενο εκζητούμενο, θα πρέπει αυτός να αφεθεί ελεύθερος. Η έννομη τάξη μας δεν μπορεί να ανεχθεί αντίθετη πρακτική – κράτησης, δηλαδή, και προσαγωγής λάθος προσώπου. Δυστυχώς, σ' αυτή την περίπτωση, ο εσφαλμένως συλληφθείς (και, ενδεχομένως, κρατηθείς) θα έχει υποστεί μεγάλη ταλαιπωρία, χωρίς νόμιμο λόγο¹⁵⁸ και χωρίς να προβλέπεται κάποια δυνατότητα αποκατάστασής του.

2.4. Η στέρηση της ελευθερίας του εκζητουμένου και το δικαίωμα προσφυγής κατά της κράτησης

2.4.1. Θεμελίωση στο Σύνταγμα, την ΕΣΔΑ και το ΔΣΑΠΔ

Στο ά. 5§3 Σ ορίζεται ότι *«η προσωπική ελευθερία είναι απαραβίαστη. Κανένας δεν καταδιώκεται ούτε συλλαμβάνεται ούτε φυλακίζεται ούτε με οποιονδήποτε άλλον τρόπο περιορίζεται, παρά μόνον όταν και όπως ορίζει ο νόμος»*. Πρόκειται για την «προσωπική ελευθερία stricto sensu, δηλαδή τη φυσική, σωματική ελευθερία ενέργειας

¹⁵⁷ Πρβλ. και ά. 279§2 ΚΠοινΔ, του οποίου η ρύθμιση είναι εν μέρει διαφορετική – πράγμα λογικό, αφού αφορά στον (τυπικό) κατηγορούμενο του ΚΠοινΔ.

¹⁵⁸ Δεν υπάρχει νομικό πλαίσιο που να κατοχυρώνει σχετικώς τον εκζητούμενο σε εθνικό επίπεδο. Το πιο πιθανό είναι ότι το αρμόδιο δικαστικό συμβούλιο θ' αποφανθεί ότι δεν εφαρμόζονται αναλογικά εν προκειμένω τα ά. 533 επ. ΚΠοινΔ (αποζημίωση εκείνων που κρατήθηκαν και μετέπειτα αθωώθηκαν), τα οποία δεν εφαρμόζονται στην πράξη και για τον εκζητούμενο του ΚΠοινΔ (ή άλλων ειδικών συμβάσεων). Και τούτο μάλλον ορθά, αφού η νομική θέση του αδίκως κρατηθέντος κατηγορουμένου διαφέρει απ' αυτή του αδίκως κρατηθέντος εκζητουμένου. Ως εκ τούτου, νομίζω ότι ο εκζητούμενος μπορεί ν' αξιώσει αποζημίωση από το ΕυρΔΔΑ (κατ' άρθρα 5§1^{περ.στ}, 5§5, 13, 34 ΕΣΔΑ), στο μέτρο τουλάχιστον που δεν συντρέχει πταίσμα του. Πρέπει δε σε σχέση με αυτό το θέμα να υπάρξει ειδική ρύθμιση υπέρ του εκζητουμένου (βάσει ΕΕΣ και όχι μόνο), τουλάχιστον στο εθνικό μας δίκαιο.

και κίνησης στον χώρο, υπό τη γενική επιφύλαξη του νόμου»¹⁵⁹. Η διάταξη αυτή ανήκει στο «σκληρό πυρήνα» του Συντάγματος και δεν αναθεωρείται (ά. 110§1 Σ).

Το ά. 5§1 ΕΣΔΑ ορίζει ότι «παν πρόσωπον έχει δικαίωμα εις την ελευθερίαν και την ασφάλειαν», ενώ δεν επιτρέπεται να στερηθεί την ελευθερία του παρά μόνο μετά από νόμιμη σύλληψη¹⁶⁰, σύμφωνα με τη νόμιμη διαδικασία, σε ορισμένες περιπτώσεις, μεταξύ των οποίων και η έκδοση (περ. στ). Πρόκειται για τη –βασική– ελευθερία του habeas corpus. Τούτο σημαίνει ότι κάθε περιορισμός της ελευθερίας πρέπει να είναι σύμφωνος με τον σκοπό του ά. 5 ΕΣΔΑ, ήτοι την προστασία του ατόμου από την αυθαιρεσία¹⁶¹.

Η προσωπική ελευθερία λοιπόν κατοχυρώνεται κατ'αρχήν, ενώ προβλέπεται κατ' εξαίρεση η δυνατότητα στέρησής της, λιγότερο (με την επιβολή περιοριστικών όρων) ή περισσότερο (με την επιβολή κράτησης). Αυτό ισχύει, μ.ά., και στο πλαίσιο του ΕΕΣ.

Όπως προαναφέρθηκε (υπό 2.3.), στο Σύνταγμα δεν προβλέπεται γενικό «δικαίωμα προσφυγής». Η εν λόγω δυνατότητα πηγάζει από το ά. 20§1 Σ (δικαίωμα στην παροχή έννομης προστασίας και στη δικαστική ακρόαση). Στην ΕΣΔΑ ορίζεται, ότι «παν πρόσωπον στερούμενον της ελευθερίας του συνεπεία σύλληψεως ή κρατήσεως έχει δικαίωμα προσφυγής ενώπιον δικαστηρίου, ίνα τούτο αποφασίση εντός βραχείας προθεσμίας επί του νομίμου της κρατήσεώς του και διατάξη την απόλυσίν του εν περιπτώσει παρανόμου κρατήσεως» (ά. 5§4 ΕΣΔΑ). Το ίδιο περιεχόμενο έχει και το ά. 9§4 ΔΣΑΠΔ. Το ΕυρΔΔΑ «κατέδειξε στη βάση του άρθρου 5 παρ. 4 (νομιμότητα κάθε κράτησης, σύλληψης κ.λ.π.) της ΕΣΔΑ, ότι η νομιμότητα της κράτησης προϋποθέτει κατ' αντιδικία συζήτηση και σεβασμό της ισότητας των όπλων. Μάλιστα δε επειδή δεν υφίσταται το δεύτερο δεν υφίσταται και το πρώτο (βλ. απόφ. Sanchez Reisse, 21 Οκτωβρίου 1986, και Weeks, 2 Μαρτίου 1987)»¹⁶². Τα μέσα θεραπείας που επιφυλάσσει στον κρατούμενο το ά. 5§4 ΕΣΔΑ πρέπει (να υπάρχουν βέβαια πρωτίστως, και) να είναι διαθέσιμα κατά την κράτησή του, αλλά και να λαμβάνει

¹⁵⁹ Χρυσόγονος, ό.π., σ. 215. [Η έμφαση είναι του συγγραφέα].

¹⁶⁰ Το ΕυρΔΔΑ εξετάζει τον όρο του νομίμου της σύλληψης υπό το πρίσμα της τήρησης των εθνικών διατάξεων αλλά και υπό το πρίσμα του ά. 5 ΕΣΔΑ, που σκοπός του είναι η προστασία του ατόμου από την αυθαιρεσία· βλ. από 11.10.2007 απόφαση επί της υπόθεσης *Nasrulloev v. Russia*, σκ. 70 (και σκ. 77 για την περίπτωση ανεπαρκών εθνικών διατάξεων).

¹⁶¹ Βλ. από 07.06.2007 απόφ. ΕυρΔΔΑ, υπόθεση *Garabayev v. Russia*, σκ. 87 (και εκεί παραπομπή). Η «νόμιμη σύλληψη» κρίνεται όχι αποκλειστικά από τον εθνικό νόμο αλλά και βάσει του ίδιου του ά. 5§1 ΕΣΔΑ, κατ' αυτόνομη ερμηνεία του· βλ. ενδεικτ. από 18.12.1986 απόφ. επί υπόθ. *Bozano v. France*, σκ. 54 επ.

¹⁶² Νικολόπουλος, Παρέμβαση (δικαιώματα του κατηγορουμένου : ανακριτικό μυστικό και κοινοποίηση του φακέλου [...]), σε : Πρακτικά Συνεδρίου, σ. 163.

ταχέως χώρα ο έλεγχός τους, να μπορεί ο έλεγχος αυτός να καταλήξει σε απόλυση τούτου, και οι προϋποθέσεις τους να είναι τέτοιες, ώστε να μη καθίσταται δύσκολη η άσκησή τους¹⁶³. Οι σχετικές διατάξεις που τα προβλέπουν πρέπει να είναι επαρκώς σαφείς, όχι μόνο θεωρητικά αλλά και πρακτικά¹⁶⁴. Περαιτέρω, σύμφωνα με το ά. 5§5 ΕΣΔΑ, «*παν πρόσωπον θύμα συλλήψεως ή κρατήσεως υπό συνθήκας αντιθέτους προς τας ανωτέρω διατάξεις έχει δικαίωμα επανορθώσεως*». Ενώ, κατά το ά. 13 ΕΣΔΑ (δικαίωμα πραγματικής προσφυγής), «*παν πρόσωπον του οποίου τα αναγνωριζόμενα εν τη παρούση Συμβάσει δικαιώματα και ελευθερίες παρεβιάσθηκαν, έχει το δικαίωμα πραγματικής προσφυγής ενώπιον εθνικής αρχής, έστω και αν η παραβίασις διεπράχθη υπό προσώπων ενεργούντων εν τη εκτελέσει των δημοσίων καθηκόντων των*».

2.4.2. Στο ν. 3251/ 2004

Σύμφωνα με το ά. 16§2, «*σε περίπτωση που διατάχθηκε η κράτηση του εκζητουμένου ή η επιβολή περιοριστικών όρων, το πρόσωπο αυτό δικαιούται εντός δύο ημερών από την έκδοση και πληροφόρησή του της σχετικής διάταξης να προσφύγει στο συμβούλιο εφετών. Η προσφυγή κατατίθεται στη γραμματεία της εισαγγελίας εφετών και εισάγεται από τον εισαγγελέα στο συμβούλιο το οποίο ορίζει δικάσιμο εντός πέντε ημερών και αφού τον ακούσει αποφασίζει αμέσως αμετάκλητα*».

2.4.3. Κανονιστικό περιεχόμενο και κριτικές παρατηρήσεις

Όπως έχει επισημανθεί, «*το κόστος, προσωπικό, οικονομικό, κοινωνικό κ.λ.π. της προσωρινής κρατήσεως για τον κατηγορούμενο [...] είναι πολλές φορές όχι μόνο τεράστιο αλλά και ανεπανόρθωτα καταστρεπτικό*»¹⁶⁵. Για το λόγο αυτό πρέπει το ανωτέρω μέτρο δικονομικού καταναγκασμού –που είναι το πλέον επαχθές¹⁶⁶– να είναι πλήρως αιτιολογημένο. Με δεδομένο μάλιστα ότι με την προσωρινή κράτηση προσβάλλεται βαριά η συνταγματικά κατοχυρωμένη προσωπική ελευθερία [των ά. 5§3 και 6§§1-4 Σ, που εγγυώνται το κατ'αρχήν απαραβίαστο της προσωπικής ελευθερίας] ενός κατά τεκμήριο αθώου ατόμου, απαιτείται να επιβάλλεται ως *ultimum refugium*,

¹⁶³ Βλ. από 07.06.2007 απόφαση *ΕυρΔΔΑ* επί της υπόθ. *Garabayev v. Russia*, σκ. 94 (και εκεί παραπομπή). Για το δικαίωμα, βλ. *Renucci*, ό.π., σ. 205-206.

¹⁶⁴ Βλ. από 11.10.2007 απόφ. *ΕυρΔΔΑ* επί της υπόθεσης *Nasrulloev v. Russia*, σκ. 86' από 12.03.2003 απόφ. επί υπόθ. *Öcalan v. Turkey*, σκ. 69. Για την περίπτωση αυτή βλ. και από 24.04.2008 απόφ. επί της υπόθ. *Ismoilov and others v. Russia*, σκ. 140.

¹⁶⁵ Βλ. *Φραγκογιαννόπουλο*, Πρόταση, Πρακτικά Συνεδρίου, σ. 172.

¹⁶⁶ Όπως σημειώθηκε και παραπάνω, κατά τον *Ζημιανίτη*, Η εφαρμογή..., ό.π., σ. 1199, η άρση της προσωπικής ελευθερίας είναι η προέχουσα συνέπεια της εφαρμογής του ΕΕΣ ως «*διακρατικής ποινικής διαδικασίας*».

υπό την τήρηση της αρχής της αναλογικότητας (ά. 25§1 εδ.δ' Σ, ά. 49 Χάρτας ΕΕ)¹⁶⁷ και με σεβασμό του τεκμηρίου αθωότητας του κατηγορουμένου (ά. 6§2 ΕΣΔΑ). Πρέπει, φυσικά, να τηρούνται και οι όροι του ά. 5 ΕΣΔΑ, η παραβίαση του οποίου πρέπει να κρίνεται *in concreto* στην εκάστοτε υπόθεση¹⁶⁸. Τα αυτά ισχύουν και για τον εκζητούμενο, στον οποίο επιβάλλεται κράτηση κατ' άρθρο 16§1¹⁶⁹.

Αξίζει ν' αναφερθεί στο σημείο αυτό, ότι δικαίωμα προσφυγής παρέχεται και κατά της επιβολής περιοριστικών όρων. Οι περιοριστικοί όροι προσδιορίζονται στο –προφανώς αναλογικά εφαρμοζόμενο– ά. 282§2 ΚΠοινΔ και τέτοιοι είναι, π.χ., η παροχή εγγύησης ή η απαγόρευση μετάβασης εκτός Ελλάδος. Η επιβολή περιοριστικών όρων, πάντως, δεν έχει καθόλου την αυτή βαρύτητα με την κράτηση.

Η κράτηση του εκζητουμένου μπορεί να γίνει ακόμη κι αν δεν έχει παραληφθεί το ΕΕΣ, με *καταχώριση στο SIS* υπό τους όρους του ά. 15§3 (: με διάρκεια έως 15 ή –το maximum– 30 ημερών)¹⁷⁰, οπότε θεωρώ ότι –του νόμου μη διακρίνοντας– προσβάλλεται και αυτή με την ως άνω προσφυγή.

Η απόφαση του ΣυμβΕφ επί της προσφυγής λαμβάνεται μετά από ακρόαση του εκζητουμένου [: «αφού τον ακούσει»], η οποία προϋποθέτει κλήτευσή του, έστω κι αν ο ν. 3251 δεν την ορίζει ρητά¹⁷¹.

Ως προς το *χρόνο κράτησης*, ενώ η προσωρινή κράτηση του κατηγορουμένου μπορεί να διαρκέσει το maximum 1½ χρόνο για κακουργήματα (ά. 6§4 Σ, 282§3 ΚΠοινΔ), η κράτηση του εκζητουμένου βάσει ΕΕΣ (για κακουργήματα αλλά και πλημμελήματα) διαρκεί πολύ πιο λίγο (60+30 ημέρες το maximum –εφόσον ο εκζητούμενος δεν έχει συγκατατεθεί–, υπό τους όρους του ά. 21). Και τούτο είναι

¹⁶⁷ Βλ. σχετικά *Δαλακούρα*, Αρχή της αναλογικότητας και μέτρα δικονομικού καταναγκασμού, Αθήνα-Κομοτηνή 1993, σ. 297 επ. Πρβλ. *Μυλωνόπουλο*, Καταχρηστική αίτηση έκδοσης..., σ. 483-484, για το κριτήριο κατάχρησης δικαιώματος εκ μέρους ενός κράτους.

¹⁶⁸ Βλ. *De Meyer*, Article 5§1, σε *Pettiti/Decaux/Imbert* (επιμ. συλλογ. έργου), *Convention Européenne des Droits de l'Homme* (Commentaire article par article), Paris 1999², σ. 190 και εκεί παραπομπές.

¹⁶⁹ Ιδιαίτερη μνεία μπορεί να γίνει στο σημείο αυτό στην κράτηση του ά. 15§3 βάσει καταχώρισης στο SIS κατ' ά. 6§2, η οποία ισοδυναμεί με ΕΕΣ, αλλά αν αυτό δεν παραληφθεί –το maximum– εντός 30 ημερών απολύεται ο κρατούμενος. Όμως, η καταχώριση αυτή δεν είναι παρά ένα –υπό αίρεση– οιονεί ΕΕΣ, μη αιτιολογημένο δικαστικό ένταλμα (αφού δεν περιέχει, ακόμη τουλάχιστον, όλα τα στοιχεία του ά. 2§1), και δεν φαίνεται ν' ανταποκρίνεται στους όρους τού ά. 6§1 Σ. Αν λοιπόν η καταχώριση αυτή κριθεί ως αντισυνταγματική –πιθανότητα που η νομολογία μας έχει στην πράξη αποκλείσει–, θα πρέπει –βάσει του ά. 87§2 Σ– να μην επιβάλλεται κράτηση από τον αρμόδιο εισαγγελέα εφετών. [Πρβλ., για το καθεστώς του ΚΠοινΔ, *Μακρή*, ό.π., σ. 347-348]. Ένας ακόμη λόγος, ώστε να μην επιβάλλεται κράτηση στον εκζητούμενο εν προκειμένω, είναι το γεγονός ότι αυτός, κι όταν ακόμη είναι απλά ύποπτος, αποστερείται της ελευθερίας κινήσεώς του εντός των χωρών Σένγκεν, μέτρο που είναι υπέρμετρα επαχθές, εάν δεν είναι θετικά βεβαιωμένος ο κίνδυνος διαφυγής του.

¹⁷⁰ Πρβλ. ά. 445§§2,3 ΚΠοινΔ, το οποίο ομοιάζει αρκετά σε διάφορα σημεία. Βλ. και ακριβώς ανωτέρω υποσημ.

¹⁷¹ Αυτή η πρακτική είναι σύμφωνη και με την ΕΣΔΑ· βλ. από 13.07.1995 απόφ. *ΕυρΔΔΑ* επί της υπόθ. *Kampanis v. Greece*, σκ. 58.

εύλογο, αφού πρόκειται για δύο διαφορετικές καταστάσεις, στις οποίες μπορεί να βρεθεί το πρόσωπο και η κάθε μια εξυπηρετεί διαφορετική σκοπιμότητα.

Στο κείμενο της α-π δεν γίνεται αναφορά σε δικαίωμα προσφυγής του εκζητουμένου κατά της κράτησης ή των περιοριστικών όρων που του επιβάλλονται. Οπότε, μπορεί κανείς να ισχυρισθεί ότι εν προκειμένω ο εθνικός νομοθέτης έδρασε εξασφαλιστικά για τον εκζητούμενο, χωρίς αυτό να οφείλεται σε υποχρέωσή του προς συμμόρφωση με την α-π [αλλά με την ΕΣΔΑ : βλ. ά. 5§4], αξιοποιώντας τη δυνατότητα της δικαστικής αρχής εκτέλεσης να «αποφασίζει κατά πόσον είναι σκόπιμο να τηρηθεί υπό κράτηση σύμφωνα με το δίκαιο του κράτους μέλους εκτέλεσης» (ά. 12εδ.α' α-π)¹⁷².

Η εν λόγω ρύθμιση απαντά και στον ΚΠοινΔ, στον οποίο ορίζεται (στο ά. 452§3) ότι «κάθε αμφιβολία ή αντίρρηση σχετικά με την κράτηση του εκζητουμένου επιλύεται από το αρμόδιο για την έκδοση συμβούλιο εφετών ύστερα από κλήτευσή του προ 24 ωρών. Κατά του βουλεύματος επιτρέπεται στον εισαγγελέα και στον εκζητούμενο το ένδικο μέσο της αναίρεσως». Δεδομένων των κατά πολύ μεγαλύτερων απ' ό,τι στο ν. 3251/04 ορίων κράτησης του εκζητουμένου [2½ χρόνια το maximum, σύμφωνα με το ά. 452§2 in fine ΚΠοινΔ], δεν ορίζεται προθεσμία για την προσφυγή κατά της κράτησης (η οποία, λοιπόν, μπορεί να ασκηθεί οποτεδήποτε ενόσω αυτή υφίσταται), ενώ προβλέπεται και η δυνατότητα άσκησης αναίρεσης του επ' αυτής βουλεύματος του ΣυμβΕφ. Η αναίρεση έχει το νόημα ότι δεν εξετάζεται η ουσία της υπόθεσης αλλά μόνο το νομικό σκέλος [κατ' αναλογία του ά. 484 ΚΠοινΔ, στις περιπτώσεις που αυτό προβλέπει και μπορούν πρακτικά να εφαρμοστούν στην έκδοση], ενώ αντικαθιστά το ένδικο μέσο της έφεσης, το οποίο εν προκειμένω δεν επιτρέπεται. Στο ν. 3251 δεν προβλέπεται ούτε έφεση ούτε αναίρεση κατά του βουλεύματος επί της προσφυγής κρατήσεώς του (λόγω της κατά πολύ πιο σύντομης στο πλαίσιο τούτου διάρκειάς της¹⁷³). Δεν προβλέπεται, περαιτέρω, και στα δύο νομοθετήματα, υποχρέωση αποζημίωσης του εκζητουμένου σε περίπτωση που κρατήθηκε, αλλά τελικά δεν εκτελέσθηκε το κατ' αυτού ΕΕΣ ή η αίτηση έκδοσης. Το ά. 533 ΚΠοινΔ δεν επαρκεί

¹⁷² Πρβλ. την υπ' αρ. COM(2001)522 - C5-0453/2001 - 2001/0215(CNS) πρόταση α-π περί του ΕΕΣ –προγενέστερη της τελικά ισχύουσας (2002/584/ΔΕΥ)–, βάσει της οποίας «το κράτος μέλος από το οποίο ζητείται η εκτέλεση δύναται να λάβει τα απαραίτητα και αναλογικά μέτρα κατά εκζητουμένου κατ' εφαρμογή των προϋποθέσεων που τάσσει η εθνική του νομοθεσία, συμπεριλαμβανομένων των διατάξεων δικαστικού ελέγχου οι οποίες τυγχάνουν εφαρμογής σε περίπτωση σύλληψης προσώπου επί σκοπώ εκδόσεως». Προβλεπόταν δηλαδή στην περίπτωση της σύλληψης βάσει αυτής της προταθείσας ρύθμισης η τήρηση της αρχής της αναλογικότητας, όπως και ο δικαστικός έλεγχος αυτής (π.χ., κατόπιν προσφυγής του καθ'ού).

¹⁷³ Κατά τούτο το ά. 5§4 ΕΣΔΑ δεν έχει εν προκειμένω ιδιαίτερη πρακτική αξία (όπως είχε λ.χ. στην από 21.10.1986 απόφαση του ΕυρΔΔΑ επί της υπόθεσης *Sanchez-Reisse v. Switzerland*).

ως νομική βάση για να εφαρμοστεί αναλογικά εν προκειμένω, αφού η αποζημίωση του αδικώς κρατηθέντος κατηγορουμένου αφορά σε κράτηση που επεβλήθη μετά (μια πρώτη) κρίση επί της ενοχής του. Τέτοια κρίση δεν έλαβε χώρα για τον εκζητούμενο, του οποίου την κράτηση παραγγέλλει ο εισαγγελέας εφετών για να μη τραπεί σε φυγή, *χάριν της δικαστικής συνδρομής του εκζητούντος κράτους κι εξαιτίας των ενεργειών τούτου*. Στην περίπτωση αυτή θα πρέπει να εφαρμοστεί το ά. 5§5 ΕΣΔΑ (δικαίωμα επανορθώσεως), όταν η σύλληψη αντιβαίνει στις §§1-4.

Στο νόμο δεν αναφέρεται ρητά τυχόν υποχρέωση πληροφόρησης του εκζητουμένου απ' τον αρμόδιο εισαγγελέα εφετών (που παρήγγειλε την σύλληψή του ή επέβαλε την κράτησή του) ή από άλλο πρόσωπο για το δικαίωμα αυτό της προσφυγής του. Κατά συνέπεια, κρίνεται απολύτως απαραίτητη η πρόσληψη συνηγόρου από τον εκζητούμενο, για να μην απεμπολήσει εν αγνοία του το εν λόγω δικαίωμά του. Η παροχή νομικής βοήθειας είναι αναγκαία, δεδομένου ότι οι προθεσμίες άσκησης προσφυγής είναι τόσο βραχύχρονες [εντός δύο ημερών κατά το ά. 16§2] και δεν ασκούνται π.χ. (και) στον διευθυντή φυλακής αλλά αποκλειστικά στην γραμματεία της εισαγγελίας εφετών¹⁷⁴.

Δεδομένου ότι το εκζητούμενο πρόσωπο είναι πολύ πιθανό να έχει συγγενείς, φίλους, εργοδότη, σημαντικό είναι να υπάρχει η δυνατότητα να ενημερωθούν για την κράτησή του, για λόγους προσωπικούς ή σχετικούς με τη δίκη στο εκδόν το ΕΕΣ κ-μ (π.χ. φύλαξη-συντήρηση αποδεικτικού στοιχείου για τη μετέπειτα προσκόμισή του) – ιδίως αν συνελήφθη και κρατείται σε αλλοδαπό κ-μ¹⁷⁵.

Τέλος, η κράτηση ή οι περιοριστικοί όροι επιβάλλονται «ώστε να αποφευχθεί η διαφυγή του [εκζητουμένου]», ενώ «οι περιοριστικοί όροι που [του] επιβλήθηκαν (...) μπορούν να αντικατασταθούν με κράτηση, αν ανακύψει κίνδυνος φυγής» (ά. 16§1)¹⁷⁶. Μόνος λοιπόν λόγος για την επιβολή αυτών των μέτρων δικονομικού εξαναγκασμού

¹⁷⁴ Αντίθετα, για τον κατηγορούμενο η προθεσμία της προσφυγής είναι πενήνήμερη και γίνεται στον γραμματέα των πλημμελειοδικών ή στον διευθυντή των φυλακών όπου κρατείται (ά. 285§1 ΚΠοινΔ).

¹⁷⁵ Βλ. *Morgan*, ό.π., σ. 201-202· επίσης ανωτέρω, sub 1.4.

¹⁷⁶ Βλ. και ά. 12 α-π, σύμφωνα με το οποίο «όταν ένα πρόσωπο συλλαμβάνεται βάσει ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης, η δικαστική αρχή εκτέλεσης αποφασίζει κατά πόσον είναι σκόπιμο να τηρηθεί υπό κράτηση σύμφωνα με το δίκαιο του κράτους μέλους εκτέλεσης. Η προσωρινή απόλυση είναι δυνατή οποτεδήποτε σύμφωνα με το εσωτερικό δίκαιο του κράτους μέλους εκτέλεσης, υπό την προϋπόθεση ότι η αρμόδια αρχή του εν λόγω κράτους μέλους λαμβάνει κάθε μέτρο που κρίνει αναγκαίο, ώστε να αποφευχθεί η διαφυγή του καταζητουμένου». [Οι υπογραμμίσεις είναι δικές μου]. Πρβλ. και ά. 17§5 α-π, σύμφωνα με το οποίο «εφόσον η δικαστική αρχή δεν έχει λάβει οριστική απόφαση για την εκτέλεση του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης, εξασφαλίζει ότι εξακολουθούν να συντρέχουν οι απαραίτητες προϋποθέσεις ώστε να είναι δυνατή η παράδοση προσώπων» (: να είναι διαθέσιμα, π.χ. μέσω κράτησης, και να μην έχουν τραπεί σε φυγή).

είναι η μη φυγή του εκζητουμένου¹⁷⁷, ούτως ώστε να μη διεξαχθεί ερήμην του η διαδικασία στο ακροατήριο. Περαιτέρω, εάν διαφύγει ο εκζητούμενος, θα εκτεθεί το ελληνικό κράτος έναντι του εκδόντος κ-μ. Συνεπώς, η κράτηση του εκζητουμένου γενικά συναρτάται προς τον κίνδυνο φυγής του¹⁷⁸ και δεν επιτρέπεται η κρίση γι' αυτή να βασίζεται σε άλλους λόγους, όπως π.χ. στην ιδιαίτερη επικινδυνότητά του τού ά. 282§3 ΚΠοινΔ, ή σε ανταπόδοση για την πράξη (που τεκμαίρεται ότι δεν έχει πράξει και για την οποία δεν δικάζεται εν προκειμένω, αλλά ζητείται η προσαγωγή του στο εκζητούν κ-μ)¹⁷⁹.

Το ΕυρΔΔΑ πάντως έκρινε¹⁸⁰ ότι επί απέλασης ή έκδοσης (ήτοι στο πεδίο του ά. 5§1^{περ.στ}) δεν χρειάζεται η κράτηση να θεωρηθεί ως εύλογα απαραίτητη για να επιβληθεί, όπως π.χ. επιβάλλεται στις περ. β,γ,ε) του ά. 5§1 ΕΣΔΑ. Από άλλη σκοπιά, ο Άρειος Πάγος έκρινε¹⁸¹ ότι, αν η σύλληψη και η κράτηση του εκζητουμένου δεν είναι σύννομη, αυτό δεν πλήττει την απόφαση για την εκτέλεση του ΕΕΣ, οπότε δεν εξετάζεται καν. Η άποψη αυτή επιβαρύνει υπερβολικά (και παρά το Σύνταγμα) τον καθ'ού (κατηγορούμενο ή εκζητούμενο). Στο εθνικό μας δίκαιο πάντως, όπως εφαρμόζεται κατά τη διαδικασία της ποινικής δίκης, γίνεται δεκτό ότι η παράνομη σύλληψη δεν εμποδίζει την πρόοδο της διαδικασίας. Ενδιαφέρον όμως παρουσιάζει και η περίπτωση στην οποία η σύλληψη και η κράτηση του εκζητουμένου ερείδονται σε μη νόμιμο ΕΕΣ. Η σύλληψη αυτή και η επακόλουθη κράτηση είναι παράνομες, λόγω παράβασης του ά. 14§1¹⁸². Μη νόμιμο είναι το ΕΕΣ για το οποίο δεν έχει τηρηθεί ο νόμιμος τύπος (δηλαδή δεν περιέχει τα στοιχεία που ορίζει το ά. 2§1)¹⁸³. Κατά τη

¹⁷⁷ Και όχι, π.χ., η επικινδυνότητά του, για την οποία θα λάμβανε χώρα ευκολότερα υποκειμενική (και άρα αποφευκτέα) κρίση του εισαγγελέα ή του αρμόδιου δικαστικού οργάνου.

¹⁷⁸ Υπό το καθεστώς του ΚΠοινΔ, ο κανόνας είναι η κράτηση (ά. 446 : «*όταν η ταυτότητα [του εκζητουμένου] βεβαιωθεί, ο εισαγγελέας εφετών διατάσσει την κράτησή του*») και η προσωρινή απόλυση (κατ' άρθρο 449§2) δυνατότητα. Μνεία για τους λόγους της κράτησης γίνεται μόνο στο ά. 445§2, στη σύλληψη και κράτηση πριν την παραλαβή των σχετικών με την έκδοση εγγράφων, όπου υπάρχει «*βάσιμη υπόνοια φυγής του προσώπου*».

¹⁷⁹ Κατά τον Γιαννίδη, Το ένταλμα σύλληψης του κατηγορουμένου - Θεωρία και Πρακτική, Πρακτικά Συνεδρίου, σ. 74-75, τα μέτρα δικονομικού καταναγκασμού (όπως είναι η προσωρινή κράτηση και η επιβολή περιοριστικών όρων) «*καθίστανται αυτομάτως αντισυνταγματικά όταν προσλαμβάνουν ουσιαστικό ανταποδοτικό χαρακτήρα*».

¹⁸⁰ Βλ. από 15.11.1996 απόφ. επί της υπόθ. *Chalal v. the UK*, σκ. 112· από 11.07.2006 απόφ. επί της υπόθ. *Saadi v. the UK*, σκ. 33 επ.

¹⁸¹ ΣυμβΑΠ 924/2005, ΠοινΔ 3/2005, σ. 857.

¹⁸² Σύμφωνα με το ά. 14§1, «*όταν ο αρμόδιος εισαγγελέας εφετών λάβει το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης που έχει εκδοθεί με το νόμιμο τύπο, μεριμνά για τη σύλληψη του εκζητουμένου*».

¹⁸³ Εν προκειμένω μας απασχολεί η *τυπική νομιμότητα του ΕΕΣ*, της οποίας οι όροι αν δεν πληρούνται τότε αυτό πάσχει ακυρότητα. Αν το ΕΕΣ εκδίδεται από άλλο πρόσωπο, π.χ. αστυνομικό όργανο ή ιδιώτη, τότε το ΕΕΣ αυτό είναι *ανυπόστατο*. Αν πάλι εκδοθεί ΕΕΣ χωρίς να έχει προηγουμένως ενσωματωθεί η α-π ή αν καταργηθεί εκ των υστέρων ο νόμος που την ενσωμάτωσε ως αντισυνταγματικός, τότε το ΕΕΣ είναι *νόμω αβάσιμο*. Για *ουσία αβάσιμο ΕΕΣ* μπορεί νομίζω να γίνει λόγος στις περιπτώσεις, στις οποίες ερευνώνται τα «*πραγματικά περιστατικά*» που αφορούν σε αυτό. Δηλαδή, όχι το κατά πόσο έλαβε χώρα

γνώμη μου, μια τέτοια κράτηση στερείται νόμιμης βάσης και, συνεπώς, είναι τελείως δυσανάλογη προς το σκοπό που επιτελεί, δηλαδή την παράδοση. Η προσέγγιση αυτή λειτουργεί προστατευτικά για τον εκζητούμενο και μάλλον είναι ευκαταία η αποδοχή της¹⁸⁴.

2.5. Το ζήτημα της μερικής άρσης του όρου του διττού αξιολογίου

Κατά κανόνα, για να εκδοθεί ο εκζητούμενος στο εκζητούν κράτος, πρέπει η αξιόποινη πράξη για την οποία ζητείται η έκδοσή του να συνιστά έγκλημα και για το εκζητούμενο κράτος. Ο ΚΠοινΔ, λ.χ., ορίζει ότι «η έκδοση αλλοδαπού επιτρέπεται όταν αυτός κατηγορείται για αξιόποινη πράξη εναντίον της οποίας απειλείται και από τον ελληνικό ποινικό νόμο και από το νόμο του κράτους που ζητεί την έκδοση στερητική της ελευθερίας ποινή, της οποίας το ανώτατο όριο είναι δύο έτη και πάνω ή η ποινή του θανάτου. [...]» (ά. 437^{περ.α}). Αυτός είναι ο όρος του διττού αξιολογίου. Η συνδρομή του ελέγχεται αρχικά *in abstracto*, δηλαδή για να διαπιστωθεί γενικά το αξιόποινο της πράξης στο δίκαιο τόσο του εκζητούντος όσο και του εκζητουμένου κράτους¹⁸⁵ και στη συνέχεια *in concreto*, δηλαδή για να διαπιστωθεί ειδικά εάν η συγκεκριμένη πράξη είναι αξιόποινη και κατά το δίκαιο του εκζητουμένου κράτους (με διερεύνηση, π.χ., εάν συντρέχει κάποιος λόγος άρσης του αξιολογίου ή εάν έχει χωρήσει παραγραφή)¹⁸⁵.

Στο σημείο αυτό η α-π εισάγει μια πολύ μεγάλη «καινοτομία», που συνιστά και ένα από τα κύρια χαρακτηριστικά της : το ά. 2§2 αυτής ορίζει ότι η παράδοση βάσει ΕΕΣ χωρεί «και χωρίς έλεγχο του διττού αξιολογίου της πράξης, [...] για τις ακόλουθες αξιόποινες πράξεις, εφόσον τιμωρούνται στο κράτος μέλος έκδοσης του εντάλματος με στερητική της ελευθερίας ποινή ή στερητικό της ελευθερίας μέτρο ασφαλείας ανώτατης διάρκειας τουλάχιστον τριών ετών και όπως ορίζονται από το κράτος μέλος έκδοσης του εντάλματος [...]» και ακολουθεί κατάλογος με τριάντα δύο κατηγορίες εγκλημάτων¹⁸⁶

(και υπό ποιους όρους) η τέλεση του εγκλήματος για το οποίο ζητείται η εκτέλεση του ΕΕΣ [αφού αυτό συνιστά το αντικείμενο της ποινικής δίκης], αλλά π.χ. εάν το καθ'ού πρόσωπο είναι ανήλικο (ά. 11περ.γ) κ.ά. Το αρμόδιο δικαστικό όργανο μπορεί να ελέγχει την ουσιαστική –εξατομικευμένη ως προς τον συγκεκριμένο εκζητούμενο– βασιμότητα του ΕΕΣ μόνο στο μέτρο που αυτό επιτρέπεται ή επιβάλλεται από το νόμο, καθώς και σε περίπτωση που ενδεχομένως να θίγεται η εγχώρια δημόσια τάξη.

¹⁸⁴ Πρβλ. Χρυσικό, ό.π., σ. 111-112, ο οποίος αναφέρεται στην έκδοση και διαπιστώνει ότι ενώ αρχικά το ΕυρΔΔΑ δεν θεωρούσε την κράτηση αυτή ως αντικείμενη στο ά. 6§1^{περ.στ} ΕΣΔΑ, σταδιακά (στις υπόθ. *Bozano v. France* και *Ali v. Switzerland*) μετέβαλε τρόπον τινά τη νομολογία του.

¹⁸⁵ Για το όλο θέμα βλ. Βασιλακάκη, Το αλλοδαπό δίκαιο..., ό.π., σ. 287 επ.

¹⁸⁶ Πρόκειται για κατηγορίες εγκλημάτων και όχι για αυτοτελή εγκλήματα. Σημειώνεται, μάλιστα, ότι το περιεχόμενο τουλάχιστον ορισμένων από αυτές είναι ευρύτατο. Η αοριστία τους επιδεινώνεται από το

[για τις οποίες βλ. το ά. 10§2 ν. 3251/04, σε *Παράρτημα*]. Δηλαδή, η προϋπόθεση του διττού αξιοποιύνου αίρεται εν μέρει, προκειμένου για ΕΕΣ, λόγω της βαρύτητας που θεωρήθηκε ότι έχουν οι διαλαμβανόμενες κατηγορίες εγκλημάτων. Παράλληλα, δεν αποκλείεται η διεύρυνση του καταλόγου με την προσθήκη σ' αυτές και νέων κατηγοριών (ά. 2§3 α-π). Ο έλεγχος του όρου του διττού αξιοποιύνου για τα υπόλοιπα εγκλήματα συνιστά πλέον απλώς *δυνατότητα* (ως δυνητικός λόγος άρνησης εκτέλεσης του ΕΕΣ) και όχι κατ' ανάγκη τον κανόνα. Σε κάθε περίπτωση, αν ο όρος του διττού αξιοποιύνου προβλεφθεί, ο έλεγχος της συνδρομής του γίνεται *«ανεξαρτήτως των στοιχείων αντικειμενικής υποστάσεως ή του νομικού χαρακτηρισμού»* της αξιόποινης πράξης (ά. 2§4 α-π).

Ο έλληνας νομοθέτης κατά την ενσωμάτωση της α-π στο εθνικό δίκαιο καθιέρωσε τον έλεγχο του διττού αξιοποιύνου ως κανόνα (ά. 10§1), όπως και την εξαιρετική –κατά τ' ανωτέρω– άρση του (ά. 10§2)¹⁸⁷. Υποστηρίζεται¹⁸⁸ ότι με την κατάργηση αυτή του όρου του διττού αξιοποιύνου λαμβάνει έτσι χώρα σύλληψη και κράτηση στην Ελλάδα για πράξη που συνιστά έγκλημα στο αλλοδαπό κ-μ, όχι όμως κατ' ανάγκη και στο ελληνικό έδαφος (π.χ., στην περίπτωση της κλοπής ψηφιακής ταυτότητας), γεγονός που συνιστά πρακτική μη συνάδουσα με την αρχή της νομιμότητας (ά. 7 Σ, 7 ΕΣΔΑ) και συνακόλουθα απαράδεκτη. Βέβαια, πρέπει να σημειωθεί ότι τέτοιες περιπτώσεις είναι κάπως περιθωριακές, αφού η α-π αναγράφει κυρίως πράξεις ιδιαίτερης ποινικής απαξίας, που ήδη προβλέπονται στις έννομες τάξεις όλων των κ-μ. Μάλιστα, εάν προχωρήσει περισσότερο η ευρωπαϊκή ενοποίηση και δη στον τομέα της θέσπισης ουσιαστικών ποινικών διατάξεων, θα καταλήξουμε νομίζω σε μια εξομοίωση ως προς την τυποποίηση των ιδιαίτερα σοβαρών (και όχι μόνο) αξιόποινων πράξεων – όπως τυχόν αυτές νοούνται από τον «ενωσιακό» νομοθέτη. Ας σημειωθεί, ότι η παραπάνω υποστηριζόμενη άποψη βαίνει συνήθως παράλληλα με το επιχείρημα για τον μη περιορισμό της κρατικής κυριαρχίας. Η δε αντίθετη –και σύμφωνη με το ν. 3251– άποψη είναι συνεπής και σύμφωνη με την ενοποιητική

ότι κάθε έγκλημα, που εμπίπτει σε κάποια εξ αυτών, έχει τυποποιηθεί κατά διαφορετικό τρόπο σε κάθε κ-μ (ενδεχομένως εκτός από εκείνα που έχουν αποτελέσει αντικείμενο ρύθμισης α-π).

¹⁸⁷ Βλ. *Συμεωνίδου-Καστανίδου*, ό.π., σ. 775, για τη –δεκτική επικρίσεων– «*πρωτοτυπία*» του Έλληνα νομοθέτη ως προς τη διεύρυνση του καταλόγου σε πράξεις που δεν περιλαμβάνει η α-π.

¹⁸⁸ Βλ. ενδεικτ. *Καϊάφα-Γκμπάντι*, Ο νόμος για το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης και την τρομοκρατία και οι δηλώσεις πίστης στο Σύνταγμα, ΠοινΔικ 7/2004, σ. 837· την *ίδια*, Παρατηρήσεις επί απόφασης ΔΕΚ της 03.05.2007 (υπόθ. C-303/2005), ΠοινΔικ 5/2007, σ. 578· *Συμεωνίδου-Καστανίδου*, ό.π., σ. 776.

πολιτική που προωθείται στο πλαίσιο της ΕΕ¹⁸⁹ και αρμόζει σε κράτη, που βρίσκονται στον ίδιο χώρο –την ευρωπαϊκή ήπειρο–, έχουν (έστω) σχετικά κοινό νομικό πολιτισμό και ευρείες συναλλακτικές σχέσεις. Στα κράτη αυτά, προκειμένου για *σοβαρά* εγκλήματα, για τα οποία αποφασίστηκε ότι πρέπει να αίρεται ο όρος του διττού αξιοποιούν, δεν νοείται πια η άγνοιά τους σε έδαφος της ΕΕ (δηλαδή σε οποιοδήποτε κ-μ)¹⁹⁰. Με δεδομένο μάλιστα ότι στο πλαίσιο του τρίτου (: ενωσιακού) πυλώνα όλες οι αποφάσεις που λαμβάνονται και οι ρυθμίσεις που τίθενται [: και οι αποφάσεις-πλαίσιο] απαιτούν την ομοφωνία των κ-μ, η κυβέρνηση ενός κ-μ δεν μπορεί να υποστηρίξει –πειστικά– ότι η συγκεκριμένη ρύθμιση της επιβλήθηκε άνωθεν και ότι δεν την επιθυμούσε, αφού θα μπορούσε να είχε αρνηθεί την υιοθέτησή της. Όπως και αν έχει το όλο ζήτημα, τα εθνικά μας δικαστήρια εφάρμοσαν τη διάταξη αμέσως μετά τη θέση της σε ισχύ.

Σχετικά πρόσφατα το ΔΕΚ απεφάνθη επί του όλου ζητήματος, κρίνοντας ότι με τις νέες ρυθμίσεις δεν θίγεται η αρχή *nullum crimen, nulla poena sine lege* καθώς και η αρχή *της ισότητας και της απαγόρευσης δυσμενών διακρίσεων*¹⁹¹. Το ΔΕΚ υποστήριξε εν προκειμένω ότι ο ορισμός των πράξεων και των ποινών των τριάντα δύο εν λόγω κατηγοριών εγκλημάτων για τα οποία αίρεται ο έλεγχος του διττού αξιοποιούν προκύπτει από το δίκαιο του κ-μ έκδοσης του ΕΕΣ, το οποίο μάλιστα «οφείλει να σέβεται τα θεμελιώδη δικαιώματα και τις θεμελιώδεις αρχές του δικαίου, όπως διατυπώνονται στο άρθρο 6 της Συνθήκης ΕΕ, και, επομένως, την αρχή “ουδεμία ποινή άνευ νόμου”»¹⁹². Συνακόλουθα –και εκ της «πλαγίας οδού» θα λέγαμε– το ΔΕΚ καταλήγει στο συμπέρασμα ότι το ά. 2§2 α-π δεν πάσχει από ακυρότητα, υπό το

¹⁸⁹ Βλ., π.χ., προτάσεις Γενικού Εισαγγελέα, υπόθ. ΔΕΚ *Advocaten*..., ό.π., σκ. 91 επ., κατά τον οποίο η διαφορετική μεταχείριση σε αυτή την περίπτωση είναι αντικειμενική, εύλογη, δίκαιη και σύμφωνη προς την αρχή της αναλογικότητας.

¹⁹⁰ Πάγια αρχή του Δικαίου είναι ότι «*άγνοια νόμου δεν συγχωρείται*» (και άρα, τιμωρείται). Είναι γεγονός όμως ότι οι πολίτες (που, στη δημοκρατία, είναι, θεωρητικά, και νομοθέτες διά μέσου των αντιπροσώπων τους-βουλευτών) είναι πολύ πιθανό να αγνοούν ουσιαστικά τη νομοθεσία του κράτους τους, λόγω του πλήθους και της πολυπλοκότητας των νόμων που ισχύουν. Κατά μείζονα λόγο λοιπόν, το πρόσωπο που ευρίσκεται σε άλλο κ-μ θα έχει περισσότερη «*άγνοια νόμου*» και ενδέχεται να μη γνωρίζει τις (αξιόποινες) πράξεις που έχουν τυποποιηθεί ως εγκλήματα σε αυτό, γεγονός που επιτείνει την θέση του και σχετίζεται και με την υπαιτιότητά του. Στην α-π δεν φαίνεται να λήφθηκε υπόψη αυτό το γεγονός, και τούτο μάλλον λόγω της πρόθεσης να διώκονται επιτυχώς ορισμένα «*σοβαρά*» εγκλήματα (για τα οποία όμως ενδέχεται ν' απαιτούνται άλλοι όροι για την πλήρωση των όρων τους απ' αυτούς που προβλέπονται στη νομοθεσία του κ-μ του οποίου είναι πολίτες ή μπορεί να μην τυποποιούνται καν σ' αυτή, όπως π.χ. το έγκλημα της «*ξеноφοβίας*» του ά. 2§2 α-π, που δεν προβλέπεται στο ελληνικό κράτος). Πρακτικά, λοιπόν, δεν φαίνεται να συγχωρείται άγνοια νόμου από τον εκζητούμενο, δεν αποκλείεται όμως να ληφθεί υπόψη από τον δικαστή του κ-μ έκδοσης του ΕΕΣ.

¹⁹¹ ΔΕΚ, υπόθ. *Advocaten*..., σκ. 44 επ.

¹⁹² Ό.π., σκ. 53.

πρίσμα της αρχής της νομιμότητας¹⁹³. Το προσφεύγον σωματείο ισχυρίστηκε επίσης ότι η κατάργηση του ελέγχου του διττού αξιοποίνου έχει ως αποτέλεσμα την προσβολή της *αρχή της ισότητας και της απαγόρευσης δυσμενών διακρίσεων*, αφού αντιμετωπίζονται δυσμενέστερα τα πρόσωπα που τελούν μια από τις αξιόποινες πράξεις του ά. 2§2 έναντι των προσώπων που τελούν άλλες μη συμπεριλαμβανόμενες σ' αυτό αξιόποινες πράξεις¹⁹⁴. Το ΔΕΚ θεωρεί ότι «*οι περιλαμβανόμενες στις εν λόγω κατηγορίες αξιόποινες πράξεις προσβάλλουν τη δημόσια τάξη και ασφάλεια σε τέτοιο βαθμό ώστε δικαιολογημένα να μην απαιτείται έλεγχος του διττού αξιοποίνου*»¹⁹⁵, καθώς κι ότι ακόμη και στην περίπτωση που τυχόν λαμβάνει χώρα διακριτική μεταχείριση προσώπων, αυτή είναι σε κάθε περίπτωση δικαιολογημένη¹⁹⁶. Το προσφεύγον σωματείο ισχυρίστηκε ακόμη ότι με την έλλειψη σαφήνειας στον ορισμό των αξιόποινων πράξεων των εν λόγω κατηγοριών εγκλημάτων θίγεται η αρχή της νομιμότητας αλλά και η αρχή της ισότητας, αφού μπορεί να οδηγήσει σε ανομοιογενή εφαρμογή του εθνικού νόμου που ενσωμάτωσε την α-π¹⁹⁷. Το ΔΕΚ απεφάνθη στο σημείο αυτό ότι δεν θίγεται η α-π, αφού δεν έχει ως σκοπό την εναρμόνιση των ουσιαστικών ποινικών δικαίων των κ-μ¹⁹⁸.

Από τα προαναφερθέντα παρατηρούμε ότι, τόσο ο τρόπος με τον οποίο το ΔΕΚ κατέληξε στο τελικό συμπέρασμά του (ότι οι υποβληθέντες ισχυρισμοί του προσφεύγοντος δεν θίγουν το κύρος της α-π), όσο και η ποιότητα αλλά και η υπερβολικά μικρή έκταση των σχετικών σκέψεών του, δεν είναι ικανοποιητικά : για ένα ζήτημα τόσο ουσιώδες (και ακανθώδες) όσο η νομιμότητα της εν λόγω α-π θα ανέμενε κανείς πιο εμπεριστατωμένο και πειστικό σκεπτικό της απόφασης.

Όπως και να 'χει, κατόπιν της απόφασης του ΔΕΚ, δεν υπάρχει πλέον περιθώριο αμφισβήτησης της νομιμότητας της α-π ως προς τη μερική άρση του ελέγχου του όρου του διττού αξιοποίνου, ενόψει του δεσμευτικού χαρακτήρα της σχετικής νομολογίας. Κατά τούτο, η ανωτέρω θεωρητική διαμάχη στερείται πλέον (πρακτικού, τουλάχιστον) ενδιαφέροντος. Έτσι, ένα ΕΕΣ θα πρέπει νομίζω ν' απορριφθεί, μόνο αν κριθεί –κατά τ' ανωτέρω, υπό 1.1.3.– ότι στην *in concreto* ερευνώμενη περίπτωση θίγεται η δημόσια τάξη τού κ-μ εκτέλεσης.

¹⁹³ Ο.π., σκ. 54.

¹⁹⁴ Ο.π., σκ. 12, 55.

¹⁹⁵ Ο.π., σκ. 57.

¹⁹⁶ Ο.π., σκ. 58.

¹⁹⁷ Ο.π., σκ. 13, 59.

¹⁹⁸ Ο.π., σκ. 59.

3. Η ΕΙΔΙΚΟΤΕΡΗ ΝΟΜΙΚΗ ΘΕΣΗ ΤΟΥ ΕΚΖΗΤΟΥΜΕΝΟΥ ΚΑΤΑ ΤΟ ΣΤΑΔΙΟ ΤΗΣ ΕΚΔΟΣΗΣ ΤΗΣ ΑΠΟΦΑΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΤΕΛΕΣΗ Η΄ ΜΗ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΕΝΤΑΛΜΑΤΟΣ ΣΥΛΛΗΨΗΣ

3.1. Το δικαίωμα άσκησης ενδίκου μέσου

3.1.1. Θεμελίωση στο Σύνταγμα, την ΕΣΔΑ και το ΔΣΑΠΔ

Το ά. 20§1 Σ κατοχυρώνει το δικαίωμα παροχής έννομης προστασίας, «*όπως νόμος ορίζει*». Από το Σύνταγμα δεν προκύπτει υποχρέωση του νομοθέτη προς θέσπιση δύο (ή περισσότερων) βαθμών δικαιοδοσίας κατά των αποφάσεων των πρωτοβαθμίων δικαστηρίων¹⁹⁹.

Η ανωτέρω υποχρέωση πηγάζει από το 7^ο Πρωτόκολλο της ΕΣΔΑ (που κυρώθηκε με το ν. 1705/87), στο οποίο κατοχυρώνεται το δικαίωμα της επανεξέτασης από ανώτερο δικαστήριο. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με το ά. 2§1 αυτού, «*κάθε πρόσωπο που καταδικάσθηκε για αξιόποινη πράξη από δικαστήριο, έχει το δικαίωμα της επανεξέτασης από ανώτερο δικαστήριο της απόφασης με την οποία κηρύχθηκε ένοχος ή της απόφασης με την οποία του επιβλήθηκε ποινή. Η άσκηση αυτού του δικαιώματος και οι λόγοι για τους οποίους μπορεί αυτό να ασκηθεί, διέπονται από το νόμο*».

Περαιτέρω, το ά. 14§5 ΔΣΑΠΔ ορίζει ότι «*κάθε πρόσωπο που κρίνεται ένοχο για παράβαση έχει δικαίωμα, η απόφαση περί της ενοχής και της καταδίκης του να εξετασθεί από ανώτερο δικαστήριο*».

3.1.2. Στο ν. 3251/2004

Το ά. 22 ορίζει ότι : «*§1. Σε περίπτωση μη συγκατάθεσης του εκζητούμενου επιτρέπεται η άσκηση έφεσης στον Άρειο Πάγο από τον εκζητούμενο ή τον εισαγγελέα κατά της οριστικής απόφασης του συμβουλίου εφετών, εντός είκοσι τεσσάρων ωρών από τη δημοσίευση της απόφασης, σύμφωνα με τα οριζόμενα του άρθρου 451 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας. Για την έφεση συντάσσεται έκθεση ενώπιον του γραμματέα εφετών. §2. Ο Άρειος Πάγος σε συμβούλιο αποφαινεται εντός οκτώ ημερών από την άσκηση της έφεσης. Ο εκζητούμενος κλητεύεται αυτοπροσώπως ή μέσω του αντικλήτου του είκοσι τέσσερις ώρες πριν από τη συζήτηση με μέριμνα του Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου.*».

¹⁹⁹ Βλ. ΣτΕ 3621/95 σε Παραρά, ό.π., σ. 124 και εκεί παραπομπές.

3.1.3. Κανονιστικό περιεχόμενο και κριτικές παρατηρήσεις

Το υπό 3.1.1. δικαίωμα άσκησης ενδίκου μέσου²⁰⁰ κατοχυρώνεται στην περίπτωση καταδικαστικής ποινικής απόφασης. Η απόφαση που εκδίδει το ΣυμβΕφ αφορά στην εκτέλεση ΕΕΣ και δεν έχει σχέση με απόφαση επί της ποινικής ευθύνης του εκζητουμένου, αφού το συμβούλιο δεν ασχολείται με την ουσία της υπόθεσης –ήτοι με την πράξη για την οποία κατηγορείται ο εκζητούμενος–²⁰¹, αλλά με κάτι διαφορετικό : την προσαγωγή του στο εκζητούν κ-μ για τον σκοπό της δίωξης ή της εκτέλεσης ποινής. Δεν προκύπτει από το Σύνταγμα η υποχρέωση του νομοθέτη προς θέσπιση δευτέρου βαθμού δικαιοδοσίας για την επανάκριση υπόθεσης στο πεδίο του ΕΕΣ. Ούτε όμως η α-π παρέχει στον εκζητούμενο δικαίωμα άσκησης ενδίκου μέσου κατά της απόφασης για την εκτέλεση του ΕΕΣ. Στις σχετικές διατάξεις αναφέρεται μόνο, ότι ο καταζητούμενος (sic) «*παραδίδεται το αργότερο δέκα ημέρες αφού εκδόθηκε η οριστική απόφαση*» (23§2). Αναγνωρίζεται δηλαδή στην α-π, έμμεσα, η δυνατότητα να εκδοθεί απόφαση μη οριστική εξ αρχής και άρα προσβλητή. Ο έλληνας νομοθέτης πιθανώς έλαβε τούτο υπόψη του, όπως και το ότι η ρύθμιση αυτή απαντούσε ήδη και στο υπό τον ΚΠοινΔ καθεστώς. Διαφορετικά, η δίκη για την έκδοση ή την παράδοση δεν θα ήταν δίκαιη, αφού το πρόσωπο «*καταδικάζεται*» αμετακλήτως στον πρώτο ήδη βαθμό (πράγμα απαράδεκτο και μη συνάδον με το νομικό πολιτισμό μας με δεδομένες και τις κατ' αναλογία εφαρμοστέες ανωτέρω διατάξεις της ΕΣΔΑ και του ΔΣΑΠΔ) και δεν τηρείται το ά. 6 ΕΣΔΑ αλλά και το ά. 13 ΕΣΔΑ (τα οποία εμπίπτουν ερμηνευτικώς εν προκειμένω)²⁰². Ως εκ τούτου, τέτοια έκδοση δεν θα ήταν σύμφωνη με την ΕΣΔΑ, η οποία συνιστά ανώτερη

²⁰⁰ Για την έννοια του ενδίκου μέσου γενικά, βλ. Παπαδαμάκη, ό.π., σ. 467 επ. Επιδιώκεται μ' αυτό ο έλεγχος και η διόρθωση των σφαλμάτων του προσβαλλόμενου βουλεύματος (εν προκειμένω), που είναι σχετικά με την ερμηνεία και εφαρμογή του νόμου ή την ουσιαστική εκτίμηση των αποδεικτικών μέσων.

²⁰¹ Ακόμη και στον in concreto έλεγχο του διττού αξιοποίνου δεν επιτρέπεται να υπεισέλθει το συμβούλιο στην εξέταση πραγματικών περιστατικών. Εξαιρέσεις : η έκδοση για πολιτικούς λόγους ή η διαδικασία έκδοσης κατά τον ΚΠοινΔ (κατ' ά. 450§2)· βλ. Βασιλακάκη, Το αλλοδαπό δίκαιο..., σ. 307. Βλ. επίσης το ά. 438^{περ.δ}) ΚΠοινΔ, για την απόρριψη της αίτησης έκδοσης στην περίπτωση που νόμιμος λόγος εμποδίζει την δίωξη ή την εκτέλεση της ποινής ή αποκλείει ή εξαλείφει το αξιοπίνο. [Σημειωτέον πάντως, ότι υπό το καθεστώς του ΚΠοινΔ η *παραγραφή* κρίνεται αποκλειστικά κατ' εφαρμογή του δικαίου του εκζητούντος κράτους (ό.π., σ. 311)· σε αντίθεση με το ά. 11^{περ.δ}) ν. 3251 (και 4§4 α-π), που ορίζει ότι αυτή κρίνεται σύμφωνα με τους ελληνικούς ποινικούς νόμους, εφόσον η αξιόποινη πράξη υπάγεται (και) στην αρμοδιότητα των ελληνικών δικαστικών αρχών]. Προκειμένου λοιπόν για το ΕΕΣ, δεδομένων των ρυθμίσεων του ν. 3251 και της αρχής της αμοιβαίας εμπιστοσύνης μεταξύ των κ-μ, το συμβούλιο κατά κανόνα δεν υπεισέρχεται στην εξέταση πραγματικών περιστατικών.

²⁰² Βλ. σχετ. Χρυσικό, ό.π., σ. 129 επ., ως προς το δικαίωμα στην τήρηση της προσήκουσας διαδικασίας (due process) και ειδικότερα με το δικαίωμα στη δίκαιη δίκη.

ιεραρχικά πηγή του δικαίου, με ενδεχόμενο επακόλουθο την καταδίκη του κράτους από το ΕυρΔΔΑ.

Η δυνατότητα άσκησης έφεσης λοιπόν υπάρχει και για να έχει νόημα η εν λόγω ένδικη προστασία πρέπει να είναι ουσιώδης και αποτελεσματική. Η έφεση ασκείται στο στενό χρονικό πλαίσιο που θέτει ο νόμος (: 24 ώρες – προθεσμία που εκκινεί από τη δημοσίευση του βουλεύματος και διαρκεί ολόκληρη την επόμενη ημέρα από την έναρξή της, κατ' ά. 168§1 ΚΠοινΔ, δηλαδή ως την 15:00 ώρα, που λήγει το ωράριο της αρμόδιας δικαστικής γραμματείας). Η προθεσμία αυτή αρχίζει από τη στιγμή που το βούλευμα επιδίδεται στον εκζητούμενο (ή στον συνήγορό του) [κατ' ά. 471§1 ΚΠοινΔ], εάν δεν ήταν παρών κατά την δημοσίευση.

Κρίνεται αναγκαία η *πληροφόρηση* του εκζητουμένου για το δικαίωμα άσκησης έφεσης, αν και –κακώς– ο ν. 3251 δεν περιλαμβάνει σχετική επιταγή. Δεν υπάρχει δηλαδή υποχρέωση του αρμόδιου εισαγγελέα ή Συμβουλίου για την πληροφόρηση του εκζητουμένου σχετικά με το δικαίωμά του αυτό. Στην περίπτωση που ο εκζητούμενος δεν πληροφορείται σχετικά, ο συνήγορος είναι απαραίτητος. Υπάρχει το ενδεχόμενο ο εκζητούμενος να μη πληροφορηθεί καθόλου είτε να μη πληροφορηθεί επαρκώς και κατ' ορθό τρόπο (όταν, π.χ., δεν του συγκεκριμενοποιείται ο τρόπος ασκήσεως του ενδίκου μέσου, δηλαδή που κατατίθεται η έφεση, ποια είναι η προθεσμία ασκήσεώς της κ.ά.). Σημειώνεται ότι έφεση κατά του αποφαινόμενου υπέρ ή κατά της παράδοσης(/έκδοσης) βουλεύματος μπορεί να ασκήσει και ο εισαγγελέας εφετών, ενώ ο εκζητούμενος έχει έννομο συμφέρον μόνο αν έγινε δεκτή η παράδοσή του (βλ. ά. 463 ΚΠοινΔ). Ο εκζητούμενος έχει τη δυνατότητα να παραιτηθεί από την ασκηθείσα έφεση, οπότε αυτή θα καταστεί απαράδεκτη (κατ' αναλογία του ά. 475 ΚΠοινΔ).

Όπως στην πρωτοβάθμια κρίση για την παράδοση, εξετάζεται κι εδώ η νομιμότητα του ΕΕΣ, δηλαδή η εξωτερική νομότυπη έκδοση (π.χ. η έκδοσή του από δικαστική αρχή) και η εσωτερική (π.χ. έκδοση για αξιόποινες πράξεις και ποινές που επιτρέπουν την παράδοση του εκζητουμένου). Στη συνέχεια διερευνάται, εάν συντρέχει λόγος υποχρεωτικής άρνησης εκτέλεσής του²⁰³.

Ο Άρειος Πάγος δικάζει εν προκειμένω ως δευτεροβάθμιο συμβούλιο (ήτοι ως εφετείο) και όχι ως ακυρωτικό (αναιρετικό), επί πραγματικών περιστατικών αλλά και επί επιχειρημάτων αμιγώς νομικής φύσης²⁰⁴. Αναίρεση δεν προβλέπεται²⁰⁵.

²⁰³ ΣυμβΕφ Αθηνών 25/2007, Τράπεζα Νομικών Πληροφοριών ΔΣΑ (<http://www.dsnet.gr>).

²⁰⁴ Βλ. Βασιλακάκη, 9+1 σκέψεις..., σ. 208.

Επιτρέπεται να προσαχθούν ενώπιον τού ΣυμβΑΠ και *νέα στοιχεία*, είτε υπέρ της παράδοσης (από τον εισαγγελέα εφετών) είτε κατ' αυτής (από τον εισαγγελέα ή τον εκζητούμενο). Το ΣυμβΑΠ μπορεί να κρίνει δεκτή την έφεση και *εν μέρει*, εάν θεωρήσει ότι από το σύνολο των εγκλημάτων για τα οποία ζητείται η παράδοση του εκζητουμένου (βάσει ΕΕΣ το οποίο έγινε, έστω, καθ' ολοκληρίαν δεκτό από το ΣυμβΕφ), πρέπει η παράδοση να γίνει για ορισμένα μόνο απ' αυτά. Αυτό συμβαίνει αν, π.χ., το ΕΕΣ αφορά τρία εγκλήματα εκ των οποίων τα δύο πληρούν τους όρους τού ά. 5, το ένα όμως όχι : λόγου χάρη, εάν η επιμέτρηση των ελάχιστων ανώτατων επαπειλούμενων ποινών έγινε αθροιστικά και όχι κατ' ιδίαν για το καθένα. Το ΣυμβΑΠ ελέγχει και τον απαραίτητο όρο τού να είναι *ειδικά αιτιολογημένη* η απόφαση για την εκτέλεση ή μη του ΕΕΣ κατ' άρθρο 19§3²⁰⁶. Επίσης εξετάζει, εάν τηρήθηκαν διάφοροι προηγούμενοι διαδικαστικοί όροι, που είναι αναγκαίοι : η πληροφόρηση του εκζητουμένου, η παροχή δυνατότητας παράστασής του με δικηγόρο κ.λπ.

Το ένδικο μέσο κρίνεται παραδεκτό, όπως και υπό τους όρους του ά. 451§1 ΚΠοινΔ: επ' ασκήσεώς του εντός 24 ωρών. Έχει υποστηριχθεί ότι η προθεσμία αυτή παραβιάζει την αρχή της δίκαιης δίκης^{207,208}, ως υπερβολικά σύντομη. Τί εχέγγυα υπάρχουν για τον εκζητούμενο ν' ασκήσει σωστά έφεση, εάν –λόγω του ότι η σύνολη διαδικασία είναι ιδιαίτερα ταχεία– δεν πληροφορηθεί το περιεχόμενο της πρωτόδικης απόφασης του ΣυμβΕφ και την κατ' αυτού κρίση (κατά τρόπο μάλιστα

²⁰⁵ Διότι ο νόμος δεν αναγνωρίζει ρητά το δικαίωμα αυτό στον εκζητούμενο (όπως απαιτεί το ά. 463 ΚΠοινΔ), ενώ το σχετικό ά. 451 αναγνωρίζει μόνο το δικαίωμα έφεσης. Βλ. σχετικά ΣυμβΑΠ 124/1986 και σύμφωνη εισαγγελική πρόταση, σε : *Σταμάτη*, Ποινικά σύμμεικτα, Αθήνα-Κομοτηνή 1988, σ. 889 επ. Πρβλ. ΟΛΑΠ 462/1992, ΠοινΧρ 1992, σ. 552-553, όπου κρίθηκε ότι επί παράβασης της ισχύουσας στην έκδοση αρχής της ειδικότητας καθίσταται *αναιρετέα* η απόφαση για υπέρβαση εξουσίας. Βέβαια, αυτή η απόφαση αφορά σε περίπτωση εκζητουμένου, ο οποίος εκδόθηκε στην Ελλάδα και παραβιάστηκε εκεί η αρχή, οπότε υπήρχε περιθώριο στο πλαίσιο της συνήθους ποινικής διαδικασίας για άσκηση αναίρεσης. Για παραπομπές σε σχετική νομολογία βλ. *Βασιλακάκη*, Το αλλοδαπό δίκαιο..., σ. 359 και εκεί παραπομπές.

²⁰⁶ Βλ. *Συμεωνίδου-Καστανίδου*, ό.π., σ. 780.

²⁰⁷ Ό.π., όπου παραπομπή σε Έκθ.Επιστ.Υπηρε.Βουλής, σ. 6. Ο *Βασιλακάκης*, 9+1 σκέψεις..., σ. 208, θεωρεί ότι πρέπει εν προκειμένω να εφαρμοστούν τα ά. 20 Σ και 2 Εβδόμου Πρωτοκόλλου της ΕΣΔΑ, για να μη θίγονται τα υπερασπιστικά δικαιώματα του εκζητουμένου. Έχει επίσης υποστηριχθεί ότι η εν λόγω ρύθμιση προσκρούει στο ά. 20§1 Σ, καθώς και ότι θα έπρεπε να εφαρμοστεί αναλογικά η δεκαήμερη προθεσμία τού ά. 473§1 ΚΠοινΔ· βλ. *Μαργαρίτη*, Εμβάθυνση στην Ποινική Δικονομία Ι (Θεωρία-Νομολογία), Αθήνα 2006, σ. 643 και εκεί παραπομπές. Ο Άρειος Πάγος απέκρουσε αυτή την εκδοχή : βλ. ΣυμβΑΠ 1803/2000, ΠοινΔικ 2001, σ. 448.

²⁰⁸ Πρβλ. *ΕυρΔΔΑ*, από 16.12.1992 απόφαση επί της υπόθεσης *Hadjianastassiou v. Greece*, όπου το Δικαστήριο έκρινε ότι το ελληνικό κράτος παρέβη το ά. 6§§1,3εδ.β' ΕΣΔΑ, αφού ο κατηγορούμενος, που πρέπει να έχει τον αναγκαίο χρόνο και τις δέουσες ευκολίες και πληροφορίες για να προετοιμάσει την υπεράσπισή του, είχε (μόνο) πέντε μέρες προθεσμία για την άσκηση αναίρεσης, χωρίς να έχει λάβει γνώση της αιτιολογίας της καταδικαστικής απόφασης [σκ. 34-37]. Αυτά, βέβαια, αφορούν στον κατηγορούμενο (με την τυπική του όρου έννοια).

αιτιολογημένο²⁰⁹); Η προθεσμία των 24 ωρών είναι υπέρ το δέον βραχεία²¹⁰, στο μέτρο που είναι αρκετά πιθανό ο εκζητούμενος να μη προλάβει να ασκήσει έφεση κατά της απόφασης του ΣυμβΕφ ή να μην έχει ακόμη εντοπίσει (βάσιμους) λόγους να προβάλει. Πάντως, η συνολική διαδικασία διαφέρει από τη συνήθη ποινικοδικονομική (: επί κατηγορουμένου), καθώς είναι άλλη εν προκειμένω η σκοπιμότητά της, η οποία σχετίζεται με τη δικαστική συνεργασία μεταξύ των κ-μ και όχι με την ουσιαστική εκδίκαση της κατηγορίας σε βάρος του εκζητουμένου. Από μια πρακτική σκοπιά, με την προθεσμία των 24 ωρών η Ελλάδα ανταπεξέρχεται καλύτερα στην υποχρέωσή της για έκδοση απόφασης εντός 60 (κατ'αρχήν) ημερών από τη σύλληψη του εκζητουμένου (ά. 17§3 α-π, 21§2 ν. 3251). Έχοντας κατά νου όλα τα ανωτέρω, νομίζω ότι οι 24 ώρες είναι λίγες και υπάρχουν (ad hoc κρινόμενες) περιπτώσεις στις οποίες θα θίγεται το δικαίωμα σε δίκαιη δίκη. Κατά τον *Βασιλακάκη*²¹¹, ενδείκνυται η, κατ' ανάλογη εφαρμογή του ά. 407§1 ΚΠοινΔ, ενημέρωση του καθ'ού το ΕΕΣ για την προθεσμία και τις διατυπώσεις άσκησης της έφεσης. Διότι η προθεσμία αυτή είναι «ασφυκτική» και μη συνάδουσα –δεδομένων των ά. 20§1 Σ και ά. 2§1 Εβδόμου Πρωτοκόλλου της ΕΣΔΑ (το οποίο μπορεί να εφαρμοστεί αναλογικά)– με τη διασφάλιση του β' βαθμού δικαιοδοτικής κρίσης και την παροχή αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας στον εκζητούμενο²¹². Ο τρόπος άσκησης της έφεσης είναι αποκλειστικός και δεν έχει εφαρμογή η γενική διάταξη του ά. 474§1 ΚΠοινΔ²¹³. Τούτο σημαίνει ότι η άσκηση έφεσης ενώπιον του διευθυντή της φυλακής (και όχι στον γραμματέα του δικαστηρίου που εξέδωσε την εκκαλουμένη απόφαση) είναι απαράδεκτη.

Κατά την ΣυμβΑΠ 2180/2005²¹⁴, «από το συνδυασμό των διατάξεων των άρθρων 462επ., 474παρ.2 και 502παρ.2 του ΚΠΔ προκύπτει 1) ότι το μεταβιβαστικό αποτέλεσμα της έφεσης προσδιορίζεται από την έκταση και το περιεχόμενο των προβαλλόμενων λόγων, στην έρευνα των οποίων περιορίζεται το δευτεροβάθμιο δικαστήριο που έχει εξουσία να κρίνει μόνο για εκείνα τα μέρη της προσβαλλόμενης απόφασης, στα οποία αναφέρονται οι λόγοι της έφεσης που προτείνει ο εκκαλών και 2) ότι στην έκθεση έφεσης, με την οποία επιδιώκεται ο έλεγχος και η διόρθωση των

²⁰⁹ Βλ. ά. 19§3 ν. 3251.

²¹⁰ Όπως και υπό το καθεστώς του ΚΠοινΔ (ά. 451), όπου ορίζεται η ίδια.

²¹¹ *Βασιλακάκης*, 9+1 σκέψεις..., σ. 209.

²¹² *Ο.π.*, σ. 208.

²¹³ ΣυμβΑΠ 1919/2005, ΠοινΔικ 2/2006, σ. 164-5· ΣυμβΑΠ 1325/2005, ΠοινΧρ ΝΕ/2005, σ. 847· *πρβλ. Βασιλακάκη, ό.π.*, σ. 208.

²¹⁴ ΠοινΔικ 2/2006, σ. 172-173.

σφαλμάτων της προσβαλλόμενης απόφασης, πρέπει να διατυπώνονται οι λόγοι, για τους οποίους ασκείται, και να προτείνονται κατά τρόπο σαφή και ορισμένο για να είναι δεκτικοί δικαστικής εκτίμησης, διαφορετικά η έφεση απορρίπτεται ως απαράδεκτη». Τελικά απορρίφθηκε η εν λόγω έφεση, διότι «δεν αναφέρονται καθόλου λόγοι έφεσης, παρά μόνον γίνεται αναφορά αορίστως ότι εκκαλεί [ο εκζητούμενος] την απόφαση του Συμβουλίου “για τους λόγους που θα προβάλει κατά τη συζήτηση”»²¹⁵. Έτσι η έφεση ήταν αόριστη και ως εκ τούτου απαράδεκτη.

Η απόφαση αυτή επιτρέπει την εξαγωγή διάφορων συμπερασμάτων σχετικά με το δικαίωμα που μας απασχολεί, όπως π.χ. το εύρος του ελέγχου που ασκεί το ΣυμβΑΠ. Περαιτέρω, διαπιστώνουμε ότι κάποιες ρυθμίσεις του ΚΠοινΔ ισχύουν αναλογικά και στο πεδίο του ΕΕΣ, ενώ άλλες όχι, όπως για παράδειγμα στην περίπτωση που η έφεση ασκείται στον διευθυντή της φυλακής – δυνατότητα που, πάντως, ούτε στη διαδικασία της έκδοσης κατά τον ΚΠοινΔ προβλέπεται. Η σχετική κρίση για την αναλογική εφαρμογή διατάξεων του ΚΠοινΔ επαφίεται τελικά, εν μέρει τουλάχιστον, στους εκάστοτε αρμόδιους δικαστές²¹⁶. Η πρακτική αυτή –αν και αποσπασματική– μάλλον οδηγεί σε μια ανασφάλεια δικαίου. Στο πεδίο της ποινικής δικονομίας –στο οποίο εντάσσεται και το ΕΕΣ– διακυβεύονται όμως κρίσιμα δικαιώματα του καθ’ ού και θα πρέπει να υπάρχει ένα πλήρες και αυτοτελές σύστημα ρυθμίσεων, που να διασφαλίζει την θέση του. Τέτοιο σύστημα πρέπει αδιαμφισβήτητα να υπάρχει και για τον εκζητούμενο βάσει ΕΕΣ.

Οι λόγοι που δύναται να προβάλει ο εκζητούμενος στην κατ’ έφεση δίκη ποικίλλουν. Μπορεί, για παράδειγμα, να προβάλει ένσταση έλλειψης του νόμιμου τύπου του ΕΕΣ (το περιεχόμενο του οποίου ορίζεται στο ά. 2§1), η οποία προκαλεί σχετική ακυρότητα. Επίσης, μπορεί να ισχυριστεί ότι στο εκδόν κ-μ κρίθηκε δεσμευτικά (: από ανώτατο δικαστήριο) ο νόμος που ενσωμάτωσε στο εθνικό δίκαιο την α-π ως αντισυνταγματικός [κι ως εκ τούτου, μη εφαρμοστέος], καθόσον έτσι το

²¹⁵ Πρβλ. την ΣυμβΑΠ 1197/98, ΠοινΧρ ΜΘ’, σ. 673, όπου κρίθηκε ότι εφαρμόζεται αναλογικά για την έφεση του ά. 451§1 ΚΠοινΔ ό,τι ισχύει και για τη (συνήθη) έφεση βάσει των ά. 462 επ., 474§2 και 502§2 ΚΠοινΔ. Ήτοι, πρέπει να διατυπώνονται οι λόγοι για τους οποίους ασκείται η έφεση και να προτείνονται κατά τρόπο σαφή και ορισμένο για να είναι δεκτικοί δικαστικής εκτίμησης, διαφορετικά η έφεση απορρίπτεται ως απαράδεκτη.

²¹⁶ Βλ. σχετ. *Φυτράκη*, ό.π., σ. 220, που αναφέρεται σε «επιλεκτική αναλογία» όχι υπέρ αλλά μόνο κατά του εκζητούμενου, όπως και στην παραβίαση των άρθρων 20§1 Σ και 6 ΕΣΔΑ που έχει ως συνέπεια την πιθανή ευδοκίμηση σχετικής προσφυγής στο ΕυρΔΔΑ. Αυτή η παρατήρηση είναι λίγο υπερβολική : σε ορισμένες περιπτώσεις οι ρυθμίσεις του ν. 3251 είναι ρητές και δεν χρειάζεται ν’ ανατρέχουμε στον ΚΠοινΔ, ενώ σε άλλες περιπτώσεις χρειάζεται. Εν προκειμένω, η νομολογία του Αρείου Πάγου ως προς το ζήτημα του τρόπου άσκησης της έφεσης κατά τη διαδικασία της έκδοσης σύμφωνα με τον ΚΠοινΔ είναι παγία, οπότε –σε περίπτωση μη μεταβολής της– η διαφορετική αντιμετώπιση του εν λόγω ζητήματος θα μπορούσε να επέλθει με διάταξη νόμου.

κ-μ δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι έχει εναρμονιστεί με την α-π και πλήττεται η αρχή της αμοιβαιότητας^{217,218}. Τυχόν προβολή, όμως, ισχυρισμού της εφαρμογής κατ' άρθρο 6 ΠΚ αρχής της ενεργητικής προσωπικότητας για την απόρριψη ΕΕΣ με το σκεπτικό, ότι κατ' άρθρ.11περ.η) ν. 3251 «ημεδαπός διώκεται στην Ελλάδα για την ίδια πράξη», το πιθανότερο είναι ν' απορριφθεί, όπως έκρινε ο Άρειος Πάγος (και νομολογιακά ακολουθείται πάγια πλέον), εάν πρόκειται (απλώς) για διεξαγόμενη προκαταρκτική εξέταση (οπότε και δεν έχει ασκηθεί ακόμη ποινική δίωξη)²¹⁹. Περαιτέρω έχει κριθεί ότι εάν δεν προκύπτει χωρίς αμφιβολία ο τόπος τέλεσης των πράξεων που αποδίδονται στον εκζητούμενο και φαίνεται μέρος τους να έχει τελεσθεί στην Ελλάδα, κατόπιν ισχυρισμού του εκζητουμένου, θα πρέπει δυνάμει του ά. 19§2 να ζητηθεί η προσκόμιση συμπληρωματικών στοιχείων και να μη παραδοθεί αυτός²²⁰.

Τέλος, παρουσιάζει ενδιαφέρον η περίπτωση στην οποία μετά την άρνηση (σε α' βαθμό από το ΣυμβΕφ ή σε β' βαθμό από το ΣυμβΑΠ) της εκτέλεσης ενός ΕΕΣ εκδίδεται νέο ΕΕΣ που αφορά στον ίδιο εκζητούμενο για την ίδια πράξη. Στο ά. 54 ν. 2514/1997 [: Συμφωνία Σένγκεν – το κεκτημένο της οποίας εντάχθηκε στην ΕΕ] ορίζεται ότι: «Όποιος δικάσθηκε τελεσίδικα από ένα Συμβαλλόμενο Μέρος δεν μπορεί να διωχθεί από ένα άλλο Συμβαλλόμενο Μέρος για τα ίδια πραγματικά περιστατικά, υπό τον όρο όμως ότι, σε περίπτωση καταδίκης, η ποινή έχει εκτιθεί ή εκτίεται ή δεν μπορεί πλέον να εκτιθεί σύμφωνα με τους νόμους του Συμβαλλόμενου Μέρους που επέβαλε την καταδίκη»²²¹. Κατά τον Μυλωνόπουλο²²², «του νόμου μη

²¹⁷ Βλ. ΣυμβΑΠ 2483/2005, ΠοινΔικ 2/2006, σ. 173-174, για την περίπτωση της Γερμανίας. Πρακτικά είναι δύσκολο πια να ανακύψει τέτοια περίπτωση, αφού τα σχετικά ζητήματα που ανέκυψαν στην Γερμανία, την Κύπρο και την Πολωνία κατά βάση λύθηκαν. Με την ένταξη νέων κ-μ στην ΕΕ μπορεί, πάντως, να έχει ενδιαφέρον τέτοια περίπτωση.

²¹⁸ Σημειωτέον, πάντως, ότι στο πλαίσιο του ΕΕΣ πρέπει πια να γίνεται λόγος μόνο για την τελείως διαφορετικού περιεχομένου «αρχή της αμοιβαίας εμπιστοσύνης» μεταξύ των κ-μ. Η «αρχή της αμοιβαιότητας» προσιδιάζει στην έκδοση μεταξύ κρατών μη μελών κι όχι στο νέο περιβάλλον που διαμορφώνεται στο πλαίσιο της ΕΕ. Έτσι και ο Βασιλακάκης, 9+1 Σκέψεις..., σ. 209.

²¹⁹ Βλ. ΣυμβΑΠ 591/2005, ΠοινΔικ 7/2005, σ. 837-838. Πρβλ. Βασιλακάκη, ό.π., σ. 206 και υποσημ. 23, για την ευρεία ερμηνεία του όρου «διώκεται». Βλ. και Καλέλη, Έκδοση Ελλήνων πολιτών, ΠοινΔικ 10/2007, σ. 1190, ο οποίος αναφέρεται συναφώς στην ΣυμβΑΠ 2149/2005 (ΠοινΔικ 2005, σ. 1978 επ.), κατά την οποία «δεν μπορεί να θεωρηθεί [ως διωκόμενος] ο μηνυόμενος, ούτε εκείνος σε βάρος του οποίου ενεργείται προκαταρκτική εξέταση». Ο ίδιος προτείνει ερμηνεία του ν. 3251/04 και του ΚΠοινΔ τέτοια ώστε «να μην εκτελούνται ευρωπαϊκά εντάλματα σύλληψης που αφορούν Έλληνες πολίτες» σε τέτοιες περιπτώσεις. Στόχος όμως, νομίζω, δεν πρέπει να είναι η μη παράδοση ελλήνων πολιτών, αλλά ενδεχομένως η μη παράδοση προσώπων εν γένει, εν όψει του ά. 43 ΚΠοινΔ (όπως ισχύει μετά το ν. 3160/2003), το οποίο καθιστά την προκαταρκτική εξέταση ως ένα προστάδιο της ποινικής δίωξης στο ευρύτερο στάδιο της προδικασίας. Υπέρ της ευρύτερης έννοιας, μ.ά., και ο Αναγνωστόπουλος, Η έννοια της «δίωξης» στα άρθρα 11 εδ. η' και 12 εδ. α' του Ν. 3251/2004, ΠοινΧρ ΝΕ' /2005, σ. 855 επ.

²²⁰ ΣυμβΑΠ 504/2005, Τράπεζα Νομικών Πληροφοριών ΔΣΑ.

²²¹ Την αρχή του ne bis in idem κατοχυρώνει και το ά. 50 Χάρτας ΕΕ.

διακρίνοντας, ως “δίκη” νοείται και η δίκη περί εκδόσεως. Επομένως όποιος υποβλήθηκε σε τελεσίδικη δικαστική κρίση που σχηματίστηκε στο πλαίσιο διαδικασίας έκδοσης [...], υπάγεται στη ρύθμιση του άρθρ. 54 Σύμβασης Συμφ. Schengen». Εν προκειμένω, ισχύουν συναφώς το ά. 4§1 του Έβδομου Πρωτοκόλλου ΕΣΔΑ και το ά. 14§7 ΔΣΑΠΔ. Όμως, αυτές οι διατάξεις αναφέρονται μεν στη μη εισαγωγή σε δίκη του ίδιου προσώπου δύο φορές (ή περισσότερες) για την ίδια πράξη, ισχύουν δε και εφαρμόζονται εσωτερικά στο ίδιο κράτος. Αντίθετα, η ρύθμιση της Συμφωνίας Schengen αφορά αποκλειστικά σε ποινικές αποφάσεις και εφαρμόζεται σ’ αυτές, χωρίς να μπορεί κατ’ ιστοριοβουλητική ερμηνεία ή αναλογικά να συναχθεί η εφαρμογή της στην έκδοση – έστω και αν δεν προκύπτει εκ του γράμματός της ρητός αποκλεισμός της σε τέτοιες περιπτώσεις. Η όλη διαδικασία της έκδοσης –και συνακόλουθα και του ΕΕΣ– είναι διαφορετικής φύσης από την κοινή ποινική δίκη, έχει διαφορετικό νομικό πλαίσιο και εξυπηρετεί άλλες σκοπιμότητες : σ’ αυτή πρωτίστως δεν κρίνεται η ενοχή του προσώπου. Δεν μπορεί, λοιπόν, να αποκλεισθεί η εκτέλεση ΕΕΣ μετά δεύτερη (ή περαιτέρω) σχετική εισαγωγή της υπόθεσης στο αρμόδιο δικαστικό όργανο. Τούτο σημαίνει ότι χρειάζεται ειδική ρύθμιση για ν’ αποκλεισθεί η δυνατότητα αυτή.

Παρά ταύτα, όμως, θα πρέπει κατά την γνώμη μου να θεωρήσουμε ότι εφόσον έχει απορριφθεί (επί της ουσίας και όχι ως απαράδεκτο) κάποιο ΕΕΣ, δεν θα πρέπει να κρίνεται παραδεκτό (και να εκτελείται) καινούργιο για την ίδια πράξη και με τα αυτά ακριβώς στοιχεία²²³ : διότι τέτοια περίπτωση είναι ιδιαίτερα επιβαρυντική για τον εκζητούμενο, στο μέτρο που καθίσταται εκ νέου πρόσωπο καθ’ού η διαδικασία του ΕΕΣ, στερούμενο ενδεχομένως την προσωπική του ελευθερία (εάν κρατηθεί προσωρινά), ανεξάρτητα με το αν θα γίνει δεκτή τελικά η εκτέλεση του ΕΕΣ ή όχι. Έτσι, στην περίπτωση που εκδοθεί ΕΕΣ με τα ίδια στοιχεία με προηγούμενο ΕΕΣ κατά του ίδιου εκζητουμένου, μπορεί αυτός να προβάλλει το γεγονός αυτό στον πρώτο ή στον δεύτερο (κατ’ έφεση) βαθμό της σύνολης διαδικασίας. Εάν δεν γίνει δεκτή αυτή η θεώρηση, θα πρέπει τουλάχιστον σε τέτοια περίπτωση να μη γίνεται κατάχρηση της δυνατότητας κράτησής του (η οποία πάντως είναι από το ν. 3251/04 αρκετά σύντομη). Η ενδεχόμενη αμέλεια της δικαστικής αρχής που εξέδωσε το ΕΕΣ –εάν, π.χ., δεν προσκομίσθηκαν όλα τα απαιτούμενα

²²² Μυλωνόπουλος, Καταχρηστική αίτηση έκδοσης..., σ. 482.

²²³ Πρβλ. το ά. 454 ΚΠοινΔ, το οποίο προβλέπει την δυνατότητα υποβολής και νέας αίτησης έκδοσης, που στηρίζεται σε στοιχεία που δεν είχαν τεθεί στην κρίση του συμβουλίου –και για την ίδια πράξη–. Η διάταξη αυτή θα μπορούσε νομίζω να εφαρμοστεί αναλογικά και προκειμένου για ΕΕΣ.

στοιχεία του ά. 2§1– δεν πρέπει να λειτουργήσει σε βάρος του εκζητουμένου, δεδομένης και της κατ’ άρθρο 19§2 δυνατότητας κατεπείγουσας προσκόμισης συμπληρωματικών στοιχείων, όταν όσα ήδη διαβιβάσθηκαν δεν επαρκούν.

3.2. Το δικαίωμα παράστασης στη διαδικασία προσαγωγής στην Ελλάδα, μετά την προσωρινή και άνευ ακρόασεως μεταγωγή στο εκζητούν κράτος-μέλος

3.2.1. Στο ν. 3251/2004

Το ά. 23 αφορά στην ακρόαση του εκζητουμένου σε περίπτωση ΕΕΣ που εκδόθηκε προς το σκοπό δίωξης (§1περ.α), ενώπιον του αρμοδίου προέδρου εφετών επικουρούμενου από αρμόδιο κατά το δίκαιο του εκζητούντος κ-μ πρόσωπο (§2), *«σύμφωνα με τις διατάξεις του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, ανάλογα με την ιδιότητα που έχει ο εκζητούμενος κατά το στάδιο της εξέτασής του [: «ύποπτος» ή κατηγορούμενος, για τα ελληνικά δεδομένα] και με τους όρους που συμφωνούνται αμοιβαίως μεταξύ της δικαστικής αρχής έκδοσης του εντάλματος και της δικαστικής αρχής που αποφασίζει για την εκτέλεση του εντάλματος»* (§3). Η περίπτωση αυτή είναι δυνητική.

Υπάρχει ακόμη η δυνατότητα να μεταχθεί προσωρινά ο εκζητούμενος στο κ-μ έκδοσης του ΕΕΣ χωρίς προηγούμενη ακρόασή του (!) (ά. 23§1περ.β). Σύμφωνα με το ά. 23§4 : *«οι όροι και η διάρκεια της προσωρινής μεταγωγής συμφωνούνται αμοιβαίως μεταξύ της δικαστικής αρχής έκδοσης του εντάλματος και της δικαστικής αρχής που αποφασίζει για την εκτέλεση του εντάλματος»*. Το ά. 23§5, που ενδιαφέρει κυρίως εν προκειμένω, ορίζει ότι *«σε περίπτωση προσωρινής μεταγωγής, ο εκζητούμενος έχει το δικαίωμα επιστροφής στην Ελλάδα, προκειμένου να παρίσταται στη διαδικασία προσαγωγής που τον αφορά»*.

3.2.2. Κανονιστικό περιεχόμενο και κριτικές παρατηρήσεις

Η πρόβλεψη αυτού του δικαιώματος στο ν. 3251 οφείλεται στο ά. 18 α-π, του οποίου δεν αφίσταται γενικά²²⁴. Γενεσιουργός λόγος αυτού του τελευταίου σίγουρα

²²⁴ Πρβλ. τη –διαφορετική– ρύθμιση του ΚΠοινΔ (ά. 442) : *«αν η αναβολή της έκδοσης που προβλέπεται στο άρθρο 441 μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα σύμφωνα με τους νόμους του κράτους που ζητεί την έκδοση την παραγραφή ή άλλα σοβαρά εμπόδια στη δίωξη, μπορεί να επιτραπεί η προσωρινή έκδοση του προσώπου για το οποίο ζητείται με τον όρο ότι θα σταλεί τούτο πίσω μόλις τελειώσουν οι ανακριτικές πράξεις για τις οποίες ζητήθηκε προσωρινά η έκδοσή του»*. Το ά. αυτό προϋποθέτει χορήγηση αναβολής (: δυνατότητα που δεν προβλέπεται στο ν. 3251), ενώ προϋποθέτει κι αυτό την

είναι η εξασφάλιση μιας δίκης, που τηρεί ένα minimum δικαιοσύνης. Κι αυτό, καθόσον δεν νοείται τέτοια ως προς τη διαδικασία του ΕΕΣ –στο πλαίσιο τουλάχιστον της ΕΣΔΑ, η οποία και δεσμεύει όλα τα κ-μ–, εάν λάβει χώρα μεταγωγή του εκζητουμένου χωρίς να έχει καν ακουσθεί και εκφράσει την γνώμη του *πριν* ή, τουλάχιστον –αν όχι σωρευτικά–, και *μετά* από αυτή (με τη συμπαράσταση συνηγόρου – ή και διερμηνέα, εάν χρειάζεται). Ήδη η μεταγωγή του εκζητουμένου χωρίς ακρόασή του είναι, νομίζω, αρκετά προβληματική²²⁵ : λ.χ. για το –ακραίο– ενδεχόμενο της έκδοσης ΕΕΣ προς το σκοπό της δίωξής του λόγω των πολιτικών φρονημάτων του κ.ά. (ά. 11περ.5) ή εάν διατρέχει σοβαρό κίνδυνο να υποβληθεί σε βασανιστήρια ή θανατική ποινή στο εκζητούν κ-μ²²⁶(ά. 1§2) ή εάν συντρέχουν σοβαροί ανθρωπιστικοί λόγοι (όπως το ενδεχόμενο να τεθεί σε κίνδυνο η υγεία του από τη μετάβασή του· πρβλ. ά. 27§3). Η μεταγωγή αυτή δεν είναι συμβατή με τα συνταγματικά και διεθνώς κατοχυρωμένα ατομικά δικαιώματα, αφού γίνεται χωρίς να διατυπώσει ο εκζητούμενος τη γνώμη του και ό,τι άλλο τυχόν επιθυμεί να δηλώσει, και χωρίς να χωρήσει επαρκής ουσιαστικός δικαστικός έλεγχος. Επίσης όμως πρόβλημα δημιουργεί η έλλειψη καθορισμού στο νόμο του ανώτατου χρονικού ορίου διάρκειας της προσωρινής μεταγωγής²²⁷. Πάντως, αυτή η χρονική διάρκεια ορίζεται *in concreto* για την εκάστοτε περίπτωση και αποκλείεται *de facto* να μην είναι σύντομη, αφού η εκτέλεση του ΕΕΣ πρέπει να γίνει εντός συγκεκριμένης προθεσμίας. Ο νόμος δηλαδή τάσσει προθεσμίες, των οποίων σε καμμία περίπτωση δεν πρέπει να γίνεται υπέρβαση.

επιστροφή του εκζητουμένου, χωρίς όμως να γίνεται σ' αυτό λόγος για δικαίωμα ακρόασής του πριν μεταχθεί ή αφού επιστρέψει (καίτοι τότε παρίσταται ως αυτονόητη, δυνάμει των ά. 448§1εδ.β' και 450§1). Περαιτέρω, στο μέτρο που τα χρονικά όρια κράτησης κατά τον ΚΠοινΔ είναι *de facto* πολύ ανώτερα αυτών που προβλέπει ο ν. 3251, υπάρχει η προσωρινή έκδοση του εκζητουμένου μπορεί να διαρκέσει αρκετά μεγάλο (ίσως και υπέρ το δέον) χρονικό διάστημα.

²²⁵ Ενδεχομένως και αντισυνταγματική (*contra* ά. 20§1 Σ).

²²⁶ Στην πράξη δεν είναι πιθανό να ανακύψει ένα τέτοιο ενδεχόμενο, καθόσον το εκζητούμενο κ-μ συμφωνεί από κοινού με το κ-μ προσαγωγής ως προς διάφορους όρους, όπως την επιστροφή του σ' αυτό. Και δεν (πρέπει να) τίθεται θέμα δυσπιστίας, δεδομένης της «αρχής της αμοιβαίας εμπιστοσύνης» μεταξύ των κ-μ. Πάντως, δεν υπάρχει κίνδυνος –τουλάχιστον κατ'αρχήν– κ-μ της ΕΕ να επιβάλει θανατική ποινή ή να προβεί σε βασανιστήρια (με μια επιφύλαξη ως προς τη δυνατότητα της εξευτελιστικής ή απάνθρωπης μεταχείρισης, οπωσδήποτε και αν δύναται αυτή να νοείται). Σύμφωνα με τη Χάρτα ΕΕ, η οποία στερείται, τουλάχιστον προς το παρόν, δεσμευτικής ισχύος, «*κανείς δεν μπορεί να απομακρυνθεί, να απελαθεί ή να εκδοθεί προς κράτος όπου διατρέχει σοβαρό κίνδυνο να του επιβληθεί η ποινή του θανάτου ή να υποβληθεί σε βασανιστήρια ή άλλη απάνθρωπη ή εξευτελιστική ποινή ή μεταχείριση*» (ά. 19§2 Χάρτας ΕΕ).

²²⁷ Έτσι η Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, Παρατηρήσεις και θέσεις της ΕΕΔΑ επί του νόμου 3251/2004 (ΦΕΚ Α' 127), Α.5. [διαθέσιμο σε ΕΕΔΑ, Έκθεση 2004, σ. 237], καθώς και Παρατηρήσεις και προτάσεις της ΕΕΔΑ [στην συνεδρίαση της 22.03.2007] επί της εφαρμογής του νόμου 3251/2004, Α.7 και Β.7., [διαθέσιμα αμφότερα σε διαδικτυακό τόπο : <http://www.nchr.gr>].

Η διακριτική ευχέρεια του αρμόδιου προς κρίση δικαστικού οργάνου (συμβουλίου εφετών ή προέδρου εφετών) είναι λοιπόν εν προκειμένω μείζονος σημασίας, αφού αυτό αποφασίζει για την προσωρινή και άνευ ακρόασεως μεταγωγή του εκζητουμένου στο εκζητούν κ-μ. Στην περίπτωση που εξετάζουμε μπορεί να μην έχει ακόμη ασκηθεί ποινική δίωξη κατά του εκζητουμένου. Αυτό όμως ενέχει τον κίνδυνο ένα πρόσωπο ύποπτο –το οποίο έστω ότι τελικά δεν θα διωχθεί ποινικά στο εκζητούν κ-μ– να ταλαιπωρηθεί σε μεγάλο βαθμό και μάλλον άδικα, χωρίς να υπάρχει σε τελική ανάλυση επαρκής λόγος προς τούτο. Σε αυτή την περίπτωση πάντως, θα λάβει χώρα ακρόαση του εκζητουμένου στο εκζητούν κ-μ και μετά θα επιστρέψει στη χώρα του. Άλλως, ο εκζητούμενος θα παραδιδόταν αναγκαστικά μόνο αφού θα είχε ήδη ασκηθεί κατ’ αυτού ποινική δίωξη, χωρίς να χωρεί η *πρόσθετη* αυτή *ακρόασή* του, στο κ-μ εκτέλεσης του ΕΕΣ ή στο κ-μ έκδοσής του. Οι ανωτέρω παρατηρήσεις οδηγούν στο συμπέρασμα ότι η θέσπιση της διάταξης του ά. 23§5 έχει θετική σημασία για τον εκζητούμενο, καίτοι δεν λύνει ολοκληρωτικά το πρόβλημα. Διότι εάν η τελευταία αυτή διάταξη δεν υπήρχε, θα υφίστατο προφανές και μεγάλο δικαιοκρατικό κενό σε βάρος του εκζητουμένου [και σίγουρα μεγάλο ενδεχόμενο δικαίωσής του μετά από προσφυγή του ενώπιον του ΕυρΔΔΑ], αφού θα είχε στερηθεί, μ.ά., του δικαιώματος ακρόασής του. Θα μπορούσε –θεωρητικά– να γίνει σε τέτοιες περιπτώσεις ένας (δέων, ίσως) παραλληλισμός με την κατ’ άρθρο 171^{περ.δ)} ΚΠοινΔ απόλυτη ακυρότητα της διαδικασίας λόγω της μη τήρησης διατάξεων που καθορίζουν *«την εμφάνιση, την εκπροσώπηση και την υπεράσπιση του κατηγορουμένου και την άσκηση δικαιωμάτων που του παρέχονται, στις περιπτώσεις και με τις διατυπώσεις που επιβάλλει ο νόμος»*.

3.3. Η τήρηση ορισμένων προθεσμιών για την έκδοση απόφασης επί της εκτέλεσης ή μη του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης

3.3.1. Στο ν. 3251/2004

Δυνάμει του ά. 21§1 ν. 3251/04, *«στην περίπτωση που ο εκζητούμενος έχει συγκατατεθεί στην προσαγωγή του, ο αρμόδιος πρόεδρος εφετών αποφασίζει για την εκτέλεση του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης εντός δέκα ημερών από τη δήλωση συγκατάθεσης του εκζητουμένου»*.

Σύμφωνα με το ά. 21§2, «στην περίπτωση που ο εκζητούμενος δεν συγκατατίθεται στην προσαγωγή του, η τελεσίδικη απόφαση για την εκτέλεση του εντάλματος λαμβάνεται εντός εξήντα ημερών από τη σύλληψη του εκζητουμένου».

Βάσει του ά. 21§3, «σε ειδικές περιπτώσεις, όταν το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης δεν μπορεί να εκτελεσθεί εντός των προβλεπόμενων στις παραγράφους 1 και 2 προθεσμιών, ο αρμόδιος εισαγγελέας εφετών ενημερώνει αμέσως τη δικαστική αρχή έκδοσης αναφέροντας τους σχετικούς λόγους. Στις περιπτώσεις αυτές, οι προθεσμίες μπορεί να παραταθούν μέχρι τριάντα ημέρες».²²⁸

Το ά. 21§4 ορίζει ότι, «όταν σε εξαιρετικές περιπτώσεις, η δικαστική αρχή που αποφασίζει για την εκτέλεση του εντάλματος δεν μπορεί να τηρήσει τις προβλεπόμενες στο παρόν άρθρο προθεσμίες, ενημερώνει σχετικά την “Eurojust”, αναφέροντας τους λόγους της καθυστέρησης».

3.3.2. Κανονιστικό περιεχόμενο και κριτικές παρατηρήσεις

Οι ανωτέρω παράγραφοι του ά. 21 βασίζονται (απαράλλάκτως) στο ά. 17 α-π, το οποίο ορίζει ότι «για την εξέταση και εκτέλεση ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης ακολουθείται διαδικασία επείγοντος» (§1).

Οι εν λόγω ρυθμίσεις συνδέονται στενά με το δικαίωμα του προσώπου στην προσωπική ελευθερία του²²⁹ (η οποία θίγεται με την κράτησή του ή την επιβολή περιοριστικών όρων), αλλά και με το δικαίωμα στην τήρηση της προσήκουσας διαδικασίας (το οποίο δεν πηγάζει από συγκεκριμένο άρθρο αλλά από ολόκληρο το Νόμο και το κράτος δικαίου). Επίσης συνέχονται με την τήρηση του ά. 5§3 ΕΣΔΑ (σύμφωνα με το οποίο ο συλληφθείς πρέπει να δικασθεί εντός εύλογης προθεσμίας²³⁰ – προϋπόθεση την οποία σίγουρα πληροί ο ν. 3251/04, όπως φαίνεται και από τα κατωτέρω). Η τήρηση των προθεσμιών για την έκδοση της απόφασης επί του ΕΕΣ συνιστά νομίζω, κατ’ ουσία, ένα δικαίωμα του εκζητουμένου, το οποίο γεννά αντίστοιχη αξίωσή του έναντι τού κ-μ εκτέλεσης του ΕΕΣ. Εάν δεν τηρηθούν οι προθεσμίες αυτές, ο εκζητούμενος θα πρέπει να απολυθεί, εάν κρατείται, και, εν πάση περιπτώσει, να μη θεωρείται πλέον ως εκζητούμενος, τουλάχιστον βάσει του συγκεκριμένου ΕΕΣ.

²²⁸ Όλες οι ανωτέρω υπογραμμίσεις είναι δικές μου.

²²⁹ Για το οποίο βλ. ανωτέρω, υπό 2.4.

²³⁰ Βλ. Βασιλακάκη, ΕΣΔΑ..., σ. 207, όπου παραπομπή σε αποφάσεις του ΕυρΔΔΑ (Scott κατά Ισπανίας, της 18.12.1996· και Raf κατά Ισπανίας, της 17.06.2003) με τις οποίες το ά. 5§3 ΕΣΔΑ εφαρμόζεται και στην έκδοση.

Το ενδιαφέρον μας ως προς το εν λόγω δικαίωμα στρέφεται (εμμέσως) και στο χρόνο που θα λάβει χώρα η συνεδρίαση του ΣυμβΕφ, αφού μετά απ' αυτή θα ληφθεί η απόφαση, η οποία και θα πρέπει να επιδοθεί στον εκζητούμενο.

Εάν υπολογίσει κανείς τα μέγιστα όρια προθεσμιών για την απόφαση επί της εκτέλεσης ή μη του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης καταλήγει στο ότι :

- Εάν ο εκζητούμενος *συγκατατεθεί* στην προσαγωγή του στο κ-μ έκδοσης του ΕΕΣ αυτά διαμορφώνονται ως εξής :

10 ημέρες (βάσει §1) + 30 ημέρες (σε ειδικές περιπτώσεις, βάσει §3) =
= 40 ημέρες το maximum.

- Εάν πάλι ο εκζητούμενος *δεν συγκατατεθεί* στην προσαγωγή του, ως εξής :

60 ημέρες (βάσει §2) + 30 ημέρες (σε ειδικές περιπτώσεις, βάσει §3) =
= 90 ημέρες το maximum.

Στην §4 δεν γίνεται λόγος για αύξηση των ορίων αλλά, «σε εξαιρετικές περιπτώσεις», για μη τήρηση των προθεσμιών της έκδοσης απόφασης. Θεωρώ ότι, όταν συντρέχει τέτοια περίπτωση, δεν επιτρέπεται να παραταθεί η επιβαρυντική για τον εκζητούμενο κατάσταση, αλλά πρέπει ο τελευταίος ν' απολυθεί.

Στην περίπτωση της σύλληψης και κράτησης του εκζητουμένου έως και 15 (ή 30 το maximum) ημέρες προτού παραληφθεί το ΕΕΣ²³¹, μετά την κατ' άρθρο 15§3 καταχώριση στο SIS, πρέπει να θεωρήσουμε ότι το γράμμα του νόμου [«εντός εξήντα ημερών από τη σύλληψη του εκζητουμένου»] παρέχει μια διασφάλιση, ώστε να μην επιμηκυνθεί περαιτέρω η κράτησή του. Από το γράμμα του νόμου, όμως, δεν προκύπτει το ίδιο για την προθεσμία κατόπιν συγκατάθεσής του, αφού αυτή αρχίζει από τη στιγμή που αυτός συγκατατίθεται.

Στο σημείο αυτό κρίνεται σκόπιμο ν' αναφερθούμε στην κατ' ά. 23§§1^{περ.β)},4,5 περίπτωση προσωρινής προσαγωγής στο εκζητούν κ-μ. Η αναφορά αυτή επιβάλλεται διότι σ' αυτή την περίπτωση επέρχεται εκ των πραγμάτων (αλλά και σύμφωνα με το νόμο, όπου άλλωστε προβλέπεται η εξαίρεση) αόριστη –κατ' αρχάς– επιμήκυνση του χρόνου κράτησης του εκζητουμένου αλλά και έκδοσης απόφασης για την εκτέλεση ή μη του ΕΕΣ. Οι σχετικές προθεσμίες εκκινούν από τότε που έγινε η σύλληψή του. Πρόκειται εδώ για μια ρύθμιση ιδιαίτερα

²³¹ Στην α-π δεν προσδιορίζεται κάποιο χρονικό διάστημα εν προκειμένω, οπότε τα κ-μ ήταν ελεύθερα ως προς αυτό. Στην Ολλανδία τέθηκε προθεσμία 20 ημερών, στην Γαλλία 6 ημερών και στην Αγγλία 48 ωρών· βλ. *Ang*, *Procedural Rules, Handbook*, σ. 51. Κατά τούτο διαπιστώνεται ότι η προθεσμία που όρισε ο έλληνας νομοθέτης δεν μπορεί να θεωρηθεί ως ιδιαίτερα σύντομη, αλλά μάλλον το αντίθετο. Είναι ευνόητο ότι όσο μικρότερη είναι η προθεσμία τόσο λιγότερο μπορεί να κρατηθεί ο εκζητούμενος για τον οποίο δεν έχει παραληφθεί το ΕΕΣ, και τούτο ενεργεί υπέρ του.

επιβαρυντική, ως προς το θέμα τουλάχιστον που εξετάζουμε, για τον εκζητούμενο, δεδομένου ότι τεκμαίρεται αθώος. Προδίδει όμως την ratio της συγκεκριμένης ρύθμισης : την ταχεία ολοκλήρωση της διαδικασίας του ΕΕΣ υπέρ του εκδόντος κ-μ και σίγουρα όχι υπέρ τού καθ'ού προσώπου, ανεξάρτητα εάν, παρεμπιπτόντως, επωφελείται κάποιων ρυθμίσεων, όπως λ.χ. η σύντομη προθεσμία απόφασης επί της υπόθεσής του από το αρμόδιο δικαστικό όργανο.

Δεν πρέπει πάντως, να προκληθεί εν προκειμένω σύγχυση του εν λόγω δικαιώματος με αυτό της προσαγωγής στο κ-μ έκδοσης του ΕΕΣ εντός ορισμένης προθεσμίας από την έκδοση απόφασης, το οποίο θα αναλυθεί κατωτέρω υπό 4.3.

Συμπερασματικά διαπιστώνεται ότι οι προθεσμίες που θέτει ο ν. 3251/04 είναι αρκετά σύντομες. Το γεγονός αυτό είναι αναμφισβήτητα θετικό για τον εκζητούμενο. Η ρύθμιση αυτή διαφέρει κατά πολύ –προς το καλύτερο– από την αντίστοιχη του ΚΠοινΔ, η οποία σίγουρα δεν έχει ως ένα εκ των στόχων της την έκδοση του εκζητουμένου σε σχετικά σύντομο χρονικό διάστημα, καθόσον προβλέπεται σ' αυτή μ.ά. δικαστικό όσο και διοικητικό στάδιο, αλλά και δυνατότητα αναβολής. Στον ΚΠοινΔ, συγκεκριμένα, δεν προβλέπεται προθεσμία για την έκδοση της απόφασης περί έκδοσης ή μη του εκζητουμένου. Ορίζεται μόνο ότι, *«το συμβούλιο μπορεί, για να σχηματίσει γνώμη στην ουσία της περίπτωσης, να προβεί με ένα από τα μέλη του στη συλλογή κάθε χρήσιμου αποδεικτικού υλικού, αναβάλλοντας την οριστική απόφαση το πολύ για δεκαπέντε μέρες»* (ά. 450§2εδ.β' ΚΠοινΔ) και ότι *«σε κάθε περίπτωση ο εκζητούμενος απολύεται, αν περάσουν δύο έτη από την ημέρα της συλλήψεώς του, η οποία προθεσμία δύναται να παραταθεί με απόφαση του δικαστικού συμβουλίου κατά έξι ακόμη μήνες»* (ά. 452§2 ΚΠοινΔ). Δηλαδή, υπάρχει δυνατότητα να παραμείνει ο εκζητούμενος υπό κράτηση συνολικά έως και 2½ χρόνια (!). Το όριο αυτό δεν έχει καμμία σχέση με αυτό του ΕΕΣ, παραβιάζει κατάφωρα το συνταγματικώς κατοχυρωμένο δικαίωμα του εκζητουμένου στην προσωπική του ελευθερία και έρχεται σε αντίθεση με την αρχή της αναλογικότητας^{232,233}.

²³² Σε γενικές γραμμές, σύμφωνα με την ανωτέρω αρχή, οι περιορισμοί στην άσκηση των ατομικών δικαιωμάτων πρέπει να εξυπηρετούν ένα συνταγματικά επιβεβλημένο ή έστω θεμιτό σκοπό, να συνάπτονται προς τον επιδιωκόμενο αυτό σκοπό και να είναι κατάλληλοι, πρόσφοροι και αναγκαίοι. Στην περίπτωση που εξετάζουμε εδώ, τα όρια που τάσσει ο νόμος υπερβαίνουν κατάφωρα, νομίζω, αυτά που θα έπρεπε να είναι παραδεκτά (βάσει του Συντάγματος και συναφών ρυθμίσεων του ΚΠοινΔ). Το ίδιο το Σύνταγμα (ά. 6§4) ορίζει ότι η προφυλάκιση [ήδη : προσωρινή κράτηση] του κατηγορουμένου έχει ανώτατο όριο, το οποίο δεν μπορεί να υπερβεί, ακόμη και σε εντελώς εξαιρετικές περιπτώσεις, το 1½ έτος στα κακουρήματα και τους εννέα μήνες στα πλημμελήματα. Σημειωτέον ότι ήδη ο ΚΠοινΔ (ά. 282§3) προβλέπει την δυνατότητα της προσωρινής κράτησης μόνο

3.4. Η ειδική αιτιολογία της απόφασης για το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης

«Δικαστικές αποφάσεις που δεν συνοδεύονται από αιτιολογία εμφανίζονται ως αυθαίρετες φράσεις»²³⁴

3.4.1. Θεμελίωση

Σύμφωνα με το ά. 93§3 Σ, «κάθε δικαστική απόφαση πρέπει να είναι ειδικά και εμπεριστατωμένα αιτιολογημένη και απαγγέλλεται σε δημόσια συνεδρίαση», ενώ «η γνώμη της μειοψηφίας δημοσιεύεται υποχρεωτικά».

Στην ΕΣΔΑ δεν υπάρχει σχετική ρητή διάταξη. Πρέπει όμως να θεωρηθεί ότι η αιτιολόγηση των δικαστικών αποφάσεων είναι θεμελιώδης όρος για να είναι μια ποινική δίκη δίκαια (με την ευρύτερη έννοια που δίδεται στον όρο «δίκαιη δίκη» του ά. 6§1 ΕΣΔΑ, του οποίου το ρητό-γραμματικό περιεχόμενο είναι ενδεικτικό²³⁵)²³⁶.

Σύμφωνα με το ά. 139 ΚΠοινΔ, «οι αποφάσεις και τα βουλεύματα, καθώς και οι διατάξεις του ανακριτή και του εισαγγελέα, πρέπει να αιτιολογούνται ειδικά και εμπεριστατωμένα (...). Μόνη η επανάληψη της διατύπωσης του νόμου δεν αρκεί για την αιτιολογία. Αιτιολογία απαιτείται σε όλες χωρίς εξαίρεση τις αποφάσεις, τα βουλεύματα και τις διατάξεις, ανεξάρτητα του αν αυτό απαιτείται ειδικά από το νόμο ή

για κατηγορούμενους για κακούργημα, με ανώτατο όριο το 1½ έτος (ά. 287§2). Είναι, λοιπόν, τουλάχιστον άτοπο ο εκζητούμενος (όχι βάσει ΕΕΣ) να μπορεί να κρατηθεί ακόμη και περαιτέρω αυτών των προθεσμιών, και μάλιστα τόσο για πλημμέλημα όσο και για κακούργημα.

²³³ Για τη (μη) τήρηση της αρχής της αναλογικότητας από ορισμένα κ-μ κατά την έκδοση ΕΕΣ (η οποία έχει ως αποτέλεσμα την ενεργοποίηση της όλης διαδικασίας της παράδοσης), βλ. από 09.07.2007 υπ' αρ. 10975/07 έγγραφο του Συμβουλίου (σε ιστοσελίδα : <http://www.eurowarrant.net>).

²³⁴ Brinkmann, Über richterlichen Urtheilsgründe, 1826, σ. 56, κατά παραπομπή Κουράκη, Παρέμβαση (δικαιώματα του κατηγορουμένου και στρατιωτική δικαιοσύνη), Πρακτικά Συνεδρίου, σ. 132.

²³⁵ Βλ. ενδεικτ. Αναγνωστόπουλο, Η παραβίαση του δικαιώματος δίκαιης δίκης, ΠοινΧρ ΝΔ'2004, σ. 5.

²³⁶ Βλ. και Κουράκη, ό.π., σ. 143, σύμφωνα με τον οποίο, «η μη αιτιολόγηση των δικαστικών αποφάσεων προσκρούει στην “αρχή της χρηστής απονομής της δικαιοσύνης” (όπως αποδίδεται ο όρος “fair trial” από τον Εμμ. Ρούκουνα), την οποία καθιερώνει το ά. 6 § 1 της Σύμβασης της Ρώμης για την προάσπιση των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών». Ο Ανδρουλάκης (Ι.), ό.π., σ. 93 επ., αντιμετωπίζει την αιτιολογία της ποινικής απόφασης ως εσωτερική προϋπόθεση μιας δίκαιης δίκης και την θεωρεί (σ. 97) ως «αυτοτελή και ανεξάρτητη προϋπόθεση της δίκαιης δίκης του άρθρου 6 παρ. 1 [...]». Το ΕυρΔΔΑ στην από 16.12.1992 απόφασή του επί της υπόθεσης *Hadjianastassiou v. Greece* αναφέρει, μ.ά., ότι «τα Συμβαλλόμενα Κράτη χαίρουν μεγάλης ελευθερίας ελευθερίας στην επιλογή των κατάλληλων μέσων για να εξασφαλίσουν ότι τα δικαστικά τους συστήματα συμμορφώνονται με τις απαιτήσεις του Άρθρου 6. Τα εθνικά δικαστήρια πρέπει, παρά ταύτα, να καθορίζουν με επαρκή σαφήνεια τους λόγους επί των οποίων βάσισαν την απόφασή τους. Είναι αυτό, μεταξύ άλλων, που καθιστά εφικτό για τον κατηγορούμενο να ασκήσει με ωφέλιμο τρόπο τα δικαιώματα ενδίκων μέσων που του παρέχονται. Το καθήκον του Δικαστηρίου είναι να εξετάσει κατά πόσον η μέθοδος που υιοθετήθηκε υπ' αυτή την έποψη οδήγησε μια δεδομένη υπόθεση σε αποτελέσματα που είναι συμβατά με την Σύμβαση» (σκ. 33) [η μετάφραση δική μου]. Ας σημειωθεί εδώ ότι επί της υπόθεσης αυτής εκδόθηκε η πρώτη απόφαση, με την οποία καταδικάστηκε η Ελλάδα και η «πρώτη σημαντική απόδειξη της διάθεσης του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου να συμπεριλάβει την (μη ρητά κατοχυρωμένη) αιτιολόγηση των αποφάσεων στις επιμέρους προϋποθέσεις μιας δίκαιης δίκης», κατά τον Ανδρουλάκη (Ι.), ό.π., σ. 95.

αν είναι οριστικές ή παρεμπόμπουσες ή αν η έκδοσή τους αφήνεται στη διακριτική, ελεύθερη ή ανέλεγκτη κρίση του δικαστή που τις εξέδωσε»²³⁷. Το άρθρο αυτό, έτσι όπως είναι διατυπωμένο, έχει γενική εφαρμογή στις ποινικές διαδικασίες²³⁸.

Ο νομοθέτης προέβλεψε ειδικά, στο ά. 19§3 ν. 3251, ότι «η απόφαση για την εκτέλεση ή μη του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης πρέπει να είναι ειδικά αιτιολογημένη».

3.4.2. Κανονιστικό περιεχόμενο και κριτικές παρατηρήσεις

Από τις ως άνω διατάξεις συμπεραίνουμε ότι κι αν ακόμη ο ν. 3251/04 δεν περιείχε διάταξη (επιτακτική) για την αιτιολόγηση των βουλευμάτων ή των διατάξεων για την εκτέλεση του ΕΕΣ, ή αν καταργούταν η σχετική διάταξη του ά. 19§3, θα έπρεπε αυτά να αιτιολογούνται (υποχρεωτικά) κατ' εφαρμογή της παραπάνω συνταγματικής διάταξης και της αρχής της δίκαιης δίκης, κατά την έννοια της ΕΣΔΑ.

Η διάταξη του ά. 19§3 κρίνεται ως πιο εύστοχη (: εξασφαλιστική για τον εκζητούμενο) από την αντίστοιχη της α-π, η οποία έχει ως εξής : «η άρνηση εκτέλεσης του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης πρέπει να είναι αιτιολογημένη» (ά. 17§6 α-π). Και τούτο, καθότι δυνάμει αυτής μόνο η άρνηση πρέπει να αιτιολογείται, και μάλιστα όχι κατ' ανάγκη ειδικά. Η δε ρύθμιση του νόμου για αιτιολόγηση περιλαμβάνει πρακτικά και την περίπτωση της μη εκτέλεσης του ΕΕΣ λόγω πληρώσεως των προθεσμιών του ά. 21.

Η ειδική για την έκδοση διάταξη του ΚΠοινΔ ορίζει ότι : «το συμβούλιο εφετών μετά την εξέταση εκείνου που έχει συλληφθεί, αν εμφανίστηκε, και μετά τις αγορεύσεις του εισαγγελέα και εκείνου για τον οποίο ζητείται η έκδοση ή του συνηγόρου του, γνωμοδοτεί αιτιολογημένα για την αίτηση της έκδοσης και αποφαινεται: α) για το αν εκείνος που έχει συλληφθεί είναι το ίδιο πρόσωπο με εκείνον για τον οποίο ζητείται η έκδοση· β) για την ύπαρξη των δικαιολογητικών εγγράφων που απαιτούνται από τον κώδικα ή από τη συνθήκη για την έκδοση· γ) για το αν εκείνος που έχει συλληφθεί και το έγκλημα που αποδίδεται σ' αυτόν ή (προκειμένου για αίτηση έκδοσης ύστερα από καταδικαστική απόφαση) το έγκλημα για το οποίο καταδικάστηκε είναι από εκείνα για τα οποία επιτρέπεται η έκδοση· δ) για το

²³⁷ Για την αιτιολογία της απόφασης ποινικού δικαστηρίου γενικά βλ. Παπαδαμάκη, ό.π., σ. 453 επ. και εκεί παραπομπές.

²³⁸ Βρίσκεται μάλιστα στο πρώτο βιβλίο του ΚΠοινΔ (: «Γενικοί Ορισμοί»), στο έκτο τμήμα του (: «διαδικαστικές πράξεις»).

αν συντρέχουν οι όροι του άρθρ. 438 στοιχ. δ²³⁹» (ά. 450§1 ΚΠοινΔ). Αν λάβουμε υπόψη το ά. 436§2 ΚΠοινΔ, που προβλέπει την συμπληρωματική εφαρμογή των άρθρων 437-456, διαπιστώνουμε ότι το ά. 19§3 ν. 3251 δεν έρχεται σε αντίθεση με το ά. 450§1. Οπότε, θα μπορούσε να εφαρμοστεί συμπληρωματικά (πλην της περίπτωσης του υπ' αρ. δ', της οποίας υπερισχύει η ειδική ρύθμιση του ά. 11^{περ.δ}) ν. 3251). Πάντως, η ρύθμιση του ν. 3251 είναι πολύ πιο γενικά διατυπωμένη και πρέπει να περιλαμβάνει σε κάθε περίπτωση αυτά τα στοιχεία.

Η αιτιολόγηση της απόφασης είναι απαραίτητη καθόσον, εάν δεν εγκριθεί η εκτέλεση του ΕΕΣ, το κ-μ που το εξέδωσε θα μπορεί να λάβει γνώση του λόγου της απόρριψης (και, ενδεχομένως, να αποστείλει εκ νέου ΕΕΣ, χωρίς ελλείψεις). Επίσης, με βάση την αιτιολόγηση (ή τη μη) σχετικά με την εκτέλεση του ΕΕΣ ο εκζητούμενος μπορεί να προσβάλει την απόφαση (με έφεση ενώπιον του ΣυμβΑΠ²⁴⁰ ή με προσφυγή ενώπιον του ΕυρΔΔΑ)· ή, εάν απορριφθεί, να λάβει τουλάχιστον γνώση των σχετικών λόγων και ενδεχομένως να τους αξιοποιήσει (ως ένα οιονεί, θα λέγαμε, δεδικασμένο – όχι επί της ουσίας της υπόθεσής του αλλά επί του συγκεκριμένου ΕΕΣ). Τέλος, μόνο έτσι μπορεί να γίνεται λόγος για (σύμφωνη με το Σύνταγμα και την ΕΣΔΑ) δικαιοκρατική διαδικασία και δίκαιη δίκη. Κατ' ουσία, λοιπόν, η (ειδική) αιτιολογία της απόφασης για το ΕΕΣ λειτουργεί κατ' αποτέλεσμα ως ένα δικαίωμα του εκζητουμένου.

²³⁹ Σύμφωνα με το ά. 438 στοιχ. δ' ΚΠοινΔ, «αν, σύμφωνα με τους νόμους του κράτους που ζητεί την έκδοση ή του ελληνικού κράτους ή του κράτους που τελέστηκε το έγκλημα, έχει προκύψει ήδη πριν από την απόφαση για την έκδοση νόμιμος λόγος που εμποδίζει την δίωξη ή την εκτέλεση της ποινής ή αποκλείει ή εξαλείφει το αξιόποινο» η έκδοση απαγορεύεται.

²⁴⁰ Βλ. όμως την περίπτωση που αναφέρει ο Μυλωνόπουλος, Έκθεση..., σ. 969, κατά την οποία, «ενόψει του ότι ο τελευταίος [: Άρειος Πάγος] λειτουργεί ως εφετείο, δεν υποχρεούται να λάβει θέση επί της αιτιολογίας του εφετείου, μπορεί δε να αποφανθεί υπέρ της παράδοσης με τυπική αιτιολογία, με αποτέλεσμα η αιτιολογία της απόφασης για την εκτέλεση να παραμένει ουσιαστικά ανέλεγκτη». Αυτή η δυνητική περίπτωση όμως είναι, κατά τη γνώμη μου, εσφαλμένη. Διότι το ΣυμβΑΠ οφείλει να λάβει θέση επί της αιτιολογίας του ΣυμβΕφ, στο πλαίσιο της γενικής ελεγκτικής αρμοδιότητάς του ως εφετείου (ως συμβουλίου δηλαδή που ερευνά όχι μόνο την τυπική αλλά και την ουσιαστική βασιμότητα μιάς απόφασης). Αυτό υπαγορεύεται από το νόμο (ά. 19§3), που θέτει ως προϋπόθεση της απόφασης επί ενός ΕΕΣ την ειδική αιτιολογία αυτής. Ο δε δικαστής είναι φύλακας του νόμου (ά. 87§§1,2 Σ, και 93§3εδ.α' Σ εξ αντιδιαστολής), αποκτά δε αρμοδιότητα από τη στιγμή που πρόσωπο έχον έννομο συμφέρον ασκεί το ένδικο μέσο που δικαιούται (ά. 463 ΚΠοινΔ).

4. Η ΕΙΔΙΚΟΤΕΡΗ ΝΟΜΙΚΗ ΘΕΣΗ ΕΚΖΗΤΟΥΜΕΝΟΥ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΤΕΛΕΣΙΑΔΙΚΗ ΑΠΟΦΑΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΤΕΛΕΣΗ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΕΝΤΑΛΜΑΤΟΣ ΣΥΛΛΗΨΗΣ

4.1. Η υποχρέωση της δικαστικής αρχής προς διαγραφή του εκζητουμένου από το SIS

4.1.1. Ο ν. 3251/2004

Το ά. 6§2 ορίζει ότι «ο αρμόδιος εισαγγελέας εφετών μπορεί να προβαίνει σε καταχώριση στο Σύστημα Πληροφοριών Σένγκεν (SIS). Η καταχώριση στο Σύστημα αυτό πραγματοποιείται σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 95 της Σύμβασης Σένγκεν, όπως κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του Ν. 2514/1997 (ΦΕΚ 140 Α')». Η καταχώριση αυτή ισοδυναμεί με ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης, εφόσον περιλαμβάνονται και τα στοιχεία που ορίζονται στο άρθρο 2 παρ. 1 του παρόντος». Η καταχώριση αυτή γίνεται για τη διαβίβαση του ΕΕΣ στην αρμόδια αρχή εκτέλεσής του. Πρόκειται για ένα εναλλακτικό τρόπο, ισοδύναμο με τον παραδοσιακό τρόπο διαβίβασης, ενδεχομένως όμως πιο σύντομο γενικά, για να βρεθεί ο τόπος διαμονής του εκζητουμένου, κατ' ά. 6§3.²⁴¹

4.1.2. Κανονιστικό περιεχόμενο και κριτικές παρατηρήσεις

Σύμφωνα με το ά. 9§3εδ.β' α-π, «μεταβατικά, έως ότου το SIS αποκτήσει τη δυνατότητα να διαβιβάζει όλες τις πληροφορίες που προβλέπονται στο άρθρο 8, η καταχώριση ισοδυναμεί με ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης μέχρις ότου η δικαστική αρχή εκτέλεσης παραλάβει καθ' όλους τους τύπους το πρωτότυπο». Δηλαδή, η α-π αντιμετωπίζει αυτό τον τρόπο διαβίβασης ως προσωρινό, προς το παρόν, και μη αυτοτελή, αφού βάσει αυτής ακολουθεί μεταγενέστερα η παραλαβή του πρωτοτύπου. Ο εθνικός νομοθέτης, πάντως, δεν έλαβε υπόψη του την εν λόγω λεπτομέρεια (της προσωρινότητας της ρύθμισης) – χωρίς όμως αυτό να σημαίνει κατ' ανάγκη ότι βρίσκεται σε δυσχερέστερη θέση ο καθ'ού για το λόγο αυτό και μόνο.

Το Σύστημα Πληροφοριών Σένγκεν ρυθμίζεται από τις διατάξεις των ά. 92-119 Συμφωνίας Schengen. Αποσκοπεί στην «προστασία της δημόσιας τάξεως και

²⁴¹ Ένας παραλληλισμός θα μπορούσε ίσως να γίνει με την περίπτωση του ά. 445§§2,3 ΚΠοινΔ, όπου προβλέπεται η –σε εξαιρετικές περιπτώσεις– σύλληψη και κράτηση του εκζητουμένου και αν δεν έχει ακόμη υποβληθεί αίτηση για την έκδοσή του, η οποία όμως θα πρέπει να παραληφθεί εντός μηνός από τη σύλληψή του.

ασφάλειας, συμπεριλαμβανομένης της ασφάλειας του Κράτους καθώς επίσης στην εφαρμογή της εν λόγω Συμβάσεως για την κυκλοφορία των προσώπων στην επικράτεια των Συμβαλλόμενων Μερών [...]» (ά. 93 Σένγκεν), και αφορά, μ.ά., και στην έκδοση προσώπων. Η καταχώριση προσώπου στο SIS είναι επιβαρυντική, αφού έχει ως –συνηθέστερο κατ’αρχάς– αποτέλεσμα τη σύλληψή του με βάση αυτή. Εάν λοιπόν, για παράδειγμα, η αρμόδια γερμανική δικαστική αρχή καταχωρήσει στο SIS εκζητούμενο πρόσωπο που βρίσκεται στην Ιταλία, και κατόπιν δικαστικής κρίσης το κατ’ αυτού ΕΕΣ απορριφθεί από το αρμόδιο ιταλικό δικαστικό όργανο, εφόσον η καταχώριση αυτή δεν διαγραφεί, σε μελλοντικό ταξίδι του στην Ισπανία ο εκζητούμενος θα επανασυλληφθεί. Κι αυτό θα γίνει, χωρίς να ληφθεί καθόλου υπόψη το προηγούμενο (οιονεί) δεδικασμένο του ιταλικού δικαστηρίου ως προς την συγκεκριμένη καταχώριση (=το συγκεκριμένο ΕΕΣ)²⁴². Έτσι, θα θιγεί η προσωπική του ελευθερία χωρίς λόγο επαρκή και δικαίωμα προς τούτο, παρά από πλάνη των ισπανικών αρχών, λόγω αμέλειας των γερμανικών που δεν διέγραψαν/απάλειψαν τη συγκεκριμένη καταχώριση.

Σύμφωνα με το ά. 105 Σένγκεν, «το καταχωρούν Συμβαλλόμενο Μέρος είναι υπεύθυνο για την ακρίβεια, την ενημερότητα, καθώς και τη νομιμότητα της καταχωρήσεως των δεδομένων [...]», ενώ κατ’ άρθρο 106§1 «μόνο το καταχωρούν Συμβαλλόμενο Μέρος επιτρέπεται να τροποποιεί, συμπληρώνει, διορθώνει ή διαγράφει τα δεδομένα που εισήγαγε». Περαιτέρω, το ά. 109§1 Σένγκεν ορίζει ότι «το δικαίωμα κάθε προσώπου να έχει πρόσβαση στα δεδομένα που το αφορούν και τα οποία είναι καταχωρημένα σε αρχείο στο Σύστημα Πληροφοριών Σένγκεν ασκείται σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο του Συμβαλλόμενου Μέρους, στην επικράτεια του οποίου αυτός ασκεί το δικαίωμα προσβάσεως [...]», μετά απόφαση της εθνικής αρχής ελέγχου για το εάν και με τί τρόπο θα γίνει αυτό. Το ά. 110 προβλέπει ότι «κάθε πρόσωπο μπορεί να επιτύχει τη διόρθωση ή την διαγραφή δεδομένων που το αφορούν και περιέχουν πραγματικό ή νομικό σφάλμα», εγείροντας κατ’ άρθρο 111§1 αγωγή για διόρθωση, διαγραφή, παροχή πληροφοριών ή αποζημίωση. Επίσης, έχει το δικαίωμα να «ζητήσει από τις αρχές ελέγχου να διερευνήσουν τα δεδομένα που το αφορούν και έχουν καταχωρηθεί στο Σύστημα Πληροφοριών Σένγκεν καθώς και τη χρήση τους» (ά.

²⁴² Δεν μπορεί εδώ, κατ’ ορθότερη άποψη, να θεωρηθεί ότι επέρχεται παραβίαση της αρχής ne bis in idem, αφού αυτή –κατά τ’ ανωτέρω, sub 3.1.3.– δεν εφαρμόζεται σε δίκες έκδοσης ή με βάση ΕΕΣ. Θα πρέπει, όμως, να υπογραμμισθεί ότι εν προκειμένω δεν πρόκειται απλά για την ίδια αξιόποινη πράξη εξαιτίας της οποίας εκδόθηκαν δύο (ή περισσότερα) ΕΕΣ, αλλά, περαιτέρω, και για το ίδιο το ΕΕΣ, που έχει ήδη κριθεί (και απορριφθεί). Ως εκ τούτου στερείται πλέον επαρκούς νομικής βάσης, οπότε είναι απαράδεκτη η με βάση αυτό σύλληψή του (κ.λπ.) εκ νέου.

114§1εδ.α' Σένγκεν)' ενώ, τέλος, «κάθε Συμβαλλόμενο Μέρος είναι υπεύθυνο, σύμφωνα με το εθνικό του δίκαιο, για κάθε ζημία που προξενείται εις βάρος προσώπου από τη λειτουργία του εθνικού αρχείου του SIS. Παρομοίως ισχύει, όταν η ζημία προκλήθηκε από το καταχωρούν Συμβαλλόμενο Μέρος, επειδή το τελευταίο καταχώρησε δεδομένα που περιέχουν νομικό ή πραγματικό σφάλμα» (ά. 116§1 Σένγκεν).

Συνεπώς, ο εκζητούμενος έχει το δικαίωμα να πληροφορηθεί από οποιοδήποτε κ-μ αν είναι καταχωρημένος στο SIS και για ποιο λόγο / με ποια στοιχεία, εφόσον κρίνει έτσι η αρμόδια ελεγκτική αρχή. Σε εθνικό επίπεδο ως αρμόδια αρχή έχει ορισθεί η *Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα*, η οποία ασκεί ανεξάρτητο έλεγχο στο εθνικό τμήμα του Συστήματος Πληροφοριών Σένγκεν. Ο εκζητούμενος έχει και το δικαίωμα έγερσης αγωγής για διόρθωση, διαγραφή, παροχή πληροφοριών ή αποζημίωσή του. Επίσης έχει το δικαίωμα να ζητήσει από την ελεγκτική αρχή να διερευνήσει τα σχετικά με αυτόν δεδομένα που έχουν καταχωρηθεί στο SIS, καθώς και τη χρήση τους. Τη δε ζημία του εκζητουμένου από αδικαιολόγητη (πλέον) καταχώριση του κράτους έκδοσης του ΕΕΣ θα τη φέρει αυτό το τελευταίο, το οποίο και είναι υπεύθυνο και στο οποίο μπορεί να υποβάλει αίτηση για τη διαγραφή του από το SIS.

Σημειωτέον ότι αν ο εκζητούμενος παραδοθεί στο κ-μ έκδοσης του ΕΕΣ και μετά τη σύνολη δίκη αθωωθεί ή εκτίσει την ποινή που του επιβλήθηκε, αν δεν έχει ακόμη διαγραφεί η καταχώρισή του στο SIS [πράγμα απαράδεκτο], θα (επανα)συλληφθεί κατά την πρώτη έξοδό του από την επικράτεια ενός κ-μ προς την είσοδό του σε άλλο κ-μ. Γι' αυτό και το δικαίωμα τούτο έχει σημασία τόσο επί μη εκτέλεσης του ΕΕΣ όσο και σε –οριακές– περιπτώσεις εκτέλεσής του.

Η υποχρέωση της δικαστικής αρχής για τη διαγραφή του εκζητουμένου από το SIS, αν και δεν προβλέπεται ρητά στο ν. 3251 ή στην α-π, είναι ιδιαίτερα σημαντική. Και τούτο, διότι αλλιώς ο εκζητούμενος θα βρισκόταν σε δεινή θέση, μη μπορώντας, πρόσκαιρα έστω, να μετακινηθεί σε άλλο κ-μ από αυτό στο οποίο βρίσκεται και όπου έχει ήδη απορριφθεί το ΕΕΣ. Θα επρόκειτο, δηλαδή, για έναν έμμεσο περιορισμό της προσωπικής ελευθερίας του. Αυτή, λοιπόν, η υποχρέωση του κ-μ είναι άμεσα συνυφασμένη μ' ένα δικαίωμα του ατόμου, το οποίο πρέπει να προβλεφθεί ρητά και συγκεκριμένα και στο νομικό πλαίσιο του ΕΕΣ.

4.2. Το δικαίωμα απόδοσης των κατεσχημένων αντικειμένων

Βάσει του ν. 3251 (ά. 29§2) επιτρέπεται η κατάσχεση αντικειμένων, «κατ' ανάλογη εφαρμογή των άρθρων 251-269 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας»²⁴³. Η α-π προβλέπει ότι αυτή γίνεται «σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο» κάθε κ-μ. Αφορά σε πειστήρια ή προϊόντα που βρίσκονται στην κατοχή του εκζητούμενου ως αποτέλεσμα της αξιόποινης πράξης. Κατά τη διαδικασία της κατάσχεσης δεν διασφαλίζεται ρητά η ακρόαση του εκζητούμενου²⁴⁴ (ή του θιγόμενου τρίτου). Ενώ μπορεί να διαταχθεί ακόμη και αν δεν κριθεί παραδοτέος ο εκζητούμενος στο εκδόν κ-μ, οπότε και το δικαίωμα απόδοσης των κατεσχημένων αντικειμένων του έχει νόημα τόσο σε περίπτωση εκτέλεσης του ΕΕΣ όσο και σε περίπτωση μη εκτέλεσής του²⁴⁵.

Σύμφωνα με το ά. 29§5, «τα δικαιώματα, τα οποία οι ελληνικές αρχές ή τρίτα μέρη τυχόν έχουν επί των κατασχεθέντων αντικειμένων, διατηρούνται»²⁴⁶. Αν και δεν προκύπτει με σαφήνεια αυτό από το γράμμα του νόμου, στα τρίτα αυτά μέρη συμπεριλαμβάνεται και ο καθ'ού η κατάσχεση εκζητούμενος. Και τούτο διότι άλλως η διάταξη αυτή θα ερχόταν σε αντίθεση με το ά. 17 Σ, την αρχή της αναλογικότητας (ά. 25§1 Σ) και το ά. 1 Πρώτου Πρόσθετου Πρωτοκόλλου ΕΣΔΑ.

Το ά. 453§2 ΚΠοινΔ, στο οποίο ο ν. 3251 δεν παραπέμπει ευθέως, ορίζει ότι «σε κάθε στάδιο της διαδικασίας το συμβούλιο εφετών αποφασίζει αμετάκλητα για τις αξιώσεις που προβάλλονται από τρίτους που κατέχουν ή αξιώνουν δικαιώματα κυριότητας σε αντικείμενα ή πειστήρια που έχουν κατασχεθεί». Διάταξη αντίστοιχη αυτής θα πρέπει, νομίζω, να θεσπιστεί για τη διαδικασία του ΕΕΣ, για την οποία γενικά πρέπει να τεθεί ένα πλαίσιο πιο ειδικό, όσον αφορά τουλάχιστον στην κατάσχεση αντικειμένων. Ως τότε πρέπει να ισχύει αναλογικά αυτή του ΚΠοινΔ, για να μπορεί ο καθ'ού να προβάλει τις αντιρρήσεις του και να αξιώσει την επιστροφή

²⁴³ Τα ά. 251-269 ΚΠοινΔ αναφέρονται στις ανακριτικές πράξεις που διενεργούνται στην Ελλάδα. Δεν προβλέπεται σ' αυτά η διενέργειά τους στο πλαίσιο σχέσεων κρατών, οι οποίες άπτονται του διεθνούς ποινικού δικαίου. Το ά. 461 ΚΠοινΔ ρυθμίζει την περίπτωση διαβίβασης πειστηρίων ή άλλων αντικειμένων κατόπιν αιτήσεως ξένης αρχής, στο πλαίσιο δικαστικής συνδρομής. Δεδομένου ότι δεν υπάρχει ειδική ρύθμιση για το θέμα της παράδοσης πειστηρίων βάσει ΕΕΣ, ως διέξοδος προς το παρόν, για να γίνει αυτή δεκτή, παρίσταται η εφαρμογή και εν προκειμένω του ά. 461.

²⁴⁴ Βλ. σχετικά υπό 1.1.3. in fine.

²⁴⁵ Αν και αντίθετη ερμηνεία μπορεί ίσως να συναχθεί από το ά. 29§3, το οποίο προβλέπει την παράδοση των αντικειμένων σε ορισμένες περιπτώσεις. Το εν λόγω ά. έχει ως εξής : «Η παράδοση των αντικειμένων πραγματοποιείται ακόμη και όταν δεν είναι δυνατό να εκτελεστεί το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης λόγω θανάτου ή απόδρασης του εκζητούμενου».

²⁴⁶ Πρβλ. ά. 310§2 ΚΠοινΔ, για τον κατηγορούμενο σε περίπτωση που το συμβούλιο αποφανθεί ότι δεν πρέπει να του απαγγελθεί κατηγορία.

των αντικειμένων του πριν αυτά παραδοθούν –αρκετά σύντομα (στο πλαίσιο των προθεσμιών του ν. 3251, το πιο πιθανό)– στο κ-μ έκδοσης.

4.3. Η υποχρέωση της δικαστικής αρχής για την προσαγωγή του εκζητούμενου στο κράτος-μέλος εντός της νόμιμης προθεσμίας

4.3.1. Στο ν. 3251/2004

Σύμφωνα με το ά. 27§1, «με μέριμνα του εισαγγελέα εφετών, ο εκζητούμενος προσάγεται το ταχύτερο δυνατόν σε ημερομηνία που συμφωνείται με τις αρμόδιες αρχές του κράτους έκδοσης του εντάλματος. Η προθεσμία προσαγωγής του εκζητούμενου δεν μπορεί να υπερβαίνει τις δέκα ημέρες, αφότου εκδόθηκε η τελεσίδικη απόφαση για την εκτέλεση του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης. Κατά την προσαγωγή, με μέριμνα του ίδιου εισαγγελέα, διαβιβάζονται στην αρμόδια αρχή του κράτους έκδοσης του εντάλματος όλες οι πληροφορίες σχετικά με τη διάρκεια κράτησης του εκζητούμενου στο πλαίσιο της διαδικασίας εκτέλεσης του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης».

Δυνάμει του ά. 27§2, «αν η προσαγωγή του εκζητούμενου, εντός της προθεσμίας που προβλέπεται στην παράγραφο 1, αποδειχθεί αδύνατη λόγω ανωτέρας βίας σε ένα από τα κράτη μέλη, ο αρμόδιος εισαγγελέας εφετών και η δικαστική αρχή έκδοσης του εντάλματος συμφωνούν αμέσως για νέα ημερομηνία προσαγωγής. Στην περίπτωση αυτή, η προσαγωγή διενεργείται εντός δέκα ημερών από τη συμφωνηθείσα νέα ημερομηνία».

Βάσει του ά. 27§3, «κατ' εξαίρεση, η προσαγωγή μπορεί να αναστέλλεται προσωρινά για σοβαρούς ανθρωπιστικούς λόγους, ιδίως όταν ευλόγως εκτιμάται ότι αυτή θα έθετε σε κίνδυνο τη ζωή ή την υγεία του εκζητούμενου. Το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης εκτελείται μόλις παύσουν να υφίστανται οι λόγοι αυτοί. Ο αρμόδιος εισαγγελέας εφετών ενημερώνει σχετικά τη δικαστική αρχή έκδοσης του εντάλματος και συμφωνεί με αυτή για νέα ημερομηνία προσαγωγής. Στην περίπτωση αυτή, η προσαγωγή διενεργείται εντός δέκα ημερών μετά τη συμφωνηθείσα νέα ημερομηνία».

Κατ' άρθρο 27§4, «αν μετά την παρέλευση των ανωτέρω προθεσμιών ο εκζητούμενος εξακολουθεί να κρατείται, απολύεται. Σε περίπτωση που έχουν επιβληθεί σε βάρος του περιοριστικοί όροι, αυτοί αίρονται αυτοδικαίως».

Το ά. 27 βασίζεται στο ά. 23 α-π, τις ρυθμίσεις του οποίου τηρεί αναδιατυπώνοντας ακριβώς το ίδιο ουσιαστικό περιεχόμενο.

4.3.2. Κανονιστικό περιεχόμενο και κριτικές παρατηρήσεις

Η εν λόγω υποχρέωση της αρμόδιας δικαστικής αρχής συνδέεται στενά με το δικαίωμα του εκζητουμένου στην προσωπική ελευθερία του²⁴⁷ (η οποία θίγεται με την κράτησή του ή την επιβολή περιοριστικών όρων). Η ελευθερία του αυτή έχει το πιθανότερο ήδη θιγεί ή πρόκειται άμεσα να θιγεί, δυνάμει της απόφασης του αρμόδιου δικαστικού οργάνου. Δεν επιτρέπεται, όμως, να βρίσκεται ο εκζητούμενος σε κατάσταση μόνιμης ανασφάλειας ή να κρατείται έως ότου «δεήσουν» οι αρχές του εκζητούντος ή/και οι αρχές του εκζητουμένου κ-μ ν' αποφανθούν, αφού έτσι θα πρόκειται για ένα άτυπο αλλά ουσιαστικό περιορισμό του (ή και αχρήστευσή του), χωρίς να υπάρχει νόμιμο έρεισμα προς τούτο, αφού τεκμαίρεται ότι είναι αθώος. Γι' αυτό ο ν. 3251 ορθώς θέτει μέγιστα όρια στον χρόνο, εντός του οποίου ο εκζητούμενος πρέπει να προσαχθεί στο κ-μ έκδοσης. Όπως είναι ευνόητο, υπάρχει αξίωση του εκζητουμένου για την τήρηση της προσήκουσας διαδικασίας και το σεβασμό των ορίων αυτών. Η αξίωση αυτή πηγάζει από το δικαίωμά του στην προσωπική ελευθερία του και, αν δεν τηρηθεί, γεννάται υποχρέωση της αρμόδιας αρχής –και αντίστοιχη αξίωσή του– προς απόλυσή του²⁴⁸.

Εν προκειμένω, δεν πρέπει να γίνει σύγχυση του εν λόγω δικαιώματος με το δικαίωμα του εκζητουμένου όσον αφορά στην τήρηση ορισμένων προθεσμιών για την έκδοση απόφασης σχετικά με την εκτέλεση ή μη του ΕΕΣ, που αναλύθηκε ανωτέρω υπό 3.3. Μπορούμε όμως να διαπιστώσουμε ότι τα εκεί μέγιστα αναφερόμενα όρια κράτησης, ενδεχομένως, και έκδοσης της απόφασης διαμορφώνονται συνολικά, μετά τη συνεκτίμηση αυτών του ά. 27 (για την προθεσμία προσαγωγής), ως εξής :

α) Εάν ο εκζητούμενος *συγκατατεθεί* στην προσαγωγή του στο κ-μ έκδοσης του ΕΕΣ :

i) 10 ημέρες (βάσει ά. 21§1) + 30 ημέρες (σε ειδικές περιπτώσεις, κατ' ά. 21 §3) = 40 ημέρες.

ii) 40 ημέρες + 10 (ά. 27§1) = 50 ημέρες *to maximum*.

β) Εάν ο εκζητούμενος *δεν συγκατατεθεί* στην προσαγωγή του στο κ-μ έκδοσης του ΕΕΣ :

²⁴⁷ Για το οποίο βλ. ανωτέρω, υπό 2.4.1.

²⁴⁸ Δεν είναι δυνατή η υπέρβαση των χρονικών αυτών ορίων, ακόμη κι αν ο εκζητούμενος το επιθυμεί, χάρις στην αρχή της νομιμότητας (βλ. ά. 27§4), αλλά και γιατί δεν του παρέχονται μέσα για την παρακώλυση της όλης δίκης· όπως, π.χ., είχε ο *Kolompar*, στην υπόθεση *ΕυρΔΔΑ* της 24.09.1992, που καθυστέρησε ο ίδιος σκόπιμα την έκδοσή του και κρατήθηκε για δύο χρόνια και οκτώ μήνες, ενώ θεωρήθηκε έτσι ότι στην περίπτωση του δεν παραβιάστηκε το ά. 5§1^{περ.στ)} ΕΣΔΑ.

- i) 60 ημέρες (βάσει ά. 21§2) + 30 ημέρες (σε ειδικές περιπτώσεις, κατ' ά. 21§3) = 90 ημέρες.
- ii) 90 ημέρες + 10 (ά. 27§1) = 100 ημέρες *το maximum*.

Όμως, τον κανόνα που θέτει η §1 του ά. 27 τον αίρει η §2 και δη : Εάν συντρέχει περίπτωση *ανωτέρας βίας*, θα συμφωνηθεί μεταξύ των αρμοδίων αρχών των δύο κ-μ νέα ημερομηνία προσαγωγής, οπότε τα ανωτέρω μέγιστα όρια κράτησης θα διαμορφωθούν ως εξής: α) 40 ημέρες + X ημέρες + 10 μέρες = 50 + X *ημέρες*· β) 90 ημέρες + X ημέρες + 10 ημέρες = 100 + X *ημέρες*. Σημασία έχει να συντρέχει πράγματι ανωτέρα βία και ο προς προσαγωγή εκζητούμενος να προσάγεται αμέσως μόλις αυτή λήξει (μετά τις X ημέρες δηλαδή) ή, έστω, μόλις αυτό καταστεί δυνατό εντός 10 ημερών από τη νέα ορισθείσα ημερομηνία. Διαφορετικά, θα πρέπει σύμφωνα με το ά. 27§4 ν' απολυθεί (αμελλητί, θα λέγαμε) ή ν' αρθούν οι κατ' αυτού επιβληθέντες περιοριστικοί όροι. Το ίδιο ισχύει και αν δεν συνέτρεχε λόγος ανωτέρας βίας και παρήλθαν άπρακτες οι 10 μέρες από την τελεσίδικη απόφαση σχετικά με την εκτέλεση του ΕΕΣ.

Ως προς την κατ' ά. 23§§1περ.β,4,5 περίπτωση *προσωρινής προσαγωγής* στο εκζητούν κ-μ, μπορεί να συναχθεί το συμπέρασμα ότι τα όρια που εξετάζουμε αφορούν στην οριστική προσαγωγή του στο κ-μ. Για την προσωρινή προσαγωγή του δεν υπάρχει σχετική ειδική ρύθμιση, αν και λόγω του σκοπού της [: δίωξη του εκζητουμένου στο κράτος έκδοσης] προκύπτει ότι αυτή λαμβάνει χώρα σε περιπτώσεις επείγουσες (π.χ., όταν επίκειται παραγραφή της πράξης), οπότε δεν υπάρχει λόγος να καθυστερεί. Χάριν της προστασίας του εκζητουμένου, του οποίου η συνταγματικά (και όχι μόνο) προστατευόμενη προσωπική ελευθερία τίγεται, και δεδομένου ότι δεν υπάρχει ειδική ρύθμιση [γι' αυτό το «έλασσον», παρά μόνο για το «μείζον» : την βεβαιωμένη και οριστική προσαγωγή], δεν μπορεί σε καμμία περίπτωση να γίνεται υπέρβαση των χρονικών ορίων του ά. 27.

Στην §3 ά. 27 προβλέπεται η εξαιρετική περίπτωση της *προσωρινής αναστολής* της προσαγωγής για σοβαρούς ανθρωπιστικούς λόγους. Η περίπτωση αυτή λαμβάνει χώρα ιδίως λόγω ενδεχόμενου κινδύνου της ζωής ή της υγείας του εκζητουμένου από την όλη διαδικασία (το ταξίδι) της προσαγωγής του στο εκζητούν κ-μ (και της απομάκρυνσής του, π.χ., από νοσοκομείο όπου νοσηλεύεται κ.λπ.). Κι εδώ προβλέπεται η προσαγωγή του εντός δέκα ημερών από τη νέα ορισθείσα προς τούτο ημερομηνία, η οποία συμφωνείται αμέσως μετά το πέρας συνδρομής των

λόγων αυτών. Εάν δεν λάβει χώρα η προσαγωγή, θα πρέπει δυνάμει της §4 ν' απολυθεί ο εκζητούμενος. Η (συνολική) ρύθμιση της §3 είναι μάλλον εύλογη –αφού άλλως θα στένευαν de facto τα χρονικά όρια προσαγωγής του, σε βάρος του κ-μ έκδοσης του ΕΕΣ άμεσα και σε βάρος του κ-μ εκτέλεσης ίσως, έμμεσα, σε διπλωματικό επίπεδο. Επιπλέον δε κατά περιεχόμενο είναι ουσιαστικά απαραίτητη, ώστε να μην προσάγεται ο εκζητούμενος σε όποια κατάσταση κι αν βρίσκεται, με οποιοδήποτε τίμημα (π.χ. τη ζωή του). Κατά τούτο, η ρύθμιση αυτή λειτουργεί, εν τέλει, υπέρ του²⁴⁹.

Στον ΚΠοινΔ δεν απαντά ανάλογη ρύθμιση, τόσο εκτεταμένη (και ειδική) όσο αυτή του ά. 27 ν. 3251. Το (αντίστοιχο) ά. 452§2εδ.β',γ' ΚΠοινΔ ορίζει ότι «(...) απολύεται αυτός για τον οποίο ζητείται η έκδοση, αν το κράτος που τον ζήτησε δεν τον παραλάβει μέσα σε δύο μήνες από τότε που κοινοποιείται σ' αυτό η απόφαση του Υπουργού για την έκδοση. Σε κάθε περίπτωση ο εκζητούμενος απολύεται, αν περάσουν δύο έτη από την ημέρα της συλλήψεώς του, η οποία προθεσμία δύναται να παραταθεί με απόφαση του δικαστικού συμβουλίου κατά έξι ακόμη μήνες». Οι συγκρίσεις σχεδόν περιττεύουν : ο εκζητούμενος εν προκειμένω πρέπει να παραληφθεί εντός δύο μηνών (όχι από την έκδοση αλλά) από την κοινοποίηση της απόφασης, αντί των δέκα ημερών που τάσσει ο ν. 3251. Η μεγάλη διαφορά, όμως, έγκειται στο β' εδάφιο, το οποίο αναφέρει την φράση «σε κάθε περίπτωση», υπονοώντας ότι είναι δυνατό να υπάρξει υπέρβαση του ορίου των δύο μηνών. Προφανώς, έχει την έννοια ότι το αρμόδιο δικαστικό όργανο πρέπει ν' αποφανθεί εντός δύο ετών και τεσσάρων μηνών το maximum από τη σύλληψη του εκζητουμένου, για να είναι δυνατό να τελεί υπό κράτηση άλλους δύο (το μέγιστο) μήνες, έως ότου αυτός «παραληφθεί» ή τέλος απολυθεί. Συγκριτικά με όσα αναφέραμε παραπάνω πρέπει στο σημείο αυτό να υπογραμμιστεί ότι τα όρια συνολικής κράτησης στο πλαίσιο του θεσμού του ΕΕΣ είναι εντυπωσιακά κατώτερα, γεγονός πολύ θετικό, αφού έτσι επιβαρύνεται λιγότερο ο εκζητούμενος. Η ανωτέρα βία και η προσωρινή αναστολή για σοβαρούς ανθρωπιστικούς λόγους είναι

²⁴⁹ Πρβλ. όμως και άποψη Blekxtoon, ό.π., σ. 258-259, ο οποίος επικρίνει τη ρύθμιση και θεωρεί ορθότερη την παλαιότερη : δηλαδή την απόλυση του εκζητουμένου σε τέτοιες περιπτώσεις και την επανυποβολή αίτησης έκδοσης, εάν κρίνεται σκόπιμο. Στα –κάπως ακραία– παραδείγματα που παραθέτει (π.χ. παράδοση προσώπου πάσχοντος από τον ιό του HIV σε κ-μ που δεν μπορεί να εξασφαλίσει την αγωγή που του χρειάζεται), δεν μπορεί παρά να θεωρηθεί ως ορθή η άποψή του, προκειμένου να διασφαλίζεται η τήρηση της αρχής της αναλογικότητας και η –ουσιαστική πια– θεραπεία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην in concreto εξεταζόμενη περίπτωση. Η ρύθμιση της α-π εξασφαλίζει πάντως μια ενδιάμεση λύση : την κράτηση, αντί της θέσης του εκζητουμένου σε κίνδυνο από την εσπευσμένη προσαγωγή του ή την σε κάθε περίπτωση (αλλά προσωρινή ενδεχομένως) απόλυσή του.

περιπτώσεις που δεν προβλέπονται στον ΚΠοινΔ και επιμηκύνουν τα χρονικά όρια κράτησης του εκζητουμένου βάσει ΕΕΣ, ενεργούν όμως μάλλον υπέρ του. Δεν αποκλείεται, πάντως, να ενεργούν ενίοτε και σε βάρος του. Αυτό συμβαίνει διότι ο εκζητούμενος στερείται την προσωπική ελευθερία του σε περιπτώσεις, στις οποίες θα μπορούσε να απολυθεί (και ενδεχομένως να επανεκδοθεί ΕΕΣ κατά τούτου) αντί να κρατηθεί περαιτέρω. Τέτοιες περιπτώσεις είναι π.χ. η εξαιτίας ψυχικής ασθένειας αδυναμία (ορθής) παράστασής του σε ποινική δίκη ή η σε μεγάλο βαθμό ενδεχόμενη μη επιβίωσή του εάν του επιβληθεί στερητική της ελευθερίας ποινή ή η εξαιρετικά μικρή ή προχωρημένη ηλικία του²⁵⁰.

Από τα προαναφερθέντα συνάγεται το συμπέρασμα ότι οι προθεσμίες που θέτει ο ν. 3251/04 είναι αρκετά σύντομες, γεγονός θετικό για τον εκζητούμενο. Μάλιστα, τηρούνται κανονικά σχεδόν, σύμφωνα με την *Επιτροπή*, η οποία αναφέρει²⁵¹ ότι «η μέση διάρκεια εκτέλεσης αίτησης που ανερχόταν σε περίπου ένα έτος με το παλαιό καθεστώς έκδοσης, επί του παρόντος μειώθηκε σε λιγότερο από 6 εβδομάδες, και ακόμα και σε 11 ημέρες στις συχνές περιπτώσεις όπου ο συλληφθείς συγκατατίθεται στην παράδοσή του». Η ρύθμιση αυτή διαφέρει κατά πολύ –προς το καλύτερο– από την αντίστοιχη του ΚΠοινΔ, η οποία σίγουρα δεν έχει ως στόχο την προσαγωγή του εκζητουμένου σε σχετικά σύντομο χρονικό διάστημα (καθόσον προβλέπεται, μ.ά., δυνατότητα αναβολής καθώς και δικαστικό όσο και διοικητικό στάδιο για την απόφαση επί της αίτησης έκδοσης).

4.4. Η δυνατότητα συγκατάθεσης στην προσαγωγή σε κράτος-μέλος διαφορετικό από αυτό της αρχικής έκδοσης

4.4.1. Στο ν. 3251/2004

Σύμφωνα με το ά. 35§1, «πρόσωπο, το οποίο έχει προσαχθεί στον αρμόδιο εισαγγελέα εφετών σε εκτέλεση ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης, μπορεί, χωρίς τη συγκατάθεση του κράτους εκτέλεσης του εντάλματος, να προσαχθεί σε άλλο κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εφόσον έχει εκδοθεί σχετικό ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης για αξιόποινη πράξη προγενέστερη της προσαγωγής του, όταν συντρέχει μια από τις παρακάτω περιπτώσεις : [...] γ) ο εκζητούμενος συγκατατίθεται να προσαχθεί

²⁵⁰ Βλ. τα παραδείγματα αυτά στον *Blektoon*, ό.π., σ. 258-259, ο οποίος θεωρεί τη συγκεκριμένη ρύθμιση «μάλλον απάνθρωπη» και διαφωνεί με τη θέσπισή της.

²⁵¹ Βλ. από 11.07.2007 [COM(2007)407] Έκθεση της *Επιτροπής* για την εφαρμογή του ΕΕΣ το 2005, 2.1.1., σε ιστοσελίδα : <http://europa.eu>.

σε κράτος μέλος διαφορετικό από το κράτος μέλος εκτέλεσης, βάσει ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης. Η δήλωση συγκατάθεσης γίνεται κατά τη διαδικασία που προβλέπεται στο άρθρο 17 του παρόντος». Το ά. 17 αφορά στη συγκατάθεση στην προσαγωγή, για την οποία βλ. ανωτέρω, sub 2.2.

4.4.2. Κανονιστικό περιεχόμενο και κριτικές παρατηρήσεις

Με την ανωτέρω διάταξη ρυθμίζεται μια ειδική περίπτωση που συνδέεται με την καθ'όλα νόμιμη (και εύλογη, στο πλαίσιο κάθε κοινωνικά φιλελεύθερου δημοκρατικού πολιτεύματος) δυνατότητα αυτοδιάθεσης του εκζητούμενου προσώπου. Η δυνατότητα αυτή δεν έχει μόνο θεωρητική σημασία : μπορεί πράγματι ο εκζητούμενος να επιθυμεί να γίνει δεκτό και να εκτελεσθεί και άλλο ΕΕΣ κατ' αυτού για διάφορους λόγους που αφορούν στο πρόσωπό του (π.χ., βούλησή του ή προτίμησή του να δικασθεί και να κριθεί αθώος εκεί, ή να κριθεί ένοχος και να εκτίσει εκεί την ποινή του κ.λπ.). Ratio legis, πάντως, είναι προφανώς η στο μέτρο του δυνατού απλοποίηση κι επίσπευση της διαδικασίας εκτέλεσης του ΕΕΣ σε τέτοιες περιπτώσεις. Ο σκοπός αυτός επιτυγχάνεται, στο μέτρο που δεν απαιτείται η κατ' άρθρο 34§2^{περ.ζ)} συγκατάθεση του κ-μ (αρχικής) εκτέλεσης, που μπορεί να καθυστερήσει να δοθεί. Επίσης δεν χρειάζεται να έχει ο εκζητούμενος παραιτηθεί από το ευεργέτημα του κανόνα της ειδικότητας [: για κάθε προηγούμενο της προσαγωγής του έγκλημα], πριν (ά. 34§2^{περ.ε)}) ή και μετά την προσαγωγή του (ά. 42§2^{περ.στ)}).

Οι συνέπειες, όμως, που συνεπάγεται η επιλογή του εκζητουμένου να συγκατατεθεί, είναι σοβαρές : η συγκατάθεσή του είναι αμετάκλητη και η ακρόασή του γίνεται μόνο από τον αρμόδιο πρόεδρο εφετών. Γι' αυτό και πρέπει ο εκζητούμενος να έχει πλήρη επίγνωση αυτών²⁵², αλλά και συνδρομή συνηγόρου για

²⁵² Κατά τον *Blektoon*, Commentary..., σ. 250, ο εκζητούμενος πρέπει να πληροφορείται πλήρως και λεπτομερώς, και κατά τρόπο μάλιστα που ν' αποτυπώνεται με τα ίδια του τα λόγια το πώς αντιλαμβάνεται την συγκατάθεσή του αυτή στην προσαγωγή και την παραίτησή του απ' τον «κανόνα της ειδικότητας», προς αποφυγήν μεταγενέστερων παρεξηγήσεων. Η τακτική αυτή δεν φαίνεται ν' ακολουθείται στην Ελλάδα – τουλάχιστον δεν προβλέπεται ρητά στο ν. 3251/04. Ενδιαφέρον παρουσιάζει εν προκειμένω η αντιπαραβολή με τις γενικές διατάξεις του ΚΠοινΔ σχετικά με τον τρόπο σύνταξης της έκθεσης εξέτασης του κατηγορουμένου, δηλαδή με τα ά. 273§§2,3, 223§§2,3,5, 225 και 239. Οι διατάξεις αυτές διαμορφώνουν ένα άρτιο διασφαλιστικό πλαίσιο για τον κατηγορούμενο, όπου στόχος καθίσταται η εξέταση της ενοχής αλλά και της αθωότητάς του. Ο κατηγορούμενος είναι πλήρως ενημερωμένος για την πράξη για την οποία κατηγορείται, οι ερωτήσεις που του απευθύνονται είναι σχετικές με τα –νομικώς σημαντικά– γεγονότα και δεν διακόπτεται, ενώ εξετάζεται κατ'αρχήν μόνος και δικαιούται να αρνηθεί ν' απαντήσει ή να παραδώσει την απολογία του γραπτά κ.ά.

να αποφασίσει, όπως ο ίδιος πράγματι επιθυμεί²⁵³. Πρωτίστως, βέβαια, εξασφαλιστικός είναι ο ρόλος του εισαγγελέα εφετών, ο οποίος «ενημερώνει με σαφήνεια τον εκζητούμενο για τις συνέπειες» και για το δικαίωμά του σε παράσταση συνηγόρου και συντάσσει έκθεση (κατ' ά. 148-153 ΚΠοινΔ).

Στην α-π, σύμφωνα με την οποία εναρμονίστηκε η ελληνική νομοθεσία, ορίζεται ότι : «[...] είναι δυνατόν, χωρίς τη συγκατάθεση του κράτους μέλους εκτέλεσης, να παραδοθεί σε άλλο κράτος μέλος εκτός του κράτους μέλους εκτέλεσης βάσει ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης εκδοθέντος για αξιόποινη πράξη προγενέστερη της παράδοσής του [...] όταν ο καταζητούμενος συγκατατίθεται να παραδοθεί σε κράτος μέλος εκτέλεσης βάσει ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης. Η συγκατάθεση παρέχεται ενώπιον των αρμόδιων δικαστικών αρχών του κράτους μέλους έκδοσης του εντάλματος και καταχωρείται στα πρακτικά σύμφωνα με το εσωτερικό εθνικό δίκαιο του εν λόγω κράτους. Διατυπώνεται κατά τρόπον που να προκύπτει ότι το έπραξε εκουσίως και έχοντας πλήρη επίγνωση των σχετικών συνεπειών. Προς τούτο, ο καταζητούμενος έχει το δικαίωμα να επικουρείται από νομικό παραστάτη» (ά. 28§2περ.β α-π). Διαπιστώνουμε ότι η αντίστοιχη ρύθμιση του ν. 3251 είναι επαρκής και συνεπής, στο μέτρο που η παραπομπή στο ά. 17 παρέχει αυτά τα εχέγγυα (πληροφόρηση, νομικό παραστάτη, διερμηνέα), όπως όμως και την «αυστηρή» συνέπεια του αμετακλήτου της δήλωσης συγκατάθεσης²⁵⁴.

Υπό το καθεστώς του ΚΠοινΔ, τέλος, τα πράγματα διαφέρουν : δεν αναγνωρίζεται στον εκζητούμενο το εν λόγω δικαίωμα. Το ά. 440 ΚΠοινΔ θα μπορούσε να περιέχει τέτοια ρύθμιση, πράγμα όμως που δεν συμβαίνει και τούτο ενδεχομένως λόγω ενός κρατικού «πατερναλισμού» και μιας (τότε που τέθηκε σε ισχύ, τουλάχιστον, απόλυτα κρατούσας) τάσης για τη διατήρηση της κρατικής κυριαρχίας.

²⁵³ Βλ. σχετικά sub 2.1., 1.2. και 1.3. για τα δικαιώματα του εκζητουμένου σε λεπτομερή πληροφόρησή του και σε συμπαράστασή του με συνήγορο ή και διερμηνέα, τα οποία ισχύουν εν προκειμένω όταν κ-μ έκδοσης του ΕΕΣ είναι η Ελλάδα (αλλά και τα άλλα κ-μ, στο μέτρο που οι νόμοι τους που ενσωμάτωσαν την α-π, δεν διαφέρουν στα σημεία αυτά).

²⁵⁴ Ο έλληνας νομοθέτης επικρίθηκε από την θεωρία για τη μη αξιοποίηση της δυνατότητας που είχε να ορίσει ότι σε κάποιες περιπτώσεις δεν θεωρείται αμετάκλητη η δήλωση. Βλ. και ανωτέρω, υπό 2.2.1.

4.5. Η δυνατότητα παραίτησης από το ευεργέτημα του κανόνα της ειδικότητας ή, άλλως, τήρησής του

Σύμφωνα και με όσα έχουν διαπιστωθεί ανωτέρω, ο εκζητούμενος μπορεί να παραιτείται ρητά από κάποια ευεργετήματα που του παρέχει ο νόμος –εφόσον μια τέτοια ενέργεια δεν προσκρούει σε αρχές από τις οποίες πηγάζουν ανθρώπινα δικαιώματα²⁵⁵– ή να μη τα ασκεί (οπότε και τα απεμπολεί) ή, άλλως, να αξιώνει την τήρησή τους, χωρίς να χρειάζεται να προβεί σε κάποια ενέργεια. Στο πλαίσιο αυτό εντάσσεται και η δυνατότητα που εξετάζουμε εν προκειμένω, η οποία συνιστά δικαίωμά του, υπό το πρίσμα της αυτοδιάθεσής του, καθόσον ο νόμος το επιτρέπει. Πρόκειται κατ'ουσία για το δικαίωμα του εκζητουμένου, που του παρέχει ο νόμος, να απεμπολήσει το δικαίωμά του στην «ευεργεσία» του κανόνα της ειδικότητας, ο οποίος λειτουργεί και ως ασφαλιστική δικλείδα για την προστασία των δικαιωμάτων του²⁵⁶.

Σύμφωνα με το ά. 34§1, «ο εκζητούμενος που έχει προσαχθεί στον αρμόδιο εισαγγελέα εφετών δεν διώκεται, ούτε καταδικάζεται, ούτε στερείται με άλλον τρόπο της ελευθερίας του για αξιόποινη πράξη, η οποία τελέστηκε πριν από την προσαγωγή του και είναι διαφορετική από εκείνη για την οποία είχε εκδοθεί το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης». Αυτός είναι ο κανόνας της ειδικότητας και εξασφαλίζει την παράδοση του εκζητουμένου για συγκεκριμένη(-ες) πράξη(-εις), για τις οποίες θα έχει πληροφορηθεί και βάσει των οποίων (κατ' ά. 10) θ' αποφασίσει το αρμόδιο δικαστικό συμβούλιο. Ενόψει τούτου, κεφαλαιώδης είναι εν προκειμένω η σημασία του περιεχομένου (κατ' ά. 2§1) του ΕΕΣ : αυτό και μόνο πρέπει να ληφθεί υπόψη για να διωχθεί ο εκζητούμενος στο κ-μ έκδοσης του ΕΕΣ, αφού αυτό καθορίζει τις αξιόποινες πράξεις για τις οποίες παραδόθηκε σ' αυτό.

Τον κανόνα αίρει η §2, κατά την οποία «η παράγραφος 1 δεν εφαρμόζεται όταν συντρέχει μια από τις παρακάτω περιπτώσεις :

α) ο προσαχθείς, μολονότι είχε τη δυνατότητα να εγκαταλείψει το ελληνικό έδαφος, δεν το έπραξε εντός σαράντα πέντε ημερών από την οριστική απελευθέρωση του ή επέστρεψε σε αυτό, αφού το είχε εγκαταλείψει,

²⁵⁵ Με την έννοια που αποδίδει στον όρο «ανθρώπινα δικαιώματα» ο Χρυσόγονος, ό.π., σ. 4 : δηλαδή, δικαιώματα στοιχειώδη, τα οποία δεσμεύουν την κρατική εξουσία.

²⁵⁶ Βλ. Καϊάφα-Γκμπάντι, Ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης : Οι ρυθμίσεις..., σ. 1306· Χρυσικό, ό.π., σ. 86.

β) η αξιόποινη πράξη δεν τιμωρείται με ποινή ή μέτρο ασφαλείας που στερούν την ελευθερία,

γ) η ποινική διαδικασία δεν συνεπάγεται την εφαρμογή μέτρου περιοριστικού της ελευθερίας του προσώπου,

δ) στον προσαχθέντα ενδέχεται να επιβληθεί ποινή ή μέτρο που δεν συνεπάγονται στέρηση της ελευθερίας, ιδίως χρηματική ποινή ή υποκατάστατο μέτρο, ακόμη κι αν αυτή η ποινή ή το μέτρο ενδέχεται να περιορίζει την προσωπική του ελευθερία,

ε) ο προσαχθείς είχε παραιτηθεί ρητά στην αρμόδια δικαστική αρχή του κράτους εκτέλεσης του εντάλματος από το ευεργέτημα του κανόνα της ειδικότητας, συγχρόνως με τη συγκατάθεσή του να προσαχθεί στο Ελληνικό Κράτος,

στ) ο προσαχθείς είχε παραιτηθεί ρητά, μετά την προσαγωγή του, από το ευεργέτημα του κανόνα της ειδικότητας όσον αφορά αξιόποινες πράξεις, οι οποίες τελέστηκαν πριν από την προσαγωγή του. Η δήλωση παραίτησης γίνεται κατά τη διαδικασία που προβλέπεται στο άρθρο 17 του παρόντος,

ζ) η δικαστική αρχή εκτέλεσης του εντάλματος δίδει τη συγκατάθεση της, μετά την υποβολή σχετικής αίτησης από τον αρμόδιο εισαγγελέα εφετών σύμφωνα με την παράγραφο 3 του παρόντος».

Οι περιπτώσεις ε) και στ) του ά. 34§2 σέβονται τη βούληση του εκζητουμένου όπως και το εδώ ερευνώμενο δικαίωμά του, σε αντίθεση με τις λοιπές περιπτώσεις της ανωτέρω διάταξης.

Οι δύο επόμενες ρυθμίσεις του ά. 34, που ακολουθούν, έχουν καθαρά διαδικαστικό περιεχόμενο. Ως προς την §4 διαπιστώνουμε, ότι η συγκατάθεση του ελληνικού κράτους στην περίπτωση της §2περ.ζ) δίδεται μόνο για πράξη, για την οποία επιτρέπεται να εκτελεσθεί ΕΕΣ. Η α-π προβλέπει τη δυνατότητα, κατά την οποία θα μπορούσε να τεκμαίρεται η συγκατάθεση αυτή του ελληνικού κράτους, χάριν ακόμη μεγαλύτερης απλοποίησης της σύνολης διαδικασίας (ά. 27§1 α-π). Η Ελλάδα δεν προέβη σε τέτοια κοινοποίηση-δήλωση ανοιχτής εκ των προτέρων συγκατάθεσης. Τούτο οφείλεται ενδεχομένως στην ανάγκη να ελέγχονται οι σχετικές περιπτώσεις, ως επιπρόσθετη εγγύηση χάριν του εκζητουμένου, αφού έτσι γίνεται έλεγχος ως προς τη συμβατότητα της παράδοσης βάσει του κάθε ΕΕΣ με τα ά. 11, 12 και 13, και δεν θίγεται (στην παρούσα τουλάχιστον φάση) η κυριαρχία του ελληνικού κράτους.

Η α-π περιλαμβάνει τον κανόνα της ειδικότητας στο ά. 27 α-π, του οποίου πιστή αντιγραφή συνιστά το ά. 34.

Ως προς τον ΚΠοινΔ, το σχετικό του άρθρο είναι το 440, σύμφωνα με το οποίο : «η έκδοση γίνεται μόνο με τον όρο ότι εκείνος που εκδίδεται δεν θα καταδιωχθεί ή καταδικαστεί στο κράτος στο οποίο εκδίδεται ούτε θα παραδοθεί σε τρίτο κράτος για άλλες πράξεις που τελέστηκαν πριν από την έκδοση, εκτός από εκείνη για την οποία εκδίδεται. Για τέτοιες πράξεις μπορεί να διωχθεί, να τιμωρηθεί ή να παραδοθεί σε τρίτο κράτος μόνο : α) αν συναινέσει μεταγενέστερα το ελληνικό κράτος, το οποίο μπορεί να αξιώσει η συναίνεση αυτή να ζητηθεί σύμφωνα με τον τύπο που προβλέπεται για την αίτηση έκδοσης από τον κώδικα μαζί με τα έγγραφα που τη στηρίζουν κατά τα άρθρα 443 και 444 ή β) αν το πρόσωπο που εκδόθηκε δεν εγκατέλειψε, παρά την έλλειψη κάθε εμποδίου, το έδαφος του κράτους στο οποίο εκδόθηκε μέσα σε τριάντα ημέρες από το τέλος της δίκης και σε περίπτωση καταδίκης από την απόλυση από τις φυλακές ή αν επανέλθει στο κράτος μεταγενέστερα». Αν συγκρίνουμε τη ρύθμιση του ΚΠοινΔ με αυτή του ν. 3251, διαπιστώνουμε ότι ο ΚΠοινΔ είναι πιο εξασφαλιστικός για τον κατηγορούμενο, καθότι πιο «ήπιος» : σ' αυτόν, μόνο σε δύο περιπτώσεις συγχωρείται η άρση του κανόνα της ειδικότητας. Τούτη είναι γενικά δυνητική (και όχι υποχρεωτική, όπως στο ν. 3251), παρέχοντας στο αρμόδιο δικαστικό όργανο την ευχέρεια να μην την δεχθεί, όταν κρίνει ότι αυτό δεν συνάδει με το Σύνταγμα και του νόμους του κράτους²⁵⁷ (και κατ' επέκταση με την ελληνική –ή και ευρωπαϊκή– δημόσια τάξη). Ο δε εκζητούμενος δεν έχει εν προκειμένω το δικαίωμα να παραιτηθεί από το ευεργέτημα του κανόνα της ειδικότητας²⁵⁸, πρακτική που αποβαίνει εν τέλει υπέρ του. Διαφοροποίηση υπέρ του εκζητουμένου υπάρχει στο ν. 3251 και στην περίπτωση μη αποχώρησής του εντός σαράντα πέντε ημερών από την επικράτεια του κ-μ έκδοσης (ενώ στον ΚΠοινΔ προβλέπεται σχετικά το χρονικό διάστημα τριάντα μόνον ημερών).

Η επέκταση της κάμψης της αρχής της ειδικότητας με βάση την α-π έχει επικριθεί από μερίδα της θεωρίας²⁵⁹, αφού μ.ά. διευρύνονται οι δυνατότητες ποινικής καταστολής εκ μέρους του εκδόντος κ-μ, πράγμα που αποβαίνει σε βάρος του πολίτη. Δηλαδή, υπάρχει μεγαλύτερο ενδεχόμενο απ' ό,τι υπό το προηγούμενο νομικό καθεστώς το εκζητούμενο πρόσωπο να διωχθεί για αξιόποινες πράξεις τις οποίες τέλεσε πριν την τέλεση της αξιόποινης πράξης για την οποία παραδόθηκε στο κ-μ έκδοσης.

²⁵⁷ Βλ. ά. 87§2 Σ : «οι δικαστές κατά την άσκηση των καθηκόντων τους υπόκεινται μόνο στο Σύνταγμα και στους νόμους [...]».

²⁵⁸ Σε αντίθεση, π.χ., με τους προϊσχύοντες : ν. 2718/1999 για την έκδοση μεταξύ κ-μ της ΕΕ, όπου το σχετικό ά. 10§1§δ), και ν. 2787/2000, ά. 7, 9.

²⁵⁹ Βλ. ενδεικτ. Καϊάφα-Γκμπάντι, Ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης : Οι ρυθμίσεις..., σ. 1306 επ.

4.6. Το δικαίωμα αφαίρεσης από τον χρόνο της επιβληθείσας ποινής του χρόνου κράτησης στο κράτος-μέλος εκτέλεσης του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης

4.6.1. Στο ν. 3251/2004

Βάσει του ά. 33, «ο χρόνος κράτησης του εκζητουμένου στο κράτος εκτέλεσης του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης στο πλαίσιο της διαδικασίας προσαγωγής του στην αρμόδια ελληνική αρχή, αφαιρείται από τη συνολική διάρκεια στέρησης της ελευθερίας του στην Ελλάδα στην περίπτωση καταδίκης του σε στερητική της ελευθερίας ποινή ή στερητικό της ελευθερίας μέτρο ασφαλείας».

4.6.2. Κανονιστικό περιεχόμενο και κριτικές παρατηρήσεις

Εν προκειμένω δεν υφίσταται δυνατότητα του εκζητουμένου : η ρύθμιση είναι υποχρεωτική γι' αυτόν και αποβαίνει μάλιστα υπέρ του. Πρόκειται για ένα δικαίωμά του, που κατοχυρώνει ο νόμος και το οποίο δεν μπορεί να απεμπολήσει. Το εν λόγω δικαίωμα αφορά τον εκζητούμενο ως πρόσωπο, του οποίου η σύλληψη και παράδοση ζητήθηκε από αρμόδια ελληνική δικαστική αρχή²⁶⁰ (και όχι ως πρόσωπο για το οποίο εκδόθηκε ΕΕΣ με κράτος παραλαβής το ελληνικό). Βέβαια, δυνάμει της α-π το δικαίωμα αυτό κατοχυρώνεται σε όλα τα πρόσωπα για τα οποία εκδίδεται ΕΕΣ και κρατούνται στο κ-μ εκτέλεσης του ΕΕΣ, ενώ τελικά καταδικάζονται στο κ-μ έκδοσης του ΕΕΣ.

Το ά. 26§1 α-π έχει το ίδιο περιεχόμενο με το ά. 33 και, για την εφαρμογή του, η §2 ορίζει ότι όλες οι σχετικές με την κράτηση του εκζητουμένου πληροφορίες διαβιβάζονται από την δικαστική αρχή εκτέλεσης στην δικαστική αρχή έκδοσης του ΕΕΣ. Το δικαίωμα αυτό κατοχυρώνεται για πρώτη φορά νομοθετικά^{261,262}. Η ύπαρξή

²⁶⁰ Αυτό συμβαίνει επειδή αναφερόμαστε στην παρούσα εργασία στο ν. 3251. Με δεδομένο ότι η ρύθμιση απαντά στην α-π, εφαρμόζεται κατά τεκμήριο σε όλα τα κ-μ, ήτοι για κάθε κρατηθέντα εκζητούμενο βάσει ΕΕΣ.

²⁶¹ Πρόκειται για μια δυνατότητα που έως τώρα δεν υπήρχε, αφού τέτοια ρύθμιση δεν απαντά στην έκδοση : είναι εντελώς καινούργια: βλ. *Jimeno-Bulnes*, *European Judicial Cooperation in Criminal Matters*, *European Law Journal*, vol. 9, no. 5, 12/2003, σ. 627. Είναι δε συμβατή με την ΕΣΔΑ και τη νομολογία του ΕυρΔΔΑ.

²⁶² Στον ΚΠοινΔ αλλά και σε άλλα νομοθετήματα δεν υπάρχει σχετική (ειδική για τον εκζητούμενο) ρύθμιση. Το ά. 371§4 ΚΠοινΔ ορίζει γενικά –για τον καταδικασθέντα– ότι «το δικαστήριο αφαιρεί από την ποινή που επιβλήθηκε το χρόνο της προσωρινής κράτησης του καταδικασμένου σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις του ποινικού κώδικα. Αν το δικαστήριο παρέλειψε να τον αφαιρέσει στην καταδικαστική απόφαση, μπορεί να το πράξει και με μεταγενέστερη απόφασή του, με αίτηση του καταδίκου ή του εισαγγελέα. Μπορεί επίσης να διορθώσει τα σφάλματα που έγιναν στον υπολογισμό. (...)». Το ά. 87§1 ΠΚ έχει ως εξής : «όταν επιβάλλεται στερητική της ελευθερίας ποινή και αφού οριστεί η διάρκειά της, αφαιρείται ο χρόνος της προσωρινής κράτησης του καταδικασμένου, την οποία διέταξε

του είναι ιδιαίτερα εύλογη, ορθή και δίκαιη για τον εκζητούμενο, για όλο το χρονικό διάστημα που στερήθηκε την ελευθερία του, παρ'όλον ότι τεκμαιρόταν ότι ήταν αθώος. Ο εκζητούμενος θα λάβει την ανταπόδοση της έννομης τάξης (ελληνικής ή άλλου κ-μ) για την αξιόποινη πράξη του, εφόσον έτσι κριθεί από το αρμόδιο δικαστικό όργανο, υπό τη μορφή της ποινής ή του μέτρου ασφαλείας. Συνεπώς, δεν κρίνεται σκόπιμο –ιδίως στο πλαίσιο ενός ενιαίου δικαστικού χώρου σε ενωσιακό επίπεδο– να τιμωρηθεί ο εκζητούμενος τελικά περισσότερο απ' όσο κρίθηκε αρμοδίως ότι πρέπει, παραμένοντας κρατούμενος τόσο πριν την έκδοσή του όσο και αθροιστικά για το χρονικό διάστημα της επιβληθείσας ποινής.

ανακριτική αρχή οποιασδήποτε δικαιοδοσίας· επίσης αφαιρείται ο χρόνος που κρατήθηκε από τη σύλληψη έως την προσωρινή κράτησή του». Οι δύο αυτές διατάξεις μπορούν, νομίζω, να εφαρμοστούν αναλογικά και στην περίπτωση του εκζητουμένου βάσει ΕΕΣ, εάν συντρέξει περίπτωση που να προσιδιάζει κατά αντικείμενο, στο μέτρο που ρυθμίζουν πιο ειδικά το όλο ζήτημα απ' ότι το ά. 33. Τούτο θα έπρεπε να είχε αντιμετωπιστεί ειδικά για τον εκζητούμενο βάσει ΕΕΣ από τον νομοθέτη του ν. 3251/04. Διότι το περιεχόμενο των παραπάνω ρυθμίσεων είναι γενικής φύσης και λειτουργεί προστατευτικά γι' αυτόν, με την έννοια ότι του παρέχεται η δυνατότητα να ζητήσει και να επιτύχει τον ορθό καθορισμό του χρονικού διαστήματος κατά τον οποίο θα στερηθεί τελικά την ελευθερία του. Με την ίδια λογική, θα πρέπει νομίζω να παρέχεται η δυνατότητα καταβολής αποζημίωσης στην περίπτωση αθωωτικής κρίσης για το χρόνο που «άδικα» τελικά κρατήθηκε [: σε βάρος του εκζητούντος κ-μ, το οποίο και εξέδωσε το ΕΕΣ, ή/και σε βάρος του εκζητουμένου κ-μ, αφού αυτό έκρινε ότι πρέπει να κρατηθεί ο εκζητούμενος. Τέτοια δυνατότητα αποζημίωσης θα υπάρξει, εάν το *ΕυρΔΔΑ* εκδώσει σχετική απόφαση· όπως ενδεικτ. η από 29.05.1997 επί της υπόθεσης *Tsirlis and Kouloumpas v. Greece*, σκ. 52 επ., 64 επ., για την τότε πρακτική αυτεπάγγελτου αποκλεισμού τού δικαιώματος αποζημίωσης του προσωρινά κρατηθέντος κατηγορουμένου].

5. ΟΙ ΕΓΓΥΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΤΕΛΕΣΗ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΕΝΤΑΛΜΑΤΟΣ ΣΥΛΛΗΨΗΣ

5.1. Η ερημοδικία του εκζητουμένου

Σύμφωνα με το ά. 13§1, «αν το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης έχει εκδοθεί προς το σκοπό της εκτέλεσης ποινής ή μέτρου ασφαλείας που έχει επιβληθεί με απόφαση εκδοθείσα ερήμην του εκζητουμένου και το πρόσωπο αυτό δεν είχε κλητευθεί αυτοπροσώπως ούτε είχε ενημερωθεί κατ' άλλον τρόπο σχετικά με την ημερομηνία και τον τόπο διεξαγωγής της ακροαματικής διαδικασίας που οδήγησε στην ερήμην του εκδοθείσα απόφαση, η εκτέλεση του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης από την αρμόδια δικαστική αρχή μπορεί να εξαρτηθεί από την προϋπόθεση ότι η δικαστική αρχή έκδοσης του εντάλματος θα παράσχει επαρκείς εγγυήσεις, ώστε να διασφαλίζεται ότι ο εκζητούμενος με το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης θα έχει τη δυνατότητα να ζητήσει να δικαστεί εκ νέου στο κράτος μέλος έκδοσης του εντάλματος και να παρίσταται κατά τη λήψη της απόφασης». Η ρύθμιση αυτή ακολουθεί πιστά το γράμμα της α-π (ά. 5§1).

Η εγγύηση αυτή στις περιπτώσεις εκτέλεσης τελεσίδικης απόφασης, που εκδόθηκε ερήμην του κατηγορουμένου και ήδη εκζητουμένου, τίθεται για πρώτη φορά. Η σχετική ρύθμιση είναι ιδιαίτερα σημαντική και εναρμονίζεται προς τις απαιτήσεις της αρχής της δίκαιης δίκης (ά. 6 §1,3^{περ.γ}) ΕΣΔΑ)²⁶³, διασφαλίζει δε το δικαίωμα ακροάσεως του εκζητουμένου, υπό την ιδιότητά του ως κατηγορουμένου, ενώπιον των δικαστικών αρχών του εκδόντος κ-μ. Επίσης, πρόκειται για ρύθμιση, που ενδέχεται να οδηγήσει σε λιγότερες ερήμην δίκες²⁶⁴. Τούτο βεβαίως λειτουργεί προς όφελος του κάθε κατηγορουμένου, που δεν κλητεύθηκε αυτοπροσώπως ή δεν ενημερώθηκε κατ' άλλο τρόπο σχετικά με τον τόπο και την ημερομηνία της ακροαματικής διαδικασίας²⁶⁵.

²⁶³ Πρβλ. από 12.02.1985 απόφ. *EurADA* επί της υπόθ. *Colozza v. Italia*, σκ. 27 επ.: από 10.09.2004 απόφ. επί υπόθ. *Sejdovic v. Italy*, σκ. 29, απ' όπου προκύπτει ότι στην έννοια της δίκαιης δίκης συμπεριλαμβάνεται, μ.ά., το εν γένει δικαίωμα (ορθής) παραστάσεως του εκζητουμένου.

²⁶⁴ Βλ. *Morgan*, ό.π., σ. 207.

²⁶⁵ Βλ. ΣυμβΑΠ 382/2008, Νομικά Χρονικά (περ.), τ. 50/2008, σ.3, στο ιστορικό της οποίας αναφέρεται ότι ο εκζητούμενος δικάστηκε (πρωτοδίκως και κατ' έφεση, από ιταλικό δικαστήριο) ερήμην, χωρίς να είναι γνωστή η κατοικία ή η διαμονή του, εκπροσωπηθείς από δικηγόρο. Ο μόνος λόγος έφεσης του εκκαλούντος ήταν ότι το ΕΕΣ δεν έπρεπε να εκτελεσθεί σύμφωνα με το ά. 13§1. Το ΣυμβΑΠ απέρριψε ως αβάσιμη την έφεση, εφόσον παρέχόταν από το δίκαιο του εκζητούντος κ-μ στον ερημοδικασθέντα κατηγορούμενο η δυνατότητα να ζητήσει εκ νέου την εκδίκαση της υπόθεσής του και να παρίσταται κατ' αυτήν. Δηλαδή, το γεγονός ότι ο ερημοδικασθείς κατηγορούμενος εκπροσωπήθηκε από συνήγορο (ορθώς) δεν ελήφθη από το ΣυμβΑΠ ως λόγος μη εφαρμογής του ά.

Σημειωτέον, πάντως, ότι είναι *δυνητική* η εξάρτηση της εκτέλεσης του ΕΕΣ από αυτή την υποχρέωση. Τούτο όμως αφενός αντίκειται στη νομολογία του ΕυρΔΔΑ αφετέρου δημιουργεί περαιτέρω προβλήματα ως προς τη νομική θέση του εκζητουμένου, καθόσον : i) δεν προσδιορίζεται με ποια κριτήρια η αρμόδια δικαστική αρχή του κ-μ εκτέλεσης θα θέσει ως όρο την εκ νέου δίκη του εκζητουμένου στο κ-μ έκδοσης· και ii) φαίνεται ως εκ τούτου να παραβιάζεται η αρχή της ισότητας [ά. 4§1 Σ (προκειμένου για έλληνες πολίτες)] και η απαγόρευση των διακρίσεων (ά. 14 ΕΣΔΑ). Εξαιτίας του δυνητικού χαρακτήρα της εγγύησης δεν μπορεί να γίνει λόγος στο πλαίσιο του ΕΕΣ για δικαίωμα του εκζητουμένου, όσο για μια ευνοϊκή γι' αυτόν επιλογή της δικαστικής αρχής του κ-μ εκτέλεσης. Τόσο η α-π όσο και ο ν. 3251 αντιμετωπίζουν την περίπτωση αυτή ως δυνατότητα και όχι ως δικαίωμα, καίτοι πρέπει να γίνει λόγος για δικαίωμα που πηγάζει –κατά τ' ανωτέρω– από το ά. 6 ΕΣΔΑ.

Στο σημείο αυτό υπογραμμίζεται ότι η εγγύηση κατά της ερημοδικίας περιορίζεται μόνον στις περιπτώσεις εκείνες που ο εκζητούμενος *«δεν είχε κλητευθεί αυτοπροσώπως ούτε είχε ενημερωθεί κατ' άλλο τρόπο σχετικά με την ημερομηνία και τον τρόπο διεξαγωγής της ακροαματικής διαδικασίας»*. Δηλαδή, αν ο εκζητούμενος ενημερώθηκε ή κλητεύθηκε με *οποιονδήποτε τρόπο* προβλέπει η νομοθεσία του εκδόντος κ-μ, ακόμη και πλασματικό (π.χ. με τον διορισμό συνηγόρου του από το δικαστήριο και ενημέρωση τούτου μόνο), δεν χωρεί –σύμφωνα με το γράμμα του νόμου– η εφαρμογή της εν λόγω διάταξης ως –δυνητικής– προϋπόθεσης για την εκτέλεση του ΕΕΣ. Η φράση της α-π *«ούτε είχε ενημερωθεί κατ' άλλον τρόπο σχετικά...»* θα έπρεπε να είχε ως εξής : *«ούτε είχε ενημερωθεί αυτοπροσώπως κατ' άλλον τρόπο σχετικά...»*²⁶⁶.

13§1, ενώ παράλληλα το ΣυμβΑΠ αντιμετώπισε κατ'αρχάς το ά. 13§1 ως εφαρμοστέο (κι όχι δυνητικώς εφαρμόσιμο).

²⁶⁶ Blektoon, ό.π., σ. 239.

5.2. Η επιβολή ισόβιας κάθειρξης στον εκζητούμενο

Σύμφωνα με το ά. 13§2, «αν η αξιόποινη πράξη, για την οποία έχει εκδοθεί το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης, τιμωρείται με ισόβια κάθειρξη ή με μέτρο στερητικό της ελευθερίας εφ' όρου ζωής, η εκτέλεση του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης από την αρμόδια δικαστική αρχή μπορεί να εξαρτηθεί από την προϋπόθεση ότι στο νομικό σύστημα του κράτους έκδοσης του εντάλματος ισχύουν διατάξεις για την επανεξέταση της επιβληθείσας ποινής –κατ' αίτηση ή το αργότερο μετά την πάροδο είκοσι ετών– ή για την εφαρμογή των μέτρων επιείκειας που προβλέπει υπέρ του προσώπου το δίκαιο του κράτους έκδοσης του εντάλματος και τα οποία αποσκοπούν στη μη εκτέλεση μιας τέτοιας ποινής ή μέτρου». Η ρύθμιση αυτή ακολουθεί πιστά το γράμμα τής α-π (ά. 5§2).

Η ρύθμιση αυτή ευνοεί τη νομική θέση του εκζητουμένου, διότι είναι επιεικής γι' αυτόν και σύμφωνη με σύγχρονες κοινωνικές αντιλήψεις που εκλαμβάνουν το χρονικό διάστημα μιάς ποινής ανώτερης των 20 ετών ως οριακό, του οποίου δεν πρέπει να γίνεται υπέρβαση χωρίς νεότερη έγκυρη απόφαση για το σκόπιμό της. Ορθώς λοιπόν τέθηκε στο νόμο²⁶⁷, για πρώτη φορά για τα εθνικά μας δεδομένα, αφού δεν προβλέπεται στην έκδοση. Και τούτο συμβαίνει χωρίς να υπάρχει σχετική υποχρέωση των κ-μ από την ΕΣΔΑ²⁶⁸. Η εγγύηση αυτή έχει τεθεί *δυννητικά* ως όρος εκτέλεσης του ΕΕΣ, αν και δεν φαίνεται να υπάρχει λόγος –όπως αναφέρθηκε και για την υπό 5.1. εγγύηση– που να συνηγορεί υπέρ τούτου του *δυννητικού* χαρακτήρα: θα μπορούσε να καταστεί ο κανόνας και να είναι γενικής εφαρμογής.

Ουσιαστικά, η α-π υποχρεώνει κατ' έμμεσο τρόπο τα κ-μ να θεσπίσουν στα νομικά συστήματά τους διατάξεις για την επανεξέταση των επιβληθεισών ποινών ή την εφαρμογή μέτρων επιείκειας, όταν επιβάλλεται εφ' όρου ζωής στερητική της ελευθερίας ποινή ή μέτρο ασφαλείας²⁶⁹. Η ρύθμιση αυτή οφείλεται στη βαρύτητα των κυρώσεων αυτών για το πρόσωπο που καταδικάσθηκε. Το πρόσωπο αυτό έχει

²⁶⁷ Ήδη δε αντιμετωπίζεται ως χαρακτηριστική (ως ένα οιονεί κεκτημένο θα λέγαμε) της ευρωπαϊκής (ή ενωσιακής, έστω) νομοθεσίας από το *ΕυρΔΔΑ* βλ. για παράδειγμα την από 12.02.2008 απόφ. επί της υπόθ. *Kafkaris v. Cyprus*, σκ. 74.

²⁶⁸ Παρ' όλο που τέτοιες ποινές ή μέτρα εάν δεν επανεξεταστούν δεν εξασφαλίζεται επαρκώς το ότι δεν είναι αυθαίρετα. Περαιτέρω αξίζει να σημειωθεί ότι τα εν λόγω μέτρα είναι κατά τη γνώμη μου υπέρ το δέον αυστηρά και, ως εκ τούτου, απάνθρωπα. Συνεπώς, θεωρώ ότι η περίπτωση αυτή θα μπορούσε μελλοντικά να αντιμετωπιστεί με κάποιο πρόσθετο πρωτόκολλο της ΕΣΔΑ.

²⁶⁹ Βλ. ενδεικτ., ως προς την Ελλάδα, το ά. 105 ΚΠοινΔ.

κατ'αρχήν δικαίωμα στην ελευθερία (ά. 5§1εδ.α' ΕΣΔΑ), η οποία κατ' εξαίρεση μόνο περιορίζεται λόγω της νόμιμης καταδίκης του (ά. 5§1^{περ.α)} ΕΣΔΑ).

5.3. Η παράδοση προσώπου που κατοικεί στην Ελλάδα

Σύμφωνα με το ά. 13§3, «αν το πρόσωπο, εναντίον του οποίου έχει εκδοθεί το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης προς το σκοπό της δίωξης, και πάντως μετά από απόδοση σε αυτό το πρόσωπο συγκεκριμένης αξιόποινης πράξης, κατοικεί στην Ελλάδα, η εκτέλεση του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης από την αρμόδια δικαστική αρχή μπορεί να εξαρτηθεί από την προϋπόθεση ότι ο εκζητούμενος, μετά από ακρόαση του, θα διαμεταχθεί στο Ελληνικό Κράτος, ώστε να εκτίσει σ' αυτό τη στερητική της ελευθερίας ποινή ή το στερητικό της ελευθερίας μέτρο ασφαλείας που θα απαγγελθεί εναντίον του στο κράτος έκδοσης του εντάλματος».

Στο σημείο αυτό η ρύθμιση του έλληνα νομοθέτη διαφέρει από αυτή της α-π²⁷⁰. Συγκεκριμένα, ενώ το ά. 5§3 α-π ορίζει ότι η εν λόγω εγγύηση αφορά σε «υπηκόους ή κατοίκους του κράτους-μέλους εκτέλεσης», ο ν. 3251/04 περιορίζει την –δυννητική– εφαρμογή της σε κατοίκους Ελλάδος (ά. 13§3). Συναφώς δε σημειώνεται ότι στο ν. 321/04 ορίζεται παράλληλα ότι η εκτέλεση ΕΕΣ απαγορεύεται : «αν το πρόσωπο, εναντίον του οποίου έχει εκδοθεί το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης προς το σκοπό της εκτέλεσης ποινής ή μέτρου ασφαλείας, στερητικών της ελευθερίας, είναι ημεδαπός και η Ελλάδα αναλαμβάνει την υποχρέωση να εκτελέσει την ποινή ή το μέτρο ασφαλείας σύμφωνα με τους ποινικούς της νόμους» (ά. 11^{περ.στ)}), καθώς και «αν το πρόσωπο, εναντίον του οποίου έχει εκδοθεί το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης προς το σκοπό της δίωξης, είναι ημεδαπός και διώκεται στην Ελλάδα για την ίδια πράξη. Αν δεν διώκεται, το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης εκτελείται αν διασφαλιστεί ότι, μετά από ακρόαση του, θα διαμεταχθεί στο Ελληνικό Κράτος, ώστε να εκτίσει σ' αυτό την στερητική της ελευθερίας ποινή ή το στερητικό της ελευθερίας μέτρο ασφαλείας που θα απαγγελθεί εναντίον του στο κράτος έκδοσης του εντάλματος.» (ά. 11^{περ.η)}). Δηλαδή, ο έλληνας νομοθέτης έδρασε προστατευτικά για τον ημεδαπό – προφανώς, για να αντισταθμίσει την πρόβλεψη για παράδοση πλέον,

²⁷⁰ Η ενσωμάτωση της ρύθμισης δεν καθίσταται εξ αυτού του λόγου προβληματική. Η εδώ διαφοροποίηση της ρύθμισης του νόμου από αυτή της α-π ως νομοθετική πρακτική είναι ίσως ορθότερη. Γιατί έτσι δεν αφήνεται στη διακριτική ευχέρεια των δικαστών η κρίση για το σημαντικό ζήτημα της παράδοσης ή μη ημεδαπού. Με αυτό το σκεπτικό, νομίζω ότι και οι υπό 5.1. και 5.2. εγγυήσεις θα έπρεπε λόγω της φύσης τους να είχαν οριστεί ως υποχρεωτικές και όχι ως δυννητικές.

στο πλαίσιο του ΕΕΣ, και ημεδαπού στο εκδόν κ-μ προς τον σκοπό της εκεί δίωξής του. Έτσι όμως, δεν παρέχεται στον ημεδαπό εκζητούμενο η δυνατότητα να εκτίσει στο κ-μ έκδοσης του ΕΕΣ την ποινή ή το επιβληθέν σ' αυτόν μέτρο ασφαλείας, παρά την ενδεχόμενη θέλησή του προς τούτο (επειδή, π.χ., διατηρεί εκεί οικογενειακές, εργασιακές, κοινωνικές κ.λπ. σχέσεις ή προτιμά, απλώς, να εκτίσει εκεί την ποινή του λόγω της κατάστασης των σωφρονιστικών καταστημάτων κ.ά.).

Ας σημειωθεί, ότι η «ακρόαση» του εκζητουμένου [: «*hearing*» στο αγγλικό κείμενο της α-π], όπως προκύπτει από το νόημα της εν λόγω παραγράφου, αντιστοιχεί σε ποινική «*δίκη*» του στο εκδόν κ-μ.

Η εν λόγω εγγύηση δεν έχει την ιδιαίτερη σημασία, που έχουν οι δύο ανωτέρω. Είναι ενδεικτική, μάλλον, ενός –μη αναγκαίου– προστατευτισμού του (έλληνα και όχι μόνο) νομοθέτη ως προς τους αλλοδαπούς κατοίκους της επικράτειας και μιας επιφυλακτικής στάσης του έναντι της σωφρονιστικής δικαιοσύνης των άλλων κ-μ. Η στάση αυτή, όμως, δεν δικαιολογείται, ιδίως λόγω της αρχής της αμοιβαίας εμπιστοσύνης. Η εν λόγω εγγύηση προδήλως συμπεριλήφθηκε στην α-π -και συνακόλουθα στο ν. 3251- για ανθρωπιστικούς λόγους υπέρ των αλλοδαπών που, ως κάτοικοι Ελλάδας πλέον, έχουν αναπτύξει στο χώρο αυτό τις οικογενειακές, οικονομικές, κοινωνικές και όσες άλλες δραστηριότητές τους. Κρίνεται όμως, εν προκειμένω, ως εσφαλμένη η έλλειψη ρύθμισης που να προβλέπει ότι οι εκζητούμενοι αυτοί πρέπει να εκφράσουν σχετικώς την γνώμη και την βούλησή τους, η οποία και θα πρέπει να ληφθεί υπόψη ως δεσμευτική για το δικαστικό όργανο.

Η φύση της εν λόγω εγγύησης δεν προσιδιάζει σε δικαίωμα, αφού, πέραν του δυνητικού χαρακτήρα της, μάλλον δεσμεύει τον εκζητούμενο με την εδώ έκτιση της στερητικής της ελευθερίας ποινής ή του μέτρου ασφαλείας, που επιβλήθηκε σε βάρος του στο εκδόν κ-μ. Ο εκζητούμενος ωφελείται από το νόμο ή από την α-π δευτερευόντως μόνο (όπως εάν, π.χ., έχει εδώ οικογένεια) και όχι με βεβαιότητα προφανώς.

ΤΕΛΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Σύμφωνα με την *Επιτροπή*²⁷¹, «παρά την αρχική καθυστέρηση [...] η εφαρμογή της απόφασης-πλαίσιο είναι επιτυχής. [...] Ο θετικός του [ΕΕΣ] αντίκτυπος επιβεβαιώνεται καθημερινά, τόσο όσον αφορά τη δικαστικοποίηση, την αποτελεσματικότητα όσο και την ταχύτητα, πάντα με σεβασμό των θεμελιωδών δικαιωμάτων»²⁷². Σημειώνουμε ότι αυτός ο σεβασμός των θεμελιωδών δικαιωμάτων δεν είναι πάντοτε και τόσο αυτονόητος²⁷³.

Με την ανάλυση που προηγήθηκε επιχειρήθηκε η προσέγγιση, στο μέτρο του δυνατού, βασικών ζητημάτων που ανακύπτουν κατά την ερμηνεία και εφαρμογή του ΕΕΣ σε σχέση με τα δικαιώματα του εκζητουμένου. Τα ζητήματα αυτά καλείται να λύσει ο δικαστής, ο οποίος άλλωστε έχει τον τελευταίο λόγο στην πράξη σε εθνικό επίπεδο· π.χ., στο βαθμό που δεν έχουν προσδιοριστεί εκείνες οι διατάξεις του ΚΠοινΔ που πρέπει να εφαρμοστούν παράλληλα/αναλογικά στην εκάστοτε περίπτωση. Βέβαια, όπως ανωτέρω επισημάνθηκε, ορθή (και ευκαία) είναι η απόλυτη αυτοτέλεια του θεσμικού πλαισίου του εκζητουμένου βάσει ΕΕΣ, αφού διαφέρει σημαντικά η νομική του φύση από αυτή του κατηγορουμένου. Για λόγους ασφάλειας του δικαίου, πρέπει δηλαδή να θεσπιστούν από το νομοθέτη ειδικότερες διατάξεις που να προσδιορίζουν επακριβώς τη νομική θέση του εκζητουμένου, ώστε να μη χρειάζεται να κρίνει ο δικαστής, σε όσες περιπτώσεις προκύψει τέτοια περίπτωση, κατά διακριτική ευχέρεια.

²⁷¹ Έκθεση για την εφαρμογή του ΕΕΣ το έτος 2005, ό.π., συμπέρασμα.

²⁷² Βλ. και *Συμβούλιο* (στο από 04.05.2005 υπ' αρ. 8761/05 έγγραφό του, σε ιστοσελίδα : <http://www.eurowarrant.net>), το οποίο θεωρεί ότι το σύστημα που τέθηκε σε ισχύ είναι, με όρους αποτελεσματικότητας και ταχύτητας, σίγουρα το καλύτερο στον κόσμο, ενώ επιτυγχάνει μια κατάλληλη ισορροπία με το σεβασμό των δικαιωμάτων και των εγγυήσεων υπέρ του ατόμου.

²⁷³ Ο σεβασμός των ανθρωπίνων δικαιωμάτων δεν είναι πάντα αυτονόητος τόσο στην καθημερινή (δικαστική) πράξη, όσο και σε νομοθετικό επίπεδο : Κατά τον *Μυλωνόπουλο*, Η αμφισβήτηση των ατομικών δικαιωμάτων στο νέο διεθνές περιβάλλον, ΝοΒ 2004, σ. 769, ιδίως μετά το τρομοκρατικό χτύπημα της 11.09.2001 στις ΗΠΑ, «η αμφισβήτηση των ατομικών δικαιωμάτων και η παραβίαση των αρχών που τα προστατεύουν παύει να είναι αποκλειστικώς π ρ α γ μ α τ ι κ ή αλλά αρχίζει να προσλαμβάνει θ ε σ μ ι κ ά χ α ρ α κ τ η ρ ι σ τ ι κ ά, που διεισδύουν, εν είδει οσμώσεως, στο επίπεδο των ποινικών διατάξεων». Πρέπει να σημειωθεί εδώ ότι η α-π, με την οποία εναρμονίστηκε η ελληνική νομοθεσία με το ν. 3251/04, ανεξάρτητα με το αν διαπιστώνει κανείς ότι παραβιάζονται (θεσμικώς) σ' αυτήν ατομικά δικαιώματα, μπορεί να θεωρηθεί ως απόρροια της ανωτέρω τρομοκρατικής πράξης, η οποία οδήγησε σε ένα νέο ρεύμα «αντιτρομοκρατικής» νομοθεσίας. Σύμφωνα μ.ά. με αυτή τη διαπίστωση οι *Pollicino*, European Arrest Warrant and the Constitutional Principles of the Member States : A Case Law-Based Outline in an Attempt to Strike the Right Ballance Between Legal Systems, German Law Journal 10/2008, (και σε ιστοσελίδα : <http://www.germanlawjournal.com/article.php?id=2004>· *Siegel*, Courts and Compliance in the European Union : The European Arrest Warrant in National Constitutional Courts, Jean Monnet Working Paper 05/08, (και σε ιστοσελίδα : <http://www.jeanmonnetprogram.org/pareps/08/080501.pdf>).

Πολλές είναι οι ρυθμίσεις του ν. 3251/04 –όπως π.χ. η εγγύηση του ά. 13§1 υπέρ του ερήμην καταδικασθέντα στο κ-μ έκδοσης εκζητουμένου– που κατοχυρώνουν δυνητικά ένα δικαίωμα ή μια εγγύηση κι έτσι διασφαλίζουν (σχετικά) μια διαδικασία που διαφορετικά μπορεί να διεπόταν (εξ ολοκλήρου) απ’ την αυθαιρεσία. Δεν μπορεί όμως να παραγνωρισθεί ότι ο δυνητικός αυτός χαρακτήρας των εν λόγω διατάξεων επιτρέπει την (τυχόν) αυθαιρεσία της δικαστικής εξουσίας. Μόνη διέξοδος είναι νομίζω η τροποποίηση των σχετικών διατάξεων από το νομοθέτη, ώστε να εφαρμόζονται οι εγγυήσεις αυτές υποχρεωτικά σε κάθε περίπτωση.

Τα δικαιώματα που προβλέπονται στο ν. 3251/04 είναι πολλά και ενίοτε συμπληρώνουν το ένα το άλλο. Ισχύουν δε στο πλαίσιο ενός ειδικού ποινικοδικονομικού νόμου, ο οποίος έχει κατασταλτικό μεν χαρακτήρα αλλά και συνιστά εφαρμοσμένο συνταγματικό δίκαιο. Το ποινικό δικονομικό δίκαιο είναι, όπως γίνεται δεκτό²⁷⁴, «ο σεισμογράφος της συνταγματικής τάξης»: οι κοινωνικές αντιπαλότητες και αναταραχές γίνονται σε μεγάλο βαθμό αντιληπτές στο χώρο του ποινικού δικαίου. Οι επιταγές της ΕΣΔΑ και των Συνταγμάτων των κ-μ συνιστούν αντικειμενικό κριτήριο για την αξιολόγηση της διασφάλισης των δικαιωμάτων του εκζητουμένου προσώπου. Όμως, το εάν η εν προκειμένω διασφάλιση της νομικής θέσης του ατόμου επιτυγχάνεται από το νομοθέτη κατ’ ορθό τρόπο είναι υποκειμενικό ζήτημα και η κρίση επ’ αυτής εξαρτάται από τη στάθμιση μεταξύ ενός δικαιώματος και του περιορισμού του, όπως αποτυπώνεται στο νόμο, και τις ιδεολογικές, κοινωνικές και νομικές προσλαμβάνουσες του καθενός κρίνοντος. Κατά τη γνώμη μου, τα ρητώς κατοχυρωμένα δικαιώματα του ν. 3251/04 ως ένα βαθμό επαρκούν.

Εντούτοις, γίνεται δεκτό από την *Morgan*²⁷⁵ –και με βρίσκει σύμφωνο αυτή η άποψη– ότι με τις σχετικές προβλέψεις της α-π δεν παρέχεται πλήρης προστασία. Η ίδια θεωρεί²⁷⁶ ότι το ζήτημα των δικαιωμάτων παραβλέφθηκε γενικά κατά τη συζήτηση της α-π για το ΕΕΣ. Υπό το πρίσμα του ελληνικού νόμου, η όλη «ένταση» της διαδικασίας εκτέλεσης του ΕΕΣ σίγουρα δρά επιβαρυντικά για τον εκζητούμενο. Όμως δεν μπορεί να παραγνωρισθεί ότι ο εκζητούμενος προσάγεται (εάν κριθεί ότι αυτό επιβάλλεται) ή αφήνεται ελεύθερος πολύ πιο σύντομα σε σύγκριση με τα

²⁷⁴ Έκφραση του *Roxin*, *Strafverfahrensrecht*, 25^η έκδοση, §2 Α Ι σ. 9, κατά παραπομπή του *Ανδρουλάκη (Ν.)*, ό.π., σ. 36-37· βλ. σχετικά και τον *τελευταίο*, ό.π., σ. 37.

²⁷⁵ Βλ. *Morgan*, ό.π., σ. 204.

²⁷⁶ Ό.π., σ. 204.

ισχύοντα κατά την κλασσική διαδικασία της έκδοσης. Σε κάθε δε περίπτωση, η εκτέλεση ενός ΕΕΣ πρέπει να έχει ως απαραίτητο όρο το σεβασμό των δικαιωμάτων του εκζητουμένου. Θετικό θεωρώ ιδίως το γεγονός ότι η «υποκειμενική», τρόπον τινά, κρίση του αρμόδιου υπουργού –έστω κι αν συμπτωματικά μπορούσε να δράσει ευεργετικά για ορισμένα εκζητούμενα πρόσωπα– αντικαταστάθηκε πλήρως από την «αντικειμενική», κατά τεκμήριο, κρίση του δικαστή και μόνο.

Στο σημείο αυτό πρέπει να υπογραμμισθεί, ότι το «σύστημα» προστασίας του εκζητουμένου βάσει ΕΕΣ είναι πιο πλήρες από αυτό του ΚΠοινΔ. Τούτο μάλιστα ισχύει, παρ' όλον ότι προβλέπεται στο πλαίσιο του ΕΕΣ, για πρώτη φορά, ο μη έλεγχος του διττού αξιοποίνου (στο ά. 10§2), η παράδοση ημεδαπών και η «άμβλυνση» της αρχής της ειδικότητας – ρυθμίσεις που επικρίθηκαν έντονα από την θεωρία. Ειδικότερα, στον ΚΠοινΔ (στα ά. 436-456, που είναι ειδικά για την έκδοση) δεν προβλέπονται ή δεν κατοχυρώνονται επαρκώς (όσο τουλάχιστον στο ν. 3251) τα εξής :

- η τήρηση ορισμένων προθεσμιών για την απόφαση επί της εκτέλεσης ή μη του ΕΕΣ (ά. 21) και την προσαγωγή του εκζητουμένου (ά. 27)·
- η δυνατότητα αναστολής της προσαγωγής του στο κ-μ έκδοσης για σοβαρούς ανθρωπιστικούς λόγους (ά. 27§3)·
- το δικαίωμα συγκατάθεσης στην προσαγωγή του σε κ-μ διαφορετικό από το κ-μ εκτέλεσης (και αρχικής έκδοσης), χωρίς τη συγκατάθεση του κ-μ (αρχικής) έκδοσης (ά. 35§1)·
- το δικαίωμα παραίτησης από το ευεργέτημα του κανόνα της ειδικότητας (ά. 17, 34)·
- το δικαίωμα αφαίρεσης από την ποινή που επιβλήθηκε στο κ-μ που εξέδωσε το ΕΕΣ του χρόνου κράτησης του εκζητουμένου στο κ-μ εκτέλεσης του ΕΕΣ (ά. 33)·
- η εγγύηση της επανάκρισης της υπόθεσης του ερήμην καταδικασθέντος εκζητουμένου στο εκδόν κ-μ ως (δυννητική) προϋπόθεση για την εκτέλεση του ΕΕΣ (ά. 13§1)·
- η εφαρμογή της αρχής «*ne bis in idem*» εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης ως υποχρεωτικός λόγος άρνησης εκτέλεσης του ΕΕΣ.

Τα δικαιώματα του εκζητουμένου του ν. 3251/04 πηγάζουν τόσο από υπερνομοθετικής ισχύος κείμενα [ιδίως από την ΕΣΔΑ, που δεσμεύει τα κ-μ, όπως αυτή ερμηνεύεται από το ΕυρΔΔΑ], όσο και από την α-π 2002/584/ΔΕΥ [όπου και το σημ. 12 προοιμίου, το οποίο παραπέμπει στο ά. 6§2 ΣΕΕ, που αξιώνει τον

σεβασμό της ΕΣΔΑ] και το ν. 3251/2004. Συμβαίνει δε το εξής παράδοξο: δεν γίνεται κατ'αρχάς δεκτή η εφαρμογή του άρθρου 6 ΕΣΔΑ (δικαίωμα σε δίκαιη δίκη), αλλά θεωρείται αρκετός ο έλεγχος της τήρησης του άρθρου 5 (δικαίωμα σε προσωπική ελευθερία και ασφάλεια)²⁷⁷. Τούτο ισχύει, καθόσον η διαδικασία της έκδοσης, κατά την παραδοσιακή άποψη στην θεωρία και τη νομολογία, δεν θεωρείται ως ποινική διαδικασία, οπότε η προστατευτική επιταγή της αρχής της δίκαιης δίκης δεν εφαρμόζεται, θεωρούμενου του εκζητουμένου ως «αντικειμένου» της διαδικασίας έκδοσης^{278,279}. Λαμβάνοντας, όμως, υπόψη ότι η έκδοση –όπως και το ΕΕΣ– συμβάλλει στην επίτευξη των κατασταλτικών μηχανισμών του κάθε κ-μ σε βάρος του εκζητουμένου, ο οποίος υστερεί λόγω της θέσης του, η θεώρηση αυτή –κριτικά αποτιμώμενη– είναι μη ορθή και ουσιαστικά άδικη για τον εκζητούμενο²⁸⁰. Γι' αυτό, άλλωστε, μερίδα της θεωρίας υποστηρίζει ότι χωρεί επίκληση της αρχής της δίκαιης δίκης και σε θέματα έκδοσης ήδη απ' το 1989²⁸¹, σε συνδυασμό με την επίκληση εθνικών συνταγματικών διατάξεων καθώς και των γενικών αρχών του κοινοτικού δικαίου²⁸².

²⁷⁷ Όπως αναφέρθηκε και στην *Εισαγωγή*.

²⁷⁸ Βλ. *Χρυσικό*, ό.π., σ. 121.

²⁷⁹ Την θεώρηση αυτή του εκζητουμένου ως «αντικειμένου» θεωρώ ως αντισυνταγματική (contra ά. 2§1 Σ κ.ά.). Βλ. *Καϊάφα-Γκμπάντι*, Ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης : Οι ρυθμίσεις..., σ. 1306, η οποία αναφέρεται στην κρατούσα πλέον άποψη ότι ο εκζητούμενος «πρέπει να έχει αυθύπαρκτο ρόλο ως αυτοτελές υποκείμενο και όχι ως αντικείμενο μιας διαδικασίας που διεξάγεται μεταξύ κυρίαρχων κρατών», στο πλαίσιο και μιας αντίληψης (ό.π., υποσημ. 79 και εκεί παραπομπές) που «παύει να αντιλαμβάνεται την έκδοση ως μια διμερή σχέση κυρίαρχων κρατών αλλά ως μια τριμερή τέτοια που περιλαμβάνει ως αυτοτελές μέρος το πρόσωπο και τα δικαιώματά του». Βλ. και *Χρυσικό*, ό.π., σ. 2-3.

²⁸⁰ Βλ. και *Χρυσικό*, ό.π., σ. 122 επ.

²⁸¹ Βλ. σε *Βασιλακάκη*, ΕΣΔΑ..., σ. 206, αναφορά στην [σημαντική, ως την πρώτη που αναγνώρισε τα δικαιώματα του εκζητουμένου βάσει της ΕΣΔΑ] από 07.07.1989 απόφαση του *ΕυρΔΔΑ* επί της υπόθεσης *Soering*. Σ' αυτή (σκ. 113) θεωρείται ότι θα μπορούσε, εξαιρετικά, να εφαρμοστεί το ά. 6 ΕΣΔΑ, όταν ο προσφεύγων υπέστη κατάφωρη παράβαση του δικαιώματός του σε δίκαιη δίκη· βλ. σχετ. και *Χρυσικό*, ό.π., σ. 274. Αυτό είναι λογικό, στο μέτρο που η διάταξη αυτή ήδη εφαρμόζεται σε διαδικασίες που δεν είναι καθαρά ποινικές, αλλά έχουν χαρακτήρα «απόφασης επί κατηγορίας»· βλ. *Σπινέλλη*, Πορίσματα από τη νομολογία του ΕυρΔΔΑ, σε : Εθνική Σχολή Δικαστών (επιμ. Κτιστάκι), Η επίδραση της Ευρωπαϊκής Σύμβασης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου στην ερμηνεία και εφαρμογή του ελληνικού δικαίου, Αθήνα-Κομοτηνή 2002, σ. 180 (πρβλ., όμως, και σ. 181). Η επίκληση αυτή σχετικά με την παραβίαση της αρχής της δίκαιης δίκης μπορεί να γίνει (και πρέπει το κάθε δικαστήριο να την εξετάσει) χωρίς επίκληση άλλου λόγου· βλ. από 22.02.2007 απόφαση *ΕυρΔΔΑ*, υπόθ. *Perlala c. Grèce*, σκ. 27.

²⁸² Από την *αλλοδαπή θεωρία*, ο *Garlick* (*The European Arrest Warrant and the ECHR, Handbook*, σ. 167 επ.) θεωρεί, ότι καίτοι πρόκειται για νέο θεσμό, τυγχάνει εφαρμογής η ΕΣΔΑ για την αποτελεσματικότητα της αρχής της αμοιβαίας αναγνώρισης (!) κι ότι πρέπει να γίνεται επίκληση (και) του ά. 6 ΕΣΔΑ. Επίσης, η *Morgan*, ό.π., σ. 197, υποστηρίζει ότι το ΕΕΣ υπόκειται φυσικά στις εγγυήσεις της δίκαιης δίκης κατ' άρθρα 3, 5 και 6 ΕΣΔΑ. Ο *Keijzer*, *Extradition...*, *Handbook*, σ. 184, αναφέρει ότι το ά. 6 –εν αντιθέσει προς το ά. 5§§2,4 ΕΣΔΑ– δεν εφαρμόζεται στη διαδικασία της έκδοσης, ισχυριζόμενος ότι δεν είναι ποινική, χωρίς να λαμβάνει σαφή θέση υπέρ ή κατά της πρακτικής αυτής. Θεωρεί όμως, (ό.π., σ. 193), ότι κάθε προσβολή του ά. 6 ΕΣΔΑ θεμελιώνει απαγόρευση της εκτέλεσης ενός ΕΕΣ.

Τέλος, είναι γεγονός ότι στην ενωσιακή έννομη τάξη σκοπείται (άλλοτε πετυχημένα κι άλλοτε όχι, αναλόγως των πολιτικών περιστάσεων) αφενός η σταδιακή (και κατ' αποτέλεσμα πλήρης) εφαρμογή της αρχής της αμοιβαίας αναγνώρισης, αφετέρου η τήρηση και διαφύλαξη ενός κοινού ελάχιστου επιπέδου προστασίας του ατόμου, λόγω του ότι όλα τα κ-μ [αλλά όχι ακόμη η ίδια η ΕΕ] είναι συμβαλλόμενα μέρη της ΕΣΔΑ και δεν νοείται διαφορετικά μία ένωση «πολιτισμένων» κρατών που διέπεται από κοινές θεμελιώδεις δικαιοκρατικές αρχές. Έτσι, μπορεί να υποστηριχθεί η άποψη ότι ως ένα βαθμό τεκμαίρεται πως τα δικαιώματα του εκζητουμένου δεν θα θιγούν στο κ-μ που εξέδωσε το ΕΕΣ. Υπό το ανωτέρω πρίσμα, ο δικαστής του κ-μ εκτέλεσης του ΕΕΣ δεν δικαιολογείται πλέον –πλην εξαιρετικών περιστάσεων– να έχει ενδοιασμούς από τη σκοπιά της διαφύλαξης των θεμελιωδών δικαιωμάτων για την εκτέλεσή του. Συνεπώς στην πράξη, ο δικαστής θα εκτελεί το ΕΕΣ, εφόσον πληρούνται οι όροι που θέτει ο νόμος, όπως λ.χ. η απαίτηση να είναι το ΕΕΣ τυπικά πλήρες και να μην συντρέχει υποχρεωτικός λόγος άρνησης εκτέλεσης. Παράλληλα, όμως, το τεκμήριο του σεβασμού των ατομικών δικαιωμάτων αίρεται στην περίπτωση που διαπιστωθεί ότι υπάρχει οποιαδήποτε ένδειξη προσβολής των δικαιωμάτων του εκζητουμένου στο κ-μ έκδοσης του ΕΕΣ, οπότε ο δικαστής θα πρέπει να ερευνήσει *ad hoc* εάν συντρέχει τέτοια περίπτωση. Εάν υπάρχει τέτοια ένδειξη και παρά ταύτα παραδοθεί ο εκζητούμενος, τίθεται ζήτημα ευθύνης τού κ-μ εκτέλεσης του ΕΕΣ, το οποίο δεν αποκλείεται να κληθεί να «λογοδοτήσει» ενώπιον του ΕυρΔΔΑ. Κατά τούτο, το ΕυρΔΔΑ διαδραματίζει εν προκειμένω πολύ ουσιαστικό ρόλο για τη διαφύλαξη των δικαιωμάτων του εκζητουμένου και την ορθή –σε τελική ανάλυση– εφαρμογή της α-π και του ν. 3251/04.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ – ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ

Ελληνική :

- *Αναγνωστόπουλος Η.*, Η παραβίαση του δικαιώματος δίκαιης δίκης, ΠοινΧρ ΝΔ/2004, σ. 5 επ.
- *Αναγνωστόπουλος Η.*, Η έννοια της «δίωξης» στα άρθρα 11 εδ. η' και 12 εδ. α' του Ν. 3251/2004, ΠοινΧρ ΝΕ'/2005, σ. 855 επ.
- *Ανδρουλάκης Ι.*, Κριτήρια της δίκαιης ποινικής δίκης, Αθήνα 2000.
- *Ανδρουλάκης Ν.*, Θεμελιώδεις έννοιες της ποινικής δίκης, Αθήνα 2007³.
- *Βαβαρέτος Γ.*, Κώδιξ Ποινικής Δικονομίας, στ' έκδ. (αναθεωρηθείσα υπό Α. Κονταξή), Αθήνα 1982⁶.
- *Βασιλακάκης Ε.*, Το Αλλοδαπό Δίκαιο στην Ποινική Δίκη, Θεσσαλονίκη 1999.
- *Βασιλακάκης Ε.*, Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και έκδοση, ΠοινΔικ 2/2004, σ. 202 επ.
- *Βασιλακάκης Ε.*, 9+1 σκέψεις για το ευρωπαϊκό ένταλμα συλλήψεως, ΠοινΔικ 2/2006, σ. 204 επ.
- *Γιαννίδης Ι.*, Το ένταλμα συλλήψεως του κατηγορουμένου - Θεωρία και Πρακτική, Πρακτικά του Γ' Πανελληνίου Συνεδρίου της Ελληνικής Εταιρείας Ποινικού Δικαίου (με θέμα : τα δικαιώματα του κατηγορουμένου στην ποινική διαδικασία γενικά), Αθήνα 1991, σ. 71 επ.
- *Gomien D. - Harris D. - Zwaak L.*, Η Ευρωπαϊκή Σύμβαση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και ο Ευρωπαϊκός Κοινωνικός Χάρτης: Δίκαιο και Πρακτική, (πρόλ.- επιμ. Γ. Αμίτση), Αθήνα 2001.
- *Δαγτόγλου Π.*, Ατομικά δικαιώματα, τ. β', Αθήνα-Κομοτηνή 2005².
- *Δαλακούρα Θ.*, Αρχή της αναλογικότητας και μέτρα δικονομικού καταναγκασμού, Αθήνα-Κομοτηνή 1993.
- *Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου*, Παρατηρήσεις και θέσεις της ΕΕΔΑ επί του νόμου 3251/2004 (ΦΕΚ Α' 127), (εισηγήτρια η Χ. Μουκίου), σε : ΕΕΔΑ, Έκθεση 2004, και σε διαδικτυακό τόπο : www.nchr.gr.
- *Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου*, Παρατηρήσεις και προτάσεις της ΕΕΔΑ [στην συνεδρίαση της 22.03.2007] επί της εφαρμογής του νόμου 3251/2004, (εισηγητής ο Π. Στάγκος), σε διαδικτυακό τόπο : www.nchr.gr .
- *Engisch K.*, Εισαγωγή στη νομική σκέψη, (μετάφρ. Δ. Σπινέλλη), ΜΙΕΤ, Αθήνα 1981.

- *Ζημιανίτης Δ.*, Η εφαρμογή του Ευρωπαϊκού Εντάλματος Σύλληψης υπό το πρίσμα της προστασίας των ατομικών δικαιωμάτων, ΔτΑ 24/2004, σ. 1195 επ.
- *Ζημιανίτης Δ.*, Παρατηρήσεις επί ΣυμβΑΠ 591/2005, ΠοινΔικ 7/2005, σ. 837 επ.
- *Ζημιανίτης Δ.*, Δικαστική συνεργασία σε ποινικές υποθέσεις στην Ευρωπαϊκή Ένωση, σε : *Νάσκου-Περράκη Π.* (επιμ.), Δικαστική συνεργασία σε αστικές και ποινικές υποθέσεις στην Ευρωπαϊκή Ένωση : κεκτημένο-προβλήματα-προοπτικές, Αθήνα-Κομοτηνή 2006.
- *Καϊάφα-Γκμπάντι Μ.*, Ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης : Οι ρυθμίσεις του Ν 3251/2004 και η μετάβαση από την έκδοση στην «παράδοση», ΠοινΔικ 11/2004, σ. 1294 επ.
- *Καϊάφα-Γκμπάντι Μ.*, Ο νόμος για το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης και την τρομοκρατία και οι δηλώσεις πίστης στο Σύνταγμα, ΠοινΔικ 7/2004, σ. 836 επ.
- *Καϊάφα-Γκμπάντι Μ.*, Παρατηρήσεις επί απόφασης ΔΕΚ της 03.05.2007 (υπόθ. C-303/2005), ΠοινΔικ 5/2007, σ. 576 επ.
- *Καϊάφα-Γκμπάντι Μ., Γιαννακούλα Α.*, Ποινική νομοθεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης και ελληνική νομοθεσία ενσωμάτωσης, Αθήνα 2008.
- *Καλφέλης Γ.*, Το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης (Μονοδιάστατη ενοποίηση των ευρωπαϊκών κατασταλτικών μηχανισμών;), ΠοινΔικ 2/2006, σ. 199 επ.
- *Καλφέλης Γ.*, Έκδοση Ελλήνων πολιτών, ΠοινΔικ 10/2007, σ. 1188 επ.
- *Κανελλόπουλος Π.*, Το δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Αθήνα-Κομοτηνή 2003⁴.
- *Καρράς Α.*, Η αρχή της δικαστικής ακροάσεως στην ποινική δίκη, [σειρά Ποινικά, Νο 29], Αθήνα-Κομοτηνή 1989.
- *Κουράκης Ν.*, Παρέμβαση (δικαιώματα του κατηγορουμένου και στρατιωτική δικαιοσύνη), σε : Πρακτικά του Γ' Πανελληνίου Συνεδρίου της Ελληνικής Εταιρείας Ποινικού Δικαίου (με θέμα : τα δικαιώματα του κατηγορουμένου στην ποινική διαδικασία γενικά), Αθήνα 1991, σ. 132 επ.
- *Μακρής Α.*, Η έκδοση ως θεσμός του διεθνούς ποινικού δικαίου, [ιδιδ. διατριβή, Α.Π.Θ.], Θεσσαλονίκη 1986.
- *Μανωλοπούλου-Βαρβιτσιώτη Κ.*, Οι διεθνείς συμφωνίες εκδόσεως εγκληματιών από τις οποίες δεσμεύεται η Ελλάδα, [ιδιδ. διατριβή, Πάντειος Α.Σ.Π.Ε.], Αθήνα-Κομοτηνή 1983.
- *Μαργαρίτης Α.*, Εμβάθυνση στην Ποινική Δικονομία Ι (Θεωρία-Νομολογία), Αθήνα 2006.

- *Μαργαρίτης Α.*, Τα δικαιώματα του κατηγορουμένου στην προανάκριση και κύρια ανάκριση, σε : Πρακτικά του Γ' Πανελληνίου Συνεδρίου της Ελληνικής Εταιρείας Ποινικού Δικαίου (με θέμα : τα δικαιώματα του κατηγορουμένου στην ποινική διαδικασία γενικά), Αθήνα 1991, σ. 25 επ.
- *Μυλωνόπουλος Χ.*, Έκθεση Επιστημονικού Συμβουλίου της Βουλής της 20.06.2004 [επί του Ν.3251/2004], ΠοινΛ 2/2004, σ. 966 επ.
- *Μυλωνόπουλος Χ.*, Καταχρηστική αίτηση έκδοσης και ne bis in idem, ΠοινΧρ ΝΔ/2004, σ. 481 επ.
- *Μυλωνόπουλος Χ.*, Η αμφισβήτηση των ατομικών δικαιωμάτων στο νέο διεθνές περιβάλλον, ΝοΒ 2004, σ. 769-772.
- *Νικολόπουλος Π.*, Παρέμβαση (δικαιώματα του κατηγορουμένου : ανακριτικό μυστικό και κοινοποίηση του φακέλλου [...]), σε : Πρακτικά του Γ' Πανελληνίου Συνεδρίου της Ελληνικής Εταιρείας Ποινικού Δικαίου (με θέμα : τα δικαιώματα του κατηγορουμένου στην ποινική διαδικασία γενικά), Αθήνα 1991, σ. 163 επ.
- *Παπαδαμάκης Α.*, Ποινική Δικονομία, Αθήνα-Θεσσαλονίκη 2002.
- *Παραράς Π.*, Σύνταγμα και Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, Αθήνα-Κομοτηνή 2001².
- *Σιφναίος Κ.*, Πανδέκτης της ισχύουσας ποινικής δικονομίας, (επιμ. : *Α. Τούσης*), τ. β', Αθήνα 1957.
- *Σπινέλλης Δ.*, Αυξημένη προστασία των δικαιωμάτων του κατηγορουμένου κατά το Σύνταγμα και τις Διεθνείς Συμβάσεις, σε : Πρακτικά του Γ' Πανελληνίου Συνεδρίου της Ελληνικής Εταιρείας Ποινικού Δικαίου (για τα δικαιώματα του κατηγορουμένου στην ποινική διαδικασία γενικά), Αθήνα 1991, σ. 77 επ.
- *Σπινέλλης Δ.*, Πορίσματα από τη νομολογία του ΕΔΔΑ, σε : Εθνική Σχολή Δικαστών (επιμ. *Γ. Κτιστάκης*), Η επίδραση της Ευρωπαϊκής Σύμβασης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου στην ερμηνεία και εφαρμογή του ελληνικού δικαίου, Αθήνα-Κομοτηνή 2002, σ. 159 επ.
- *Στάγκος Π.*, Η δικαστική προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων στην κοινοτική έννομη τάξη, Αθήνα-Θεσσαλονίκη 2004.
- *Στάγκος Π. - Σαχπεκίδου Ε.*, Δίκαιο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Αθήνα-Θεσσαλονίκη 2000.
- *Σταμάτης Κ.*, Ποινικά σύμμεικτα, Αθήνα-Κομοτηνή 1988.

- *Συμεωνίδου-Καστανίδου Ε.*, Ο νόμος για το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης και την αντιμετώπιση της τρομοκρατίας. Βασικά χαρακτηριστικά και πρώτη ερμηνευτική προσέγγιση, ΠοινΔικ 7/2004, σ. 773 επ.
- *Τσάτσος Δ.*, Συνταγματικό δίκαιο, τ. β' (οργάνωση και λειτουργία της πολιτείας), β' έκδοση (συνδρομή *Κ. Φουντεδάκη*), Αθήνα-Κομοτηνή 1993.
- *Τσόλκα Ο.*, Ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης – Ένα «φιλόδοξο» μέσο για την προώθηση της δικαστικής συνεργασίας στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ΠοινΧρ ΝΒ/2002, σ. 103 επ.
- *Φραγκογιαννόπουλος Ν.*, Πρόταση, σε : Πρακτικά του Γ' Πανελληνίου Συνεδρίου της Ελληνικής Εταιρείας Ποινικού Δικαίου (γιά τα δικαιώματα του κατηγορουμένου στην ποινική διαδικασία γενικά), Αθήνα 1991, σ. 172.
- *Φυτράκης Ε.*, Το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης σε εφαρμογή : Νέες εξελίξεις, νέες ανησυχίες, ΠοινΔικ 2/2006, σ. 210 επ.
- *Χαραλαμπίδης Α. - Τσιακουμάκη Ν.*, Προβλήματα αναφορικά με την ορθή ερμηνεία και εκτέλεση του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης, ΠοινΛ 2/2005, σ. 759 επ..
- *Χρυσικός Δ.*, Η έκδοση ως θεσμός του ποινικού δικαίου (Ανάλυση και ερμηνεία υπό το πρίσμα της προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου), [ιδι. διατριβή, Ε.Κ.Π.Α.], Αθήνα 2003.
- *Χρυσόγονος Κ.*, Ατομικά και κοινωνικά δικαιώματα, Αθήνα 2006³.

Ξενόγλωσση :

- *Ang L.*, Procedural Rules, σε : *Blekxtoon R. - van Ballegooij Wouter* (επιμ.), Handbook on the European Arrest Warrant, T.M.C. Asser Press, The Hague 2004, σ. 47 επ.
- *Blekxtoon R.*, Commentary on an article by article basis, σε : *Blekxtoon R. - van Ballegooij Wouter* (επιμ.), Handbook on the European Arrest Warrant, T.M.C. Asser Press, The Hague 2004, σ. 217 επ.
- *Conway G.*, Judicial Interpretation and the Third Pillar, EJCCLCJ 13/2, 2005, σ. 255 επ.
- *De Gouttes R.*, Article 5§2, σε *Pettiti L.-E. / Decaux E. / Imbert P.-H.* (επιμ. συλλογ. έργου), Convention Européene des Droits de l'Homme (Commentaire article par article), Paris 1999², σ. 203 επ.

- *De Meyer*, Article 5§1, σε *Pettiti L.-E. / Decaux E. / Imbert P.-H.* (επιμ. συλλογ. έργου), *Convention Européene des Droits de l'Homme (Commentaire article par article)*, Paris 1999², σ. 189 επ.
- *Garlick P.*, *The European Arrest Warrant and the ECHR*, σε : *Blekxtoon R. - van Ballegooij W.* (επιμ.), *Handbook on the European Arrest Warrant*, T.M.C. Asser Press, The Hague 2004, σ. 167 επ.
- *Hinarejos A.*, *Recent Human Rights Developments in the EU Courts : The Charter of Fundamental Rights, the European Arrest Warrant and Terror Lists*, σε : *Human Rights Law Review*, vol. 7, No. 4, 2007, (και σε ιστοσελίδα : <http://hrlr.oxfordjournals.org>).
- *Jimeno-Bulnes M.*, *European Judicial Cooperation in Criminal Matters*, *European Law Journal*, vol. 9, no. 5, 12/2003, σ. 614 επ.
- *Keijzer N.*, *Extradition and Human Rights : A dutch perspective*, σε : *Blekxtoon R. - van Ballegooij W.* (επιμ.), *Handbook on the European Arrest Warrant*, T.M.C. Asser Press, The Hague 2004, σ. 183 επ.
- *Keijzer N.*, *The European Arrest Warrant and Human Rights*, (2005), σε διαδικτυακό ιστοτοπο : www.eurowarrant.net .
- *Morgan C.*, *The European Arrest Warrant and Defendants' Rights: An Overview*, σε : *Blekxtoon R. - van Ballegooij W.* (επιμ.), *Handbook on the European Arrest Warrant*, T.M.C. Asser Press, The Hague 2004, σ. 195 επ.
- *Picard M., Titium P.*, Article 5§3, σε *Pettiti L.-E. / Decaux E. / Imbert P.-H.* (επιμ. συλλογ. έργου), *Convention Européene des Droits de l'Homme (Commentaire article par article)*, Paris 1999², σ. 211 επ.
- *Plachta M.*, *European Arrest Warrant : Revolution in Extradition?*, *EJCLCJ* 2/2003, σ. 178 επ.
- *Pollicino O.*, *European Arrest Warrant and the Constitutional Principles of the Member States : A Case Law-Based Outline in an Attempt to Strike the Right Ballance Between Legal Systems*, *German Law Journal* 10/2008, (και) σε ιστοσελίδα : <http://www.germanlawjournal.com/article.php?id=2004> .
- *Renucci J.-F.*, *Droit Européen des Droits de l'Homme*, L.G.D.J., 2002³.
- *Siegel S.*, *Courts and Compliance in the European Union : The European Arrest Warrant in National Constitutional Courts*, *Jean Monnet Working Paper* 05/08, (και) σε ιστοσελίδα : <http://www.jeanmonnetprogram.org/pareps/08/080501.pdf>.

- *Spronken T., Attinger M., Procedural Rights in Criminal Proceedings : Existing Level of Safeguards in the European Union*, European Commission (Directorate General Justice, Freedom and Security), 2005, [βιβλίο διαθέσιμο στον ιστότοπο : www.eurowarrant.net].

Διαδικτυακοί τόποι :

- ΔΕΚ :
<http://curia.europa.eu/>
- Δ.Σ.Α., Τράπεζα Νομικών Πληροφοριών «Ισοκράτης» :
<http://www.dsnet.gr>
- ΕΔΔΑ :
<http://www.echr.coe.int/echr>
- Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου :
<http://www.echr.gr>
- *European Arrest Warrant Project (T.M.C. Asser Instituut)* :
<http://www.eurowarrant.net/>
- *German Law Journal* :
<http://www.germanlawjournal.com/>
- *Human Rights Law Review* :
<http://hrlr.oxfordjournals.org>
- Νομοθεσία ΕΕ :
<http://eur-lex.europa.eu/>
- *NYU School of Law – Jean Monnet Center* :
<http://www.jeanmonnetprogram.org/>

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ
(ν. 3251/2004, Α' Μέρος)

Ν ό μ ο ς 3251 / 2004

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΝΟΜΟΘΕΤΗΜΑΤΟΣ

ΦΕΚ : Α' 127 / 2004.07.09

Τέθηκε σε ισχύ : 09.07.2004

Ημ. Υπογραφής : 08.07.2004

Τίτλος :

Ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης, τροποποίηση του Ν. 2928/2001 για τις εγκληματικές οργανώσεις και άλλες διατάξεις.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Εκδίδομε τον ακόλουθο νόμο που ψήφισε η Βουλή :

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΕΝΤΑΛΜΑ ΣΥΛΛΗΨΗΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

ΓΕΝΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 1

Έννοια του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης

1. Το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης είναι απόφαση ή διάταξη δικαστικής αρχής κράτους μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης που εκδίδεται με σκοπό τη σύλληψη και την προσαγωγή προσώπου, το οποίο ευρίσκεται στο έδαφος άλλου κράτους μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εφόσον το πρόσωπο αυτό ζητείται από τις αρμόδιες αρχές του κράτους έκδοσης του εντάλματος στο πλαίσιο ποινικής διαδικασίας: α) προκειμένου σε πρόσωπο στο οποίο ήδη έχει αποδοθεί η αξιόποινη πράξη να ασκηθεί ποινική δίωξη, ή β) να εκτελεστεί ποινή ή μέτρο ασφαλείας, τα οποία στερούν την ελευθερία.

2. Η εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος δεν μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα την προσβολή των θεμελιωδών δικαιωμάτων και αρχών, που διατυπώνονται στο ισχύον Σύνταγμα και στο άρθρο 6 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση. Σε κάθε περίπτωση, ο εκζητούμενος δεν απομακρύνεται, ούτε απελαύνεται, ούτε εκδίδεται σε κράτος όπου διατρέχει σοβαρό κίνδυνο να του επιβληθεί η ποινή του θανάτου ή να υποβληθεί σε βασανιστήρια ή άλλη απάνθρωπη ή εξευτελιστική ποινή ή μεταχείριση.

Άρθρο 2

Περιεχόμενο και τύπος του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης

1. Το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης περιέχει τα ακόλουθα στοιχεία:

α) ταυτότητα και ιθαγένεια του εκζητουμένου,

β) όνομα, διεύθυνση, αριθμό τηλεφωνικής και τηλεομοιοτυπικής σύνδεσης και ηλεκτρονική διεύθυνση της δικαστικής αρχής έκδοσης του εντάλματος,

γ) μνεία της εκτελεστής δικαστικής απόφασης, του εντάλματος σύλληψης ή της συναφούς διάταξης δικαστικής αρχής,

δ) φύση και νομικό χαρακτηρισμό του εγκλήματος,

ε) περιγραφή των περιστάσεων τέλεσης του εγκλήματος, στις οποίες περιλαμβάνονται ο χρόνος και ο τόπος τέλεσης, καθώς και η μορφή συμμετοχής του εκζητουμένου στην αξιόποινη πράξη,

στ) την επιβληθείσα ποινή, αν πρόκειται για αμετάκλητη απόφαση ή το πλαίσιο ποινής που προβλέπεται για την αξιόποινη πράξη από τη νομοθεσία του κράτους μέλους έκδοσης του εντάλματος και

ζ) στο μέτρο του δυνατού, κάθε άλλη πληροφορία σχετικά με την αξιόποινη πράξη και τις συνέπειες της.

2. Το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης μπορεί να αφορά περισσότερα εγκλήματα.

3. Το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης μεταφράζεται στην επίσημη γλώσσα ή σε μία από τις επίσημες γλώσσες του κράτους εκτέλεσης του εντάλματος.

Άρθρο 3

Κεντρική αρχή

1. Το Υπουργείο Δικαιοσύνης ορίζεται κεντρική αρχή για να επικουρεί τις αρμόδιες δικαστικές αρχές και για τη διοικητική διαβίβαση και παραλαβή του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης, καθώς και της επίσημης αλληλογραφίας.

2. Η κεντρική αρχή μπορεί επίσης να προβαίνει στην τήρηση στατιστικών στοιχείων.

3. Το Υπουργείο Δικαιοσύνης ενημερώνει τη Γενική Γραμματεία του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τις δικαστικές αρχές που είναι αρμόδιες.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΕΚΔΟΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑΒΙΒΑΣΗ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΕΝΤΑΛΜΑΤΟΣ ΣΥΛΛΗΨΗΣ

Άρθρο 4

Αρμόδια δικαστική αρχή έκδοσης ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης στην Ελλάδα

Αρμόδια δικαστική αρχή έκδοσης ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης είναι ο εισαγγελέας εφετών, στην περιφέρεια του οποίου υπάγεται η κατά τόπον αρμοδιότητα:

α) για την εκδίκαση της αξιόποινης πράξης για την οποία ζητείται η σύλληψη και η προσαγωγή του εκζητουμένου ή β) για την εκτέλεση της ποινής ή του μέτρου ασφαλείας, τα οποία στερούν την ελευθερία.

Άρθρο 5

Πότε επιτρέπεται η έκδοση ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης

Το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης εκδίδεται για πράξεις, οι οποίες τιμωρούνται κατά τους ελληνικούς ποινικούς νόμους με στερητική της ελευθερίας ποινή ή με στερητικό της ελευθερίας μέτρο ασφαλείας, το ανώτατο όριο των οποίων είναι τουλάχιστον δώδεκα μηνών ή σε περίπτωση που έχει ήδη επιβληθεί ποινή ή μέτρο ασφαλείας τα οποία στερούν την ελευθερία για απαγγελθείσες καταδίκες διάρκειας τουλάχιστον τεσσάρων μηνών.

Άρθρο 6

Διαβίβαση του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης

1. Όταν είναι γνωστός ο τόπος κατοικίας ή διαμονής του εκζητουμένου, ο αρμόδιος εισαγγελέας εφετών διαβιβάζει το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης απευθείας στην αρμόδια δικαστική αρχή εκτέλεσης.
2. Ο αρμόδιος εισαγγελέας εφετών μπορεί να προβαίνει σε καταχώριση στο Σύστημα Πληροφοριών Σένγκεν (SIS). Η καταχώριση στο Σύστημα αυτό πραγματοποιείται σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 95 της Σύμβασης Σένγκεν, όπως κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του Ν. 2514/1997 (ΦΕΚ140 Α'). Η καταχώριση αυτή ισοδυναμεί με ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης, εφόσον περιλαμβάνονται και τα στοιχεία που ορίζονται στο άρθρο 2 παρ. 1 του παρόντος.
3. Όταν δεν είναι γνωστός ο τόπος κατοικίας ή διαμονής του εκζητουμένου, ο αρμόδιος εισαγγελέας εφετών προβαίνει στις απαιτούμενες έρευνες, ιδίως μέσω του Συστήματος Πληροφοριών Σένγκεν και των σημείων επαφής του Ευρωπαϊκού Δικαστικού Δικτύου, ώστε να λάβει την πληροφορία αυτή από το κράτος εκτέλεσης. Για τη διαβίβαση του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης, ο εισαγγελέας εφετών μπορεί επίσης να προσφύγει στις υπηρεσίες της Ιντερπόλ.
4. Σε κάθε περίπτωση, ο αρμόδιος εισαγγελέας εφετών μπορεί να διαβιβάζει το ένταλμα με οποιοδήποτε ασφαλές μέσο που μπορεί να τεκμηριωθεί εγγράφως, υπό όρους που επιτρέπουν στο κράτος μέλος εκτέλεσης να εξακριβώσει τη γνησιότητα της διαβίβασης.

5. Οι δυσχέρειες σχετικά με τη διαβίβαση ή τη γνησιότητα οποιουδήποτε εγγράφου που απαιτείται για την εκτέλεση του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης αντιμετωπίζονται με απευθείας επαφές μεταξύ των ενδιαφερόμενων δικαστικών αρχών ή, ενδεχομένως, με την παρέμβαση των κεντρικών αρχών των κρατών μελών.

6. Ο αρμόδιος εισαγγελέας εφετών μπορεί να διαβιβάζει οποτεδήποτε στη δικαστική αρχή εκτέλεσης του εντάλματος κάθε χρήσιμη πληροφορία, πέραν εκείνων που περιέχονται στο ένταλμα.

Άρθρο 7

Αίτηση για κατάσχεση και παράδοση πειστηρίων

1. Ο αρμόδιος εισαγγελέας εφετών έχει το δικαίωμα εκτός από τη διαβίβαση του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης να ζητήσει από τη δικαστική αρχή εκτέλεσης του εντάλματος την κατάσχεση και παράδοση σε κάθε περίπτωση αντικειμένων, τα οποία μπορούν να χρησιμεύσουν ως πειστήρια ή βρίσκονται στην κατοχή του εκζητουμένου ως προϊόντα της αξιόποινης πράξης.

2. Διατηρούνται τα δικαιώματα, τα οποία το κράτος μέλος εκτέλεσης ή τρίτα μέρη έχουν επί των αντικειμένων της παραγράφου 1. Εφόσον υφίστανται τέτοια δικαιώματα, ο αρμόδιος εισαγγελέας εφετών αποδίδει τα αντικείμενα στο κράτος μέλος εκτέλεσης του εντάλματος, χωρίς οικονομική επιβάρυνση του τελευταίου ή των τρίτων μερών μόλις περατωθεί η ποινική διαδικασία.

Άρθρο 8

Αίτηση για άρση προνομίου ή ασυλίας του εκζητουμένου

Σε περίπτωση που ο εκζητούμενος απολαμβάνει προνόμιο ή εξαίρεση δικαιοδοσίας ή εκτέλεσης στο κράτος μέλος εκτέλεσης του εντάλματος, η δικαστική αρχή του κράτους αυτού μπορεί να ζητήσει την άρση. Αν η άρση του προνομίου ή της εξαίρεσης εμπίπτει στην αρμοδιότητα μιας αρχής άλλου κράτους ή διεθνούς οργανισμού, ο αρμόδιος εισαγγελέας εφετών υποβάλλει στην αρχή αυτή σχετική αίτηση, στην οποία επισυνάπτεται το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

ΕΚΤΕΛΕΣΗ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΕΝΤΑΛΜΑΤΟΣ ΣΥΛΛΗΨΗΣ

Άρθρο 9

Αρμόδια δικαστική αρχή εκτέλεσης ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης στην Ελλάδα

1. Αρμόδια δικαστική αρχή για την παραλαβή του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης, τη σύλληψη και κράτηση του εκζητουμένου, την εισαγωγή της υπόθεσης στο αρμόδιο δικαστικό όργανο και την εκτέλεση της απόφασης για την προσαγωγή ή μη του εκζητουμένου είναι: α) ο εισαγγελέας εφετών, στην περιφέρεια του οποίου διαμένει ο εκζητούμενος, β) ο εισαγγελέας εφετών Αθηνών, στην περίπτωση που είναι άγνωστη η

διαμονή του εκζητούμενου.

2. Όταν ο εκζητούμενος συγκατατίθεται να προσαχθεί στο κράτος έκδοσης του εντάλματος, αρμόδια δικαστική αρχή για την έκδοση της απόφασης εκτέλεσης του εντάλματος είναι ο πρόεδρος εφετών, στην περιφέρεια του οποίου διαμένει ή συλλαμβάνεται ο εκζητούμενος.

3. Όταν ο εκζητούμενος δεν συγκατατίθεται να προσαχθεί στο κράτος έκδοσης του εντάλματος, αρμόδια δικαστική αρχή για την έκδοση της απόφασης εκτέλεσης του εντάλματος είναι το συμβούλιο εφετών, στην περιφέρεια του οποίου διαμένει ή συλλαμβάνεται ο εκζητούμενος.

Άρθρο 10

Πότε επιτρέπεται η εκτέλεση του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης

1. Υπό την επιφύλαξη των διατάξεων των άρθρων 11 έως 13 του παρόντος, το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης εκτελείται εφόσον:

α) Η αξιόποινη πράξη, για την οποία έχει εκδοθεί το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης, συνιστά έγκλημα σύμφωνα και με τους ελληνικούς ποινικούς νόμους, ανεξαρτήτως του νομικού χαρακτηρισμού, το οποίο τιμωρείται σύμφωνα με το δίκαιο του κράτους έκδοσης του εντάλματος με στερητική της ελευθερίας ποινή ή με στερητικό της ελευθερίας μέτρο ασφαλείας, το ανώτατο όριο των οποίων είναι τουλάχιστον δώδεκα μηνών. Στις περιπτώσεις που η αξιόποινη πράξη συνιστά έγκλημα σχετικά με φόρους, τέλη, τελωνεία και συνάλλαγμα δεν αποτελεί λόγο άρνησης εκτέλεσης του εντάλματος η διαπίστωση ότι το Ελληνικό Κράτος δεν επιβάλλει ιδίου τύπου φόρους ή τέλη ή δεν προβλέπει ιδίου τύπου ρύθμιση για φόρους, τέλη, τελωνεία και συνάλλαγμα με εκείνη του κράτους μέλους έκδοσης του εντάλματος.

β) Τα δικαστήρια του κράτους έκδοσης του εντάλματος καταδίκασαν τον εκζητούμενο σε ποινή ή μέτρο ασφαλείας, στερητικό της ελευθερίας τουλάχιστον τεσσάρων μηνών για αξιόποινη πράξη, την οποία και οι ελληνικοί ποινικοί νόμοι χαρακτηρίζουν ως πλημμέλημα ή ως κακούργημα.

2. Η εκτέλεση του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης επιτρέπεται, χωρίς έλεγχο του διττού αξιόποινου, για τις ακόλουθες αξιόποινες πράξεις, όπως αυτές ορίζονται από το δίκαιο του κράτους έκδοσης του εντάλματος, εφόσον τιμωρούνται στο κράτος αυτό με στερητική της ελευθερίας ποινή ή στερητικό της ελευθερίας μέτρο ασφαλείας, το ανώτατο όριο των οποίων είναι τουλάχιστον τριών ετών:

α) εγκληματική οργάνωση,

β) τρομοκρατικές πράξεις,

γ) εμπορία ανθρώπων και σωματεμπορία,

δ) προσβολές κατά της γενετήσιας ελευθερίας και εκμετάλλευση της γενετήσιας ζωής ανηλίκων, πορνογραφία ανηλίκων,

ε) παράνομη εμπορία και διακίνηση ναρκωτικών και ψυχοτρόπων ουσιών,

- στ) παράνομη εμπορία και διακίνηση όπλων, πυρομαχικών και εκρηκτικών,
- ζ) εγκλήματα διαφθοράς και δωροδοκίας,
- η) εγκλήματα σε βάρος των οικονομικών συμφερόντων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων,
- θ) νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες,
- ι) εγκλήματα σχετικά με το νόμισμα, περιλαμβανομένου του ευρώ,
- ια) εγκλήματα σχετικά με ηλεκτρονικούς υπολογιστές,
- ιβ) εγκλήματα κατά του περιβάλλοντος, περιλαμβανομένου του παράνομου εμπορίου απειλούμενων ζωικών ειδών και του παράνομου εμπορίου απειλούμενων φυτικών ειδών και φυτικών ποικιλιών,
- ιγ) παροχή βοήθειας για παράνομη είσοδο και διαμονή στη χώρα,
- ιδ) ανθρωποκτονία με πρόθεση, βαριά σωματική βλάβη,
- ιε) παράνομο εμπόριο ανθρωπίνων οργάνων και ιστών,
- ιστ) απαγωγή, παράνομη κατακράτηση, αρπαγή και ομηρία,
- ιζ) ρατσισμός και ξενοφοβία,
- ιη) οργανωμένες ή ένοπλες ληστείες και κλοπές,
- ιθ) παράνομη εμπορία πολιτιστικών αγαθών, περιλαμβανομένων των αρχαιοτήτων και των έργων τέχνης,
- κ) απάτη,
- κα) εκβίαση,
- κβ) παράνομη απομίμηση και πειρατεία προϊόντων,
- κγ) πλαστογραφία δημοσίων εγγράφων και εμπορία πλαστών εγγράφων, κδ) πλαστογραφία μέσων πληρωμής,
- κε) λαθρεμπορία ορμονικών ουσιών και άλλων αυξητικών παραγόντων, κστ) λαθρεμπορία πυρηνικών και ραδιενεργών ουσιών,
- κζ) εμπορία κλεμμένων οχημάτων,
- κη) βιασμός,
- κθ) εμπρησμός με πρόθεση,

λ) εγκλήματα που εμπίπτουν στην αρμοδιότητα του Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου, λα) αεροπειρατεία και πειρατεία,

λβ) δολιοφθορά.

Άρθρο 11

Πότε απαγορεύεται η εκτέλεση του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης

Η δικαστική αρχή που αποφασίζει για την εκτέλεση του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης αρνείται την εκτέλεση του εντάλματος στις ακόλουθες περιπτώσεις:

α) αν η αξιόποινη πράξη, για την οποία έχει εκδοθεί το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης, καλύπτεται από αμνηστία σύμφωνα με τους ελληνικούς ποινικούς νόμους, εφόσον η Ελλάδα είχε την αρμοδιότητα για τη δίωξη αυτής της αξιόποινης πράξης,

β) αν από τις πληροφορίες που διαθέτει η δικαστική αρχή που αποφασίζει για την εκτέλεση του εντάλματος προκύπτει ότι ο εκζητούμενος έχει δικασθεί αμετακλήτως για τις ίδιες πράξεις από κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εφόσον, σε περίπτωση καταδίκης, η ποινή έχει εκτιθεί ή εκτίεται ή δεν μπορεί πλέον να εκτιθεί σύμφωνα με το δίκαιο του κράτους μέλους που εξέδωσε την καταδικαστική απόφαση,

γ) αν το πρόσωπο, εναντίον του οποίου έχει εκδοθεί το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης, είναι ανεύθυνο ποινικά λόγω της ηλικίας του για την αξιόποινη πράξη για την οποία έχει εκδοθεί το ένταλμα, σύμφωνα με τους ελληνικούς ποινικούς νόμους,

δ) αν έχει επέλθει παραγραφή του εγκλήματος ή της ποινής σύμφωνα με τους ελληνικούς ποινικούς νόμους και η αξιόποινη πράξη υπάγεται στην αρμοδιότητα των ελληνικών δικαστικών αρχών σύμφωνα με τους ελληνικούς ποινικούς νόμους,

ε) αν το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης έχει εκδοθεί προς το σκοπό της δίωξης ή τιμωρίας προσώπου λόγω του φύλου, της φυλής, της θρησκείας, της εθνοτικής καταγωγής, της ιθαγένειας, της γλώσσας, των πολιτικών φρονημάτων, του γενετήσιου προσανατολισμού του ή της δράσης του υπέρ της ελευθερίας,

στ) αν το πρόσωπο, εναντίον του οποίου έχει εκδοθεί το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης προς το σκοπό της εκτέλεσης ποινής ή μέτρου ασφαλείας, στερητικών της ελευθερίας, είναι ημεδαπός και η Ελλάδα αναλαμβάνει την υποχρέωση να εκτελέσει την ποινή ή το μέτρο ασφαλείας σύμφωνα με τους ποινικούς της νόμους,

ζ) αν το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης έχει εκδοθεί για αξιόποινη πράξη, η οποία:

ι) θεωρείται κατά τον ελληνικό ποινικό νόμο ότι τελέστηκε εξ ολοκλήρου ή εν μέρει στο έδαφος της Ελλάδας ή σε εξομοιούμενο προς αυτό τόπο ή ιι) τελέστηκε εκτός του εδάφους του κράτους μέλους έκδοσης του εντάλματος και κατά τους ελληνικούς ποινικούς νόμους απαγορεύεται η δίωξη για το ίδιο έγκλημα που διαπράττεται εκτός του εδάφους της Ελλάδας,

η) αν το πρόσωπο, εναντίον του οποίου έχει εκδοθεί το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης προς το σκοπό της δίωξης, είναι ημεδαπός και διώκεται στην Ελλάδα για την ίδια πράξη. Αν δεν διώκεται, το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης εκτελείται αν διασφαλιστεί ότι, μετά από

ακρόαση του, θα διαμεταχθεί στο Ελληνικό Κράτος, ώστε να εκτίσει σ' αυτό την στερητική της ελευθερίας ποινή ή το στερητικό της ελευθερίας μέτρο ασφαλείας που θα απαγγελθεί εναντίον του στο κράτος έκδοσης του εντάλματος.

Άρθρο 12

Πότε δύναται να απαγορευτεί η εκτέλεση του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης

Η δικαστική αρχή που αποφασίζει για την εκτέλεση του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης μπορεί να αρνηθεί την εκτέλεση του εντάλματος στις ακόλουθες περιπτώσεις:

- α) αν το πρόσωπο, εναντίον του οποίου έχει εκδοθεί το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης, διώκεται στην Ελλάδα για την ίδια αξιόποινή πράξη με εκείνη που αναφέρεται στο ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης,
- β) αν οι ελληνικές αρχές αποφάσισαν είτε να μην ασκήσουν ποινική δίωξη για την αξιόποινή πράξη, για την οποία έχει εκδοθεί το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης, είτε να παύσουν τη δίωξη,
- γ) αν ο εκζητούμενος έχει δικαστεί αμετακλήτως για την αξιόποινή πράξη, για την οποία έχει εκδοθεί το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης, σε κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ώστε να κωλύεται η μεταγενέστερη άσκηση δίωξης,
- δ) αν από τις πληροφορίες που διαθέτει η δικαστική αρχή που αποφασίζει για την εκτέλεση του εντάλματος προκύπτει ότι ο εκζητούμενος έχει δικαστεί αμετακλήτως για τις ίδιες πράξεις σε τρίτη χώρα, εφόσον, σε περίπτωση καταδίκης, η ποινή έχει εκτιθεί ή εκτίεται ή δεν μπορεί πλέον να εκτιθεί σύμφωνα με το δίκαιο της χώρας που εξέδωσε την καταδικαστική απόφαση,
- ε) αν το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης έχει εκδοθεί προς το σκοπό της εκτέλεσης ποινής ή μέτρου ασφαλείας, στερητικών της ελευθερίας, εφόσον ο εκζητούμενος κατοικεί ή διαμένει στην Ελλάδα, και η Ελλάδα αναλαμβάνει την υποχρέωση να εκτελέσει την ποινή ή το μέτρο ασφαλείας σύμφωνα με τους ποινικούς της νόμους.

Άρθρο 13

Εγγυήσεις για την εκτέλεση του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης

1. Αν το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης έχει εκδοθεί προς το σκοπό της εκτέλεσης ποινής ή μέτρου ασφαλείας που έχει επιβληθεί με απόφαση εκδοθείσα ερήμην του εκζητουμένου και το πρόσωπο αυτό δεν είχε κλητευθεί αυτοπροσώπως ούτε είχε ενημερωθεί κατ' άλλον τρόπο σχετικά με την ημερομηνία και τον τόπο διεξαγωγής της ακροαματικής διαδικασίας που οδήγησε στην ερήμην του εκδοθείσα απόφαση, η εκτέλεση του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης από την αρμόδια δικαστική αρχή μπορεί να εξαρτηθεί από την προϋπόθεση ότι η δικαστική αρχή έκδοσης του εντάλματος θα παράσχει επαρκείς εγγυήσεις, ώστε να διασφαλίζεται ότι ο εκζητούμενος με το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης θα έχει τη δυνατότητα να ζητήσει να δικαστεί εκ νέου στο κράτος μέλος έκδοσης του εντάλματος και να παρίσταται κατά τη λήψη της απόφασης.

2. Αν η αξιόποινή πράξη, για την οποία έχει εκδοθεί το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης, τιμωρείται με ισόβια κάθειρξη ή με μέτρο στερητικό της ελευθερίας εφ' όρου ζωής, η εκτέλεση του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης από την αρμόδια δικαστική αρχή μπορεί

να εξαρτηθεί από την προϋπόθεση ότι στο νομικό σύστημα του κράτους έκδοσης του εντάλματος ισχύουν διατάξεις για την επανεξέταση της επιβληθείσας ποινής - κατ' αίτηση ή το αργότερο μετά την πάροδο είκοσι ετών - ή για την εφαρμογή των μέτρων επιείκειας που προβλέπει υπέρ του προσώπου το δίκαιο του κράτους έκδοσης του εντάλματος και τα οποία αποσκοπούν στη μη εκτέλεση μιας τέτοιας ποινής ή μέτρου.

3. Αν το πρόσωπο, εναντίον του οποίου έχει εκδοθεί το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης προς το σκοπό της δίωξης, και πάντως μετά από απόδοση σε αυτό το πρόσωπο συγκεκριμένης αξιόποινης πράξης, κατοικεί στην Ελλάδα, η εκτέλεση του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης από την αρμόδια δικαστική αρχή μπορεί να εξαρτηθεί από την προϋπόθεση ότι ο εκζητούμενος, μετά από ακρόαση του, θα διαμεταχθεί στο Ελληνικό Κράτος, ώστε να εκτίσει σ' αυτό τη στερητική της ελευθερίας ποινή ή το στερητικό της ελευθερίας μέτρο ασφαλείας που θα απαγγελθεί εναντίον του στο κράτος έκδοσης του εντάλματος.

Άρθρο 14

Παραλαβή του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης

1. Όταν ο αρμόδιος εισαγγελέας εφετών λάβει το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης που έχει εκδοθεί με το νόμιμο τύπο, μεριμνά για τη σύλληψη του εκζητουμένου.

2. Αν η αρχή που παραλαμβάνει το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης δεν είναι αρμόδια να επιληφθεί της εκτέλεσης του εντάλματος, το διαβιβάζει στην αρμόδια αρχή και ενημερώνει σχετικά τη δικαστική αρχή έκδοσης του εντάλματος.

Άρθρο 15

Σύλληψη και δικαιώματα του εκζητουμένου

1. Όταν ο εκζητούμενος συλλαμβάνεται βάσει του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης, οδηγείται χωρίς αναβολή στον εισαγγελέα εφετών. Ο εισαγγελέας εφετών, αφού βεβαιώσει την ταυτότητα του, τον ενημερώνει για την ύπαρξη και το περιεχόμενο του εντάλματος, για το δικαίωμα του να προσφύγει στις υπηρεσίες νομικού παραστάτη και διερμηνέα, καθώς και για τη δυνατότητα που του παρέχεται να συγκατατεθεί στην προσαγωγή του στο κράτος έκδοσης του εντάλματος κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 17 του παρόντος. Για την ανωτέρω ενημέρωση και τις σχετικές δηλώσεις του εκζητουμένου συντάσσεται έκθεση σύμφωνα με τους όρους των άρθρων 148 έως 153 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας.

2. Ο συλληφθείς δικαιούται ο ίδιος ή μέσω του συνηγόρου του να ζητήσει και να λάβει αντίγραφα όλων των εγγράφων με δική του δαπάνη.

3. Με την καταχώριση στο Σύστημα Πληροφοριών Σένγκεν (SIS), σύμφωνα με το άρθρο 95 της Σύμβασης περί εφαρμογής της Συμφωνίας Σένγκεν του έτους 1985, η οποία δεν αποτελεί ακόμη ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης, είναι δυνατό να γίνει σύλληψη του εκζητουμένου με εντολή του εισαγγελέα εφετών. Η κράτηση του εκζητουμένου μπορεί να διαρκέσει δεκαπέντε ημέρες, εντός των οποίων πρέπει να παραληφθεί το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης. Η προθεσμία αυτή μπορεί να παραταθεί από τον εισαγγελέα εφετών, αν συντρέχουν σοβαροί λόγοι. Για την παράταση αυτή, ο εισαγγελέας εφετών ενημερώνει τη δικαστική αρχή έκδοσης του εντάλματος. Σε κάθε περίπτωση μετά την παρέλευση τριάντα ημερών από τη σύλληψη, ο κρατούμενος απολύεται.

4. Ο συλληφθείς κατά τις προηγούμενες παραγράφους δικαιούται, αμφισβητώντας την

ταυτότητα του, να προσφύγει στο συμβούλιο εφετών, μέσα σε είκοσι τέσσερις ώρες από την προσαγωγή του στον εισαγγελέα εφετών. Το συμβούλιο εφετών ορίζει δικάσιμο εντός δέκα ημερών από την άσκηση της προσφυγής και αποφασίζει αμετάκλητα εντός πέντε ημερών αφότου λήξει η διαδικασία και αφού ακούσει τον συλληφθέντα και τον συνήγορο του. Η προσφυγή μπορεί να γίνει και προφορικά στον εισαγγελέα εφετών, οπότε συντάσσεται σχετική έκθεση.

Άρθρο 16

Κράτηση του εκζητουμένου

1. Μετά τη σύλληψη του εκζητουμένου και τη βεβαίωση της ταυτότητας του, ο αρμόδιος εισαγγελέας εφετών αποφασίζει εάν είναι αναγκαίο να τεθεί υπό κράτηση, ώστε να αποφευχθεί η διαφυγή του ή να αφεθεί ελεύθερος με την επιβολή ή μη περιοριστικών όρων. Ο εισαγγελέας εφετών μπορεί να διατάξει την προσωρινή απόλυση του εκζητουμένου και την επιβολή περιοριστικών όρων. Οι περιοριστικοί όροι που επιβλήθηκαν στον εκζητούμενο μπορούν να αντικατασταθούν με κράτηση, αν ανακύψει κίνδυνος φυγής.
2. Σε περίπτωση που διατάχθηκε η κράτηση του εκζητουμένου ή η επιβολή περιοριστικών όρων, το πρόσωπο αυτό δικαιούται εντός δύο ημερών από την έκδοση της σχετικής διάταξης να προσφύγει στο συμβούλιο εφετών. Η προσφυγή κατατίθεται στη γραμματεία της εισαγγελίας εφετών και εισάγεται από τον εισαγγελέα στο συμβούλιο το οποίο ορίζει δικάσιμο εντός πέντε ημερών και αφού τον ακούσει αποφασίζει αμέσως αμετάκλητα.
3. Η δικαστική αρχή που αποφασίζει για την εκτέλεση του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης αποφαινεται και για την κράτηση ή μη του εκζητουμένου ή την επιβολή περιοριστικών όρων.

Άρθρο 17

Συγκατάθεση στην προσαγωγή

1. Ο εισαγγελέας εφετών ενημερώνει με σαφήνεια τον εκζητούμενο για τις συνέπειες της συγκατάθεσης προσαγωγής, της παραίτησης από τον κανόνα της ειδικότητας που αναφέρεται στο άρθρο 34 του παρόντος, καθώς και για το δικαίωμα του να παρίσταται με συνήγορο όπως και με διερμηνέα. Επίσης του επισημαίνει το αμετάκλητο των ανωτέρω δηλώσεων του.
2. Για την ενημέρωση της προηγούμενης παραγράφου και τις απαντήσεις του εκζητουμένου συντάσσεται έκθεση, σύμφωνα με τους όρους των άρθρων 148 έως 153 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας. Εφόσον, μετά την ανωτέρω ενημέρωση, ο εκζητούμενος δηλώσει ότι επιθυμεί να προβεί στις σχετικές δηλώσεις, στην έκθεση αυτή καταχωρίζονται στη συνέχεια η συγκατάθεση και ενδεχομένως η παραίτηση που αναφέρονται στην παράγραφο 1 του παρόντος.
3. Μετά τις ανωτέρω δηλώσεις, ο εισαγγελέας εφετών διαβιβάζει το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης και όλα τα σχετικά έγγραφα στον πρόεδρο εφετών. Ο εκζητούμενος έχει δικαίωμα ακρόασης ενώπιον του προέδρου εφετών.

Άρθρο 18

Μη συγκατάθεση στην προσαγωγή

1. Αν ο συλληφθείς δεν συγκατατίθεται στην προσαγωγή του, ο εισαγγελέας εφετών διαβιβάζει το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης και όλα τα σχετικά έγγραφα στο αρμόδιο συμβούλιο εφετών.
2. Ο εκζητούμενος έχει δικαίωμα αυτοπρόσωπης εμφάνισης και ακρόασης ενώπιον του συμβουλίου εφετών. Το πρόσωπο αυτό δικαιούται να παραστεί με συνήγορο της επιλογής του και διερμηνέα ή, αν δεν έχει, να ζητήσει να διοριστεί συνήγορος από τον πρόεδρο εφετών. Η διαδικασία ενώπιον του συμβουλίου διεξάγεται σύμφωνα με το άρθρο 448 παρ. 2 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας.

Άρθρο 19

Απόφαση για την εκτέλεση του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης

1. Η απόφαση για την εκτέλεση του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης εκδίδεται εντός των προθεσμιών που ορίζονται στο άρθρο 21 του παρόντος.
2. Αν η δικαστική αρχή που αποφασίζει για την εκτέλεση του εντάλματος κρίνει ότι οι πληροφορίες που διαβιβάστηκαν από το κράτος μέλος έκδοσης του εντάλματος δεν αρκούν, ώστε να της επιτρέψουν να αποφασίσει για την προσαγωγή, ζητεί, μέσω του εισαγγελέα εφετών, την κατεπείγουσα προσκόμιση των απαραίτητων συμπληρωματικών στοιχείων, ιδίως σε σχέση με τα άρθρα 2 και 11 έως 13 του παρόντος και μπορεί να τάξει προθεσμία για την παραλαβή τους, λαμβάνοντας υπόψη την υποχρέωση τήρησης των προθεσμιών που ορίζονται στο άρθρο 21 του παρόντος.
3. Η απόφαση για την εκτέλεση ή μη του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης πρέπει να είναι ειδικά αιτιολογημένη.

Άρθρο 20

Απόφαση σε περίπτωση συρροής αιτήσεων

1. Αν πλείονα κράτη έχουν εκδώσει ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης για το ίδιο πρόσωπο, η επιλογή του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης που θα εκτελεσθεί γίνεται από την αρμόδια δικαστική αρχή που αποφασίζει για την εκτέλεση του εντάλματος. Κατά τη λήψη της απόφασης συνεκτιμώνται όλες οι περιστάσεις και ιδίως η σχετική βαρύτητα και ο τόπος τέλεσης των αξιόποινων πράξεων, οι αντίστοιχες ημερομηνίες έκδοσης των ευρωπαϊκών ενταλμάτων σύλληψης, καθώς και το εάν το ένταλμα εκδόθηκε προς το σκοπό της δίωξης ή προς το σκοπό της εκτέλεσης ποινής ή μέτρου ασφαλείας στερητικών της ελευθερίας.
2. Η δικαστική αρχή που αποφασίζει για την εκτέλεση του εντάλματος μπορεί να ζητήσει τη γνώμη της "Euro-just", προκειμένου να λάβει την απόφαση που αναφέρεται στην παράγραφο 1.
3. Σε περίπτωση σύγκρουσης μεταξύ ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης και αίτησης έκδοσης που υποβάλλεται από τρίτη χώρα, η απόφαση για το εάν πρέπει να δοθεί προτεραιότητα στο ένταλμα σύλληψης ή στην αίτηση έκδοσης λαμβάνεται από τον Υπουργό Δικαιοσύνης με συνεκτίμηση όλων των περιστάσεων, ιδίως όσων αναφέρονται

στην παράγραφο 1, καθώς και εκείνων που μνημονεύονται στην εφαρμοστέα σύμβαση.

4. Οι διατάξεις του παρόντος άρθρου δεν θίγουν τις υποχρεώσεις των κρατών μελών που απορρέουν από το καταστατικό του Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου.

Άρθρο 21

Προθεσμίες και διαδικασία της απόφασης για την εκτέλεση του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης

1. Στην περίπτωση που ο εκζητούμενος έχει συγκατατεθεί στην προσαγωγή του, ο αρμόδιος πρόεδρος εφετών αποφασίζει για την εκτέλεση του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης εντός δέκα ημερών από τη δήλωση συγκατάθεσης του εκζητουμένου.

2. Στην περίπτωση που ο εκζητούμενος δεν συγκατατίθεται στην προσαγωγή του, η τελεσίδικη απόφαση για την εκτέλεση του εντάλματος λαμβάνεται εντός εξήντα ημερών από τη σύλληψη του εκζητουμένου.

3. Σε ειδικές περιπτώσεις, όταν το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης δεν μπορεί να εκτελεσθεί εντός των προβλεπόμενων στις παραγράφους 1 και 2 προθεσμιών, ο αρμόδιος εισαγγελέας εφετών ενημερώνει αμέσως τη δικαστική αρχή έκδοσης αναφέροντας τους σχετικούς λόγους. Στις περιπτώσεις αυτές, οι προθεσμίες μπορεί να παραταθούν μέχρι τριάντα ημέρες.

4. Όταν σε εξαιρετικές περιπτώσεις, η δικαστική αρχή που αποφασίζει για την εκτέλεση του εντάλματος δεν μπορεί να τηρήσει τις προβλεπόμενες στο παρόν άρθρο προθεσμίες, ενημερώνει σχετικά την "Eurojust", αναφέροντας τους λόγους της καθυστέρησης.

Άρθρο 22

Ένδικο μέσο κατά της απόφασης

1. Σε περίπτωση μη συγκατάθεσης του εκζητουμένου επιτρέπεται η άσκηση έφεσης στον Άρειο Πάγο από τον εκζητούμενο ή τον εισαγγελέα κατά της οριστικής απόφασης του συμβουλίου εφετών, εντός είκοσι τεσσάρων ωρών από τη δημοσίευση της απόφασης, σύμφωνα με τα οριζόμενα του άρθρου 451 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας. Για την έφεση συντάσσεται έκθεση ενώπιον του γραμματέα εφετών.

2. Ο Άρειος Πάγος σε συμβούλιο αποφαινεται εντός οκτώ ημερών από την άσκηση της έφεσης. Ο εκζητούμενος κλητεύεται αυτοπροσώπως ή μέσω του αντικλήτου του είκοσι τέσσερις ώρες πριν από τη συζήτηση με μέριμνα του Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου.

Άρθρο 23

Ακρόαση ή προσωρινή μεταγωγή του εκζητουμένου μέχρι τη λήψη της απόφασης εκτέλεσης του εντάλματος

1. Όταν το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης έχει εκδοθεί προς το σκοπό της δίωξης, η δικαστική αρχή που αποφασίζει για την εκτέλεση του εντάλματος υποχρεούται: α) είτε να δεχθεί σε ακρόαση τον εκζητούμενο κατά τα οριζόμενα στις παραγράφους 2 και 3 του παρόντος, β) είτε να δεχθεί την προσωρινή μεταγωγή του εκζητουμένου στο κράτος έκδοσης του εντάλματος κατά τα οριζόμενα στις παραγράφους 4 και 5 του παρόντος άρθρου.

2. Η ακρόαση του εκζητούμενου διεξάγεται από τον κατά τόπο αρμόδιο πρόεδρο εφετών, επικουρούμενο από κάθε άλλο πρόσωπο που ορίζεται σύμφωνα με το δίκαιο του κράτους μέλους του αιτούντος δικαστηρίου.

3. Η ακρόαση του εκζητούμενου διεξάγεται σύμφωνα με τις διατάξεις του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, ανάλογα με την ιδιότητα που έχει ο εκζητούμενος κατά το στάδιο της εξέτασης του και με τους όρους που συμφωνούνται αμοιβαίως μεταξύ της δικαστικής αρχής έκδοσης του εντάλματος και της δικαστικής αρχής που αποφασίζει για την εκτέλεση του εντάλματος.

4. Οι όροι και η διάρκεια της προσωρινής μεταγωγής συμφωνούνται αμοιβαίως μεταξύ της δικαστικής αρχής έκδοσης του εντάλματος και της δικαστικής αρχής που αποφασίζει για την εκτέλεση του εντάλματος.

5. Σε περίπτωση προσωρινής μεταγωγής, ο εκζητούμενος έχει το δικαίωμα επιστροφής στην Ελλάδα, προκειμένου να παρίσταται στη διαδικασία προσαγωγής που τον αφορά.

Άρθρο 24

Προνόμια και ασυλίες

1. Σε περίπτωση που ο εκζητούμενος απολαμβάνει είτε προνόμιο είτε εξαίρεση δικαιοδοσίας ή εκτέλεσης κατά την ελληνική νομοθεσία, οι προθεσμίες του άρθρου 21 αρχίζουν από την ημέρα κατά την οποία ο αρμόδιος εισαγγελέας εφετών πληροφορήθηκε την άρση του προνομίου ή της εξαίρεσης.

2. Αν η άρση του προνομίου ή της εξαίρεσης εμπίπτει στην αρμοδιότητα μιας αρχής του Ελληνικού Κράτους, ο αρμόδιος εισαγγελέας εφετών υποβάλλει σε αυτήν αμελλητί σχετική αίτηση.

3. Μετά τη γνωστοποίηση της άρσης του προνομίου ή της εξαίρεσης κινείται η διαδικασία προσαγωγής που αφορά τον εκζητούμενο κατά τα οριζόμενα στο παρόν.

Άρθρο 25

Συρροή διεθνών υποχρεώσεων

1. Όταν ο εκζητούμενος έχει εκδοθεί στο Ελληνικό Κράτος από τρίτο κράτος και προστατεύεται από διατάξεις σχετικές με τον κανόνα της ειδικότητας σύμφωνα με τη σύμβαση, με την οποία εκδόθηκε, η αρμόδια δικαστική αρχή που αποφασίζει για την εκτέλεση του εντάλματος δεν μπορεί να εκδώσει απόφαση για την εκτέλεση του εντάλματος, αν προηγουμένως δεν δοθεί η συγκατάθεση του κράτους, από το οποίο εκδόθηκε ο εκζητούμενος, για την προσαγωγή του στο κράτος μέλος έκδοσης του εντάλματος. Για το σκοπό αυτό η αρχή εκτέλεσης του εντάλματος υποβάλλει μέσω του αρμόδιου εισαγγελέα σχετικό αίτημα στην αρμόδια αρχή του τρίτου κράτους.

2. Η έναρξη των προβλεπόμενων στο άρθρο 21 προθεσμιών υπολογίζεται από την ημερομηνία παύσης της εφαρμογής του κανόνα της ειδικότητας.

Άρθρο 26

Κοινοποίηση της απόφασης

Η δικαστική αρχή που αποφασίζει για την εκτέλεση του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης

κοινοποιεί χωρίς υπαίτια βραδύτητα στη δικαστική αρχή έκδοσης του εντάλματος την απόφαση επί του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης.

Άρθρο 27

Προθεσμία προσαγωγής του εκζητουμένου

1. Με μέριμνα του εισαγγελέα εφετών, ο εκζητούμενος προσάγεται το ταχύτερο δυνατόν σε ημερομηνία που συμφωνείται με τις αρμόδιες αρχές του κράτους έκδοσης του εντάλματος. Η προθεσμία προσαγωγής του εκζητουμένου δεν μπορεί να υπερβαίνει τις δέκα ημέρες, αφότου εκδόθηκε η τελεσίδικη απόφαση για την εκτέλεση του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης. Κατά την προσαγωγή, με μέριμνα του ιδίου εισαγγελέα, διαβιβάζονται στην αρμόδια αρχή του κράτους έκδοσης του εντάλματος όλες οι πληροφορίες σχετικά με τη διάρκεια κράτησης του εκζητουμένου στο πλαίσιο της διαδικασίας εκτέλεσης του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης.

2. Αν η προσαγωγή του εκζητουμένου, εντός της προθεσμίας που προβλέπεται στην παράγραφο 1, αποδειχθεί αδύνατη λόγω ανωτέρας βίας σε ένα από τα κράτη μέλη, ο αρμόδιος εισαγγελέας εφετών και η δικαστική αρχή έκδοσης του εντάλματος συμφωνούν αμέσως για νέα ημερομηνία προσαγωγής. Στην περίπτωση αυτή, η προσαγωγή διενεργείται εντός δέκα ημερών από τη συμφωνηθείσα νέα ημερομηνία.

3. Κατ' εξαίρεση, η προσαγωγή μπορεί να αναστέλλεται προσωρινά για σοβαρούς ανθρωπιστικούς λόγους, ιδίως όταν ευλόγως εκτιμάται ότι αυτή θα έθετε σε κίνδυνο τη ζωή ή την υγεία του εκζητουμένου. Το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης εκτελείται μόλις παύσουν να υφίστανται οι λόγοι αυτοί. Ο αρμόδιος εισαγγελέας εφετών ενημερώνει σχετικά τη δικαστική αρχή έκδοσης του εντάλματος και συμφωνεί με αυτή για νέα ημερομηνία προσαγωγής. Στην περίπτωση αυτή, η προσαγωγή διενεργείται εντός δέκα ημερών μετά τη συμφωνηθείσα νέα ημερομηνία.

4. Αν μετά την παρέλευση των ανωτέρω προθεσμιών ο εκζητούμενος εξακολουθεί να κρατείται, απολύεται. Σε περίπτωση που έχουν επιβληθεί σε βάρος του περιοριστικοί όροι, αυτοί αίρονται αυτοδικαίως.

Άρθρο 28

Αναβολή της προσαγωγής ή προσαγωγή υπό όρους

1. Η αρμόδια δικαστική αρχή μπορεί, αφού αποφασίσει την εκτέλεση του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης, να αναβάλει την προσαγωγή του εκζητουμένου, ώστε να διωχθεί στο Ελληνικό Κράτος ή, αν έχει ήδη καταδικασθεί, να εκτίσει στο ελληνικό έδαφος καταγνωσθείσα ποινή για έγκλημα διαφορετικό από εκείνο για το οποίο εκδόθηκε το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης.

2. Η δικαστική αρχή που αποφασίζει την εκτέλεση του εντάλματος, μπορεί, αντί να αναβάλει την προσαγωγή, να προσαγάγει προσωρινά τον εκζητούμενο στο κράτος μέλος έκδοσης του εντάλματος υπό όρους που συμφωνούνται με τη δικαστική αρχή έκδοσης του εντάλματος και διατυπώνονται εγγράφως.

Άρθρο 29

Κατάσχεση και παράδοση αντικειμένων

1. Η αρμόδια δικαστική αρχή που αποφασίζει για την εκτέλεση του εντάλματος προβαίνει αυτεπαγγέλτως ή μετά από αίτηση της δικαστικής αρχής έκδοσης του εντάλματος σε κατάσχεση και παράδοση των αντικειμένων, τα οποία δύνανται να χρησιμεύσουν ως πειστήρια ή βρίσκονται στην κατοχή του εκζητουμένου ως αποτέλεσμα της αξιόποινης πράξης.
2. Η κατάσχεση εκτελείται με μέριμνα του εισαγγελέα εφετών κατ' ανάλογη εφαρμογή των άρθρων 251 -269 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας.
3. Η παράδοση των αντικειμένων πραγματοποιείται ακόμη και όταν δεν είναι δυνατό να εκτελεστεί το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης λόγω θανάτου ή απόδρασης του εκζητουμένου.
4. Όταν τα αντικείμενα υπόκεινται σε κατάσχεση ή δήμευση στο ελληνικό έδαφος, η αρμόδια αρχή μπορεί, αν αυτά χρειάζονται για τη διεξαγωγή εκκρεμούσας ποινικής διαδικασίας, να τα κρατήσει προσωρινά ή να τα παραδώσει στο κράτος έκδοσης του εντάλματος υπό τον όρο της επιστροφής.
5. Τα δικαιώματα, τα οποία οι ελληνικές αρχές ή τρίτα μέρη τυχόν έχουν επί των κατασχεθέντων αντικειμένων, διατηρούνται.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

ΔΙΑΜΕΤΑΓΩΓΗ ΤΟΥ ΕΚΖΗΤΟΥΜΕΝΟΥ

Άρθρο 30

Όροι διαμεταγωγής μέσω του ελληνικού εδάφους

1. Η διαμεταγωγή μέσω του ελληνικού εδάφους προσώπου εκζητουμένου που προσάγεται σε άλλο κράτος μέλος μπορεί να επιτραπεί από την κατά το άρθρο 31 του παρόντος αρμόδια αρχή μετά από αίτηση της δικαστικής αρχής έκδοσης του εντάλματος.
2. Στην αίτηση για τη διαμεταγωγή του εκζητουμένου πρέπει να περιέχονται οι ακόλουθες πληροφορίες: α) η ταυτότητα και η ιθαγένεια του εκζητουμένου, β) η ύπαρξη ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης, γ) η φύση και ο νομικός χαρακτηρισμός της αξιόποινης πράξης και δ) η περιγραφή των πραγματικών περιστατικών της αξιόποινης πράξης, περιλαμβανομένων του χρόνου και του τόπου τέλεσης.
3. Αν το πρόσωπο, εναντίον του οποίου εκδόθηκε το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης προς το σκοπό της εκτέλεσης ποινής ή μέτρου στερητικών της ελευθερίας, είναι ημεδαπός, η αρμόδια αρχή αρνείται τη διαμεταγωγή του. Στην περίπτωση που το πρόσωπο αυτό κατοικεί στην Ελλάδα, η αρμόδια αρχή μπορεί να αρνηθεί τη διαμεταγωγή του.
4. Αν το πρόσωπο, εναντίον του οποίου εκδόθηκε το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης προς το

σκοπό της δίωξης, είναι ημεδαπός, η αρμόδια αρχή αρνείται τη διαμεταγωγή του, εκτός εάν διασφαλιστεί ότι, μετά από ακρόαση του, θα διαμεταχθεί στο Ελληνικό Κράτος, ώστε να εκτίσει εκεί τη στερητική της ελευθερίας ποινή ή το στερητικό της ελευθερίας μέτρο ασφαλείας που θα απαγγελθεί εναντίον του στο κράτος μέλος έκδοσης του εντάλματος. Στην περίπτωση που το πρόσωπο αυτό κατοικεί στην Ελλάδα, η διαμεταγωγή του μπορεί να εξαρτηθεί από την ανωτέρω προϋπόθεση.

5. Οι διατάξεις του παρόντος άρθρου εφαρμόζονται αναλογικά, όταν η διαμεταγωγή αφορά πρόσωπο, το οποίο μπορεί να εκδοθεί από τρίτη χώρα σε κράτος μέλος. Στην περίπτωση αυτή η αίτηση εκδόσεως επέχει θέση του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης.

6. Οι διατάξεις του παρόντος άρθρου δεν εφαρμόζονται σε περίπτωση αεροπορικής μεταφοράς χωρίς προβλεπόμενη ενδιάμεση στάση. Αν όμως συμβεί έκτακτη προσγείωση, το κράτος μέλος έκδοσης του εντάλματος παρέχει στην αρμόδια ελληνική αρχή τις προβλεπόμενες στην παράγραφο 2 πληροφορίες.

Άρθρο 31

Αρμόδια αρχή

1. Ο εισαγγελέας εφετών Αθηνών είναι αρμόδιος για την παραλαβή των αιτήσεων διαμεταγωγής και των απαραίτητων δικαιολογητικών, καθώς και οποιασδήποτε άλλης επίσημης αλληλογραφίας σχετικής με αιτήσεις διαμεταγωγής.

2. Η αίτηση διαμεταγωγής, καθώς και οι πληροφορίες που προβλέπονται στην παρ. 2 του άρθρου 30 απευθύνονται στον εισαγγελέα εφετών Αθηνών με κάθε μέσο που μπορεί να τεκμηριωθεί εγγράφως. Ο εισαγγελέας εφετών γνωστοποιεί την απόφαση του επί της αίτησης με τον ίδιο τρόπο.

Άρθρο 32

Αίτηση της ελληνικής αρχής για διαμεταγωγή

Ο εισαγγελέας εφετών που εκδίδει το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης υποβάλλει αίτηση για τη διαμεταγωγή του εκζητουμένου μέσω του εδάφους κράτους μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην αρμόδια αρχή του κράτους αυτού, όταν τούτο επιβάλλεται για την προσαγωγή του στην Ελλάδα. Στην αίτηση αυτή πρέπει να περιέχονται οι πληροφορίες που προβλέπονται στην παρ. 2 του άρθρου 30 του παρόντος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΠΡΟΣΑΓΩΓΗΣ

Άρθρο 33

Αφαίρεση του χρόνου κράτησης στο κράτος εκτέλεσης του εντάλματος

Ο χρόνος κράτησης του εκζητουμένου στο κράτος εκτέλεσης του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης στο πλαίσιο της διαδικασίας προσαγωγής του στην αρμόδια ελληνική αρχή, αφαιρείται από τη συνολική διάρκεια στέρησης της ελευθερίας του στην Ελλάδα στην περίπτωση καταδίκης του σε στερητική της ελευθερίας ποινή ή στερητικό της ελευθερίας μέτρο ασφαλείας.

Άρθρο 34

Κανόνας ειδικότητας

1. Ο εκζητούμενος που έχει προσαχθεί στον αρμόδιο εισαγγελέα εφετών δεν διώκεται, ούτε καταδικάζεται, ούτε στερείται με άλλον τρόπο της ελευθερίας του για αξιόποινη πράξη, η οποία τελέστηκε πριν από την προσαγωγή του και είναι διαφορετική από εκείνη για την οποία είχε εκδοθεί το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης.

2. Η παράγραφος 1 δεν εφαρμόζεται όταν συντρέχει μία από τις παρακάτω περιπτώσεις:

α) ο προσαχθείς, μολονότι είχε τη δυνατότητα να εγκαταλείψει το ελληνικό έδαφος, δεν το έπραξε εντός σαράντα πέντε ημερών από την οριστική απελευθέρωση του ή επέστρεψε σε αυτό, αφού το είχε εγκαταλείψει,

β) η αξιόποινη πράξη δεν τιμωρείται με ποινή ή μέτρο ασφαλείας που στερούν την ελευθερία,

γ) η ποινική διαδικασία δεν συνεπάγεται την εφαρμογή μέτρου περιοριστικού της ελευθερίας του προσώπου,

δ) στον προσαχθέντα ενδέχεται να επιβληθεί ποινή ή μέτρο που δεν συνεπάγονται στέρηση της ελευθερίας, ιδίως χρηματική ποινή ή υποκατάστατο μέτρο, ακόμη κι αν αυτή η ποινή ή το μέτρο ενδέχεται να περιορίζει την προσωπική του ελευθερία,

ε) ο προσαχθείς είχε παραιτηθεί ρητά στην αρμόδια δικαστική αρχή του κράτους εκτέλεσης του εντάλματος από το ευεργέτημα του κανόνα της ειδικότητας, συγχρόνως με τη συγκατάθεση του να προσαχθεί στο Ελληνικό Κράτος,

στ) ο προσαχθείς είχε παραιτηθεί ρητά, μετά την προσαγωγή του, από το ευεργέτημα του κανόνα της ειδικότητας όσον αφορά αξιόποινες πράξεις, οι οποίες τελέστηκαν πριν από την προσαγωγή του. Η δήλωση παραίτησης γίνεται κατά τη διαδικασία που προβλέπεται στο άρθρο 17 του παρόντος,

ζ) η δικαστική αρχή εκτέλεσης του εντάλματος δίδει τη συγκατάθεση της, μετά την υποβολή σχετικής αίτησης από τον αρμόδιο εισαγγελέα εφετών σύμφωνα με την παράγραφο 3 του παρόντος.

3. Η κατά το στοιχείο ζ' της προηγούμενης παραγράφου αίτηση συγκατάθεσης, η οποία υποβάλλεται στην δικαστική αρχή εκτέλεσης του εντάλματος από τον αρμόδιο εισαγγελέα εφετών, συνοδεύεται από τις πληροφορίες που αναφέρονται στο άρθρο 2 παρ. 1 του παρόντος και από τη μετάφραση που προβλέπεται στην παράγραφο 3 του ιδίου άρθρου.

4. Όταν ζητείται η συγκατάθεση της ελληνικής δικαστικής αρχής που αποφάσισε την εκτέλεση του εντάλματος, προκειμένου ο προσαχθείς να διωχθεί ή κρατηθεί στο κράτος έκδοσης εντάλματος για αξιόποινη πράξη προγενέστερη και διαφορετική από εκείνη για την οποία είχε εκδοθεί το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης, η ανωτέρω δικαστική αρχή αποφαινεται το αργότερο σε τριάντα ημέρες μετά την παραλαβή της αίτησης, καθώς και της μετάφρασης και των πληροφοριών που ορίζονται στο άρθρο 2 παράγραφοι 1 και 3. Συγκατάθεση δίδεται, αν για την αξιόποινη πράξη, για την οποία ζητείται, χωρεί προσαγωγή, σύμφωνα με το άρθρο 10. Η δικαστική αρχή αρνείται τη συγκατάθεση, αν

συντρέχουν οι λόγοι που αναφέρονται στο άρθρο 11, καθώς και αν το κράτος έκδοσης του εντάλματος δεν παρέχει τις τυχόν αιτηθείσες εγγυήσεις που ορίζονται στο άρθρο 13. Η δικαστική αρχή μπορεί να αρνηθεί τη συγκατάθεση για τους λόγους που αναφέρονται στο άρθρο 12 του παρόντος.

Άρθρο 35

Μεταγενέστερη προσαγωγή σε κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης

1. Πρόσωπο, το οποίο έχει προσαχθεί στον αρμόδιο εισαγγελέα εφετών σε εκτέλεση ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης, μπορεί, χωρίς τη συγκατάθεση του κράτους εκτέλεσης του εντάλματος, να προσαχθεί σε άλλο κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εφόσον έχει εκδοθεί σχετικό ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης για αξιόποινη πράξη προγενέστερη της προσαγωγής του, όταν συντρέχει μία από τις παρακάτω περιπτώσεις:

α) ο εκζητούμενος, μολονότι είχε τη δυνατότητα να εγκαταλείψει το ελληνικό έδαφος, δεν το έπραξε εντός σαράντα πέντε ημερών από την οριστική απελευθέρωση του ή επέστρεψε σε αυτό, αφού το είχε εγκαταλείψει,

β) ο εκζητούμενος δεν απολαμβάνει το ευεργέτημα του κανόνα της ειδικότητας, σύμφωνα με το άρθρο 34 παράγραφος 2 στοιχεία α', ε', στ' και ζ' του παρόντος,

γ) ο εκζητούμενος συγκατατίθεται να προσαχθεί σε κράτος μέλος διαφορετικό από το κράτος μέλος εκτέλεσης, βάσει ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης. Η δήλωση συγκατάθεσης γίνεται κατά τη διαδικασία που προβλέπεται στο άρθρο 17 του παρόντος.

2. Για τη συγκατάθεση της δικαστικής αρχής εκτέλεσης του εντάλματος, ο αρμόδιος εισαγγελέας εφετών υποβάλλει σχετική αίτηση στην ανωτέρω αρχή. Η αίτηση συγκατάθεσης συνοδεύεται από τις πληροφορίες και τη μετάφραση που αναφέρονται στο άρθρο 2 παράγραφοι 1 και 3 του παρόντος.

3. Όταν ζητείται η συγκατάθεση της ελληνικής δικαστικής αρχής που αποφάσισε την εκτέλεση του εντάλματος, ώστε ο εκζητούμενος να προσαχθεί σε άλλο κράτος μέλος για αξιόποινη πράξη που τελέστηκε πριν από την προσαγωγή του, βάσει ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης, η ανωτέρω δικαστική αρχή αποφαινεται το αργότερο σε τριάντα ημέρες μετά την παραλαβή της αίτησης, καθώς και της μετάφρασης και των πληροφοριών που ορίζονται στο άρθρο 2. Συγκατάθεση δίδεται, αν για την αξιόποινη πράξη, για την οποία ζητείται, χωρεί προσαγωγή, σύμφωνα με το άρθρο

10. Η δικαστική αρχή αρνείται τη συγκατάθεση, αν συντρέχουν οι λόγοι που αναφέρονται στο άρθρο 11, καθώς και αν το κράτος έκδοσης του εντάλματος δεν παρέχει τις τυχόν αιτούμενες εγγυήσεις που ορίζονται στο άρθρο 13. Η δικαστική αρχή μπορεί να αρνηθεί τη συγκατάθεση για τους λόγους που αναφέρονται στο άρθρο 12.

Άρθρο 36

Μεταγενέστερη έκδοση σε τρίτο κράτος

1. Πρόσωπο, το οποίο έχει προσαχθεί στον αρμόδιο εισαγγελέα εφετών σε εκτέλεση ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης, δεν εκδίδεται σε τρίτο κράτος, χωρίς τη συγκατάθεση της αρμόδιας αρχής του κράτους μέλους εκτέλεσης του εντάλματος.

2. Όταν το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης εκτελείται από την ελληνική δικαστική αρχή, η συγκατάθεση για τη μεταγενέστερη έκδοση του εκζητούμενου σε τρίτο κράτος δίδεται σύμφωνα με τις διατάξεις των συμβάσεων που δεσμεύουν την Ελλάδα, καθώς και αυτές του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ

ΤΕΛΙΚΕΣ ΚΑΙ ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 37

Έξοδα

Αν από την εκτέλεση του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης στην Ελλάδα προκαλούνται δαπάνες επί του ελληνικού εδάφους, αυτές βαρύνουν το Ελληνικό Δημόσιο.

Άρθρο 38

Σχέση με άλλες νομικές πράξεις

Με την επιφύλαξη της εφαρμογής τους στις σχέσεις μεταξύ της Ελλάδας και τρίτων κρατών, ο παρών νόμος αντικαθιστά τις αντίστοιχες διατάξεις των ακόλουθων συμβάσεων που ισχύουν όσον αφορά την έκδοση στις σχέσεις μεταξύ των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης:

α) ευρωπαϊκή σύμβαση εκδόσεως της 13ης Δεκεμβρίου 1957 (Ν. 4165 /1991 ΦΕΚ 75 Α'), πρόσθετο πρωτόκολλο της 15ης Οκτωβρίου 1975, δεύτερο πρόσθετο πρωτόκολλο της 17ης Μαρτίου 1978 και ευρωπαϊκή σύμβαση για την καταστολή της τρομοκρατίας της 27ης Ιανουαρίου 1977 (Ν. 1789/1998 ΦΕΚ 133 Α') στο μέτρο που αφορά την έκδοση,

β) συμφωνία της 26ης Μαΐου 1989 μεταξύ των δώδεκα κρατών μελών των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων για την απλούστευση και τον εκσυγχρονισμό των τρόπων διαβίβασης των αιτήσεων για έκδοση,

γ) σύμβαση της 10ης Μαρτίου 1995 (Ν. 2787/2000 ΦΕΚ 5 Α') για την απλουστευμένη διαδικασία έκδοσης μεταξύ των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης,

δ) σύμβαση της 27ης Σεπτεμβρίου 1996 για την έκδοση μεταξύ των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ν. 2718/1999 ΦΕΚ 105 Α'),

ε) τίτλος ΙΙΙ κεφάλαιο 4 της σύμβασης της 19ης Ιουνίου 1990 (Ν. 2514/1997 ΦΕΚ 140 Α') για την εφαρμογή της συμφωνίας του Σένγκεν της 14ης Ιουνίου 1985 σχετικά με τη σταδιακή κατάργηση των ελέγχων στα κοινά σύνορα.

Άρθρο 39

Μεταβατική διάταξη

1. Οι αιτήσεις έκδοσης που παραλήφθηκαν πριν από την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου εξακολουθούν να διέπονται από τις ισχύουσες διατάξεις για την έκδοση. Στις περιπτώσεις αιτήσεων έκδοσης από χώρα μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης που δεν έχει ακόμη εναρμονιστεί με την απόφαση πλαίσιο για το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης εφαρμόζονται

οι ισχύουσες περί εκδόσεως διατάξεις.

2. Έως ότου το Σύστημα Πληροφοριών Σένγκεν αποκτήσει τη δυνατότητα να διαβιβάζει όλες τις πληροφορίες που προβλέπονται στο άρθρο 2 παρ. 1 του παρόντος, η απλή καταχώριση του εκζητούμενου στο Σύστημα αυτό επιφέρει τα αποτελέσματα του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης, τότε μόνο όταν η αρμόδια δικαστική αρχή που αποφασίζει για την εκτέλεση παραλάβει με όλους τους τύπους το πρωτότυπο.